

2240

पेशवे दसरांतून निवडलेले कागद

३

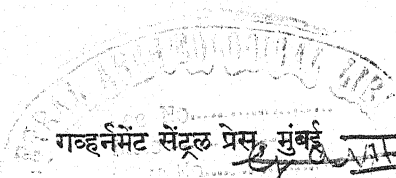
जंजिन्याच्या सिद्दीवर शाहूची मोहीम

१७३३-१७३६

16024

[किंमत—२ रु. १ आ. किंवा ४ शिलिंग]

*Government do not share any responsibility for the
comments and views expressed by the editor.*

CENTRAL ARCHAEOLOGICAL
LIBRARY, NEW DELHI.

Acc. No. 2240.....

Date... 30. XI. 54.....

Call No. 954. 4424. 5a.....

" SHAHU'S CAMPAIGN AGAINST THE SIDIS OF JANJIRA," 1733-1736.

1. Past History.

The term Janjira meaning an "Island fort" has, during historical times, come to be applied to the great maritime depôt at Danda Rajpuri in the middle of which stands the fortified rock-island of Janjira. The rulers of the place known as Sidis, were originally Abyssinian settlers, who established themselves on the west coast about the beginning of the 17th century and were later confirmed in their possession by the Mughal Emperors, as Admirals of the Imperial fleet, receiving frequent assistance from the Mughal Governor of Surat. When Shivaji started his work of liberating Hindu territory from foreign control, he and his successors had to wage constant wars against the various Mohammadan powers who stood in their way. Thus the Sidis of Janjira on the west coast, like the Nizam in the east, were constantly engaged in a veritable struggle for existence, the accounts of which form some of the most thrilling Chapters of Maratha history. Shivaji died almost broken hearted at not having been able to subdue his unwelcome neighbour, to control whom he had to establish a rival naval base at Kolaba near Alibag, about thirty miles north of Janjira, which later became the headquarters of the Maratha Admiral Angria. Hence arose a keen rivalry between the two opposing naval powers, Sidi and Angria.

2. Causes of the War.

When later Aurangzeb invaded the Deccan, captured Sambhaji, and took possession of the Maratha capital Raigad, he handed it over along with the adjoining territory to the Sidi, thereby enormously raising his importance. In consequence Angria found himself thwarted at every step by the Sidi, so that on the assumption by Shahu of the Maratha Kingship, almost the first condition that Kanhoji Angria made when he submitted to Shahu, was, that his position on the west coast should be made secure from his two great rivals the Sidi of Janjira and the Portuguese of Bassein.* The Janjira Campaign and that against Bassein a few years later, were the direct consequences of this undertaking on the part of Shahu and his Peshwa, the latter having a personal grievance against the Sidi, as his own native place Shriwardhan was close to Janjira and subject to constant molestation. Both Shahu and the Peshwa had however to wait long before they could direct their attention to the Sidi, as they had to make their own position in the heart of Maharashtra secure, first from their great opponent the Nizam-ul-Mulak and secondly from Sambhaji, Shahu's own cousin. The Nizam was checkmated at Palghed in 1728 and Sambhaji was reconciled to his position at Kolhapur by the treaty of the Varna in 1731. Plans were thereupon matured, after

* Treaties by Mawjee and Parasnis, page 197.

a long deliberation during 1732 at Shahu's court, and the expedition was launched in the early months of 1733.

3. *Persecution by the Sidis.*

The immediate cause of the expedition was however religious rather than political. Shahu's Guru Brahmendra Swami, a widely respected ascetic, had established a shrine at Parasharam near Chiplun, within easy reach of Gowalkot, a small but strong fort on the creek, owned by the Sidis and commanded by a gallant Mohammadan officer named Sidi Sat. In 1727, during the Shivaratri festival, this famous shrine was suddenly attacked and destroyed by the latter. The outraged Swami complained to Shahu and exhorted him to take up arms at once and to extirpate the impious authors of this unprovoked attack on the Hindu religion. Bakaji Mahadik writes in the same strain on 16th July 1733: "I started from Suvarnadurga to proceed against Anjanvel. Passing by the Parasharam temple on the way I found a Sidi officer intent on destroying this holy place, plundering and burning the houses of the Brahmins and slaughtering cows. I at once attacked the enemy and after a stubborn fight pushed him back across the river." How the religious feeling ran high is shewn by the fact that the various communities inhabiting this region represented to the Peshwa that they were ready to collect funds of one lac by private contributions for preventing religious atrocities in future. (Purandare Daftar I).

4. *Geographical position and Maratha preparations.*

The Sidi ruled quite a narrow strip of land along the west coast south of Janjira, nearly the same in extent as it is now, between the creeks of Kundalika and Bankot, besides two outstations a little to the south, Anjanvel opposite Dabhol and the fort of Govalkot, already mentioned, which was equally coveted by both, the Sidi and the Marathas, as it commanded the rich and extensive trade of the great emporium Chiplun.

The opening of the year 1733 gave the Marathas a fresh opportunity to launch the expedition, as there were dissensions in the ruling Sidi family consequent on the death of Sidi Rasul Yakub Khan in the month of February. Shahu personally superintended the preparations and directed most of the prominent Maratha generals to join Bajirao who was appointed to conduct the operations. Kanhoji Angria had died in 1729 and his son Sekhoji, a brave and circumspect naval commander, enthusiastically concentrated all his power against the Sidi. Shripatrao Pratinidhi, Fatesing Bhonsle, Udaji Powar and his brothers, Pilaji Jadhav and the gallant Bakaji Naik Mahadik, a subordinate officer of the Angrias stationed at Suvarnadurg, and various others are found taking part in the campaign. The whole Angria family, *viz.*, Sekhoji's brothers Sambhaji, Manaji together with Laxmibai and Mathurabai, the two widows of Kanhoji, threw themselves wholeheartedly into the war. Writes Sekhoji to Bajirao: "Unless the sole charge of the campaign is given to one single commander with full control, you will be unsuccessful. You must take the full responsibility on yourself. With me at your side to serve and assist you, what

is impossible of attainment? It is immaterial whether the war lasts for one year or two or whether it costs one lac or ten and whether the British, the Portuguese and the Mughal officials at Surat render naval succour to the Sidi. With all these dangers we can confidently cope, provided you take the lead personally". But Sekhoji's sad and unfortunate death on 28th August 1733 was mainly responsible not only for the failure of the present campaign but for the ruin of the Angrias' house and with it the Maratha navy.

5. *Failure of the Marathas.*

The large number of eloquent letters, over 200 in number, here presented to the student, will speak for themselves and will be specially valued by the research-worker, as they afford him plenty of scope for drawing his own conclusions about the character of the persons and events involved. The war lasted for over three years, February 1733 to April 1736, and ended with the fall of Sidi Sat, who was killed in a hot action with Chimnaji Appa at Charhai.

The main objects of the Marathas were however not at all accomplished. The fierce tenacity and extreme resourcefulness of the Sidis became evident at every step. The Marathas could not extirpate them. Even Govalkot they failed to capture until 25 years later in 1760. Raigad, Anjanvel and a few small places inland were the only gains of the Marathas. The British at Bombay often intervened in favour of the Sidis as they cherished bitter enmity against the Angrias over the permits to trading vessels termed "Kolavan" in Marathi. The British had long cast a covetous eye on Janjira itself, which they once intended to make their chief base before they finally fixed upon Bombay. If therefore they could not capture Janjira for themselves they at least tried hard to prevent it falling into the hands of their rivals. Hence their interest in this war. They also quietly took possession of the island of Underi belonging to the Sidi at the mouth of the Bombay harbour while the struggle was raging between their two neighbours.

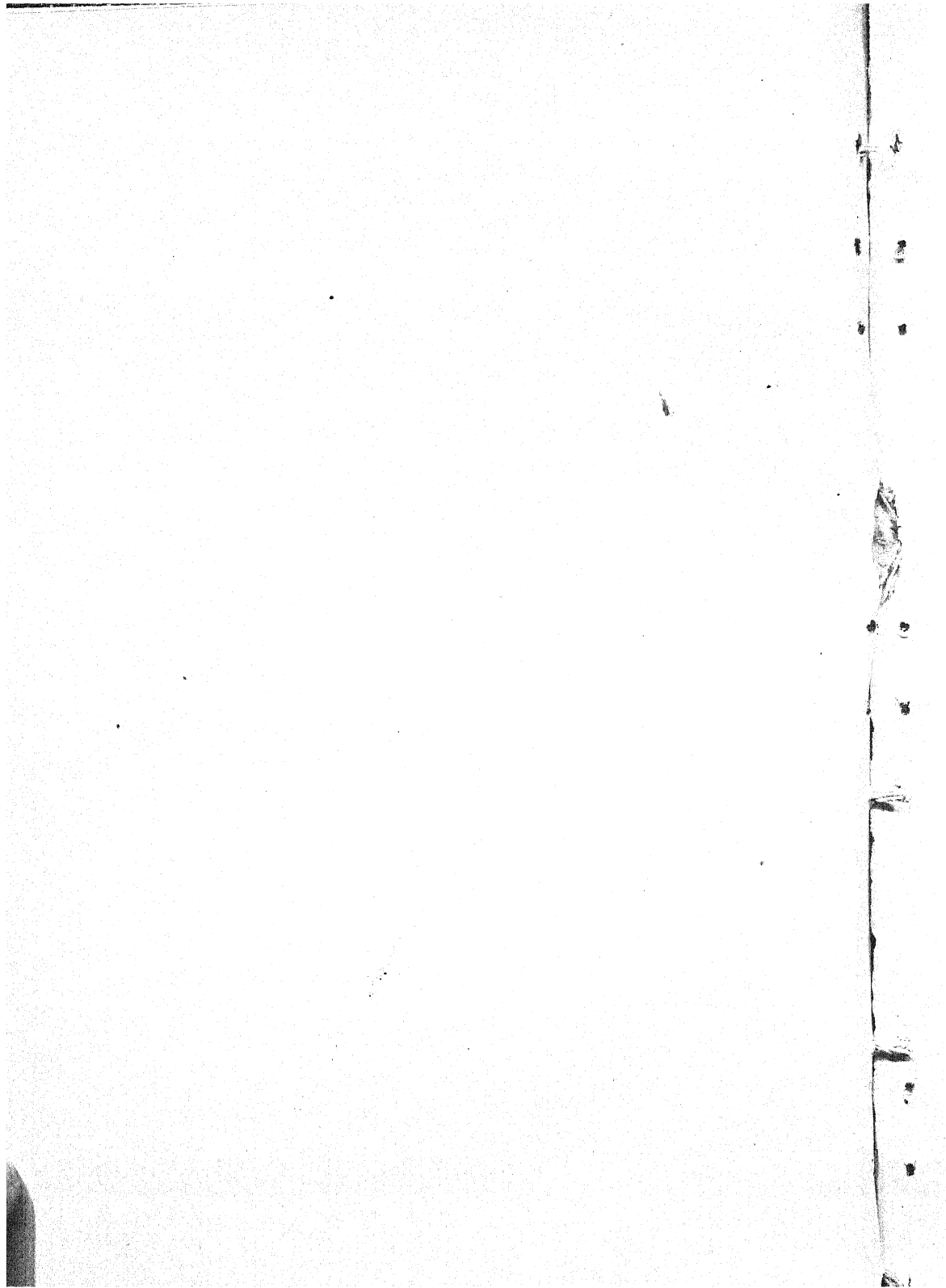
One thing that stands out prominently in reading these papers is the utter confusion and mismanagement on the part of the Marathas, due to lack of organization. Shahu himself was responsible for no small share of the result, as he failed to send in supplies of money, men and ammunition in time. He never trusted his generals, and the smallest rumour about their conduct, however baseless, was enough to cause him to vacillate. The Pratinidhi and Bajirao were constantly at variance and mutually whispered in Shahu's ear accusations against one another of secretly collaborating with the enemy. Shahu was driven desperate by these rumours and was at his wit's end what to do, to win the campaign. Bajirao evidently had no heart in the work possibly because, born leader though he was of roving guerilla armies over long distances, sitting down over a creek to win a naval fight was not to his taste. He patched up a provisional peace and retired in disgust at the end of the year leaving further work to his brother Chimnaji who was apparently better adapted to win the hearts of the people. Chimnaji's experience of this campaign

was invaluable to him in the second naval campaign which he undertook against the Portuguese and which was signalised by his heroic capture of Bassein in May 1739. Thus ends the chain of events in an undertaking which Shahu had set before himself in concert with the Peshwa at the beginning of his reign.

6. *New fields of research in history.*

For historical study this Maratha struggle against Janjira offers new fields of research of special value. In addition to the Marathi materials either already published or here presented, there may be unpublished papers at the Bombay Secretariat relating to the same subject, and possibly the Portuguese archives too may yield some results to enquiring students. The records of Janjira itself, which it may be presumed could not have perished, will, if properly ransacked, disclose ample evidence to prove how such a small power as the Sidis settling on a foreign coast could hold its own against terrific odds for hundreds of years, surely a unique example in history of such a phenomenon.

श्री.

राजमान्य राजश्री जिवाजी दादाजी गोसांवी यासी, सेवक बाजीराऊ बलाल
प्रधान नमस्कार मुगा सलास सलासैन मया अलफ नि राजश्री सेखोजी आंगरे
सरखेल पैकीं जमा कोठी मुगा पुणें बाा जमा वर्कू मार तांदूळ मोठे असडी
कैली चौसरी मापें गुगा हाये खंडी

२॥३॥ गुगा चिंतोजी कोठवला

भरीत खंडी ३४१

.....(फाटले).....

२॥=॥१॥ गुगा गोविंद भरीत खंडी ३

६॥=४१॥

७॥=

येकून पावणेसात खंडी दोन मण दीड पाइली कोठी मारीं जमा असे जाणिजे.
छ ६ जिलकाद आज्ञा प्रमाण.

लेखन
सीमा.

¶The letter contains a list of provisions, probably for the Janjira campaign.

श्री.

श्रियासह चिरंजीव विजयीभव राजमान्य राजश्री बाजीराऊ यांसी प्रति मातुश्री
राधाबाई आशीर्वाद उपरी. येथील कुशल तागाईत ज्येष्ठ शुद्ध पंचमी इंदुवार
जाणून स्वकीये लिहीत जाणें विशेष. तुम्ही पत्र पाठविलें तें पावलें, लिहिलें
वर्तमान सविस्तर कळलें. राजपुरी व राजकोट व बलाराजा व खोकरी ऐशी हस्तगत
जाली म्हणून लिहिलें, तरी हे गोष्ट उत्तमच जाली. सेखजी येऊन भेटला म्हणून
लिहिलें तरी ते गोष्ट उत्तमच जाली. त्याचें बहुतारीतीनें समाधान रक्षून पुढें
आपलें कार्य सिद्धीस पावें ते गोष्ट करणें. परस्थळीं जाणें जाहलें आहे,
कोण्हाचा विश्वास न धरावा. बहुत सावधतेनें असणें. शरीरसंरक्षण करून
सावधतेनें असत जाणें. बहुत काय लिहिणें हें आशीर्वाद.

¶Radhabai congratulates Bajirao on his capture of Rajpuri and other places.

श्रीशंकर.

श्रीमंत राजश्री राऊ स्वामीचे सेवेसी

पोष्य बाबूजी नाईक जोसी कृतानेक साा नमस्कार विनंती. येथील क्षेम ताा जेष्ठ शुभ १० पर्यंत औरंगाबादेस स्वामीचे कृपावलोकने करून येथास्थित असो विशेष. आजीच पुणियाहून पत्रे आलीं. त्या पत्रां लिहीले होते कीं, दंडा राजपुरी फते जाली. यैसियास स्वामी पुण्यवान आहेत आणि येशकीर्ती समग्र स्वामीच्या ठाई सदैव वास्तव्य करिते तेथे हा प्रकार काय थोर म्हणावा ? याहून आणखी महदशे पदरी पडतील. हे वर्तमान यैकौन परम हर्ष जाला. याउपर त्या प्रांतीचे सविस्तर वृत्त पत्री लेहून विशेषात्कार हर्ष होये यैसे केले पाहिजे. श्रीमंत राजश्री आपा स्वामीकडून पत्रे आली ती पाठविलीं आहेत. त्यावरून लेखनाभिप्राय समक्ष होईल. बहूत काय लिहिणें हे विनंती. जेष्ठ शु १० शनवार.

¶Babuji Naik Joshi congratulates Bajirao on the capture of Danda Rajpuri.

श्री.

पुरवणी राजश्री नाना स्वामीचे सेवेसी.

विनंती उपरी. दरबारीचे वर्तमान तरी राजश्री पंतप्रतिनिधी महाडास गेले होते. किले रायगडास चौकी श्रीमंत राजश्री पंत प्रधान व फतेसिंग बावा याजकडिल लोक सात आठशे येऊन अगोधर पाचाडी राहिले होते. त्याजकडे बोलीचाली होती. त्यावर राजश्री पंतप्रतिनिधी यानी राजश्री स्वामीस पत्र पाठविले कीं रायगडचे अनुसंधान आम्हाकडे आले आहे, यास काय आज्ञा ? यावरून राजश्री स्वामीनी राजश्री पंत प्रतिनिधी यांस पत्र पाठविले कीं तुम्ही किले रायगडचे राजकारण करून हस्तगत करणे त्यावरून महाडीहून प्रतिनिधी स्वार जाले ते छ २६ जिल्हेजी बुधवारी पाचाडास गेले ऐसे पत्र राजश्री स्वामीस आजि छ मजकूरी आले. याउपरी किले मजकूरचे राजकारण कोणाकडे लागेल याचे वर्तमान तहकीक आलियावर लेहून पाठऊन. विदित जाले पाहिजे. खुब नाईक (?) कालवातिणीची पोर पाठऊन दिली पाहिजे. नित्य नालिश होती. विदित जाले पाहिजे. सेवेसी श्रुत होय हे विज्ञापना.

श्री.

विनंती उपरी छ १ मोहरमी सोनाल्याचे बंदरावर इंग्रजाची गलबतें तीन आलीं. कांही लोक बाहेर निवाले होते. ही बातमी राजश्री चिमापास कळली. त्याजवरून रातोरात फौज पाठविली. त्यांची यांची गांठ पडली. लढाई चांगली जाली. बाणाचा मार आपले बाणदारानीं त्याजवर फार केला. त्याणीं जुंबुरे-याचे गोळे सुरू केले. अशी लढाई जमली. आणि आपले लोकानीं उठावणी केली, आंत मिसळले. से सवाशे माणूस कापून काढिलें. कांही पळाले ते खाडीत बुडाले. इंग्रज कांहीं गलबतावर होते. त्याजवर बाण टाकिले. त्याणी खाडींत उड्या टाकिल्या. बुडाले. गलबत यानी जाळिले. गलबतांतील चीजवस्त यानी लुटून आणिली. आपले कडील दोन घोडी पडलीं, व दोन भले माणूस पडिले. व कांहीं जखमी जाले. या प्रो वर्तमान आहे. आपणांस कळावें म्हणून लिहिलें आहे.†

श्री

दिगर. सुरतेहून सिदी मसूद आरमार सुधां येतात म्हणून जाहीर होते. ऐशांस सिदी मारानिले आरमार देखील येत असतील तर त्यास मुंबईस नेऊन आपणा-जवळ ठेऊन बिसालतपन्हा सिदीसाद यांस मोहिबी कलमी करावे. जरी सिदी मारानिलेस आरमार सुधा अंजनवेलीस बोलावितील तर तेथे पाठवावे. अगर जांजिरा जावयाचे वा(या)वयाचे लिहितील तर जांजिरा पाठवावे. लेकीन बिसालता-पन्हाचा जबाब मोहिबास येइतल्लग त्यास खोटी^३ करावे.

¶ These two letters speak of the English at Bombay helping the Siddi and of naval help coming from Surat.

No. 6]

[4-6-1733]

पौ छ २ मोहरम

श्री

पुरवणी राजश्री पंत प्रधान

स्वामीचे सेवेसी.

विनंती उपरि नवाब निजामन मुलुक याणी इंग्रेज यांस व सिदी साद यांस वखें पाठविलीं, तीं मुंबईस येऊन यांस पावलीं. ते दिवसीं वखें घेऊन इंग्रेज याणी परम खुशाली केली, तोफा मारल्या. नोबती वाजविल्या. सिदी साद आद्याप मुंबईसच हजार दीड हजार माणसानसी आहे. आपणास कलवें या करितां लिहिलें असे. बहुत काय लिहिणें? तादलाचे खानगी हजार अडथले पडोन श्रमी केले आहे. निदान पावतील न पावतील कलत नाहीं. स्वामीचे पुण्यें करून पावतील. चिंता नाहीं. कललें पाहिजे हे विनंती.

¶Wasudeo Hari to Bajirao informing him how the Nizam was supporting Siddi Sat.

No. 7]

[12-6-1733]

छ १३ मोहरम.

श्री

आपणें चिमाजीने कृतानेक साष्टांग नमस्कार विनंती उपरी येथील कुशल ताा छ १० मोहरम मुकाम पुणे यथास्थित असे विशेष. रायगडावर निशाणें चढली यैसैं साताराहून लिहिले येथे आले, परंतु स्वामीकडून पत्र न आले. ऐसियास किला तो फते जालाच असेल; परंतु किल्यावर लोक कोणाचे गेले, किला सांप्रत स्वाधीन कोणाचे आहे, ते ल्याहावयास आज्ञा केली पाहिजे. राा बापुजी गणेश आम्हाकडे राजश्री स्वामीनी पाठविले ते वर्तमान पूर्वी स्वामीस लिहिलेंच आहे. बापुजी पंताचे पाठीमागें सवेच राजश्री दादोबास आम्हाकडे पाठविले ते छ ८ मोहरमी येथें आले. आम्हांस व राजश्री पिलाजी जाधवराज यास सातान्यास बोलाविलें आहे. तेथें गेल्यावर आम्हांस आपल्यापासी ठेवावें. पिलाजी जाधवराज यासी स्वामीकडे पाठवावे. ते तेथें आल्याने खटपट करितील व राा. सरखेलीसहि त्याचे हातून तेथें बोलाऊन आणावे तेहि उद्योगास लागतील ऐसा विचार चितात आणून आम्हास व त्यास बोलाविले. त्यास आपल्यास तो बरें वाटत नाहीं.

याकरितां राजश्री पिलाजी जाधवराऊ यास दादोबा समागमे सातारियास पाठवितों. तेथून लक्षा प्रकारें राजश्री स्वामी त्यास तुम्हाकडे रवाना करितील, ऐसा विचारच केला आहे. आपल्यास बरें वाटत नाही. तूर्त आपल्यास यावयास अनुकूल पडत नाही, याकरितां राजश्री पिलाजी जाधव राा दादोबासमागमे पाठविलें आहेत. आपल्यास सावकाश वाटल्यावर आपणही सेवेसी येऊं, ऐसं उतर राजश्री नार-बावास लेहून पाठविलें आहे, ते राजश्रीस विदित करितील. राा दादोबा अद्याप येथेंच आहेत. सुभेदाराचा मुहुर्त करार होईल ते दिवसीं हे व ते समागमे जातील. जाले वर्तमान स्वामीस कळले असावे म्हणून लिहिलें असे. तीन च्यार दिवस येथून निघावयास लागतीलसे दिसते. हे विनंती.

¶Letter from Chimaji, in his own hand, to Bajirao, communicating the changes in the commands contemplated by Shahu.

No. 8]

[18-6-1733 ?

पौ छ १६ मोहरम.

श्री.

राजश्री पंत प्रधान

गोसांवी यांसी.

॥ ८ श्रीसकल गुणालंकरण अखंडितलक्ष्मी आलंकृत राजमान्य स्नो पिलाजी जाधवराव दंडवत विनंती. येथील क्षेम जाणून * * * * * लेखन आज्ञा केली पाहिजे विशेष. पत्र पाठविले ते व राजश्री आपास पत्रें पाठविली ती छ ११ मोहरमी पावलीं. कितेक विचार मसलतीचे तिडणाचे लिहिले ते कळो आले. याचा विचार उभयेता पोख्ता करून उत्तर पाठवणे म्हणोन ला। यैसियासी आम्ही छ ४ मोहरमी गावास येऊन पावलो. छ ९ मोहरमी राजश्री आपा पुण्यास गेले

शिक्षा
पिलाजी
जाधवाचा

तो दुसरे रोजी राजश्री स्वामीची आज्ञापत्रें व राा दादोबा आले. आज्ञा कीं हजार बाराशे लोक पायेउतारा करून व करोल बरकं(दा)ज यैसे राजपुरीस रवाना करून तुम्ही उभयेतां हुजूर येणे. त्यासी राजश्री आपाचे शरीरास सावकाश वाटत नाही. आम्ही राजश्री स्वामीस पत्र लेहून

पाठविले आहे कीं लोक पायेउतारा घेऊन सातारियाकडून यावे तरी त्यामार्गे नद्या फार. दा बारा रोज लागणार. याकरितां आज्ञा होईल तरी याच मार्गे लोक घेऊन जाऊन म्हणून लिहिले आहे. त्याचे उत्तर आजी उद्या येईल. त्याप्रमाणें वर्तणूक

करून. वरकड कितेक अर्थ लिहिला तरी मनसबा कठीण पडला हे गोष्टी परंतु जे गोष्टीने राजश्री स्वामीचा अप्रह आहे ते गोष्ट न करितां गत्यंतरी नाही. त्याहि वरी राजश्री * * मनसबियास गेले आहेत. त्याची तुमची भेटी जालियावरी त्याच्या तुमच्या विचारे जो मनसबा होईल तो करावा. नाहीतेपक्षी त्याणी आजणवेलीस बसावे. तुम्ही तो राजपुरीस आहांच, वरकड विचार राजश्री आपानी लािा आहे त्यावरून विदित होईल. उताविली करावी जैसे नाही तो सावे सातवे रोजी आम्ही येऊन पोहोचतो. भेटीनंतर जैसा विचार निघेल तैसा केला जाईल. कृपा केली पाहिजे हे विनंती.

¶Pilaji Jadhao writes to Bajirao that he is proceeding to the seat of war by orders of Shahu.

No. 9]

[24-6-1733

श्री.

राजश्री बाजीराऊ गोसावी यांसी.

६ अखांडितलक्ष्मी आलंकृत राजमान्य स्नो कृष्णाजी पवार विस्वासराऊ दंडवत विनंती उपर. येथील कुशल जाणऊन स्वकीय कुशल लिहिले पाहिजे विशेष. गोपा पत्र पा ते पावले. लिहिला अर्थ कळोन समाधान जाले. गोवळकोटीचे वर्तमान काय व अंजनवेलीस मोर्चियांची तर्तूद कोणे रीतीची जाली आहे ते लिहिली पा म्हणऊन लिहिले. यैसियासी गोवळकोटास मोर्चे चार नजीक गेले आहेत. रविवारी नवमीस लोक खाडीपली-कडे रात्रीभागी घातले ते जाऊन मेढीयासी ठेपले. मागाहून पाठी पुरोन आली नाही. याजकरितां मार्गे फिरोन आले. पुढेहि जे तर्तूद होणे ते होत आहे. राजश्री स्वामीनी किले वासोटा येथील येक भांडें पा ते येऊन पावले. साता-राहून सामान सुा पांच पा आहेत. तीं घाटाखाले आलीं. आजि दाखल होतील. वरकड दर किलीयासी एकेक भांडें आणून द्यावे यैसी आज्ञा राजश्री पंतप्रतिनिधी व राजश्री पंतप्रधान व राजश्री पंतसचिव यासी जाली आहे. वं तुम्हासहि बाणकोटीहून पाच भांडी आणून द्यावी यैसी आज्ञा जाली म्हणऊन लािा

आहे. भांडी आली म्हणजे लागू करून मारगीर होईल. स्थळ राा स्वामीचे प्रतापे फते होईल. अजनवेलीस राजश्री जीऊबा व आंगन्याकडील दीड हजार माणूस पांच सा तोफा येऊन सोमवारी दशमीस भांडी सुरु जाली तेथेहि मोर्चे कायम जाले. मागाहून राजश्री सेनापती याचीहि फौज राा केली आहे म्हणऊन राजश्री स्वामीची आज्ञा जाली. आपणांस कळावे म्हणऊन लिहिले असे. आपण सविस्तर लेहून परामृश करीत जाणे. लोभ असो दीजे हे विनंती.

मोर्तव
सुद.

¶Letter of Krishnaji Pawar to Bajirao giving details about the fighting at Gowalkot. Krishnaji is the adopted son of Tukoji Pawar of Dewas.

No. 10]

[24-6-1733

छ २६ सफर

श्री.

श्रीमंत राजश्री पंत प्रधान

स्वामीचे शिबेसी.

सेवक रघुनाथ हरी कृतानेक साष्टांग दंडवत प्रा विनंती उपरी येथील कुशल ताा छ २२ मोहरम आशाढ वदी अष्टमी इदुवासर पर्यंत मो खेड यथास्थित असे विशेष. स्वामीनी दोन पत्रे पाठविलीं ती प्रविष्ट होऊन सविस्तर कळले. अजनवेल व गोवलकोटच्या * * * * अर्थ लािा यैशास आम्हास स्वामीची आज्ञा ते प्रमाण. बकाजी नाईक व आम्ही सामील चिपळूणास जाहल्यावरी राजश्री पंतप्रतिनिधी बहुता प्रकारें गोंजारीत होते, तथापि आम्ही निघोन आलों. त्याचा कारभार अगदी हरदम जाहला. श्रीच्या पर्वतावरी प्रतिनिधी ओहत. सिदीसाद भेटास आला होता. भेटोन दगाबाजी करून गेला. आतां फिरोन जुझावयाची उमेद धरितो. हबसी कसा आहेसा प्रस्तूत प्रतिनिधीस कळत चालिला आहे. आम्ही बकाजी नाईक जमावानसी निघोन आलों. या उपरी आठापाचा दिवसांत शामल त्याजवरी छपाहि चालितो. दोन हजार माणूस जमाव त्याजपासी आहेत. धोरिणता हरयेक प्रसंगास बाबूराऊ याजवरीच आहे.

अजनवेल तों दूरच आहे, परंतु गोवलकोटचेहि त्याचे वस्तु काही होत नाही. दिवसांत शामल बरा अडला होता, उपराला मदत कोठून होणे नव्हती. प्रतिनिधीपंत आले नसते तरी इतकीया दिवसांत आम्ही मोर्चे देऊन भांडीयाच्या मारा खाले येक दोन बुरूज पाडिले असते. आणखी पंधरा दिवसी कार्यसिधी होती येसे असतां प्रजेचा भोग सबल व शामल अदृष्टवान तेणेकरून आम्ही निघोन आलो, पुढे भगवदीछा प्रमाण. पर्जन्याचा मोठा अतिशय, येकक नदीवरी तीनच्यार दिवस उतरावयास लागतात. मजल दरमजल येत असो. स्वामीचे दर्शन होईल तो सुदीन. बहुत काय लिहिणे. कृपा वर्धमान करावी हे विनंती.

¶*Raghunath Hari informs Bajirao that he does not think it possible for the Pratinidhi to capture Gowalkot.*

No. 11]

[25-6-1733

श्रीराम.

राजश्री फतेसिंगबाबा गोसावी यांसी.

ॐ सकलगुणालंकरण अखंडितलक्ष्मी अलंकृत राजमान्य स्नो. रघुनाथ हरी रामराम विनंती उपरी. येथील कुशल जाणून स्वकीय कुशल लेखन केले पाहिजे विशेष. आपण पत्र पाठविले ते प्रविष्ट होऊन सविस्तर कले आले. अंजन-वेलीच्या मनसबियाचा अर्थ आपण लिहिला ऐशास राजश्री प्रतिनिधी गोवलकोटास आले. त्यांचा आमचा बनाव न बसे या निमित्त आम्ही जमाव सहवर्तमान कुलाबियास जावयाचा निश्चय करून चिपळुणाहून आज भोमवारी खेडास आलों. येथून स्वार होऊन मजल दर मजल पुढे येतो. कलले पाहिजे. बहुत काय लिहिणें. लोभ असो दिलहा पाहिजे हे विनंती.

¶*Raghunath Hari informs Fatesing Bhosle that having disagreed with the Pratinidhi he has been returning to Kolaba.*

No. 12]

[June 1733 ?

श्रीराम.

श्रियासह चिरंजीव राजमान्य राजश्री चिमाजीपंत यांप्रति प्रीतिपूर्वक नारोराम विनंती, येथील कुशल जाणून स्वकीये कुशल लेखन केले पाहिजे विशेष. सांप्रत तुम्हांकडून कागदपत्र येऊन वर्तमान कळत नाही. तलेगावास आलेस म्हणून परस्पर वर्तमान ऐकिले, त्यावरून हे पत्र लेहून पाठविले आहे; तरी सविस्तर

आपणाकडील वृतांत लेहून संतोशावाति होय ते केले पाहिजे. यानंतर राजश्री फतेसिंग भोसले व राजश्री बाजीराव यास कोकणांत राजपुरीस रवाना केले हे वर्तमान परस्पर तुम्हास कळलेच असेल. पुढे त्यास तेथे छावणीस राहावे लागलें. जागा एक प्रकार आपले मजबुदीनें राहावे लागते. लोक जमाव पोखता असावा लागतो. येथून वरचेवरी लोक रवाना करणे ते करीतच आहों. राजश्री अंबाजीपंत यासहि सांप्रत माहाराज राजश्री स्वामीनी रवाना केले. राजश्री बाजीराव यांची पत्रे तुम्हांस येतीलच. परंतु ते लांब आहेत, याकरितां हे पत्र अगोदर लिहिले आहे. तरी दोन तीनसे तोफखाना, पायेचे लोक अथवा करोल व तीनच्यारसे सिपाई घोडे, जेथवरी जाईल तेथवरी न्यावे. पुढें पायउतारा होऊन तोफखाना व वरकड मिळोन पाच सातसे माणूस बरे कामाचे त्याजवळी जाऊन पोहचे असे करावे. विलंब न लावणे. पत्र पावतांच ये गोष्टीचा विचार करून, लोक रवाना करून, वर्तमान लिहिलें पाहिजे. जागा एक प्रकार खबरदारीनें राहिल्याविना कार्यास न ये, याकरितां तातडीनें लिहिलें आहे. कळले पाहिजे. त्याजवळ लोक पहिले गेले होते, ते न पुसत आले. जमाव निपट थोडका आहे. जागा कठीण आहे. दगेखोर शामिल आहे. प्रजन्यकाल आहे. याजकरितां हे पत्र लिहिले असे. कळले पाहिजे. बहुत काय लिहिणें लोभ असो दीजे हे विनंती.

¶Naro Ram Mantri from Shahu's Court urges Chimaji Appa to send reinforcements to Bajirao into Konkan.

No. 13]

[पो११-७-१७३३

पौ छ १० सफर.

श्री.

पुरवणी राजश्री चिमाजीपंत आपा

गोसावी यांसी.

विनंती उपरी. हुजरातीकडील लस्कर काळोस्तियाच्या मोर्च्यास नेमिले आहेत, त्यास ते घरे बाधोन पागेवरी राहिले होते. ऐशास त्याणी काळोस्तियाकडे जाऊन छावणी करावी. ते अद्यापि तेथे नेहमी गेले नाहींत. आम्ही त्याजला रागे भरलो तेव्हा त्या लस्करपैकी राजश्री खंडराव जाधव व दुर्गोजी भोईटे ऐस दोघे नेहमी मात्र काळोस्तियास घरे बांधून आहेत. मानाजी जाधव अद्यापि पागेवरीच आहेत. वरकड इतर जे आहेत ते दिवसा काळोस्तियास पागेवरून

भाकरी नेऊन खाऊन राहतात. रात्रौ फिरोन लस्करास येतात, ऐसा अर्थ आहे. त्याजला अद्यापि भरवसा नवता. आम्ही जाऊन आंगरेकडील लोक आणिले तेव्हां सत्यसे भासले; तो हली प्रजन्यामध्ये राजश्री स्वामीची काल आज्ञा जाली की पागेवरी काळोस्तियाचे लस्करपैकीं सेभर स्वार व दोनसे माणूस व धामणीच्या मोर्च्यापैकीं देखील सरलस्कर वगैरे मिळोन सेभर स्वार व दोनसे माणूस पाठवावे आणि पागेचा जागा राखवणे म्हणून आम्हासहि पत्र आले. त्यांचा जाबसाल आम्ही लिहिला कीं आम्हाकडील लोक आहेत ते महाराजास विदित आहेत; आणि जागा जागा लोक ठाणीयास ठेऊन बदोबस्तहि केला आहे. आणि मोर्चेहि कायम केले आहेत तेहि वृत्त सेवेसी विदित आहे. त्याणी अद्यापि मोर्चेहि घातले नाहीत व कोठे नाकेबंदीसहि लोक ठेविले नाहीत. आणि महाराज त्याचेच राखवालीस महाराज लोक पाठवावे म्हणून आज्ञा करितात. आज्ञा जाली तरी ठाणेयास लोक ठेऊन ठाणी घातली आहेत. तेथील लोक उठऊन आणून त्याची राखवाली करून; परंतु ठाणी उठऊन आणिल्यास मार्ग चालेल न चाले सर्व विदित आहे, येसे विनंतीपत्र लिहिले आहे हे वृत्त आपणास कळावे याजकरितां लिहिले असे. दोनसे राजत दोही लस्करपैकी व चारसे माणूस दोही लस्करपैकी ऐसे पागेवरी ठेऊन बरकडानी काळोस्तियावरी जावे ऐसा मनसबा राजश्री स्वामीनी करून प्रस्तूत आज्ञापत्रे पाठविली आहेत. त्यापैकी आम्हाकडील जाबसाल इंदन्याये जाला. तिकडील लस्करचे कोण राहतील कोण जातील हा सर्व मनसबा अद्यापि होणेच आहे. चौघे जण चौकडील आहेत. एकाचे ऐकत नाही. तिकडे जाधव आहेत ते आपला कंठशोश कर्तव्य त करितात, परंतु परिणाम इंदन्याये आहे. सविस्तर वृत्त आपणास कळावे याजकरितां लिहिले असे. विशेष काय लिहिणे, कृपा केली पाहिजे हे विनंती.

¶Some officer working in the campaign complained to Chimaji Appa about the conflicting orders received from Shahu direct.

No. 14]

[11-7-1733

पौ ल १० सफर.

श्री.

पु॥ राजश्री चिमाजीपंत आपा

गोसावी यांसी.

विनंती उपरी. आपणाकडील येथे जमाव आहे त्याचा तपशील पेशजी एकदोन वेळा लेहून पाठविलाच आहे. त्यावरून श्रवण जाहालाच असेल.

त्याज अलीकडील वर्तमान तरी पांढरे, गाईकवाड व लाड याचे राजत तो कुली उठोन गेले. एक एक दोन दोन कोणाकोणाचे आहेत तेहि न पुसत. आजाराच्या धास्तीमुळें उठोन जातात. येथे धायभराचे पथक आहे त्यामध्ये चाळीस पनास राजत आहेत, परंतु कुली दुखणेयाने पडिले आहेत. स्वारीस बाहेर निघतां दहावीस निघणार नाहीत. येथें राजत म्हणावयासी दोन चार आमचे आहेत व देशमुख खासा एक दोन व मागे राजत सात आठ जण इतुके भांडवल आहे. शत्रु दगेखोर आहे तोहि आपणास विदितच आहे. राउताविसी आम्ही वरचेवर लिहित गेलो परंतु अद्यापि राजत येऊन येथे पोहचले नाहीत. तरी येथे राजत सत्वर येऊन पोहचत ते केले पाहिजे. कोणी राजत अगर खासा येदां रिकामे घरी होते ऐसा अर्थ नाही; परंतु ऐसे असोन गोवलकोटची मसलत आली ती निभावली पाहिजे. याजकरितां दोनसे राजत आगत्यरूप पाठविले पाहिजेत. सिलेदार आहेत ते यावयासी अनमान करतील तरी आधी आपली पागा रवाना करावी, मग सिलेदारहि रवाना करावे, परंतु राजत अति-सत्वर येत ते करावे. येथील सोबती आहेत त्याची वर्तणूक पत्नी लिहावी ऐसा अर्थ नाही. विशेष काय लिहिणें. कृपा केली पाहिजे हे विनंती.

¶Some officer asks more reinforcements for the fight against Gowalkot.

No. 15]

[16-7-1733

छ २४ सफर

श्री.

राजश्री पंतप्रधान स्वामी गोसावी यांसी.

*॥८॥ श्रीसकलगुणालंकरण अखंडीतलक्ष्मीआलंकृत राजमान्य स्नेहांकीत बकाजी नाईक महाडीक कृतानेक रामराम विनंती येथील कुशल जाणोन स्वानंद लेखनाज्ञा केली पाहिजे विशेष. आपण कृपा करून पत्र पा ते का चिपळून येथे प्रविष्ट होऊनु बहुत समाधान जालें. अजनवलीस मुर्चबदी केली आहे म्हणोन यैकितो त्याचे वर्तमान काहीच लेहून पाठविल नाही; व श्रम साहास तुम्ही कराल आण राजश्री पंतप्रतिनिधी आले आहेत हे येशास पात्र होतील तो विचार न करणें म्हणोन कितेक नीतिन्याये आज्ञा लिहिली. येशास स्वामीने जो विचार लेहून पाठविला त्यास किमपि अतराये नाही. जजिरे सुवर्णदुर्गीहून अजनवलीचे कार्येभागास निघालो ते श्रीमार्गवस्थलावरून येतां गोवलकोटची स्वारी श्रीस्थळी येऊन अनाचार करणार व ब्राह्मणाचे घरचा गेलो व घरे दगध करावयास स्वारी

आली. हे वर्तमान मार्गी कलल्यानंतर श्रीस्थळी येऊनु, गनिमाचे स्वारीचा दाखला घेऊनु, युध्य प्रसंग केला त्याचा मोड करून, सेपनास माणूस त्याचे मारले. त्याउपर अजनवलीस तैसेच जावे तर श्रीस्थळी गोवध करणार हे तत्वता कळले. यास्तव गोवलाचे कोटास गाठून बसलो. दहा पाच रोज जाले. भाडी आणून जोगवितो. राजश्री प्रतिनिधी श्रीस्थळी आले तेच रोजी अजनवलीहून सिदीसाद बारा पधरासे माणसानसी येऊनु आम्ही चारपांचसे जमावानसी जेथे होतो तेथे चालोन आला. आम्हाजवळ भाडे नव्हते त्याणी भाडी व जेजाला बाण होके जबूरे याची मारगिरी बहुत केली. त्यामुळें आपलेकडील लोकांचा मोड जाहल्यावर नदीआरता गनीम चालोन आला. केवल निदान वस्तू पैसा जाहला तेव्हां खावंडाचे स्मरण करून गनिमावर चालोन घेतले. पधरावीस माणूस ठार केले व पचवीस तीस जखमी केले आण गनीम नदी आलाड आला तो माघारा नदीपार करून लाविला. आपलेकडीलहि येक सरदार व दाहावीस जखमी जाले. खासा सिदीसाद आला. त्याचे मोड व्हावा येसे नव्हते. परंतु धन्याचे पुण्येकरून हे गोष्ट थोरसी जाहली. त्या अलाकडे आम्ही चिपळूणात आलों. राजश्री प्रतिनिधी श्रीस्थळी आहेत. सिदीसादकडे राजकारण लाविले आहे. भेटीसहि सिदीसाद आला होता. सातारा जावयाची बोली घातली. त्यास येकवेळ भेट घेऊनु पुन्हा गोवळकोटांत सिदी गेला. पुढे त्याची याची बाली लागली असे. आम्ही प्रतिनिधी आल्यानंतर ये जागा बसावे पैसा अर्थ नाही. निघावयाचा मार केला. त्यास अजनवेल अगर गोवळ दोघा किल्यातून येक किला तुम्हास देतो म्हणोन म्हणतात. त्यास येखादे ठिकाण स्वतंत्र आमचेच स्वाधीन केले. त्याचे लोक अथवा कोणी नसेल तर आम्ही मान्ये करून राहतो, नाही तर ठिकाणचे ठिकाणी स्वार होऊनु जातो. निरार्थक राहावे येसे नसे. समई स्वामीनेहि आज्ञा केली त्याचप्रमाणे वर्तणूक करून. निरंतर पत्री समाचार घेणार स्वामी समर्थ आहेत. विदित जाले पाजे छ १९ सफर हे विनंती.

¶Bakaji Naik to Bajirao giving details of a skirmish he had with the Siddi near Chiplun.

No. 16]

[16-7-1733

श्री.

राजश्री मानाजी आगरे गोसावी यासि

ॐ अखंडितलक्ष्मीआलंकृत राजमान्ये श्रो बकाजी ना माहाडीक नामजाद प्रां जंजिरे सुवर्णदुर्ग रामराम विनती उपरी. येथील कुशल जाणून स्वकीये

कुशल लेखन करीत असले पाजे विशेष. पत्र पा ते पावोन सामाधान जाले. राजश्री पंतप्रधान यांचे पत्र पा ते पावले. त्याचे उत्तर लेहून पाा असे. अजनवेळीचे कायें-भागास निघालो हातो; परंतु दरम्याने श्रीभार्गवराम येथील स्थलास गोवळकोटकर काही उपसर्ग गोवधाचा करणार यास्तव गोवळकोटास गाठून बसलों, तो सिदी-साद बारा पधरासे लोकानसी चालोन आला. आम्हाजवळ तोफ नव्हती. त्याणी तोफाचा व जेजाटा (ला?) बाण होंके याची मारगीरी केली, त्यामुळे इकडील मोड जाहाला. हे गनिमाने देखोन नदी आलाड चालोन आला. केवळ निदान वस्त आम्ही च्यार पाचसे माणसानसी होतो. त्यास मोड जाहाला तो सावर करून तैसेच गनिमावर घेतले. पधरा वीस त्याचे मारले व पचवीस तीस जखमी केले. आम्हाकडीलहि एकजण बावाजी तलवणार ठार जाहाला. पधरा वीस जखमी जाले. चारदा खासा सिदीसानद याचा मोड खावदाचे पुण्ये करून केला. हे संतोशाचे वर्तमान आपणास कळावे म्हणोन लािा आहे. बहुत काये लिहिणे. लोभ असो दिलहा पाजे छ १९ सफर हे विनंती.

¶*Bakaji Naik gives Manaji Angre details of a skirmish he had with the Siddi near Chiplun.*

No. 17]

[16-7-1733

पौ छ २४ सफर

श्री.

राजश्री पिलाजी जाधवराऊ गोसावी यांसी.

ॐ अखंडितलक्ष्मीआलंकृत राजमान्य स्नेहांकित बकाजी नाा महाडीक नामजाद प्राा जंजिरे सुवर्णदुर्ग रामराम विनंती. येथील कुशल जाणून स्वकीये कुशल लेखन केल पाजे. विशेष आपण पत्र पाठविले ते पावोन सामाधान जाले. यैसेच सर्वदा पत्र पाठजुन सतोश पावित असिल पाजे. वरकड राजश्री पंत-प्रधान यांचे पत्र पा ते पावले. त्याचे उत्तर लेहून पाा असे. त्याजवरून कळो येईल. बहुत काय लिहिणे, लोभ असो दिलहा पाजे, राा छ १९ सफर हे विनंती.

¶*Bakaji Naik Mahadik, an officer of the Angrias, to Pilaji Jadhav, acknowledges letter of the Peshwa.*

श्री.

श्रीमंत माहाराज राजश्री छत्रपती स्वामीचे सेवेसी

विनंती. सेवक संताजी जाधव व दुर्गोजी भोइटे कृतानेक विज्ञापना. ता
 छ १९ सफर मुक्काम लस्कर पागा चिपळोण स्वामीचे कृपेकरून सेवकाचे व
 लस्करचे वर्तमान यथास्थित असे विशेष. संताजी सिरके व राणोजी भोसले घर
 हुजरे महाराजांची आज्ञापत्रें घेऊन आले. त्याबरावर लस्करची गणती व कुली
 तपसीलवार वर्तमान ऐसे लिहिले आहे. त्यावरून निवेदन जालेच असेल. त्याज-
 वर सालोसकर अवघे खासे गेले. दहा पंधरा घोडी मात्र ठेविली आहेत, व रा
 द्वारकोजीराऊ पाटणकर यांचे लोक होते ते पोटास मुतलख नाहीं यामुळें तेहि
 झाडियानसी गेले. हणगोजी बोरगे यास समाधान वाटत नव्हते, यामुळें ते खासा
 खातगुणास म्हणोन कांही जमाव होता त्यांतीलही थोडा बहुत घेऊन गेले.
 तैसेच वरकडांचेहि थोडे बहुत स्वार गेले. याउपरी दोनसैं घोडे राजत मात्र
 आहेत. वरकडांही लहान तटु ठार (तटूवार? तटूस्वार?) चाळीस पन्नास पावेतो
 असतील. रा येसाजी अनंत यांचा जमाव सासैं माणूस होते; त्यांस तीन रुप-
 यांचा सिरस्ता आडकतांच उठोन गेले. दोनअडिचसे माणूस होतें. त्यास ते
 बावाजी म्हसके याचे कुमकेस पाठविले. या उपरी पाये लोकांचा जमाव लस्करांत
 नाही. कांही राजश्री राणोजी भोसले यांजकडील आहेत परंतु ते त्याजवळच
 तितके पाहिजेत. व हणगोजी बोरगे याजकडील सेपन्नास माणूस आहे. व
 राा जयसिंगराऊ सिरके हे मिरजोलीस आपले जमावानसीं आहेत. आंगरियाकडील
 जमाव कालुस्तरियास मोर्चेबंदी करून आहेत. परंतु सांप्रत शामलाच्या हुली
 रोज उठोन तीहिकडे पडतात. आंगरियाकडील जमावाचे च्यारपाचसे माणूस
 सीतज्वरानें पडिले आहे. व येसाजीपंत याजकडील सेंभर माणूस पडिले आहे.
 तैसेच राा जयसिंग सिकें यांचे जमावाचे दोनसे माणूस पडिले आहे. लस्करांत
 आम्हाकडीलहि जमावाजमावाचे माणूस जेर जाले आहे. तीन्ही मोर्चे मिळोन
 निमे माणूस दुखणियांनीं बेकार आहे. आणिकहि रोजाचारोज पडतच आहेत.
 आपणास देखिल दुखणियांनीं हैरान केले आहे. ऐसा प्रसंग घडोन आला आहे.
 ईश्वर शरम कैसी राखेल ते नकळे, याहिमधें दाणा मुतलख मिळत नाहीं. कदां-
 चित मिळाले तरी दोन अडीच पाईली मिळणें मुसकील आहे. येविसीं दोन च्यार

वेळां विज्ञापना लिहिली, महाराजांनाहि जागाजागा ताकीद करविली, परंतु येथें मुतलख रस्त पोहचली नाहीं. यामुळें बहुत लोक श्रमी आहेत, याची पैरवी करून पाठवावी व फौजेची रवानगी करावी; नाही तर गनीम दगेखोर आहे. एखादे मोर्चियावरी पडला आणि आव गेला म्हणजे संकट आहे. याची बेहबुधी करणार महाराज समर्थ आहेत. सेवकानें कोठवर लिहवें! महाराजांनी आंगरिया-कडील जमावास अडिच हजार रुपये कृपा करून दिले, यामधें या महर्गतिमधें बेगमी होते ऐसे नाहीं. प्रज्येन्य तो अतिवृष्टी लागला आहे. नद्यानाले यास मुतलख उतार नाहीं. ऐसी चहुकडून मुसकील जाली आहे. व कासीबंदर इकडे कुली रान गनिमास रिकामे आहे. यामुळें घाटापावेतो गनिमाचा सेह आहे. यास-यास तिकडील मोर्चेबंदीस महाराज सत्वर जमाव पोखता हशम दोन हजार व पाचसें स्वार नेहमी पाठवितात तर गनीम केवळ जेर होतो आणि आमचेहि मदतीस व रा जयसिंगराज यांचे मदतीस ऐसा आणीक जमाव पाठवावा म्हणजे दिवसेंदिवस जो पोखता मोर्चेबंदीचा विचार कर्तव्य तो केला जाईल; व उतेकर व पेडामकर व पलांडे वगैरे खलाटीचे लोक आहेत, त्यास तिवरा व कुंभारली दोन्ही घाटांची ताकीद करविली पाहिजे; आणि रस्त सत्वर लस्करास पावेते करणार स्वामी समर्थ आहेत. राजश्री द्वारकोजीराज पाटणकर यांची स्थापना वतनाची करून त्यास येथें सत्वर रवाना करावें. तेहि आमची धडसोबती आहेत. आणि कितेक विवेकाचे आहेत. त्यांचे ऊर्जीत करणे स्वामीसहि आगत्य आहे. स्वामीकार्याचे एकनिष्ठ आहेत. आमचेहि खर्चाची बहुत हैरानगत आहे. आम्हांस तो महाराजांचे चरणाखेरीज दुसरा आश्रय नाहीं. सर्व फिकीर करणार महाराज धणी मायबाप आहेत. सेवेसी श्रुत होय हे विज्ञति. महाराज! लस्करामधें मुतलख दारू सिसें नाहीं. नदीयास टोकरे नाहीं. तर दारू सिसें व टोकरे व चंद्रजोतीची दारू येसी सत्वर रवानगी करावी. गनिमाची आवाई बहुत बहुत आहे. अंजन-वेलीकडून पायेउतारा निवड करून एक टोळी यणार व गोवलकोटात भारी जमाव होता. त्यापैकी कांही जमाव नेला आहे त्याची येक टोळी ऐशा दोन टोळ्या वरलेकडून येणार, येक टोळी गोवलातील निघावी, येकूण खामखा येके मोर्चावरी या चौ रोजांत घालितात हे तर्हकीक आंगरियाचे मोर्चियामधें आली. त्यांनी

१ पैरवी-व्यवस्था.

३ कुली-सर्व.

५ धडसोबती-शेवटपर्यंत टिकणारे सोबती.

७ खामखा-खात्रीनं.

२ बेहबुधी-तरतूद.

४ रान-प्रदेश.

६ टोकरा-पडाव.

८ तर्हकीक-सत्य, निश्चित.

रोजाचा रोज आम्हास सावधतेमधें असणे म्हणून चिठ्या पाठवितात. सेवेसी श्रुत होय हे विज्ञाति. बजिनस चिठी सेवेसी आजची पाठविली आहे. विदीत जाले पाहिजे हे विज्ञाति.

¶Santoji Jadhao communicates to Shahu the difficult predicament of the fighting forces in the campaign against the Siddi.

No. 19]

[18-7-1733

छ २६ सफर.

श्री.

राजश्री

पंतप्रधान.

स्वामी गां यासि.

ॐ श्रीसकलगुणालकरण अखंडितलक्ष्मीआलंकृत राजमान्ये श्रेहाकित
बकाजी ना माहाडीक नामजाद प्राा जजिरे सुवर्णदुर्ग कृतानेक रामराम विनती.
येथील कुशल जाणोन स्वानंद लेखनाज्ञा केली पाजे विशेष. आपण पत्रें पाठविली
तें पावोन साद्यतवृत्त कलोन समाधान जाले. अजनवेलीस जाऊनू मूर्चबंदी
करून बैसलेत तो राा श्रीपतराज गेले. ते तुम्ही येक होऊनू काम करितां
म्हणोन कलो येते. तर हे गोष्ट कार्याची नव्हे. आपले राजकारणात दुसरेयाचा
पाये सिरू देऊ नये म्हणोन कितेक प्रकारें आज्ञा केली. यैशास अजनवेलीचे
कार्याबद्दल आलो होतो. त्याचा सविस्तर अर्थ पेसजी जोडेकरी यासमागमे
लेहून पाा आहे. त्याजवरून कलो आलोच असेल. वरकड आपण नीतिन्याये
लेहून पाठविला तो यथार्थ असे. त्यास अंतर आहे यैसे नसें. वरकड आपले
राजकारणात दुसरेयाचा पाये सिरको द्यावा ही गोष्ट आजताा होऊनू आली नाही,
व याफुडेहि धन्यांच्ये पुण्येकरून त्याचप्राा चालेल. यास अंतर सर्वथा होणार
नाही. सारांश स्वामीचे लिहिले आज्ञेप्राा कर्तव्य विचार करून उपस्थित
मनसबा केला, त्याची साड केली, आण राजश्री प्रतिनिधी यांस साफ सागोन
आपले जमावानसी निघालो. असो, च्यार पाच रोजी जजिरे मारी दाखल
होऊनू जे स्वामीचे आज्ञा तेच राजश्री सरखेल साहेबाची समजोन कर्तव्यार्थ तो
केला. सविस्तर आपणास विदित व्हावे म्हणोन लि॥ आहे. कृपा वर्धमान
करावी. छ १७ माहे सफर हे विनती.

¶Bakaji Naik informs Bajirao that he has disagreed with the Pratinidhi and is returning to Suvarnadurg.

छ २६ सफर

श्री.

राजश्री पिलाजी जाधवराऊ गोसावी

यासी.

ॐ अखंडितलक्ष्मीआलंकृत राजमान्य स्नेहांकित बकाजी ना माहाडीक नामजाद प्रां जंजिरे सुवर्णदुर्ग कृतानेक रामराम विनंती उपरी. येथील कुशल जाणुन स्वकीये कुशल लेखन करीत असिले पाहिजे विशेष. आपण पत्र पा ते पावोन समाधान जाले. येसेच सर्वदा पत्र पाठऊनु परामर्श घेत जावा. आपण राजपुरीस आल्याचे वर्तमान लाले, त्याजवरून हर्षयुक्त समाधान जाले. मनसबियाचा अर्थ राजश्री पंतप्रधान याणी लाला असे. त्याजवरून कर्तव्य ते करणे म्हणोन ला। येशास जे राजश्री पंतप्रधान याणी आज्ञा केली त्याच प्रो कर्तव्यार्थ करून * * मनसबा त्याची * * देऊनु निवालो. तर खाव्दाचे पुण्येकरून होणे ते होऊनु येईल, आपणास कळावे म्हणोन ला आहे. बहुत काय लिहिणे रा छ १७ सफर हे विनंती.

¶Bakaji Naik to Pilaji Jadhao welcoming the latter's arrival at Rajpuri.

पौ छ २२ सफर

श्री

अखंडितलक्ष्मीआलंकृत राजमान्य राजश्री बाजीराव बलाल

गोसांवी यासि

प्रतिपूर्वक लक्ष्मीबाई विनंती उपरी. येथील कुशल ता आशाढ वदि पंचमी भृगुवार पावेतो जाणून स्वकीये कुशल लेहून पाठवीत गेले पाहिजे. यानंतर आपण पत्रे केसो भिकाजी व रत्नाजीराव खोपकर याजसमागमे पाठविली ती

पावोन लिहिले वृत्त कलो आले. पूर्वी येक दोन वेळ लिहोन पाठविलें की राा श्रीपतराव अ (जन?) वेळचे मोडमेस गेले आहेत. राा बकाजी नाा व ते येक हाते होऊन कार्य करितील याजकरिता त्यास जजिरा आणवावे. श्रम आपण करून येस त्यास नवजे हे गोष्ट न करावी म्हो कितेक तपसिले लिहिले ते कलो आले. त्याजवरून राा बकाजी नाा यासि लेहून पाठविले की तुम्ही जंजिरा येणे; त्याजवरून त्याणी यावयाची तयारीमध्ये जाहाले, तो राा पंतप्रतिनिधी याणी भेटीचा मजकूर घाडून सागोन पाठविले की तुम्ही चिपळुणास भेटीस येणे. त्याचे प्रतिउत्तर बकाजी नाा याणी दिले की खावदाचे हुकुमाखेरीज भेटता येत नाही. गोवळकोटचे मनसबेयासि आले होती. परंतु आपण आले. आतां आम्ही कशास राहावे, निघोन जंजिरा जातो. त्याजउपरात दुसरे दिवसी परशरामीहून उठोन चिपळुणास बकाजी नाा याचे भेटीस चालोन गेले. बकाजी नाा यांचे चिती भेट घ्यावयाची नवती. परंतु चालोन आले. याजकरितां भेट घेतली; आणि बोली केली की, आम्ही कोट घ्यावयासि आले; आणि आपणहि आले. तर दोहो जागेयातील येक जागा आमचे स्वाधीन करावा. येके स्थली आपण बसावे, यैसे बोलिले. यावर रायानी उत्तर दिले जे आम्ही आजी परशरामी जातो आणि विचार करून. तुम्ही प्रातःकाली परशरामी येणे. तेथे सांगावयाचे ते सागोन. ऐसी बोली करून परशरामी आले. दुसरे दिवसी बकाजी नाा ते स्थली आले. विचार काये तो सागणे. नाहीतर आम्हास जंजिरा येणे म्हौ बाईसाहेबाची आज्ञा आली असे. आम्ही निघोन जातो असे सागितले. यावर प्रतिनिधी याणी उत्तर केले की, तुम्ही नव जाणे. सारे मिलोन माहाराजाचे निशाण चटऊ. ऐसा जाव दिला. यावर बकाजी नाा बोलिले जे किला येक आमचे स्वाधीन कराल तर हस्तगत करून. नाही तर जातो ऐसे पष्ठवादे सागितले. यावर राव बोलले की जागे तुम्ही आम्ही मिलोन जागे फते करून करून सातारेयासि गेल्यावर माहाराजाजवली आर्ज करून जागे व मुद्दा तुमचे स्वाधीन करितो ऐसे बोलले. परंतु त्याचा विस्वास नाही याजकरितां बकाजी नाा याणी उत्तर केले जे हुकुमाप्रमाणे आम्हास जावे लागते. ऐसे सागोन आपले डेरेयासि चिपळुणास गेले; तों दुसरे दिवसी श्रीपतराव याणी सिदीसाद यासि भेटीस आणावयाकरिता पालकी पाठविली. त्याणी दादोबा नार्क व बालकृष्ण सेणवी ऐसे मध्यस्तीस घाडून दोन तीसे जमाव गलबतावर घेऊन भेटीस आला. राव परशरामी होते सिदीसाद* * * * परशरामी आला. खाडीचे दरेवर उतरला. गलबते नजीक धरली. रायाचे भेटीस * * * * नये तेव्हा राव परशरामाचे देवाल्यातून

उठोन खाडीवर भेटीस गेले. तेथे भेटी जाहाल्या. उपरात रायानी मजकूर घातला की, जागेयाच्या मोईमीस माहाराजानी राा केली असे. जागे आमचे स्वाधीन करावे यैसे बोलले. त्याउपर सिद्दीने उतर केले की आम्ही पोरेके जाहालो. सारी स्तले घेतलीत. ही दोनी स्थले आहेत ही आपलीच आहेत. बकाजी नाईक आले. याणी आमचा फार नाश केला. सेखाचे दोहो झुजा मिलाळे. लोक मारिले. ये वस्ती त्याणी चाल करावयाची नवती; आण केली. परंतु ते उठोन गेलेयावर जागे तुमचे स्वाधीन करितों म्हणऊन बोलोन गेला. बकाजी ना याणी रायास पूर्वीच सांगितले की आम्ही जातो. त्याजरून बकाजी नाईक जातात असे सिद्दी सातास कळलियावर वर आला. ते समई रायाचा

* * * देखलियावर दुसरे दिवसी लेहून पाठविले की जागे आहेत हे तुमचेच असेत परंतु प्रस्तूत निशाण घेत नाही. दो महिनेयाने दसरा जालियावर घेईन म्हो लि॥ आणि कागद रायास पाठविले. याणी कागद वाचून फाडून टाकिला, असा अर्थ त्याचा जाहाला. याजकरिता काही मोर्चेयाची तयारी करून वरील किल्लेयाची भाडी आणावयाकरितां लोक राा केले असेत. रायाच्यानी मोरचेवंदी करून भांडवते असा अर्थ दिसोन येत नाही. बरे जे होईल ते दुरून पाहावे, या अर्थे बकाजी ना निघोन येतील आणि ते फजीत पावतील, असा अर्थ आहे व राा रघुनाथ हरी चिपुलणास जयेगडीहून आले आहेत. समागमे भाडी आणी [त] होते परंतु ऐसा प्रसंग जाहाला. याजकरितां भाडी माघारे पाठऊन ते व बकाजी नाा असे जंजिरा येतील व आपणहि केसो भिकाजी व रत्नोजीराव यासि सिद्दीकडे पाठविलेत. ते येथे पावतांच चिपुलणास राा केले असेत. जागेयास पावले असतील, आपणहि सिद्दीस पु * ता दिली आहे. याहि अर्थ प्रतिनिधीचा तग तेथे निघता दिसत नाही. हे सविस्तर वृत आपणास कळावे याजकरितां लि॥ असे. राजश्री बकाजी नाईक याणी रायासि सांगितले की, तुम्ही माहाराजाचे चाकर व आम्हीहि चाकर; तुम्ही येक जागा घेणे, येक जागा आम्ही जेर करून घेतो. ते म्हणतात की दोनी स्तलावर माहाराजाची निशाणे चडवावी लागता [त]. याजकरितां व आम्ही येणे म्हो लि॥ याजकरिता निघोन येतील हे वर्तमान तुम्हास कळावे याजकरितां लि॥ असे. बहूत काय लिहिणे. कृपा आसो देणे राा छ १८ माहे सफर हे विनंती.

¶Laxmibai Angre to Bajirao gives important details of the Pratinidhi's dealings with the Siddi, his disagreement with Bakaji Naik, and other matters of the campaign. The letter contains an important resume of the whole affair.

छ २३ सफर

श्री.

पुरवणी राजश्री बाजिराव

बलाल पंडित प्रधान यांसि

प्रतिपूर्वक लक्ष्मीबाई विनंती उपरी येथील कुशल जाणोन स्वकीय कुशल लािा असिले पाहिजे विशेष. सिदीसाद याचे उमेदवारीचा अर्थ तपसिले लािा असे. आपण स्वस्तचितेकरून पत्र श्रवण करून गैर उमेद होऊन सत्रू फजीत पावे तो अर्थ करावा. प्रस्तुत त्याचे चितीं असे कीं, राजश्री पंत प्रतिनिधी आले असेत. यांजसमागमें चातुर्मास विजया दशमी पावेतो किले तुमचे स्वाधीन करीत नाहीं. विजया दशमी जाल्यावरी दोनी स्थले तुमचे हवाला करून, ऐसे लौकीक अर्थे म्हणतो. परंतु बारिकाईने खबर घेतां त्याचे मनातील अर्थ ऐसा असे कीं, चातुर्मास ममता दाखऊन पुढे समुद्रास निवाती जाल्यावरी अर्कटास अरमार मोगलाचे असे, त्याचा सज करून सुतेंस अरमार तयार केले असे, ते व हे येकत्र करून, काही जमाव आणऊन, खुसकीने व पाणियातून ऐसा दुतर्फा शह देऊन, माघारे फिरोन जात ऐसें करावें. ऐशा कितेक गोष्टी त्याणे योजिल्या असेत तर ऐसियासी शत्रूस आजीपासून बंदावरी ठेविल्याने हालखुद राहिल. नाहीं तर गनीम मायावी असे. काय करील न करी हे म्हणवत नाहीं. सुतेंस शामलाचे ठाणे असे. त्यासी आपणाकडील अमलदार कोणी तेथे असतील त्यांसी ताकीद पत्र पाठऊन सत्रूचे लोकास बंद होई आणि अरमाराची काही तयारी जाहाली असिली तर त्याचा नाश करून प्रयोजनाचे नव्हे सारखे करावे. लोकांस बंद जोवरी ठेवावे ऐसे आपले अमलदारास ल्याहावे आणि त्यासी बंद जे होई ते गौष्ट करावी व अर्कटासहि मोगल असे त्यासी पत्रे पाठवावी की सिदीसाद यांज सांगाते मुलाखतखाने अरमार व जमाव देऊन मदतीस येणार म्हणौन परस्परे ऐकिले. त्यासी तुझा आमचा घोरोबा चालत आला असतां शामलासी सूत्र करून त्याचे मदतीस येणार हे गोष्टी तुझे चितीं असिली तर बहूत बरे. तूर्त शामलावरी माहिमेस आलो असों हे काम येकीचकडे ठेऊन तुजवरीच मोहीम करून नस्तनावूत केला जाईल. ऐशा कितेक गोष्टीने त्यासी लेहून पाठऊन तो न येई तो अर्थ केला पाहिजे. आम्ही अर्थ लािा असे. हा अर्थ आपण चिती * * पत्र-दर्शनी दोही स्थलीं जोडेकरी खाना करावे विस्तारे आपणांसी ल्याहावे सारिखे नाही. इतका तपसील ल्याहावयासि कारण कीं, गनिमास कुमक आल्यासी

गनीम जेर होतो हे गोष्टी तो सहसा होणार नाही. जरूर समजोन लािा प्री पत्र पावतांच जोडे रवाना करणे, येविशीं विस्तारें ल्याहावें तर आपण सर्वज्ञ असेत. बहूत काय लिहिणे राा छ १८ माहे सफर हे विनंती.

¶*Laxmibai Angre to Bajirao giving details of the Pratinidhi's overtures of peace with the Siddi.*

No. 23]

[20-7-1733

छ २३ सफर

श्री.

राजश्री बाजीराव पंडित

प्रधान दाजी गोसावी यांसि.

सकलगुणालंकरण अखडितलक्ष्मीआलंकृत राजमान्य श्रो सेखोजी आगर सरखेल रामराम विनंती उपरी. येथील कुशल जाणून स्वकीय लेखन केले पाहिजे विशेष. उंदेरीस इंग्रज पैवस्ता होऊन जंजिरेयाची (पुढे १ ओळ फाटली) ओहे त्यावरून कललेच असेल. आलाकडील वर्तमान मनास आणिता मुबैकराने तर मना करून आरमारची व जमावाची तयारी करीत आहे. तैसाच फिरंगी वसइ दवण ये जागा मुस्तैद जाहाला. सुरतेस शामलाने जमाव ठेऊन अरमार तयार केले. त्रिवर्गाचा येक हात जाहाला आहे. निवाती पाहून श्रावणमासामध्ये किंबहुना पंधरा दिवसा आलीचकडे कुलाबा खांदेरी हिराकोट ये जागा येऊन वेढा घालावा. राजकोट चेऊल येथील विचार फिरंगियांनं मनास आणावा. चौबुर्जीवरी इंग्रजाने येलगार करावा. नस्तावर मोठी तरांडी ठेऊन अरमारास शह द्यावा. येथील जमाव राजपुरीस व अंजनवेल प्रांते गुतला आहे. याच संधीत येलगार केला म्हणजे राजपुरीचा जमाव कुलाबाचे मदतीस येईल. अरमारचे दरखी माणूस ये जागा आलियावरी राजपुरीचा उपराला करून जमावाच्या बले तडीस उतरोन युधप्रसंग करावा. यैसा विचार केला आहे म्हणून तहकीक वर्तमान कलो आले. इंग्रज टोपकिर त्यास सामील व्हावया कारण शामलाचे निर्मूल जाहालियावरी अनुक्रम आपलाही विचार याच प्रकारे होणार; यास्तव शामलास सामील जाहाले आहेत. यैशास विचारे पाहातां येथील जमाव जागजागा उत्तम आहे. याच संधीत गनीम सितावी करून जागेयाचे गला पडेल. गनिमास यावयास दूर आहे यैसे नाही. प्रहराचा मार्ग, मुंबै गोले-

याच्या टपेयावरी उंदेरी व रेवदंडा संनिधच आहेत, येथे अरमारकरी वगैरा च्यार-पाचसे माणूस चौबुर्जी व बंदरकिनारा गुंतले. वरकड जागेयाहून बलकुबलीस जमाव आणावा तरी पेशजीच मसलतीच्या कार्यास राा केले. गाठ पडिली तरी समई तमासा पाहावा यैसी संधी घडोन आली आहे. येथील खबरदारी मजबुदी होऊन हजारपंधरासे जमाव बाहेर उपरालियास व अरमार सजुदे असिल्याने तेथील उपराला होऊन मन-सवियाची उभारणी होईल. येथेच शह बैसला तरी ते जागाचा कार्यभागास अंतर पडो शके. यास्तव सविस्तर आपणास कलावे म्हणोन लेख केला असं. ये विशीचा विचार चितात आणून राजश्री पिलाजी जाधवराऊ यासी तीनच्यासे जमावानिसी ये जागा रवाना करावे. मारनुले आलियावरी त्यांच्या आमच्या विचारे तरतूद करणे ते करून आपणास लेहून पाठऊन. व जमावाचा गाहा करून आठदाहा रोज मानमार्ग पाहून, जाधवरायास रवाना करून. कललें पाहिजे. जाणजे राा छ १९ माहे सफर बहुत काय लिहिणें. कृपा असों दीजे हे विनंती.

शिका

मोर्तव
सुद.

¶Sekhoji Angre to Bajirao explains the difficulties of the Campaign owing to the enemy's combination.

No. 24]

[20-7-1733

छ २३ सफर

श्री.

पुरवणी राजश्री बाजिराव

पंडित प्रधान दाजी गोसावी यासी.

विनंती उपरी. मुख्य पत्रावरून टोपीकराकडील साद्यंत वर्तमान कलेल. जंजिरेयावरी येलगांर जाहालाच आहे; परंतु येकाकी आयास येतो यैसे नाही; उदेरीचा उपराला व्हावा तो प्रसंग विलेस लागला. अजनवेलीकडून होणार त्यास इकडील जमावाचा शह. दुसरे राजश्री प्रतिनिधी गेलेच आहेत. यास्तव

त्याचे स्थल त्यास सांभाळिता प्रयास होणार. तोहि उपराला होत नाही. इंग्रज फिरगी सुरतवाला शामिल येक हात करून कुलाबियास शह देऊन जंजिरेयांचा उपराला करितील. त्या उपरालीयाने टिकाव नव्हे; तेव्हां जंजिरेयांत टोपिकराची मदत घेतील अथवा स्थलहि त्यास देतील. येवढेहि साहास करावया चुकणार नाहीत. तेव्हा टोपिकरावरी मोहीम करावी लागेल. कुलाबियास शह देतील तेव्हा अरमारचा उपराला ते जागा पावणार नाही. यैसा प्रसंग पडेल ते समई तेथील अरमारचा जमाव अरमार सजुदे करावया आणावा लागेल. अथवा आपण राा करितील आरमार तयार करून विजयदुर्ग प्रातीचे आरमार उपरालीयास आणऊन टोपिकराच्या आरमाराचा दाखला करून निघावे. तेव्हां नस्तावरील गनीम पाठीवर जाईल. नस्त मोकले जाहाले म्हणजे येथील गुरावा पाठीवर जाऊन दोनी आरमारचा येक हात करून त्यास गांठावा, माघारें पायाच्या जमावानिशी मुवैत सिरोन येलगार करावा. वरघाटच्या फौजा फिरंगणात रवाना कराव्या. जंजिरेयांस मोर्चेबंदीची मजबुदी व जमाव ठेऊन येकसमयावळेदे चहूकडून यालगार करून जागजागा गनीम बुडऊन पायबंद द्यावे. जंजिरेयावरी येलगार करावा. तेव्हां साहासे कार्यसिधी होईल व टोपिकरहि तहास येतील यैसे मनसबे प्राप्त होतील. सश्याचे पारधीस वाघाचे पारधीचे साहित्य असोवे यैसा आहाणा आहे. याजकरितां कुडालकर सावंत याजकडील दोन तीन हजार नली व वरघाटचे कानडे ध्यादे च्यार हजार आणवावयाचा विचार करून राजश्री स्वामीस विनंती पत्रे पाठवावी आणि अविलंबेच जमाव येऊन पोहोचे व इंग्रज फिरगी यास ताकीदपत्रे पाठवावयाविशी लिहवे. श्रीकृपे व धणियाचे पुण्यप्रतापे टोपिकराकरील मनसबा प्राप्त न जाहाला तरी उत्तमच जाहाले. गाठ येऊन पडली तरी आपणास व आम्हास माघार घेऊन जंजिरा फते केल्याविना कोणेक विचार करणे उर्चीत आहे यैसे नाही. आपण संपादिली कीर्ति ततोप्यधिक कीर्तीचा विस्तार व्हावा हेच मनोभिष्ट इच्छित असो. व आम्हीहि याजपेक्षा कीर्ती अधिकोतर काय संपादणे आहे. सुचला अर्थ आपणास श्रवण व्हावा, पुढे तरतूद करावी म्हणून लिहिले असे व राजश्री स्वामीचे सेवेसी विनंती पत्रे लेहून हैदर भालदार रवाना केला आहे. आपणहि लिहावयाचे ते लेहून खर्चाची अनकूलता व जमावाची भरती आणवावयाची ते आणविली पाहिजे. जाणिजे राा छ १९ माहे सफर बहूत काय लिहिणे कृपा असो दीजे. हे विनंती.

¶*Sekhoji Angre to Bajirao, explaining the difficulties of the Campaign due to the help which the British, the Portuguese and the Surat Admirals have agreed to render to Janjira.*

छ २३ सफर

श्री.

पुरवणी राजश्री बाजीगव पंडित प्रधान
दाजी गोसावी यासी.

विनंती उपरी अंजनवेलीच्या मनसबियास राजश्री प्रतिनिधी गेले आहेत, याज-
करितां राजश्री बकाजी नाईक माहाडीक यांसी आणवावे म्हणोन आपण लि॥
त्यावरून मारनुलेस कार्य होत नसेल तरी येणे म्हणोन लेहून पा. साप्रत बकाजी
ना कडून पत्रे आलीं. त्याणे लेहून पाठविले की प्रतिनिधी परशरामी आहेत.
सिंदीसाद यांची व पंडीत मारनुलेची भेट होणार. दादोबा नाईक यास सिंदी-
कडे पाठविला आहे, त्याजकडील राजकारण लागले आहे. आपणास स्थळ होत
नसेल तरी भाडी वेऊन सुवर्णदुर्गास येऊन म्हणोन लि॥ आहे, येशास सिंदीसाद
याणे पंडीत मारनुलेकडे कार्याकारण राजकारण लाविले आहे. दहा पाच
माणूस निशाण वेऊन चाकर म्हणवावे व ईलें (?) काढून घ्यावा. नौकामार्ग
चालता जाहलीयावरी मुबैकराचा येक हात करून फिरोन गोष्ट सागावी, येसा
विचार करील. त्याचा सारा दोरा मुबैस पुर्वीच आहे. यांकुदखान याणी
अंजनवेलीहून काढावा येसा विचार केला होता, तेसमई आपला वितविषय मुबैस
पाठऊन इंम्रजाचा श्वेह संपादिला आहे. सामोपचारे स्थळ सोडून प्रतिनिधी यांचे
हवाला करित नाहीं. मारनुले त्याचे इमानावर जाऊन त्यास ते जागा करार
करितील, तेव्हां मुबैकर वर्ता येक होऊन उपद्रव करितील. हली अजनवेलकराने
मुलकांत स्वान्या घालून तमाम रयेत उजाड केली. पुढें रयतीचा टिकाव होत
नाहीं. आपले आज्ञेवरून माहाडीक मार भाडी वेऊन येतीलच. पुढे त्या
स्थळाचा विचार आपण काय योजिला ? उपेक्षा करितां कार्यास येत नाहीं. प्रति-
निधी स्थळ खालीं करून आपला जमाव चढवितील. येसे होत असिले तरी
होऊ. हे गोष्ट होत नसेल तरी आजिच स्थळाचा विचार करणे तो करावा अथवा
राजश्री फतेसिंग याचे पत्र पंडित मारनुले यास पाठऊन जागा तुम्हास हस्तगत
होऊन आपला जमाव ठेऊन शामलास हरयेक जागा ठिकाणी ठेऊन किला आपले
स्वाधीन होत असेल तरी करून घ्यावा. तुमचे स्वाधीन होत नसेल तरी पष्ट
लेहून पाठवणे. त्याचा विचार करण तो आम्ही करून, म्हणोन मुजरत जोडा
पाठऊन उत्तर आणावे, आणि कर्तव्य विचार तो करावा. आजिचा मान पुढे

येणार नाही, याजकरितां सविस्तर लिहिले असे. येविशीचा विचार आपण करणे तो केलाच असेल; परंतु इग्रज सामील होईल, यास्तव पुनरुक्त विचार करून उतर लेहून पाठवावे. आपण विचार लेहून पाठवितील तोच आम्हास कर्तव्य. कलले पाहिजे. जाणजे राा छ २० माहे सफर. बहुत काय लिहिणे कृपा असो दीजे हे विनंती.

मोर्तव
सुद.

¶ *Sekhoji's advice to Bajirao as regards the movements of Siddi Sat, the Pratinidhi and the British and their mutual understandings.*

No. 26]

[23-7-1733

(वर फाटलें आहे)

राजश्री स्वामीकडे राजश्री अंबाजीपंत व राजश्री जिउबा व राजश्री येसवंतराव व जखोबा (?) पाठविले. त्यास अद्याप त्यांजकडून प्रत्योत्तरे येत नाही; यास्तव राजश्री फतेशिग भोसलेयाही हुजूर जावयाचा विचार योजिला आहे ; व खानजादे सेखजी बरावर घेऊन जाणार म्हणून लेख केला, तरी मारानुले राजश्री स्वामी-संनिध गेल्याने अद्ययावत सविस्तर वृत्त निवेदन होऊन कर्तव्यविचाराचे बोली-चालीचा निर्वाह व संरजाम होऊन येईल. खानजादे व सेखजीची खानगी केली म्हणजे स्थल शुध्दहि होईल. मारानुले यांचे खानगीचा विचार आपण योजिला हे गोष्ट उतमच. अगत्याअगत्य फौज समागमे देऊन खानगी करावी. अविलंबेच कार्यसिधी करून येतील. तेथे गेलियावरी येतील न येत हे न कले म्हणून लिहिले; तरी प्रयोजनप्रसंगे मारानुले यांचा गुता होऊन येणे न जाहाले तरी आपण आहेत तेथे अवघेच आहेत. कोणक विचाराचे संकट आहे जैसे नाही. आम्ही आपणाजवली आहों. जे आपण आज्ञा करितील त्यास सर्वथैव अंतर आहे जैसे नाही. येविशीचा काही यक संशय मानावा जैसे नाही. कलले पाहिजे. जाणजे राा छ २२ माहे सफर. बहुत काय लिहिणें. कृपा असें दीजे हे विनंती.

कान्होजीचा
शिक्षा.

मोर्तव
सुद.

¶ *Mutilated letter of Sekhoji to Bajirao intimating that Fatesing Bhosle was going to Satara with Sekhji of Janjira.*

छ २५ सफर.

श्री.

पुरवणी राजश्री बाजीराव पंडित

प्रधान दाजी गोसावी यांसी.

विनंती उपरी. ताा नागोठणे येथील जुईवर शामलाकडील लोक ठाणे यास होते, त्यास येथून कौल दिला होता, त्यास आपले लोकानी लुटिलें म्हणोन लिहिले तरी इकडील लोक जुईस गेले नाही व ते प्रांते स्वारी ठेविली नाही. सुधागडकरी ते जागा जाऊन ठाणे याचे लोकांस लुटून रसदेची पटी होते ते घेऊन गेले. जाते समई इकडील चौकीस दखल जाहले हार्लामाजीच्या प्रसंगात हरकोणी लुटालूट करून इकडील नाव सांगतात. आपण ये गोष्टीची चौकशी करून शासन केले म्हणजे पुन्हा मुलकांत उपद्रव करणार नाहीत. ताा मारचा हवालदार व मजमदार यास कौल दिला आहे. यैशास आपणाकडे त्याची गुरे व बटकी नेल्या आहेत त्या सोडून द्याव्या म्हणोन लािा त्यावरून थाग लाविला आहे. मनास आणून देविली जातील. जाणिजे राा छ २२ माहे सफर बहुत काय लिहिणे. लोभ असो दीजे हे विनंती

मोर्तब
सुद.

¶*Sekhaji to Bajirao, informing him that it was not the writer's men that plundered Nagothna but by people from Sudhagad.*

हैं पत्र अर्थे आहे.

राजेश्री स्वामीकडे राजेश्री आबाजीपंत व राजेश्री जिउबा व राजेश्री येसवंतराव व जखोबा पाठविलें, त्यास अद्याप त्याज-कडून प्रत्योत्तरें येत नाही. यास्तव राजेश्री फत्तेसिंग भोसले याही हुजूर जावयाचा विचार योजिला आहे व खानज्यादे सेखजी

बरोबर घेऊन जाणार म्हणोन लेख केला.
 तरी मशारनिल्लें राजेश्री स्वामीसंनिध
 गेलेंयानें अद्ययावत सविस्तर वृत्त निवे-
 दन होऊन कर्तव्य विचाराचें बोली-
 चालीचा निर्वाह व सरंजाम होऊन येईल.
 खानज्यादै व सेखजीची खानगी केली
 म्हणजे स्थल शुद्धही होईल. मशार-
 निल्लेमुळें यांचे खानगीचा विचार आपण
 योजीला हे गोष्ट उत्तमच, अगत्याअगत्य
 फौज समागमे देऊन खानगी करावी.
 अखिलंबेच कार्यसिद्धी करून येतील. तेथें
 गेलीयावरी येतील. न येत हे न कळें
 म्हणोन लिहिलें तरी प्रयोजन प्रसंगे मज-
 कुरामुळें यांचा गुंता होऊन येणें न जाहाले.
 तरी आपण आहेत तेथें अवघेच आहेत.
 कोणेक विचाराचें संकट आहे ऐसें नाहीं.
 आम्ही आपणाजवळी आहों. जे आपण
 आज्ञा करितील, त्यास सर्वथैव अंतर
 आहे ऐसें नाहीं. येव्शिचा कांहींएक
 संशय मानावा ऐसें नाहीं. कळले पाहीजे.
 जाणिजे खाना छ २२ माहे सफर. बहुत
 काय लिहिणें, कृपा असो दीजे हे विनंती.

श्री०

श्रीशाहूचरितप्रीत्या
 तुकोजीतनुजन्मनः कान्होजी
 सरखेलस्य मुद्रा जयति
 सर्वदा.

मोर्तव
सुद.

No. 29]

[23-7-1733]

छ २९ सफर

श्री.

पुरवणी राजश्री बाजीराव पंडित

प्रधान दाजी गोसावी यासी.

विनंती उपरी. मांडले येथील तर व जकातीच्या हशीलाविसी लेहून पाठविले; यैशास सुदामत तरी वेसवीस आपले तर्फेने होती. शामलाचा विघाड आलाकडे जाहाला ते प्रसंगी शामलाने तर मांडले येथें आणिली. पूर्वापार दुतर्फा निमे अमल चालत आला आहे. पेशजी आपण लेहून पाठविले होते. त्याजवरून राा बकाजी नाइक यास पूर्ववत् प्राा तरीचा व जकातीचा अमल करणें. नौदिगर करावया प्रयोजन नाहीं म्हणोन लिहिलेच आहे. कललें पाहिजे. जाणिजे, राा छ २२ माहे सफर. बहुत काय लिहिणें. लोभ असों दीजे हे विनंती.

मोर्तव
सुद.

¶*Sekhaji Angre to Bajirao writes that he has made no change in the management of the ferry and its duties at Mandle.*

No. 30]

[23-7-1733]

छ २९ सफर

श्री.

पुरवणी राजश्री बाजीराव पंडित

प्रधान दाजी गोसावी यासी

विनती उपरी. खानजादे व सेखजी यांचे खानगीस भोई पाहिजेत, दोनसे पावेतो अगत्य जाणून पाठवावे म्हणोन लिहिले. ऐशास या प्रांते भोई नाहीत. खासा पालक्यांचे भोई काही रजेस सुवर्णदुर्ग व रत्नागिरी प्रांते गेले आहेत. तेवढियाने खानगी होते यैसे नाही. गावगना वेठे व कोली दार्यावर्दी आणऊन डोल्याचा सज करून देऊन खानगी करावी. गलबतांचे खानगीविशी लिहिले तरी परजन्य बहूत तुफानाकरितां खानगीची दिली करावी लागली. गलबते लोटून ठेविलीच आहेत. उवाड पाहून येका रोजात तयारी करून खानगी केली जाईल. जाणिजे राा छ २२ माहे सफर. बहुत काय लिहिणें. कृपा असो दीजे हे विनंती.

मोर्तव
सुद.

¶*Sekhaji to Bajirao that owing to storm he could not send his ships and that he would send them as soon as the storm abates.*

No. 31]

[24-7-1733]

छ २४ सफर

श्री.

अखंडितलक्ष्मीआलंकृत राजमान्य राजश्री

बाजीराव पंडित प्रधान यांसी.

प्रतीपूर्वक मातुश्री लक्ष्मीबाई उपर येथील कुशल जाणोन स्वकीय कुशल लिहित असिले पाहिजे विशेष. पत्र पाठविले ते प्रविष्ट होऊन लेखनार्थश्रवणे बहुत संतोश जाहला. असेच सर्वदा पत्री कुशलोत्तर लेखन करून संतोष पाववीत असिले पाहिजे. सामग्री पाठविली ते बाणकोटी असो द्यावी, व आणीकहि च्यार शत यात्रांची सामग्री पाठवावी, म्हणो ला; त्यासी सामग्री तयार करविली असे. पत्र आल्यावरी पाठऊन देऊन. जोडेकरी राजश्री बकाजी नाईक यांजकडे तुम्ही पाठविले होते. तिकडून आले. त्यांसी पाठविले असेत. तिकडील वर्तमान राजश्री बकाजी नाईक यांचे पत्रावरून कळो येईल. बरकड बकाजी नाईक यांसी निघोन यावयाचा विचार केला असे. तुम्हास कळावे म्हणोन ला असे. बहुत काय लिहिणे रा छ २३ सफर हे विनंति.

¶Laxmibai to Bajirao, offering to send supplies according to orders.

No. 32]

[26-7-1733]

छ २६ सफर

श्री.

राजश्री बाजीराव पंडित प्रधान

दाजी गोसावी यासी

८ सकलगुणालंकरण अखंडितलक्ष्मीआलंकृत राजमान्य श्रीा सेखोजी आंगरे सरखेल रामराम विनंती उपरी. येथील कुशल जाणून स्वकीये लेखन केले पाहिजे विशेष. गलबतें पाठवायाजकरितां पूर्वीच लोटून ठेविली. त्यास परजन्य होता याजकरिता उघाडी * मार्ग लक्षिला होतां. प्रस्तुत उघाड पाहून आजीच भृगूवारी मुहूर्ते चहू गलबताची रवनगी केली आहे. राजश्री केशव लिंगोजी यांस

गलबतावरून रवाना करावे म्हणून ठेऊन घेतले होते. यांची रवानगी केली असे. आपणास कलले पाहिजे. जाणिजे रा छ २९ माहे सफर. बहूत काय लिहिणे. लोभ असो दीजे हे विनंती.

*

¶*Sekhoji Angre to Bajirao, communicates the dispatch of his ships.*

No. 33]

[27-7-1733

छ २९ सफर

श्री.

सकल गुणालंकार अस्वडित-
लक्ष्मी आलंकृत राजमान्य
राजश्री बाजिराऊ पंडित
प्रधान गो यासि

प्रतिपूर्वक लक्ष्मीबाई कृतानेक दंडवत विनंती उपरी. येथील कुशल जाणून स्वकीये कुशल लेखन करीत असिले पाहिजे विशेष. पत्रे पाठविली ती पावोन सविस्तर वृत कळो आले. अजनवेल गोवलकोटचे कार्येभागास रा बकाजी ना या रा केले. त्यास राजश्री प्रतिनिधी गेले. त्याचा व याचा येक हात होऊ देऊ नये म्हणोन विशदे लेहून पाठविले. त्याजवरून मारनिलेकडे आपली पत्रे आली. ते व तेथून लेहून पाठवणे ते पाठऊन. जमाव सहवर्तमान रा बकाजी ना यास जजिरे सुवर्णदुर्गी आणविले. जे गोष्ट आपले चिती तेच आमचे चिती. सदैव पत्री कुशल वृत लेहून पाठवित असिले पाजे, येविसी बहूत काय लिहिणे. लोभ असो दीजे छ २९ सफर हे विनंती.

¶*Laxmibai to Bajirao, informs that Bakaji Naik has been recalled.*

* येथे कन्होजी आंगन्याचा शिक्का.

श्री.

पुरवणी राजश्री बाजीराव पंडित प्रधान

दाजी गोसावी यास

विनती उपरी. उंदरीस इग्रजाने मदत केली असेल. येशास मार मना करावा येसे नाही. खांदरीवरून व तडीहून माराचा जोरा करावा, आणि जागा आयास आणावा; किंवा येळगार करावयाचा विचार करून, बक्षिसे व्यावयाची कबूल करून, जागा हस्तगत करावा म्हणोन लिहिले; येशास इकडून राजश्री बाबाजी प्रभु व राजश्री गंगाधर कासी यास मुब्रेस तह निमित्य पाठविले होते. त्याचा आमचा तहचा मजकुर होत असता दरम्यान उंदरीचा प्रसंग त्याणे केला. बोलीचाली होत असतां मार केलियास इग्रजास बोलीस जागा होणार; याकरितां मार मना केला. हाली उभयेता मुब्रेहून आले. तहचा मजकूर होऊन आम्हाहि कितेक मार इग्रजाने सागोन पाठविले आहेत. त्याचा विचार जाहला पाहिजे. व मुब्रेस पत्र पाठविले आहे त्याचे उत्तर उदेक येईल. त्याचा मजकुर साद्यंत आपणास लेहून पाठवून त्याचा विचार आपले विचारे कर्तव्य तो करून. जोराचा पोहोचावयाचा अर्थ सिध जाहाला तरी विलंब आहे येसे नाही. कललें पाहिजे. जाणजे रा छ २७ माहे सफर. बहुत काय लिहिणे. लोभ असो दीजे हे विनती.

[Sekhaji to Bajirao, explaining that he could not attack Underi as the subject was under discussion with the British : as soon as the result is known, he would take up the project.]

पैवस्ता जाहाला. याउपरी जंजिरे याचा उपराला करील येविशीचा आर्थ आपणास लेहून पाठविला होता. त्याचे प्रत्योत्तर पाठविले त्यावरून संपूर्ण आर्थ कलो आला. राजश्री जाधवराव यांचे प्रस्तुत प्रयोजन आहे येसे नाही म्हणोन लिहिले; तरी मारनूले येथे आलियावरी कितेक विचार करणें तो करून आपणास सागोन पाठवावे म्हणोन रवानगीविशी लिहीले होते. त्यास अवघाच विचार आपण लेहून पाठविलाच आहे. याकरितां इंग्रेज फिरंगी यांचा विचार आपण करणे तो

१ आरंभीचा मजकूर फाटला आहे. पण शिक्क्यावरून व मजकूर ध्यानांत घेतां हें पत्र सेखोजी आंगच्याचें बाजिरावास असल्याबद्दल खात्री पटते.

केलाच असेल. आम्ही मोर्चेबधी करणे ते करून जागाजागा जमाव ठेऊन + मुलकाची व गनिमाची राखवाली करीत असों. आजी दोघे दालदी उंदेरीचे सापडले. दस्त करून आणून डोकची मारिली. कललें पाहिजे. जाणिजे रा छ २७ माहे सफर. बहुत काय लिहिणे. लोभ असो दीजे हे विनंती.

मोर्तब
सुद्ध.

¶*Sekhaji to Bajirao, explains his vigilance and informs of his having killed the rogues from Underi.*

No. 36]

[28-7-1733

छ २९ सफर

श्रीराम.

राजश्री पंतप्रधान स्वामी
गोसावी यासि.

ॐ सकलगुणालंकरण अखंडितलक्ष्मीआलंकृत राजमान्य श्री बकाजी नाईक माहाडीक नामजाद प्रांत जंजिरे सुवर्णदुर्ग कृतानेक रामराम विनंती उपरी. येथील कुशल जाणून स्वकीय कुशल लेखनाज्ञा [पुढील एक ओळ फाटल्यांत गेली आहे] हरकारा याजबा व जासुदाबा पत्रें पाठविली ती प्रा होऊन लेखनार्थ श्रवणे बहुत काही समाधान जाहालें. पत्री सारांश आज्ञा कीं राजश्री प्रतिनिधी यांस सामील न होता जो कार्यभाग होईल तो करावा. आपण श्रम करून त्यास यशास पात्र न करावे म्हणौन आज्ञापिले, यैशास आगोदर जो प्रसंग जाहाला तो स्वामीस लेहून पाठविलाच आहे. त्या आलाकडील विचार तरी आम्ही श्रम करून जागे त्याणी घ्यावे हा त्याचा आशय दिसोन आला. यास्तव निघावयाचा निश्चय करून जमावानसीं स्वार होऊन आपाढ बहूल यकादशी सौम्यवारी जंजिरे मारी आलो. स्वामीस विदित व्हावे यास्तव लिहिळे असे. बहुत काय लिहीणे कृपा वर्धमान केली पाहिजे. रा छ २७ माहे सफर. हे विनंती.

¶*Bakaji Naik informs Bajirao of his having deserted the Pratinidhi and returned to Suvarnadurg.*

+ येथें कान्होजीचा शिक्षा आहे.

छ २९ सफर

श्री.

श्रीमंत राजश्री पंत प्रधान
स्वामीचे सेवेसी

सेवक रघुनाथ हरी साष्टांग दंडवत विनती उपरी. येथील कुशल स्वामीचे कृपेने असे विशेष. स्वामीनी कृपा करून पत्र पाठविलें तें प्रविष्ट होऊन सविस्तर कलों आलें. अजनवेलीकडील कार्यभागाचा विचार आपण लिहिला व आपण जो अन्वय लिहिला त्याप्रमाणें राजश्री सरखेलयाही आज्ञापि(ले). यैशास राजश्री प्रतिनिधीपंताची आमची भेटी जाहाली. त्याजवरी त्याणी या मनसबियाचा उपक्रम करून आद्यंत वर्तला वृत्तांत व पुढे कर्तव्य प्रसंग व आणखी कितेक प्रकारें साहित्य करून देऊन अगर दोंहि जाग्यातून येक जागा तुम्हास पाहिजे तरी देतो. परंतु यासमई तुम्ही आमचें साहित्य करणें. कदाचित तुम्हीं या गोष्टीस मन घालीत नाही, तेव्हां राजश्री संभाजी आंगरे यांस लेहून पाठऊन त्यांस जमावानसी आणवावें लागेल, म्हणौन ते सांगत होते; तथापि आपल्ये आज्ञेप्रमाणे बकाजी नाईक सहवर्तमान निघोन आलों हें वृत्त खेडच्या मुकामीहून आपणास लेहून पाठविलें आहे, त्यावरून विदीत जाहालेंच असेल. आम्ही निघोन आल्यावरी ते बहुतच खटे जाहाले आहेत व राजश्री संभाजी आंगरे यांस पत्रें लेहून मुजरद जोडेकरी पाठविले आहेत. पुढें इकडील कार्यभागांत घालमेल करावी यैसीहि त्यास इच्छा निर्माण जाहाली आहे. वरकड मनसबियाचा विचार म्हणावा तरी सिद्दीसाद त्यांस जागे देतो यैसें नाही. जोरावारी करितील म्हणावें तरी त्यांचें तरतुदीप्रमाणें सध्या तोहि विचार दिसत नाही. आम्हास लाभ म्हणावा तरी त्यांची शतत वाढली. पुढें ते गोष्टीचा विचार होणें तसा होईल. स्वामीची आज्ञा ते प्रमाण परंतु उत्तम गोष्ट न जाहाली. येकं गनीम राहिला; दुसरे त्याचा दावा पदरी पडिला. सर्व स्वामीस विदित आहे बहुत काय लिहिणें. कृपा आसों दीजे हे विनंती.

¶Raghnath Hari communicates to Bajirao his disagreement with the Pratinidhi.

श्री.

पुरवणी तीर्थरूप राजश्री राज
स्वामीचे सेवेसी.

विनंती राजश्री रघुनाथजी व बकाजी माहाडीक येथून गेल्यावर राजश्री प्रतिनिधीनी विशालगडास राजश्री गंगाधरपंतास जमावानसीं आणविलें, ते काली श्रावण सुध प्रतिपदा सोमवारीं येथें आले. त्यावरून हे फारसे खुशाल होऊन खाडी पल्लिकडे जाऊन त्याची भेट घेतली; आणि माघारे आले तों गंगाधरपंतानी दोनप्रहरानंतर तयार होऊन खाडीचे मधें हबसी याची चौकी होती तिजवर घातलें; तों तेथील लोक हबसियाचे होते ते निघोन कोटाच्या असिरीयासी गेले, हें वर्तमान राजश्री प्रतिनिधीन कळलीयावर हेहि तयार होऊन खाडी उतरोन पल्लिकडे जमावानसी गेले. त्यावर बालाकोटावर केलीकोटा अल्लिकडे चार आहे तेथ परियेंत मावले लोक वगैरे बरखंदाज गेले. तेथें ढासणें धरून बसले तों हबसीयाकडील पेंठेतून दोनसं माणूस बाहेर निघालें. त्याणी याचे लोक उधळून काढले ते बेजरब काहाडले. खाश्यासहि अवसान धरून दिलहें नाहीं. खाडीच्या पलीकडील काठदरींत बरखंदाज वगैरे लोक मारित आले. हे पलेन मोठ्या संकटें अल्लिकडे आले, यैसं वर्तमान जालें हें तपसिलें आपणांस विदित व्हावें; यास्तव लिहिलें. असे आम्हांकडील जमाव उगाच भरणा मात्र आहे. शामलानें शोकी फारसी केली. परज्यन्यहि लागला. खाडीस पाणी यामुलें इलाजहि चालत नाहीं. कललें पाहिजे. स्वामीनी आपणाकडील कुशल वर्तमान ल्याहा-वयासी आज्ञापिलें पाहिजे. बहुत काय लिहिणे हे विज्ञापना.

¶Mahadaji Purandare to Bajirao, informing the latter of the details of the attack which the Pratinidhi made against Gowalkot.

छ ९ रौवळ.

श्री.

पुरवणी राजश्री बाजीराव पंडित
प्रधान दाजी गोसावी यांसी.

विनंती उपरी. राजश्री श्रीनिवास पंडित प्रतिनिधी यांणी इकडील नालीस हुजूर राजश्री स्वामीचे शेवेसी लेहून पाठविली आहे. त्याच्या प्रत्योप-

कारास्तव हुजूर जोडा रवाना करावा म्हणोन लिहिलें व अन्वय लेहून पाठविला त्याप्रमाणें राजश्री स्वामीस पत्रे लेहून मुजरद जोडा रवाना केला आहे. आपणांस कळावे म्हणून लिहिले असे. जाणिजे राा छ ४ माहे रविलोबल. बहुत काय लिहिणे. लोभ असो दीजे हे विनंती.

मोर्तब
सुद.

¶*Sekhoji to Bajirao: informs the latter of his having written a full account to Shahu explaining away the complaints brought forth by the Pratinidhi.*

No. 40]

[4-8-1733

छ ९ रौवल

श्री.

पुरवणी राजश्री बाजीराव पंडित प्रधान
दाजी गोसावी यांसी.

विनंती उपरी. राजपुरीच्या रहदारीमुळें तमाम रयत तजावजा जाहली आहे. येथें येऊन करुणा करिते ते ऐकवत नाही. येथें येऊन तीन गोष्टी प्राप्त जाहल्या. या उपरी लोकांस ताकीद करऊन रयेतेस उपद्रव न लागे ते केले पाहिजे; म्हणोन आपण कितेक प्रकारे लिहिले. त्याजवरून रहदारीच्या रखवालीस नेहमी दाहा माणूस पाठऊन त्यास येकंदर आज्ञा केली आहे कीं, दस्तका खेरीज जो कोणही वेठ्या घेईल त्याच्या मुस्क्या बांधोन पाठवणे; व चिरंजीव मानाजी आंगरे यांसहि बरी ताकीद करून लिहिले आहे. ते तेथील लोकांस ताकीद करतील. आपणहि दाहा माणूस तिकडून रखवालीस पाठवावें. त्यांस येकंदर ताकीद करावी कीं दस्तकाखेरीज जो कोणी वेठ्या घेतां आढळेल त्यास दस्त करून कुलावा पाठवावा. याप्रमाणे बंदोबस्त केला म्हणजे रयेतेस उपसर्ग लागणार नाही. वरकड सरकारचे सामान इकडून जाईल त्यास दस्तक दिल्ले जाईल. जाणिजे रवाना छ ४ माहे रविलोबल बहुत काय लिहिणे. लोभ असो दीजे हे विनंती.

मोर्तब
सुद.

¶*Sekhoji to Bajirao, informing the latter of his having issued strict orders not to inflict forced labour upon the ryots.*

छ ९ रोवळ

श्री.

पुरवणी राजश्री बाजीराव पंडित
प्रधान दाजी गोसावी यांसी

विनंती उपरी. राजश्री रघुनाथ हरी तिकडून येतील त्यांस याच मार्गे यावया-
विसीं लिहिले आहे व आपणाहि ल्याहावे म्हणोन व आरमारकरी लोक अहित
त्यांस आरमारावरी न्यावयाचे जाहलियावरी येथें अगोधर हजार माणूस पाठऊन
द्यावें. तदुतर लोक आरमारकरी अहित त्यांस न्यावें म्हणोन लिहिलें ते कळो
आले. ऐशास मारानिले चिपुळणाहून स्वार जाहल्यानंतर कोणे मार्गे यावें
म्हणोन लेहून पाठविलें होते, त्याजरून राजपुरीस यावे आपली भेट्टी घेऊन
कुलाबा येणे म्हणून लिहिलें आहे. आले (अ) सतील. किंवाहना येतील.
आल्यानंतरी येका दोहो दिवसांत बोलीचालीचा उलगडा करून मारानिलेस
आम्हाकडे पाठविले पाहिजे. पुनरुक्त मारानिलेची रवानगी आपणाकडे केली
जाईल. वरकड आरमारकरी लोक आणणे तेसमई मुबदला दुसरा जमाव
पाठऊन आरमारकरी लोक आणिले जातील. कळले पाहिजे. जाणिजे रा
छ ४ माहे रबिलोवळ. बहुत काय लिहिणे. लोभ असो दीजे हे विनंती.

मोर्तव
सुद.

¶Sekhaji to Bajirao, asking him to send back Raghunath Hari to the writer
after he had seen the addressee.

छ ९ रौवळ.

श्री.

पुरवणी राजश्री बाजीरावपंडित
प्रधान दाजी गोसावी यांसी.

विनंती उपरी. उदेरकराने उदेरी इग्रजास दिली. इग्रज तेथे आला.
त्याचा आपला तह होतो. उदेरीत त्याणी राहावे. खुस्कीस उतरून नये.

चाबुर्जीत ठाणे आपले राहते येसा तह होतो म्हणोन परस्पर येकितो, तरी कैसा तह होतो तो लेहून पाठवावा म्हणोन लिहिले, तरी उदेरीस इग्रज पैवस्ता जाहल्याचे वर्तमान पूर्वी लेहून पाठविले, त्यावरून कळलेच असेल. इग्रज जजिरेयांत दाखल जाहल्यावरी खांदेरीवरील व चाबुर्जीवरील मार मना केला; निमित्त की, त्याचा व आमचा तह व्हावा, याकरितां त्याजकडील बंदीवान सोडून वीस पंचवीस हजार रु॥ यास तन्हा देऊन तहची बोलीचाली केली. करार दाद तहनामा करावा म्हणोन इग्रजाचे विचारे दरम्यान बोलीस कपितान होता. त्याणे कारभारी पाठवावे, म्हणोन लेहून पाठविले. त्यावरून राजश्री बाबाजी बलाल व राजश्री गंगाधर कासी मुबैस रवाना केले. उभयेता तेथे जाऊन भेटीचे सौरश्य उत्तमच जाहला. प्रथम भेटीस इकडील व आपणाकडील बलाबल विच्याराच्या गोष्टी व स्थितरीत व शामलाकडील मनसबियाचा विचार पुशिला. उभयेता मारनुलेयांही समयोचीत उतर करणे ते समर्पक केले. दुसरे, भेटीस तह मामला कोणे रवेशीने कसा करणार? तेव्हा इकडील मताल्लिबचे मजकूर होते ते साद्यंत त्यास दखल केले. त्याचे उतर त्याणे केले जे सावकारीमुळे कोणता टका न मिळे. तुम्ही तरांडी धरितां, गोरगरिबे नागवितां, यांत फायदा काय आहे? आपण सोदगारी करितो आपणास कोणते न्यून आहे? तुम्ही सौदगारी अमलावर नजर दिली तरी बदरोबंदरीचे सोदगारे बंदरी येतील. आपणहि तुमचे बंदरी वखार घालून तुम्हास हासील होऊन येई तेच गोष्ट करीन इत्यादिक परमार्थाच्या गोष्टी सांगोन सारांश सांगितले कीं तरांडियास कौलावण न व्यावे. तरांडी न धरावी. आरमार स्वारीस न पाठवावे. आपण आरमार सोदेगारीस लावितो. याप्रमाणे होईल तरी तह होऊन येईल म्हणोन बोली सांगितली. तदनंतर उदेरीचा कार्यभाग करणार याकरितां तरी मना करून आरमार रवाना केले आणि कार्यभाग संपादिला. त्याउपरी उभयतां मारनुलेयांस सदरहु बोलीचा करारदाद सांगोन रवानगी केली. तहचा मजकूर कळावा व इकडून उदेरीस इग्रज पैवस्त जाहलीयावरी मुबैस पत्रे पाठविली आहेत. त्याचे उतर काय येते तोहि अर्थ कळावा. यास्तव मार मना करावा लागला. उभयेता मारनुले आले. याणी त्याजकडील बोलीचा निश्चय विदित केला. याउपरी पत्र पाठविले आहे त्याचे उतर येईल. तदनुसार विचार करून आपणास लेहून पाठऊन. आपण भले माणूस व पत्रे इग्रजास पाठविली होती. ते फिरोन आलेच असतील. तरी त्याजकडील बोलीचा संदर्भ काय लागला आहे तो कोणा विचारावरी आहे. याचा जी * * * * आपणास कळलाच असेल. तरी सविस्तर लेहून पाठविला पाहिजे. वरकड उदेरीच्या कारभारामुळें

इकडून इग्रजाकडेस तह मामलियाचे बोलीचा मजकूर जाहला नाही. कलले पाहिजे. जाणिजे रा। छ ४ माहे रब्रिलोवल. बहुत काय लिहिणे लोभ असो दीजे हे विनंती.

मोर्तव
सुद.

¶*Sekhoji reports to Bajirao details of the peace that was being discussed with the British.*

No. 43]

[4-8-1733

छ ९ रौवल

श्री

राजश्री बाजीराव पंडित प्रधान
दाजी गोसावी यांसी.

८ सकलगुणालंकरण अखंडितलक्ष्मीअलंकृत राजमान्य स्तो सेखोजी आंगरे सरखेल रामराम विनंती उपरी. येथील कुशल जाणून स्वकीय लेखन केले पाहिजे विशेष. आपण पत्रे पाठविली ती प्रविष्ट होऊन लेखनार्थ कले आला. राजश्री आनंदराव सुमंत याची पत्रे राजश्री स्वामीस आली कीं, पातशाही किल्लेयावरी हला जाहल्या. याजकरितां निजामनमुलुक बहुत श्रमी होऊन पेड-गावास यावे, हवशीयाची कुमक खामखा करावी हा विचार केला आहे. यास्तव राजश्री स्वामीनी आपणास आज्ञा केली जे, निजामनमुलुक याणी उपद्राप आरंभिलाच तरी तुम्ही त्रिवर्ग मोहरे खाले गुतलेत; तेव्हा यास आटोपी यैसा कोण आहे? कोकणचा मनसबाहि सोडितां येत नाही. याकरितां दोन तीन विचार लेहून. सारांश आपणास राजपुरीस ठेवावे. आपण अवघा मनसुबा आटोपावा. व राजश्री फतेसिंग व प्रतिनिधी यांही वरघाटे यावे. पडेल प्रसंग तो निवाटवावा किंवा प्रतिनिधी याणी राजपुरीस राहावे. आपण व फतेसिंग वरघाटे यावें. विना येकजण राहून दोघे वरघाटे आल्याखेरीज दोनी मनसुबे राहात नाहीं. येविशीचा विचार असेल तो लेहून पाठवणे म्हणोन आज्ञा. येशास पुढे मनसुबा कैसा करावा, कोणत्या मनसुब्याने मनसुब्यास बलाबल पडते, तो विचार ध्यानास आणून लेहून पाठवावे, म्हणोन लेख केला. यैशास कोकणच्या मनसुब्यास येक सता असल्याविना परिणाम लागणार नाही. हाच विचार आपणास प्राप्त जाहला होता; त्यास श्रीकृपे राजश्री स्वामीची आज्ञा त्या उपयोग्यच

जाहली. परंतु राजश्री स्वामीनी दोन तीन विचार लिहिले आहेत. त्यास राजश्री चिमणाजी बलाल व राजश्री जगजीवन परशराम व राजश्री फतेसिंग यांजकडील व्यासराव यास ठेवावे म्हणोन तरी त्रिवर्गामध्ये घालमेल होऊन केला मनसबा विस्कळीत होऊन परिणाम लागणार नाही. अतैव कार्याचा विचार नव्हे. दुसरा विचार, राजश्री यमाजी सिवेंदव व राजश्री आवाजी त्र्यंबक व राजश्री पिलाजी जाधवराव ठेवावे. त्यांचे साहित्य त्रिवर्गाही करावें. कनिष्ठ-पक्ष आहे म्हणोन लिहिलेच आहे. तिसरा विचार, आपण अथवा प्रतिनिधी यांही राहावे, तरी प्रतिनिधीचा विचार घालमेलीचा व शामलाचे ममतेचा पहिल्या-पासून आहे तो आपणास अवगतच आहे. या कोंकणच्या मनसुब्यास दोनी गोष्टी कार्याच्या नाहीत. शामलासारखा शत्रु त्यांचेच वस्तु जिकिला जाईल की काय? आपला आमचा स्वछतेचा विचार व जिव्हाला आहे. आपणाजवळ आम्ही स्वछंदे अथवा आपले आज्ञेने वर्तणूक करून. यैसी त्याजपासी होणे दुरापास्त. त्यांचा आमचा बनाव न बसे तेव्हां मनसबा काय होणे आहे? कदाचित दुराभिमानास्तव स्वताच कबूल करितील. तरी परिणाम काय होणे? शामल दगेखोर जागजागा रातबिरात छपे घालून उपप्लव देईल; तेव्हा आजिपर्यंत जाहला मनसुबा कोसलेन जाईल. प्रतिनिधी उठोन जातील ते कळणार नाहीत. आपले बेत गोद्विजाचा उछेद केल्याचे श्रय आपले पदरी पडेल. याकरिता प्रतिनिधीस राहावयाचा विचार सर्वथी न करावा. हा मनसुबा आपणच कबूल करावा. सिरोपस्थार्ई आपणच व्हावे. आपले पदरी आम्हासारखे असतां अगाध काय आहे. येवढे महदश संपादिले त्याचे कलशारोपण आपणच करावे. वर्ष लागो, दोन वर्ष लागोत. लक्षद्रव्य लागो, दाहालक्ष लागोत. इग्रज फिरगी सुरतवाला आदिकरून शामलास पाण्यातील साह्य करोत. इतकीहि संकटे प्राप्त जाहलीं तथापि कबूल करून मनसबियामध्ये दुसरीयाचा चंचुप्रवेश होऊ न देतां आपणच कबुलात करावी. द्रव्याची अनकूलता राजश्री स्वामीकडून करून व्यावी. राइरी आदिकरून स्थळे आपणाकडे निर्व्याजरूप दुसरीयाची सता नाहीं यैसे करून घ्यावें. आणि मुलुकाची रखवाली करून टका निर्माण होईल तो व राजश्रीकडून बेगमी होऊन येईल ते करून घ्यावी. जुने लोकांस खर्च-वेचास देऊन हुशार राखावे. नवे आणखी लोक ठेवावे. आपण राजपुरीस मुकाम केला आहे तैसाच करावा. प्रतिनिधीकडील वेध्य चुकलियावरी अजन-वेलीस मोर्चे देतो. गोवलकोट घेतो. जंजिरेयाचे उद्योगास लागलोच आहो. श्रीकृपे व धणीयाचे पुण्येकरून आपणास यशच येईल. राजश्री स्वामीसहि लिहिणे तरी हाच विचार लिहावा. सबल विचार पाहतां हाच आहे. याकरितां

दुसरा विचार चिंतात नाणावा. व हे उभयता वरघाटे गेल्यानें निजामनमुलुकास परान्मुख करितील हा विचार कळतच आहे. त्याचाहि पराभवाचा विचार आपणास येथूनच करावा लागेल. राजश्री आपास लेहून त्याही विचारणेत त्यास कलात्रे येविशी विस्तार काय लिहावा. सुचला अन्वय लिहिला असे. कलले पाहिजे. जाणिजे रवाना छ ४ माहे रविलोवल. बहुत काय लिहिणे कृपा असो दीजे हे विनंती.

मोर्तव
सुद.

¶This is an important letter in which Sekhoji gives a frank advice to Bajirao in view of the hostile activities of the Nizam and the measures proposed by Shahu in that connection.

No. 44]

[4-8-1733

पौ छ ६ रालोवल

श्री.

राजश्री राज पंडित प्रधान
स्वामी गो यांसि.

ॐ श्रीसकल गुणालंकरण अखंडितलक्ष्मी आलंकृत राजमान्ये
श्रेहाकित बकाजी ना माहाडीक नामजाद प्रां जजिरे सुवर्णदुर्ग कृतानेक रामराम
विनंती येथील कुशल जाणोन स्वानंद लेखनाज्ञा केली पाजे विशेष. आपण
पत्र पा ते पावोन समाधान जाले. मुलकाची रखवाली होऊनू रयेत सुरक्षित
राहे ते गोष्टी करणे म्हणोन आज्ञा. आज्ञेप्रा तोच विचार करीत असो. विदित
जाले पाजे रा छ ४ माहे रविलोवल हे विनंती.

¶Bakaji Naik to Bajirao, informing him how assiduously he was guarding the country.

No. 45]

[6-8-1733

पौ छ ८ रालोवल

श्री.

राजश्री बाजीराव पंडित प्रधान
दाजी गोसावी यांसी.

सकलगुणालंकरण अखंडितलक्ष्मीआलंकृत राजमान्य श्री
सेखोजी आंगरे सरखेल रामराम विनंती उपरी. येथील कुशल जाणून स्वकीय

लेखन केले पाहिजे विशेष. आपण पत्र पाठविले ते प्रविष्ट होऊन लेखनार्थ कले आला. राजश्री प्रतिनिधी याणी विशालगडचा जमाव सामील करून घेऊन गोवलकोटावरी चालोन घेतले. शामलाची व त्याची झीटपीट होऊन प्रतिनिधी माघारे येता मुस्कील जाहाली. साप्रत चिरंजीव राजश्री संभाजी आंगरे याजकडे संदर्भ लाविला आहे, म्हणून बातमी खबर आहे. म्हणून व आरमारचे तयारीविशी व हेटच्या जमावाचे कविले चिरंजिवानी अटकाविले आहेत. त्याजविशी चिरंजिवास लेहून पाठवावी, म्हणून लेख केला. यैशास प्रतिनिधी याणी कोटावर चालोन व्यावें. हे गोष्ट विचाराची केली नाही. कोट किले तोफखाने याने जेर करावे. पायच्या जमावानें काय होणे आहे? शामलाने त्याची मूठ जिकली. अतःपर त्याचा ते जागा टिकाव होऊ देत नाही. चिरंजिवाचा आपला येक हात करून कार्य करू म्हणतील अथवा चिरंजीव समत देतील तरी चिरंजिवास विचार आचार लिहिणे ते लेहून पाठऊन बनाव नव्हे तेच गोष्ट केली जाईल. तथापि येक हात करून ममतेस गुंततील तरी प्रतिनिधी याही वरघाटे जावे. हाच विचार सिधी जाहलियाने सहजेच संदर्भ उठेल. आरमारची तयारीची तर्तूद होतच आहे. गलबताची तामिरात करून तेल देऊन सिद्धता केली आहे. मागाहून गुरावाचीही तयारी होईल. हेटच्या जमावाच्या कविलियास उपसर्ग न लागे ते करावे म्हणून लिला तरी पूर्वी चिरंजिवास मुजरदपत्रे पाठविली होती. मनास आणिता कविल्यास अटक आहे येसे नाही. त्याप्रांते गल्याची नातवानी जाहाली. याकरिता थोडा बहुत गला वसूल घेतला. वरकड उपसर्ग कोणेविशीचा नाही. यद्यपि जाली असली तरी येथून लिला गेलें आहे ते पावतांज सोडून देतील. जाणजे राा छ ६ * माहे रबिलौवल. बहुत काय लिहिणे. लोभ असो दीजे हें विनंती.

मोर्तव
सुद.

¶Sekhaji to Bajirao, assuring him that Sambhaji Angria had been ordered not to join the Pratinidhi.

छ ८ रबिलोवल

श्री

पुरवणी राजश्री बाजीराव पंडित प्रधान

दाजी गोसावी यांस

विनंती उपरी. काली रेवदंडेयाहून वर्तमान आले कीं, वसईहून व मुबेहून रेवदंडेयाचे कपितानास लिहिले आले कीं राजकोट चेऊल मराठायानी घेतला ते समई * मदत काय समजोन न केलीस ? तींहीं कोसावरी गनीम होता तो वरात आला. दारू गोला जमेत सर्व सामान तयार असतां कमी केलीयामुलें विजुरे इतराज जाहाले आहेत ; तरी तूर्त परस्पर सख्य चालतें तेंसें चालोन यखलासी राखणें. पुढें लाडदिनास दाहा हजार माणूस बराबर देऊन गोवयाहून रवाना करविला आहे. ज्याहाजे चालतीं जाल्यावरी येईल. लाडदीन आल्यावरी प्रथम राजकोट घ्यावा. त्याउपरी हवशाची मदत करून हवशी हिकडील नूर राखावाच राखावा. व सुरतेस वीस हजार माणसाचा जमाव केला आहे. नेमा मार्ग चालता जाहाल्यावरी येणार येसे बीतम आतील खबर आहे. शामल, इप्रेज, फिरंगी, सुरतवाला येसे समदुखी जाहाले आहेत. एक वेळ ठकर हबिसी देईल. याजकरितां सुचनार्थ आढलेलें वर्तमान लिहिलें असें कलले पाहिजे. जाणिजे रा छ ६ माहे रबिलोवल बहुत काय लिहिणे. लोभ आसों दजे हे विनंती.

¶*Sekhoji communicates to Bajirao the activities of the Portuguese and the combination of the Siddis with the latter.*

छ ६ रौवल.

श्री

सकलगुणालंकरण अखंडितलक्ष्मीआलंकृत

राजमान्य राजश्री बाजीराऊ पंडित प्रधान गो गो यांसी.

प्रतीपूर्वक लक्ष्मीबाई कृतानेक विनंती उपरी. येथील कुशल जाणून स्वकीये कुशल लेखन केले पाहिजे विशेष. आपण पत्र पा ते पावोन समाधान जालें. येसेच सर्वदां पत्र पाठऊनु कुशलवृत्त लिहित असिले पाजे. यानंतर राजश्री फतेसिंग भोसले सेखजीस घेऊनु सातारा गेले म्हणोन लािले त्याजवरून कळो आले. वरकड रा बाजी नाा स्वारीहून आले. याउपर मुलकाची रखवाली

करवणे कोणाचा प्रवेश होऊ न देणे म्हणोन लीला तर बहुत बरे. यापुढें तोच विचार होऊन मुलकाची रखवाली करावयाचा अर्थ करून. बरकड नवल विशेष लीलानेसी नाही. बहुत काय लिहिणे लोभ असो दिल्ला पाहिजे. छ ३ रौवल हे विनंती. राजश्री श्रीनिवास पंडीत प्रतिनिधी श्रीस्थली आहेत. चिपळूणात मारानिलेचा जमाव आहे. त्यास राा बकाजीना यांस ये जागा आणविल्यावर प्रतिनिधीकडील दोन तीनसे माणूस गोवला सनिध चालोन गेले. त्याउपर गोवलातून लोक येऊन त्याचे याचे युध्य जाहलें. पंतप्रतिनिधीकडील लोकांचा मोड करून तीन चार जणाची सिरे छेदून गनिमाने नेली. त्याजकडीलहि एकदोव पडले म्हणोन वर्तमान आले आहे. सते मिथ्या नकले. परंतु वर्तमान तहकाफत आहे. यैसे असे. हे वृत्त आपणांस कळाव म्हणोन लीला असे. बहुत काय लिहिणे हे विनंती.

¶*Laxmibai to Bajirao communicates details of the Pratinidhi's attack against Gowalkot after the return of Bakaji Naik.*

No. 48]

[7-8-1733

श्री

सकल गुणालंकरण अखंडितलक्ष्मीआलंकृत

राजमान्य राजेश्री बाजीराव पंडीत प्रधान यांसी.

प्रीतिपूर्वक लक्ष्मीबाई कृतानेक विनंती उपरी. येथील कुशल जाणोन स्वकीय लेखन केले पाहिजे विशेष. शुक्रवारापासून जंजिरियावरून मोर्चेयावरी मारितो. त्या मारामुळे मोर्चेयातील नव जण जखमी जाहाले. रात्रंदिवस मार बेसुमार करितो म्हणोन मोर्चेयावरी लोक आहेत त्याहीं लहून पाठविलें; व अंजनवेलीस माहेगिरी गेली होती तेहि आली. सिदीकडील कारभारी आपणाकडेस आले आहेत म्हणोन कळो आले. यैशास गनिमाच्या माराखाले मुर्चे जाया जाहले असतील त्याची मजबुदी करवावी. भाऊ आणखीहि जोडून त्याचें मारापेक्षां इकडील अधिक मार होऊन गनिमास तंबी पोहोचें ते करावी. येथून राजेश्री रघुनाथजी यास व लोकास लेहून पाठविले आहे. मुर्चे जाया झाले असतील ते जागा नव्या करून मुर्चे नीट करविले आहेत; व नवी भाडी आणखी जोडावयास सांगितले आहे. फटाकडीचा मोर्चा तयार करविला आहे. जलदीने मुर्चा तयार करवून फटाकडी जोडिली जाईल. आपणहि मशारनिलेस सांगोन फटाकडीचा मुर्चा तयार करवावा; व अंजनवेलीकडील संदर्भ काय कैसा आला आहे, चितवृत्त

कोणीकडेस आहे, पुढे मुदा काय आहे. हे साद्यंत लेहून पाठवावे. चिरंजीव संभाजी आंगरे यांसी आणावयास गलबतें गेली आहेत. आज उद्या यावें येसे आहे. आल्यानंतर सविस्तर लेहून पाठवून. कळलें पाहिजे. जाणिजे रवाना छ ७ माहे रबिलौवल. बहुत काय लिहिणे हे विनंती.

¶*Laxmibai encourages Bajirao in his fight against Janjira and assures him of her full support.*

No. 49]

[8-8-1733

छ ११ रालौवल

श्री

पुरवणी राजश्री बाजीराव पंडित

प्रधान दाजी गोसावी यासी.

विनंति उपरी. गोलेयांचे प्रयोजनास व आरमारचे तामीरातीस लोखंड पाहिजे. संप्रही लोखंड नाही व तारू तरांडे फोडून लोखंड काढावे तरी फोडायायोग्य तरांडीहि नाहीत; यैशास वरघाटी ठाणियास आज्ञा करून लोखंड खरेदी करून आणविले पाहिजे. जाणिजे रा छ ८ माहे रबिलौवल बहुत काये लिहिणे. कृपा असो दीजे हे विनंती.

¶*Sekhoji to Bajirao informs that iron was not available at Kolaba: it should be ordered from the up-country.*

No. 50]

[8-8-1733

छ ११ रबिलौवल

श्री.

राजश्री बाजीराव पंडित प्रधान दाजी गोसावी यासी.

ॐ सकलगुणालंकरण अखंडितलक्ष्मीआलंकृत राजमान्य श्री सेखोजी आंगरे सरखेल रामराम विनंती उपरी. येथील कुशल जाणून स्वकीय लेखन केले पाहिजे. विशेष मुबैकराने आजी आठ रोज तरीचा बंद करून वीस पंचवीस गलबत तयार केले आहे. दोन अडीच हजार जमाव सिध केला. शामल व इंग्रज पौर्णिमेचा उधाणास पेण व वाशी प्रांतास येऊन उपसर्ग करणार. तैसीच वरकड आर-माराची तयारी करितच आहे म्हणोन आजीच तहकीक वर्तमान आहे. यैशास

पेणेचे खाडीत गनीम खामखा येईल यास सवशय धरावा येसा नाही. तेथील रखवालीस कल्याण प्रांताकडील जमाव ठेवावी म्हणून पुर्वी आपणास लेहून पाठविले होते. आपण जमाव पोखता रवाना करविला आहे म्हणोन लिहिले. मनास आणिता नवद माणूस पेणेस आले. त्याजमध्ये कोणाजवळ हतेर आहे कोणाजवळ नाही. सैती^१ आहे त्यास पान नाही. पान आहे त्यास बुडी नाही हाशिली जमाव आहे. प्रसंग पडिला, तरी गाठ पडो देतील न देत न कले, येसा विचार आहे. येथील जमाव जाग जागा गुतला. गनीमाने येक दोन गाव मारिले म्हणजे तमाम * प्रांत उजाड होईल. यास्तव राजश्री माहादाजी कृष्ण यांसी नेरलाहून आणऊन पेणेस रवाना केले आहेत. बंदरोबंदरीची चौकशी करणे ते करितील. परंतु पोखता जमाव ठेऊन रयेतीचे संरक्षण होऊन येईल ते गोष्ट केली पा. जाणीजे रा छ ८ माहे रबिलोवळ बहुत काय लिहीणें. कृपा असो दिजे हे विनंती.

¶*Sekhoji informs Bajirao of the activities of the British in the districts of Pen and Washi and in consequence the writer has ordered Mahadaji Krishna to proceed to those parts from Neral.*

No. 51]

[8-8-1733

छ ११ रालौवल

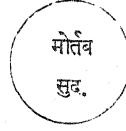
श्री

पुरवणी राजश्री बाजीराव पंडित

प्रधान दाजी गोसावी यासी.

विनंती उपरी. इंग्रजाने पेणेचे खाडीत यावयाचा विचार केला आहे व वरकडहि तरतूद करितच आहे. ये गोष्टीचा व कितेक मनसबियाचा विचार करावा लागतो. तरी राजश्री रघुनाथ हरी यांसी त्वरेने रवाना केले पाहिजेत.

मारनिले येथे आल्यावरी आठा रोजाच्या अवकाशं आम्हीच आपले भेटीस येऊन. कललें पाहिजे. रा. छ ८ माहे रविलौवल बहुत काय लिहिणें. कृपा असों दीजे हे विनंती.

¶*Sekhoji informs Bajirao of the intentions of the British to march through the creek of Pen.*

No. 52]

[9-8-1733]

छ १० रावल

श्री

राजश्री वाजीराव पंडित

प्रधान दाजी गोसावी यासां.

८ सकलगुणालंकरण अखांडितलक्ष्मीआलंकृत राजमान्य श्री
सेखोजी आंगरे सरखेल रामराम विनती उपरी. येथील कुशळ जाणून स्वकीय लेखन केले पाहिजे विशेष. आपण पत्र पाठविले ते प्रविष्ट होऊन लेखनाभिप्राय केलो आला. किले सरसगड फते केला आणि किल्याखालील बेवीस गावचा अमल शामलास देविला नाही. जबरदस्तीने बावीस गाव आटोपिले. शामलाने आपणाकडील अष्टमीचा अमल मना करून रयेतीपासून नखत व गला वसूल घेतला. हाली आपण तर्फे माराकडे दुसाला हिसेव करून वसुलाचा कतबा लेहून घेतला आहे तरी रयतीने कोठून द्यावा. ? हिसेबाची सरदावरद जाहालीच आहे म्हणून विशदे लेख केला. तरी सरसगडचा तनखासी माहाल. परंतु धण्यांचे आज्ञेप्रमाणे ते समई बावीस गावचाच अमल येक तर्फा करून कटकट न वाढविली. पुढे किले मारच्या तनखियाची विल्हे होणच आहे. अष्टमी तर्फेच्या अमलाचा विचार सुदामत * चालतच आहे. सन इसनेपासून सालोसाल बाकी राहत आली त्याचा वसूल जाहल्याविना बाकी रयेतस कैसी सुटेल ? आपण भोरपकराकडे

विल्हे करून देविली त्याजप्रमाणे इकडील बाकीची विल्हे करून देविली पाहिजे. म्हणजे रयतीस तगादा लागणार नाही. जाणिजे रा छ ९ माहे रबिलौवल. बहुत काय लिहिणे हे विनंती.

मोर्तब
सुद.

¶*Sekhhoji informs Bajirao of the arrangement in regard to fort Sarasgad.*

No. 53]

[10-8-1733

छ १२ रालौवल

श्री

राजश्री बाजीराव पंडित प्रधान
दाजी गोसावी यांसी.

ॐ सकलगुणालंकरण अखंडितलक्ष्मीआलंकृत राजमान्य श्री सेखोजी आंगरे सरखेल रामराम विनंति उपरी. येथील कुशल जाणून स्वकीय लेखन केलें पाहिजे विशेष. छ ८ रबिलौवली जंजिरियाहून गलबतें तीन रात्रींची निघोन रेवदंडियात आली. फिरंगियाचा व हवसियाचा हात यक जाहाला. फिरंगियानें सामान हरजिनस दिल्ला. मंगलवारी रात्रीस गलबतें निघोन जाणार म्हणौन येथील गलबते पाच तयार करून ठेविली आहेत व तेथील गलबतापैकी गलबतें पाच सा आणवलीं आहेत. तीं मंगलवारी प्रहर दिवसास निघोन मुरुड नांदगाव या माजी येतील व ही गलबतें गनीमाचे पाठीलागास मुरुड पावेतो पाठविलीं आहेत. मानमार्ग तुफानाचा पाहून गनिमास गाठून गनीम बुडवावयाची आज्ञा केली आहे. वडिलांचे पुण्ये व धण्याचे प्रतापतेजे काम फत्ते व्हावेसे आहे. श्रीछा प्रमाण. हे काम साधल्यास निमगनीम घेतलासें हीईल कलले पाहिजे. जाणिजे रा छ १० माहे रबिलौवल. बहुत काय लिहिणे. लोभ असो दीजे हे विनंती.

ॐ श्री ०
श्रीशाहनुपतिश्रीत्या
तुकोजीतनुजन्मनः का-
न्द्गोबीसरखेलस्य मुद्रा-
जयति सर्वदा.

मोर्तब
सुद.

¶*Sekhhoji to Bajirao, gives details of the Portuguese succour to the Siddi.*

श्री.

सकलगुणालंकरण अखंडितलक्ष्मी

आलंकृत राजमान्ये राजश्री

बाजीराव पंडित प्रधान गो यासी.

प्रतिपूर्वक लक्ष्मीबाई विनंती उपरी. येथील कुशल जाणून स्वकुशल लिहित असिले पाहिजे विशेष. प्रस्तुत तुम्हाकडील पत्र येऊन वृत्त कलत नाही. तरी सर्वदा लिहित असिले पाहिजे. यानंतर हिकडील वृत्त—

मागे आपण पत्र पाठविले तेथे लिहीले की राा बकाजी नाईक कोण्हे ठिकाणी आहेत? त्याकडील वर्तमान लेहून पाठवणे म्हणून लिहिले. तरी चिपलुणाहून जंजिरा स्वारीनसी आले. त्याचे वर्तमान लेहून अगोधरच लेहून पत्रे पाठविली ते पावलीच असतील. त्यावरून कळो येईल. आलीकडे मुलकात अजनवेलकरानी रोखे करून आवाडाव आरमिली; यास्तव बकाजी नाईक याजबरोबर जमाव देऊन किले पालगडचे रोखे खबरदारीस रवाना केले असेत.

राजपुरीकडे भांडी दोन रोज भारी होतात. कायेनिमित्त हे वर्तमान कलत नाही. उडती खबर आली की इंग्रजाचे अरमार आले म्हणून बोली आली. याकारिता मुजरद जोडी समाचारास पाठविली असे. तरी काये वृत्त ते लिहिले पाहिजे.

राजश्री प्रतिनिधी चिपलुणास श्री-भार्गवाचे देवाली मुकाम करून राहिले आहेत. त्याकडील मुर्चा पांचसे माणसाचा खाडीकाठी झोतीवर होता. त्यावर सिदीसाद याणे रविवारी छपा घातला. त्यास तांबट व अमोलिक दोघे सरदार व पंचवीस माणोस ठार पडले. राहिले लोकास पिटालीत डोंगरावर देऊलपर्यंत घालविले. निशाण कर्णा व घोडी ४ पाडाव करून गोवलकोटास नेली. पुढे लस्कराने कल खादला असे. छपा मुख्य राहतात तेथे घातला तर तग निघता मुसकील असे जैसे जाहाले आहे.

किले उदेरीवर इंग्रज चढला. त्याजकडे तुम्ही पत्रे देऊन जोडेकरी रवाना केले होते. त्याचा जाब काये त्याणी पाठविला त्याचे वृत्त लिहिले पाहिजे.

बहुत काये लिहीणे. लोभ असो देणे छ ११ रालौवल हे विनंती.

¶Laxmibai Angre, Kanhoji's eldest widow, writes to Bajirao about an attack by Siddi Sat against the Pratinidhi.

श्री.

पो छ १९ साखर.

सकलगुणालंकरण अखंडितलक्ष्मीआलंकृत

राजमान्य राजश्री बाजीराव पंडित प्रधान यांसी.

प्रीतीपूर्वक लक्ष्मीबाई कृतानेक विनति उपरी. येथील कुशल जाणून स्वकीय लेखन केलें पाहिजे विशेष. राजश्री श्रीनिवास पंडित प्रतिनिधि यांचे चिती वहमा निर्माण होऊन आम्हाकडील मुलकांत तोंड टाकावें या विचारें राजश्री बकाजी ना माहाडिक यास लेहून पाठविले जे “लस्करचे वासदाण्याकरितां येवज पाहिजे त्यास घेरा रसालगड व पालगड व हवसियाकडील माहाल यैसे माहाल पाहून आपले तर्फेचा कारकून पाठऊन वसूल देणें. नाही तर लस्करचा विचार कलतच आहे. वराता तोडून दिल्यावरी तमाम मुद्रक सुवर्ण दुर्ग पावेतां मोडून ताराज होईल. याकरितां देखील केलसी वेसवी, निमे प्रा वसूल देणे” म्हणून लेहून पाठविलें; यैशास ज्याजकडे जे जे जागे फते जाहाले त्या खालील मुद्रक त्यांत्याजकडे लागला यैसे असता, नसती कक्षा काढून परस्पर सौरस्य चालत आहे त्याजमध्ये कलुषता वाढवावी यैसें त्यास विहित नाही. बकाजी ना यांस येथून लेहून आज्ञा केली आहे जे “निर्वाहरूप प्रतिनिधीस लिहिणें ते पेशजी लेहून पाा आहे त्या प्रा सुप्रवृत्तिने वर्तणूक केली तर उत्तम कदाचित् श्वेतकृष्ण विचार चितात आणून यातर्फेचे मुलकात वरातदार पाठऊन रयतेचा आठ करू लागले तरी येकवेळ साफ सांगोन वरादार हातीं धरून बाहेर घालणें. गल-मुगीर(?) जाले तर बेमुलाहिजा बाहेर घालणें. यामुळे कल वाढली तर कबूल करणें.” यैसे साफच लेहून आज्ञा केली आहे. प्रतिनिधीनी विवेक करून सुप्र-वृत्तीवर आले तर उत्तमच जाहालें. नाहीतर परस्पर कल निर्माण होऊन जाल्या मनसबियाची नासाडी होईल. हे सविस्तर तुम्हास कलावे म्हणून लािा असे जाणिजे. रा छ १८ माहे रबिलाखर बहुत काय लिहिणें लोभ असों दीजे हे विनंति

मोर्तव सूद.

¶*Laxmibai Angria to the Peshwa putting in a severe complaint against the Pratinidhi for exacting money from the people in her province.*

श्री

राजश्री बाजिराऊ बलाल पंडित
प्रधान गोसावी यासी

ॐ सकलगुणालंकरण अखंडितलक्ष्मीआलंकृत राजमान्य श्री संभाजी आंगरे सरसुभेदार आरमार रामराम विनती. येथील कुशल जाणून स्वकीय कुशल लेखन केले पाहिजे विशेष. आपण बहुतां दिवसीं पत्र पाठविले ते प्रविष्ट होऊन समाधान जाहाले. सारांश राजपुरीस आल्यास साडेतीन महिने जाहाले. परंतु स्मरणपूर्वक पत्र पाठऊन संतोषावाति न केली हे भाऊपणास विहित कीं काय? तीर्थरूप कैलासवासी घोराबा कैसा धरीत होते त्यामार्गे तीर्थरूप राजश्री बाबाहि आपणास वडील बंधू. येसे मानितात येसे असोन तुम्ही तो अर्थ सोडून केवळ अनास्थाच करून कागदपत्र पाठवीत नाही. हे गोष्टी उभयपक्षीच्या भाऊपणास दूर आहे म्हणून कितेक विषदे शब्द लाऊन लिहीले. यैशास आपण आम्हास वडील बंधू. वडीलपणे शब्द लावावा हे गोष्टी उचितच आहे. परंतु वस्तुता पाहातां अंतराय आम्हाकडूनच आहे येसें नाही. प्रथमतां आपण शत्रुशासनाचा मनसबा योजिला ते समई सर्वास व तीर्थरूप राजश्री बाबा यांस पत्रें पाठविलीं आणि आम्हीहि मार्ग लक्षित होतो, परंतु लेख आला नाही. यावरून अपूर्व दिसोन आलें. मसलतेचा अर्थ उपस्थित जाहाला यांविशीं आपलें लिहिलें आम्हास जसें येईल तसें विचार करून आपल्या साहित्यानसी हाजीर व्हावे हाच हेतू होता; परंतु काय निमित्त आमचे ठाई निष्ठुरता दर्शविली हे कलत नाही. आम्हीं तो परंपरागत स्नेह चालत आला त्याचा ठाई विकल्प काडीमात्र धरीत नाही. येसे आसोन आमचाठाई पत्र लेख करावयाचा अनमान किंनिमित्त केला हे न केले. याउपरी हाली पत्रीं श्रावणी पौर्णिमा होतांच आपण आ(र)मार वगैरा साहित्यानसी येऊन उभयतां वडिलांच्या मनोगतानुरूप शामलास नतिजा देऊन *

* येथें मजकुराचे डावे बाजूस संभाजी आंगरे याचा
शिक्षा आहे.

श्रीमत्काव्योजिसंभूत-
शंभोशत्रूजिगीतः ॥
वर्धिष्णु राजरेखेव
मुद्रा भद्रा विराजते.

तमाम देशदुर्ग हस्तगत करून कीर्तीस पात्र व्हावे म्हणून लिहिले. तरी यापेक्षा यशस्कर दुसरे काय आहे ? आपल्या लिहित्यावरून आरमारचे तामिरातीचे काम चालीस लावले आहे. सत्तरीच आरमार सिध होईल. आपल्या वचनाखेरीज आम्हांस दुसरी जोड आहे यासं नाही. कळले पाहिजे. रा छ ११ माहे रविलौवल बहुत काये लिहिणे हे विनंती.

मोर्तब
सुद.

¶Sambhaji Angre promises Bajirao that he would soon prepare his Navy and come with it against the Siddi.

No. 57]

[14-8-1733

श्री.

पुरवणी राजश्री बाजीराव पंडित
प्रधान दाजी गोसावी यांसी.

विनंती उपरी. आपण कुलाबा आले ते समई जमीदारांच्या पालणुका इनामती देखील वसूल घेतला. त्याप्रमाणें सन सलासची बाकी काढून सालमारी राजश्री वासुदेव हरी यांणी जमीदारास वसुलाची निकड केली आहे. तेविसी पूर्वी आपणास लेहून पाठविले आहे, त्याचा जावसाल काहींच आला नाही. यैशास जमीदाराच्या इना(म)ती पालणुकीचा वसूल घ्यावा ऐसे आपले विचारास येत असिले तरी आम्हासहि तैसेच लेहून पाठवावें. त्याप्रमाणे इकडून वसूल घेतला जाईल. या पत्राचे उतर काय तें साफ पाठऊन द्यावें. आपले उतर येईल तदनुसार सालगुदस्त व सालमजकूरचा वसूल इकडेसहि घेविला जाईल. यामुळे पुरवेल तो राहेल; नपुरवे तो राडपोरे विकत देऊन जिकडे पोट भरेल तिकडेस जाईल. कळले पाहिजे. जाणिजे रा छ १४ माहे रविलौवल बहुत काय लिहिणे. लोभ असो दीजे हे विनंती

मोर्तब
सुद.

¶Sekhoji Angre asks Bajirao whether and how reductions were to be made in disbursing the emoluments to the Jamindars.

श्री

सकलगुणालंकरण अखंडितलक्ष्मीआलंकृत राजमान्य राजेश्री बाजीराव पंडित प्रधान यांसी प्रीतिपूर्वक लक्ष्मीबाई विनंती उपरी. येथील कुशल जाणून स्वकीय कुशल लेखन केलें पाहिजे विशेष. चिरंजीव राजश्री संभाजीबाबा यांजकडे गलबत रवाना केले होते, ते प्रविष्ट जाहालियावरी भाद्रपद शुध शष्ठी इंदुवारी विजयेदुर्गाहून स्वार होऊन जंजिरे रत्नागिरीस आले. तेथील लोकांचे सामाधान करून जयगडास येऊन मुजरत माहेगिरी गलबत, पत्रें देऊन पुढे रवाना केलें. त्यास शामलाची गलबतें राजापुरीच्या नस्तावर आंगावर आली याजकरिता जोडेकरी कुमारूस उतरोन आले. गलबत सुवर्णदुर्गास गेले. चिरंजीव सुवर्णदुर्गास येऊन दोन चार रोज जाहाले असवें. परजन्याकरितां राहाणे जाहाले असेल, अविळंबेच येतील. आपणांस पत्रे होती तोच लखोटा पाठविला आहे. त्याजवरून सविस्तर कळो येईल. वरकड तेथील गलबताची भर्ती जाहाली पाहिजे. याजकरितां आरमारकरी लोक व तुकोजी कडू व दर्यावर्दी दोन गलबताची भर्ती पाठविलें आहेत. गलबते तयार करावयाविशी राजेश्री रघुनाथ हरी यांसी लेहून पाठविलें असें. आरमाराची तयारी करतीस आपणाल कलावें म्हणोन लिहिलें असें. बहुत काय लिहिणें? लोभ असो दिला पाहिजे. रवाना छ १४ माहे रबिलावल हे विनंती

मोर्तब
सुद.

¶Laxmibai Angre informs Bajirao of Sambhaji having arrived at Ratnagiri and from thence at Suvarnadurg and that he was preparing his Navy.

श्री

राजश्री बाजीराव पंडित

प्रधान दाजी गोसांवी यांसी

ॐ सकल गुणालंकरण अखंडितलक्ष्मीआलंकृत राजमान्य श्री सखोजी आंगरे सरखेल रामराम विनंती उपरी. येथील कुशल जाणून स्वकीय लेखन केलें पाहिजे विशेष. आपण पत्र पाठविलें तें प्रविष्ट होऊन लेखनार्थ अवगत

जाहाला. दुर्विनीचे जरूर प्रयोजन आहे. संग्रही असिली तर पाठऊन दिली पाहिजे म्हणून लिला. यैशास संग्रही म्हणावयास खुद आमची पाहावयाची होती तेच पाठविली असे. या प्रांती काही मिलत नाही. कधी ज्याहाजे पैदास्त जाली तरी सापडतात. कललें पाहिजे. रा छ १४ माहे रबिलोवल बहुत काय लिहिणें ? लोभ असों दीजे हे विनंती.

मोर्तब
सुद.

¶*Sekhoji sends his binocular to Bajirao.*

No. 60]

[16-8-1733

श्री.

राजश्री पंडित प्रधान स्वामी गोसावी यांसी.

ॐ सकलगुणालंकरण अखंडितलक्ष्मीअलंकृत राजमान्य स्नो
बकाजी नाईक माहाडीक नामजाद प्रांत जंजिरे सुवर्णदुर्ग कृतानेक रामराम
विनंती. येथील कुशल जाणून स्वकीय कुशललेखनाज्ञा केली पाहिजे विशेष.
स्वामीनी पत्र पाठविले ते प्रा होऊनु बहुत समाधान जाहालें. जासुदाची जोडी
अंजनवेलीस रवाना केली असे. यांस सोबत देऊन पुढे रवाना करणे म्हणोन
आज्ञा. आज्ञे प्रो दाभोलपर्यंत बा माणसे देऊन राा केले. गोवलकोटास
जासूद जाऊन सिदीसाद याची भेट घेऊन जावसाल घेऊन आले आहेत.
तिकडील सविस्तर वृतांत विदित करितील. बहुत काय लिहिणे ? कृपा वर्धमान
केली पाहिजे रा छ १६ माहे रबिलोवल हे विनंती.

¶*Bakaji Naik informs Bajirao of his having dispatched the latter's communications to Anjanvel.*

No. 61]

[16-8-1733

श्रीराम.

सकलगुणालंकरण अखंडितलक्ष्मीअलंकृत

राजमान्य राजश्री बाजीराऊ पंडित प्रधान गोसावी यांसी.

प्रीतिपूर्वक लक्ष्मीबाई दंडवत विनंती. येथील कुशल जाणून स्वकीय कुशल
लेखन केले पाहिजे विशेष. सिदीसाद यास पत्रे देऊन जासुदाची जोडी रवाना

केली असे. अजनवलीस रवाना करावी म्हणोन लिहिले होते त्यावरून जासुदास दामोलेस पाऊन दिले. त्याणी गोवळकोटास जाऊन सिदीसादाची भेट घेऊन जावसाल घेऊन आले. यांची रवानगी आपणाकडे केली असे. राजश्री श्रीनिवास पंडित प्रतिनिधी यांचे व सिदीसाद यांचे भाडण जाले. त्याचे वृत्त जासूद सांगता अवगत होईल. बहुत काय लिहिणे लोभ असो दिलहा पाहिजे. राा छ १६ माहे रबिलौवल हे विनंती.

¶*Laxmibai Angre reports to Bajirao the quarrel of Siddi Sat and the Pratinidhi.*

No. 62]

[16-8-1733

श्री

राजश्री बाजीराव पंडित प्रधान

दाजी गोसांवी यांसी

६ सकल गुणालंकरण अखंडितलक्ष्मीआलंकृत राजमान्य श्रो सेखोजी आंगरे सरखेल रामराम विनंती उपरी. येथील कुशल जाणून स्वकीय लेखन केलें पाहिजे विशेष. आपण पत्र पाठविलें तें प्रविष्ट होऊन लेखनार्थ अवगत जाहाला. पेण प्रांताचे रखवालीबद्दल दोनसे माणूस पाठवून देतो, गनिमाचे खबरेत असावें, वर्तमान वरचेवर लेहून पाठवावें, म्हणोन लिाा. येशास आपणा-कडील जमाव येऊन पोहचे तावतकाल रयतेस धीर न निघे. गनिमाची दाटीची खबर आइकोन रयत तंक्वेतूट होऊन परागंदा जावयास लागली. याजकरितां इकडील जमाव वासीप्रांताचे रखवालीस पाठविला व पेणप्रांताचे रखवालीस कोंडाजी सिंदे यांजबराबर सवासें माणूस देऊन आंतोरियाचे बंदरी ठेविले. कल्याणाहून नवद माणूस पेणस आले. ते पेणचे कोटांतच असते.

बंदरचे रखवालीस जावयाची आज्ञा केली; परंतु त्याचे वस्तु ते होत नाहीं. आपण त्यास ताकीद करून बंदरोबंदरी राहून चौकसी रखवालीची करीत ते करावें. वरकड मुबैकडील वर्तमान तरी पनासक सीलेंसिले लाहान थोर पाणी फाटी सामान किले देखील चढऊन तयारी केली आहे. पाहावे. कोणी-

श्री
श्रीशाहू नृपति प्रीत्या
तुकोजी तनुजन्मना का-
न्होजी सरखेलस्य मुद्रा-
व्यति सर्वदा.

कडेस उतरेल तें नकले. इकडून रखवाली व चौकसी मुलकाची करणें ते केलीच आहे. कललें पाहिजे. जाणिजे रा छ १६ माहे रविलौबल. बहुत काय लिहिणें लोभ असों दीजे हे विनंती.

¶*Sekhoji Angre to Bajirao: informs him how he was vigilant in obtaining news of the enemy's movements and in guarding the various stations.*

No. 63]

[17-8-1733

श्री.

पुखणी राजश्री बाजीराव पंडित

प्रधान दाजी गोसांवी यांसी

विनंती उपरी. इंग्रेजाकडील बोलीचालीचा निर्वाह होऊन यात्रा या विचारे येथून राजश्री बाबाजी बलाळ यासी पाठविले व मशारनिलेस बहुत दिवस जाहाले व मध्ये उंदेरीचाही प्रसंग जाहाला म्हणून मुजरद जोडेकरी याजबराबर पत्रें राा केली. त्यास इंग्रेजाने मुदा घालतां हाच घातला कीं तुमचा आमचा सला जाल्याची सार्थकता हेच आहे कीं साहुकार लोकांची साहुकारी चालावी, गोरगरीब-देखील बेपारियांपासून तुम्ही कौलावण घेता तें न घ्यावे, म्हणजे तुमचे आमचे सौरश्य होऊन येईल. अन्यथा आम्हास प्रयोजन काय? इत्यादिक गोष्टी सां [गो] न व लेहून पाठविल्या. यैशास जंजिरा आदिकरून शामलाकडील मनसबा जाहा (ला) पाहिजे त्यास इंग्रेजाचा शह असित्याने काहीच सिधी होणें नाही. आर्जापर्यंत श्रमसाहास केले त्याचें कलशारोपण हेंच की समूल शामल उपडून टाकावा, हे गोष्ट नव्हे तेव्हा अवघेंच व्यर्थ. व आमच्या मनसबियाची उपजीविकाहि हेच! ज्याहाजाती पैदास्त न होये तेव्हा मनसबा कैसा कैसा चालू पाहातो? येवंक्रमेण दोहोकडूनहि संकटच प्राप्त जाहालें. या करितां याचा विचार कैसा काय करावा? आपण ये गोष्टीचे मनन बरेसे करून काय उतर तें पाठवावें. ज्याहाजाती पैदास्तीविना यां जलदुर्गाची उपजीविका चालो पाहाते यैसैं नाही. यास्तव सत्वर उतर पाठवावें. आपलें उतर येई ताबत्काल मुबैकडील पत्रांची रवानगी तटली आहे. आपलें लिहिलें येईल तदनुरूप विचार करणें तो करून. कललें पाहिजे. आमचे मनसबियाची उपजीविका सर्व

कौलावण, तें दूर करावे तेव्हा काय करावे ? इंग्रजाचा सला न करावा तरी जंजिरेयाचा उपाय अरमाराविना होणे नाही. यास्तव काय विचार करावा तो अविलंबे लेहून पाठवावा. त्याप्रो करून. कलले पाहिजे. बहुत काय लिहिणे. रा छ १७ माहे रविलौवल हे विनती.

मोर्तब
सुद.

¶ *Sekhoji Angre reports to Bajirao his negotiations with the British of Bombay.*

No. 64]

[August 1733

श्री.

मुख्य

सुा आर्बा सलासीन मया आलफ. तुम्ही पत्र पाठविले ते पावले. अजम जनराल याचे बोलीचा आर्थ लेख केला की शामलाचे जागियाचा उपराला करणे त्यास मदत खर्च लागेल तो आम्ही देऊन म्हणोन परवाना येऊन पोहचला आहे. त्याजवरून मदत करणे जरूर. दुसरे पावाचे जागियाची मदत केली तर कार्याची. म्हारष्टाची मदत करून होणे काये ? तथापि मदत केलीच तरी याचे आम्ही काये घ्यावे ? कुल सरखलीचे हवाली होऊन दर्यातील साहुकारी मना करितील म्हणोन तपसिले लिहिले ते कलले. ऐशांस पातशाहाचा परवाना आला कोठून ? पातशाहाजबल दादफिराद आहे ते आम्हास ठावकीच आहे ! पातशाहाचे पंडोसी आम्ही आहो. रवाहियास (!) वाकीफ असो. पातशाहाचे नाव घेऊन उगीच मदत करित असतील तरी सुखे करोत. पात [शा] हाचे जागियास मदत खर्च लागेल तो पावेल हे ताहाकीक आहे. या तर्फ समत केलियाचा फाइदा नाही. म्हणोन पेशजी मुबैची मदत इकडूनच जाहाली व मुबई मुबई म्हणावयांस कोण्हाचे उपरालियानी राहिली ते ईश्वरास दखल आहे व तमाम आलमावर रोशन आहे. जनराल मारनिले यांचे खातरेत कीं पैकियावर मदत जाली तरी याकूतखाना-सारखा गनीम तेथे येऊन जीवपेणे आसान नव्हे पैका तर बहुत जवळ आहे ते ज्याणी जो उपकार केला तो भले आठवितात. जनराल मारनिले नाचीज करू म्हणतात हेहि त्याचे थोरपणास योग्य व पुढे हबसियाची कुमक करावी म्हणून म्हणत असतील. असों. सरखेलीचे मुकदमियांचा मजकूर तरी माहाराजानी आम्हांस या मसलतीस रवाना केले. या वस्ती सरखेलीकडे व आणिली कोण्हा-

कडे गडकोट तरांडे आले तरी त्यास संमध नाही. सरकारचे असे. सरखेल आदि करून माहाराजाचे चाकर आहेत. या गोष्टीचा व(स)वास जनराल मारानिलेयाही चिंतात धरावासा नाही. गुराबा पाच छ्यावणीकरितां कुलाबा पाठविल्या म्हणून म्हणत असतील, तर गुराबाची तामरात व छ्या [व] णी जाली पाहिजे. सबब गुराबा पाठविल्या आहेत. खावदाचे हुकुमा ताबे आहेत. ज्यास खावदाचा हुकूम होईल जिकडे, तिकडे गुराब व किलेकोट आहेत. खातरजमा असो देणे. सावकारी सरखेल बंद करतील म्हणून तरी तुमचे आमचे येकदील जालियावर सरखेल सावकारी बंद करतील हे होणे नाही. तथापि सावकारीस अटकावच करू लागले तरी तुम्ही आम्ही मिलोन सावकारी दुरुस्त चाले ते करून. जनराल मारानिले यांचे मते तह करावा तरी माहाराजाच खातरेत तह करावा हे नाही. कुल हबसी काढावा हे त्यास जरूर असे.

¶*This is a draft letter of Bajirao suggesting the ways how the points raised by the British General were to be met with.*

No. 65]

[21-8-1733

छ २३ रावल

श्री

राजश्री बाजीराव पंडित प्रधान

दाजी गोसावी यासी.

ॐ सकलगुणालंकरण अखंडितलक्ष्मीआलंकृत राजमान्य श्रो सेखोजी आंगरे सरखेल रामराम विनती उपरी. येथील कुशल जाणून स्वकीय लेखन केले पाहिजे विशेष. आपण पत्रे पाठविलीं ती प्रविष्ट होऊन लेखनार्थ अवगत जाहला. अजनवेलीकडील लाग आला आहे. त्यास आपण आम्ही येकत्र होऊन ये गोष्टीची तजवी [ज] करून. बराबर राजश्री रघुनाथजी यास आणावे. तेथे कोणास ठेवणे ते ठेवावे. खामखा यावेच यावे इत्यादि विशदे लेख केला. यैशास आपली आमची भेटी व्हावी. तदुतर कर्तव्य पदार्थ करावा. कितेक मनसबियाचे विचार आहेत. याच अन्वये आपणास लेहून पाठविलें. त्यास आपणहि यावयाचाच विचार लिहीला. प्रस्तुत इंग्रेजाकडील मनसबा पूर्वील बोलीप्रमाणे जाला तरी करावा याच विचारें कागदी पत्रीं राबिता न तोडितां आपणास बोलीचा अर्थ लेहून पाठविला. त्याचा विचार आपण लेहून पाठविला त्याप्रा इंग्रेजास लेहून पा आहे. शामलाकडील मदत त्याणें न करावी, उदेरी आमचे हवाला करावी इत्यादिक लािा आहे. त्याचें उतर काय येतें त्याचा मार्ग

पाहावा लागतो. व सांप्रत शरीरी भागवटीयामुळे शरीरी अनारोग्य ज्वरादिक पीडा जाहाली आहे. + श्री कृपे लौकरीच आरोग्यता होईल. सात आठ दिवस श्रावणाचे आहेत. हे सरलियानंतर भाद्रपद शुध प्रतिपदा द्वितीया यामध्ये स्वार होऊन येऊन. आपली आमची भेटी जालियानंतर जो मनसबा विचारें करणें तो केला जाईल. राजश्री रघुनाथजीसहि बराबर येऊन येऊन. कलले पाहिजे. जाणिजे राा छ २१ माहे रबिलोवल बहुत काय लिहीणें. लोभ असों दीजे हे विनंती.

मोर्तव
सुद.

¶*Sekhaji Angre discusses the plan of the Campaign with Bajirao.*

No. 66]

[21-8-1733

छ २२ रालोवल

श्री.

पु॥ राजश्री बाजीराव पंडित

प्रधान दाजी गोसांवी यांसी.

विनती उपरी. अजनवेलीकडील मनसबा करावा म्हणौन प्रथम पत्री आपण लेहून पाठविलें. सर्वेच मागाहून लेहून पाठविले जे, नवाबाकडून मुतवरखान यास वेऊन राजश्री आनंदराव सुमंत येतात. नवाबाचे मर्जीप्राा केले जाईल म्हणौन राजश्री स्वामीचे उतर नवाबास गेलें आहे. नवाबाकडील मनुश्य येऊन तह होतो तेव्हा आपण नस्ता उपद्राम करून नफा काय ? यास्तव राजश्री स्वामीस लिहिता मोघमच लिहावे म्हणोन लिहीलें त्याजवरून आम्ही राजश्रीस लिहिणे तें मोघमच लिहिले आहे व नवाबाकडील बोलीचाली होणे ते राजश्री स्वामी आपल्या विचारावेगल करितील यैसैं नाही, व आपणासहि आजीपर्यंत केल्या मनसबियाचा सेवट केल्याविना टाकितां येतें यैसैं नाही, व टाकिल्याने लौकीकहि विरुध्ध होऊन येईल हे आपण जाणतच आहेत.

आठा रोजी आम्ही तेथे येतो. आपले आमचे भेटीनंतर जो विचार होणे तो होईल. कलले पाहिजे. जाणजे रा छ २१ माहे रविलोवल बहुत काय लिहिणे लोभ असो दीजे हे विनंती.

मोर्तव
सुद.

¶*Sekhhoji offers to visit Bajirao in a week in order to settle the plan of action.*

No. 67]

[21-8-1733

छ २२ रालोवल

श्री

पुरवणी राजश्री बाजीराव पंडित

प्रधान दाजी गोसावी यासी.

विनती उपरी. अजनवेलीकडील मनसबा मान्य करावा म्हणून राजश्री स्वामीनी आज्ञा केली. येविसीचा विचार आपणास लेहून पा. त्यास आपण लेहून पाठविले कीं, मनसबा मान्य करून खामखा करावा. राजश्री प्रतिनिधी यास वरघाटे न्यावे, आपण मनसबा करितो म्हणून राजश्री स्वामीस लेहून पाठवावे म्हणून लिहिले. यैशास राजश्री प्रतिनिधी यांणी मनसबियाचा आगेज केला आहे. त्यास इरे प्राप्त जाहाली असता आपण मान्य करावें तरी उचित दिसत नाही. राजश्री रघुनाथ हरी व बकाजी नाईक माहाडीक यासी आपले लिहिल्यावरून आणविले. अन्यथा आजीकारणे अजनवेलीचा मनसबा विलेस लाऊन जंजिरे-याचा पक्ष तोडिला जाता. अतैव भगवत् इछा प्रमाण. तदनुरूप जे समई जो प्रसंग होणे तो होऊन येतो. वरकड राजश्री प्रतिनिधी आले आहेत ते कृतकार्य जाहाल्याविना निघतात यैसे नाही. त्यांजकडून कार्य सिधीते न पावविले तरी त्याचा विचार कर्तव्यता आपले भेटीस आठा दिवसा येऊन तदनंतर आपले आमचे विचारे करणे ते करून. कार्य सिधीते पावविले जाईल. जाणजे रा छ २१ माहे रविलोवल बहुत काय लिहिणे लोभ असो दीजे हे विनंती.

मोर्तव
सुद.

¶*Sekhhoji discusses with Bajirao the plan of starting an expedition against Anjanwel.*

छ २३ रालौवल

श्री

पुरवणी राजश्री बाजीराव पंडित

प्रधान दाजी गोसावी यांसी.

विनंती उपरी. चिरंजीव राजश्री संभाजी आंगरे यासी लेहून राजश्री प्रतिनिधी यांजकडे येणे नव्हे ते गोष्ट करावी म्हणून लिहिले. येण्यास पंडित मारनुले यांही चिरंजिवास लेहून पाठविले होते. परंतु त्याच्या लिहित्यास बधले नाहीत. राजश्री स्वामीची पत्रे आली तरी येऊन म्हणून त्यांस लेहून पाठविले. त्याजवरून राजश्री स्वामीची पत्रे आणऊन बजाजी कदम यास चिरंजीव मारनुले यांजकडे पाठविला आहे. त्या प्रांतीचे माहाल घ्यावे यासा विचार केला आहे म्हणून सुवर्णदुर्गाहून लेहून आले. त्याजवरून मुजरद गलबत रवाना करून चिरंजिवास विचार आचार लेहून त्यास सामील न व्हावे म्हणून विशदे लिहिले असे. तदनु रूप विचार करून येणार नाहीत. विचार न करिता आले तरी येतीलहि! कललें पाहिजे. जाणिजे. रा छ २१ माहे रबिलौवल बहुत काय लिहिणे लोभ असों दीजे हे विनंती.

मोर्तव
सुद.

¶*Sekhoji to Bajirao: assures him that Bajaji Kadam would not let Sambhaji join the Pratinidhi.*

छ २३ रालौवल

श्री

पुरवणी राजश्री बाजीराव पंडित प्रधान

दाजी गोसावी यांसी.

विनंती उपरी. इग्रजाचे आरमार तयार जाहाले आहे. अजनवेलीस जाऊन सिदीसाद यास जंजिरेयांत आणून पावावा, संबूल अंजनवेलीस पावावा येसा विचार जाहाला आहे. सुरतेचा जमाव पटणेस दीड हजार आला आहे म्हणून कल्याणच्या पत्रावरून आपण लेहून पाठविले. तरी आम्हाकडील माणसे सुर-

तेहून आली. सुरतेस सिदी आहे. त्यास आजार जाहाला आहे. जमाव त्याजबराबरी अथवा नवाही केला नाही. इंग्रजाच्या ग्याल्या आजीच तीन खांदेरीबाहीर आल्या आहेत. परंतु अजनवेलीस जावयाचा विचार दिसत नाही. वरकड अरमार मुबैस तयार होत आहेच. शामलाकडील साहित्यास अंतर करणार नाही. जाणिजे. रा छ २१ माहे रबिलोवल. बहुत काय लिहिणें? लोभ असों दीजे हे विनंती.

मोर्तव
सुद.

¶ *Sekhoji informs Bajirao that the British Navy of Bombay was going out to help the Siddi.*

No. 70]

[22-8-1733

श्री

श्रीमत् राजश्री पंतप्रधान
स्वामीचे शेवेसी.

सेवक रघुनाथ हरी साा दंडवत् विनंती. येथील कुशल स्वामीचे कृपेकरून श्रावण बहुल नवमी पावेतो असे विशेष. स्वामीनी पत्र पाठविले ते प्रविष्ट होऊन सविस्तर कलो आले. राजश्री सरखेल यांस घेऊन भेटीस यावे म्हणोन आज्ञा केली. यैशास साप्रत राजश्री सरखेल यांचे शरीरी समाधान नाही. श्रीकृपे सत्त्वरीच आरोग्य जाहालियावरी भाद्रपद शुध पक्षी स्वार होऊन येऊन. भेटीनंतर सविस्तर विदित होईल. बहुत काय लिहिणे कृपा वर्धमान करावी हे विनंती.

¶ *Raghunath Hari informs Bajirao that Sekhoji would go to meet him when he recovers from his ailment.*

No. 71]

[23-8-1733

छ २३ रबिलोवल.

श्री

पुरवणी राजश्री बाजीराव पंडित प्रधान दाजी गोसावी यासी. विनंती उपरी. चिरंजीव राजश्री संभाजी आंग्रे यासी लेहून राजश्री प्रतिनिधी याजकडे येणे नव्हे ते गोष्ट करावी म्हणून त्यास लेहून पाठविले होते, परंतु त्याच्या लिहि-

प्यास बघले नाहीत. राजश्री स्वामीची पत्रे आली तरी येऊन म्हणोन त्यास लेहून पाठविले; त्याजवरून राजश्री स्वामीची पत्रे आणवून बजाजी कदम यास चिरंजीव माकुरनिले याजकडे पाठविला आहे. त्या प्रांतीचे महाल घ्यावे ऐसा विचार केला आहे म्हणून सुवर्णदुर्गाहून लेहून आले, त्याजवरून मुजरद गलबत खाना करून चिरंजिवास विचार आचार लेहून त्यास सामील न व्हावे म्हणोन विशद लिहिले असे. तदनुरूप विचार करून येणार नाहीत विचार न करिता आले तरी येतीलहि कळले पाहिजे. जाणिजे रा छ २१ रबिलावल. बहुत काय लिहिणे लोभ असो दिजे हे विनंती +

¶ *Sekhaji assures Bajirao that he has asked his brother Sambhaji not to join the Pratidinhi.*

No. 72]

[25-8-1733

श्री

राजश्री पिलाजी जाधवराव

गोसावी यांसी.

६ सकलगुणालंकरण अखंडितलक्ष्मीआलंकृत राजमान्य श्री सेखोजी आंगरे सरखेल रामराम विनती उपरी. येथील कुशल जाणोन स्वकीये लेखन केलें पाहिजे विशेष. आपण पत्र पाठविले ते प्रविष्ट होऊन लेखनार्थ अवगत जाहाला. येथे कितेक मनसबियाचा विचार करावयाचा आहे, तरी आपण आले पाहिजे म्हणोन लिहिले. यैशास आज नव रोज शैरीरीं अनारोग्यता जाहाली आहे. तीन दिवस ज्वरातिशय होऊन त्या उष्णतेमुलें रुधिरश्राव नासिकद्वारें व्हावयास लागला. त्याचा उपाय करणे तो करित आहों. श्री कृपेने आरोग्य लौकरीच होईल. आरोग्य लौकरीच होईल. आरोग्यता जाहालियावरी स्वार होऊन येऊन. कललें पाहिजे. जाणिजे खाना छ २५ माहे रबिलोवल बहुत काय लिहिणें, लोभ असों दीजे हे विनती.

मोर्तब
सुद.

¶ *Sekhaji Angre informs Pilaji Jadhav of his ill-health.*

+ वरील पत्र दुवार छापलें गेलें आहे. पहा प. नं. ६८.

श्री

राजश्री बाजीराव पंडित प्रधान दाजी गोसावी यांसी.

८ सकलगुणालंकरण अखंडितलक्ष्मीआलंकृत राजमान्य श्री सेखोजी आंगरे सरखेल रामराम विनंती उपरी. येथील कुशल जाणून स्वकीय लेखन केले पाहिजे विशेष. आपण पत्र पाठविले ते प्रविष्ट होऊन लेखनार्थ अवगत जाहाला. येथे शंभर विचार संभराप्रकारीचे होतात. याकरितां येका दिवसाचे अवकाशें आले पाहिजे म्हणून ला।. येशास आजि नव रोज शरीरी अनारोग्यता जाहली आहे. तीन दिवस ज्वरातिशय होऊन त्या उष्णतेमुळे रुधिरश्राव नाशिक द्वारें होऊ लागला उपाय करणे तो करीत आहो. श्रीकृपे वडिलांचे पुण्येकडून आरोग्य लवकरीच होईल. आरोग्यता जाहलियावरी आपले भेटीस येऊन. कललें पाहिजे. जाणिजे. राा छ २९ माहे रबिलेवल. बहुत काय लिहिणे लोभ असो दीजे हे विनंती.

मोर्तव
सद.

¶ Sekhoji Angre informs Bajirao of his ill-health.

श्री

राजश्री बाजीराऊ पंडित प्रधान
दाजी गोसांवी यांसी

८ सकल गुणालंकरण अखंडितलक्ष्मीआलंकृत राजमान्य श्री सेखोजी आंगरे सरखेल रामराम विनंती उपरी. येथील कुशल जाणून स्वकीय कुशल लेखन केलें पाहिजे विशेष. आपण पत्रें पाठविली तीं प्रविष्ट होऊन लेखनार्थ अवगत जाहाला. काजीच्या कविल्याविशी व किलेदाराकडील कर्जाचा अर्थ राजश्री आपा यांस लिहिला होता. त्यानी किलेदारास लिहिलें होतें त्याचें उतर आलें व निजामनमुलकाकडून किलेदारास लिहिलें आलें तेविशीचा तपसील लिहिला. येशास सध्या आमचे शरीरी अनारोग्य आहे. श्रीकृपेनें आरोग्य जाहाल्यावर आपली आमची भेट होईल. भेटी नंतर याचा कर्तव्य विचार आपलेच विचारे केला

जाईल व आपण या गोष्टीचा अभिमान धरिल्याविना हें कार्य होणें नाही. कललें पाहिजे. जाणिजे. राा छ २६ माहे रबिलोवळ. बहूत काय लिहिणे लोभ असो दिल्ला पाहिजे हे विनंती

मोर्तिव
सुद्ध.

¶ *Sekhoji Angre informs Bajirao that he would come to his visit as soon as he gets better.*

No. 75]

[26-8-1733

छ २६ रौवळ.

राजश्री बाजीराऊ पंडित प्रधान
दाजी गोसावी यांसी.

ॐ सकलगुणालंकरण अखंडितलक्ष्मीअलंकृत राजमान्य स्नोा सेखोजी आंगरे सरखेल रामराम विनंती उपरी. येथील कुशल जाणून स्वकीय कुशल लेखन केले पाहिजे विशेष. शरीरी अनारोग्यता प्राप्त जाहल्ल्याचे वर्तमान आपणास लेहून पाठविले आहे त्यावरून कललेच असेल. दिवसेदिवस व्यथा अधिकोतर होत गेली. पिशाचपीडाहि आहे. येशास राजश्री पिलाजी जाधव राऊ यास पत्र पावतांच आम्हाकडेस पाठऊन द्यावे. येक घडीचा विलंब न करावा. श्रीकृपेने आरोग्य जाहल्ल्यास जाधवराऊ यास आपणाकडेस पाठऊन देऊन. अगत्यरूप पाठवावे. आतांचें घटकेवरी न नेतां रवाना करावे. कळले पाहिजे. राा छ २६ माहे रबिलोवळ. बहुत काय लिहिणे हे विनंती.

¶ *Sekhoji Angre requests Bajirao to send Pilaji Jadhav to him at once, as the writer was on his death-bed.*

No. 76]

[26-8-1733

छ २६ रौवळ.

श्रीराम.

श्रीमंत राजश्री पंतप्रधान स्वामीचे शेवेसी.

सेवक रघुनाथ हरी साष्टांग दंडवत प्रमाण विनंती उपरी. येथील कुशल स्वामीचे कृपेने असे विशेष. राजश्री सरखेल यांचे शरीरी व्यथा जाहल्ली आहे.

ते दिवसे दिवस भारी होत चालिली. ईश्वर कल्याण करील. राजश्री पिलाजी जाधवराऊ यास पाठवावें म्हणोन राजश्री सरखेल यांनी आपणास लिहिले आहे, त्याप्रमाणे त्यांची खानगी अविलंब करावी. येक घटिकेचा विलंब न करावा. बहुत काय लिहिणे, कृपा वर्धमान करावी हे विनंती.

¶ *Raghunath Hari informs Bajirao of Sekhoji's illness.*

No. 77]

[27-8-1733

श्री

राजश्री   राऊ गोसावी
यासी

८) सकलगुणालंकरण अखंडितलक्ष्मीअलंकृत राजमान्य श्रो
लक्ष्मीबाई विनंती उपर. येथील कुशल जाणून स्वकीय कुशल लेखन करीत असिले पाहिजे. तुमचा निरोप घेऊन आलो. ते * * कोठीस छ २७ रावळ पावलो. साला * * हून जमाव मागे खाना केला असे. आपणास कळावे म्हणोन लिहिले असे. बहुत काय लिहिणे कृपा असो दीजे हे विनंती.

¶ *Laxmibai Angre to Bajirao communicates her arrival.*

No. 78]

[28-8-1733

श्री

राजश्री पंतप्रधान गोसावी यांसी.

८) श्रीमंत सकलगुणालंकरण अखंडितलक्ष्मी अलंकृत राजमान्य सेवक पिलाजी जाधव राम (व) दंडवत विनंती उपरी. येथील कुशल जाणोन स्वकीये लेखन केले पाहिजे विशेष. आम्ही आपली आज्ञा घेऊन स्वार जाहालों ते इंदुवारी मध्यरात्रौ कुलाबियास आलों. दुसरे दिवसी अमावास्यास दोन तास दिवसास राजश्री सेखोजी आंगरे सरखेल यांस वैकुंठवास जाहला हे वर्तमान अगोघर लिहिले आहे त्यावरून कललच असेल. त्या अलाकडील वर्तमान तरी सोा चिरंजीव आनंदीबाई व राखा तिची या चौवीजणीनी अग्नप्रवेश केला. आपणास कळावे म्हणोन लिा असे. दिवस होत तोंपर्यंत आम्हास यावयास

अनकूल पडत नाही. राजश्री संभाजी आंगरे यासहि यावयाविसी विजेदुर्गी पत्रे पाठविली आहेत. इतकियांत तेहि अविलंबेच येतील. तदुतर यावयाचा उद्योग करून. जाणिजे सा छ २८ माहे रबिलोवल. बहुत काय लिहिणे हे विनंती

मोर्तब
सुद.

(डावे बाजूस शिक्का.)

¶ *Pilaji Jadhav informs Bajirao of the circumstances of Sekhoji's death.*

No. 79]

[28-8-1733

श्री

राजश्री पंत प्रधान स्वामी गोसावी यांसी.

ॐ सकलगुणालंकरण अखंडितलक्ष्मीआलंकृत राजमान्य स्नां पिलार्जा जाधवराऊ रामराम विनंती उपरी. आजी भोमवारी राजश्री सेखोजी आंगरे सरखेल यांस तिसरे तासी देवाज्ञा जाहली. ईस्वरे बहुत गोष्ट फटकाल केली. होणारास यत्न नाही. येथील उद्योग करणे तो करून. राजश्री मानाजी आंगरे यांसी पाच लोकानिसी पाठऊन दिले पाहिजे. बहुत काय लिहिणे कृपा केली पाहिजे हे विनंती. फष. (?)

¶ *Pilaji Jadhav informs Bajirao of Sekhoji's death.*

No. 80]

[28-8-1733

श्री

राजश्री बाजीराऊ पंडित प्रधान यांसी.

प्रति लक्ष्मीबाई विनंती, उपरी. श्रावण बहुल अमावास्या भोमवारी चिरंजीव राजश्री सेखोजी आंगरे यासी देवाज्ञा जाहली. श्री ईछेस यत्न नाही. ईस्वरे मोठे सकटात घातले. आपणास कळावे म्हणोन लिहिले आहे. चिरंजीव मानाजीस पांच लोकानिसी येथ पाठविल पाहिजे. बहुत काय लिहिणे हे विनंती.

मोर्तब
सुद.

¶ *Laxmibai communicates to Bajirao the news of Sekhoji's death.*

+ खाशाने अक्षर,

श्री

सकलगुणालंकरण अखंडितलक्ष्मीआलंकृत

राजमान्य राजश्री बाजीराव पंडित प्रधान गोसावी यांसी.

प्रीतिपूर्वक लक्ष्मीबाई दंडवत विनंती उपरी. येथील कुशल जाणोन स्वकीये लेखन केले पाहिजे विशेष. चिरंजीव राजश्री मानाजी आंगरे यास यात्रयाचे लिहिले आहे त्यास ते जागा जमाव आहे त्यांत कोणही सरदार असावा याकरितां येथून राजश्री बाजी नाईक साठम व पिलाजी नाईक साठम जमावानसी पाठविले आहेत. हे तेथे जमावात राहतील. चिरंजीव राजश्री मानाजी आंगरे यांस येथे पाठविले पाहिजे. जाणजे रा छ १ माहे रविलाखर. बहुत काय लिहिणे हे विनंती.

मोर्तव
सुद.

¶ *Laxmibai Angre to Bajirao asking him to send Manaji Angre to Kolaba and Baji Naik and Pilaji Naik Satam have been sent to take over his charge.*

छ ३ रालाखर

श्री

तीर्थरूप राजश्री

राऊ स्वामी

वडिलाचे सेवेसी.

विनंती राजश्री प्रतिनिधी यानी येथे उपद्राप मोठासा माडिला आहे. रोजबरोज स्वार येतात. अजनवेली घेऊन तरीच उठेन म्हणतात. खटाटोप फारसा केला आहे. शामलानी आपला जमाव घेऊन गोवळांत आहे. अजनवेलीस तीनकसे माणूस आहे म्हणून अजनवेलीचे बातमी येतें. दादोबा ना यांचे व यांचे एकचित्त आहे. गोवलास आर्युभाव दाखऊन अजनवेलीचे दुचते (?) काम करावें असे याचे मानस आहे. होईल ते वृत्त लेहून पाठऊन. दादोबा नाईक याचे हातून भेद जाहाला आहे. प्रतिनिधी महाराजांस लिहितात की अजनवेली घेऊन तरीच उठोन; अन्यथा उठतो ऐसे नाहीं म्हणून लिहिले याजवरून राजश्री स्वामी याजवरी फारसे संतोषी आहेत. आपणास कलावे म्हणून लिहिले असे हे विज्ञापना.

¶ *News letter to Bajirao describing the Pratinidhi's doings.*

श्री

श्रीमंत राजश्री पंतप्रधान स्वामीचे शेवेसी.

सेवक रघुनाथ हरी कृतानेक साष्टांग दंडवत प्रणाम विनंती उपरी. येथील कुशल स्वामीचे कृपे करून असे विशेष. स्वामीनी कृपा करून पत्र पाठविले ते प्रविष्ट होऊन बहुत समाधान जाहले. जाहले गोष्टीचा खेद न धरितां मामलियाचा बंदोबस्त करावा. आम्ही साहित्यास आहों म्हणोन कितेक विशदे स्वामीनी आज्ञा केली तरी उचितच आहे. भवितव्यानुसार होणे ते होते त्याचा खेद धरिल्यास काय होणे ? मामलियाचा बंदोबस्त करणे तो करीत आहों. सर्वांची समाधाने करून यथापूर्व कार्याचे ठायी योजणूक होणे ते होते. राजश्री संभाजी बावाही दां चहू दिवसीं आल्यावरी सविस्तर आपणास लेहून पाठऊन. वरकड राजश्री सुभेदारानीं लाि आहे त्यावरून विदित होईल. स्वकीय वृत्त तरी स्वामीस सर्व विदित आहे. व राजश्री बालाजीपंत याजबल सांगितले होते त्याणी विदित केलेच असेल. ये प्रसंगी स्वामीच्या पायाविना दुसरा आश्रय नाही. प्रतिक्षणी आमचा परामर्श करावा. आमचे विशई विस्मरण न करावे हे प्रार्थना लक्ष प्रकारे असे. बहुत काय लिहिणे कृपा वर्धमान करावी. हे विनंती

¶ *Raghnath Hari assures Bajirao of the whole-hearted support of the Angrias.*

श्री

राजश्री पंडित प्रधान स्वामी गोसावी यांसी

ॐ श्री सकलगुणालंकरण अखंडित लक्ष्मी आलंकृत राजमान्य स्नेहांकित बकाजी नाईक महाडीक नामजाद प्रांत जंजिरे सुवर्णदुर्ग कृतानेक रामराम विनंती. येथील कुशल जाणोन स्वानंद लेखनाज्ञा केली पाहिजे विशेष. आपण पत्र पा ते पावोन वर्तमान कळो आले. राजश्री सरखेलास देवाज्ञा जाहाली. तुम्ही लोकांची दिलभरी करून देशदुर्ग संवरक्षण करणे. मुलकांत कोणी उपसर्ग के(ला) तर मुलाजा न करणे. तुमच्या साहित्यास अतर होणार नाही म्हणोन कितेक आज्ञा लेहून पाठविली. येशास राजश्री सरखेलास या वस्तसमई येसा प्रसंग व्हावा हे न होते, परंतु होणारास काय करावे ? स्वामीचा व राजश्री सरखेल साहेबाचा रणानुबंद जसतसा नाही. समई स्वामीने दशदुर्गाविशी आज्ञा

केली तर बहुत बरे. आम्ही लोक त्यांचें नवाजीस-खावदाचा नकश होई तितके गोष्टीस अंतर किमपि पडणार नाही. सारांश या यैसे प्रसंगात स्वामी आहेत. नुन्य पदार्थ तो स्वामीचा आहे येसे आम्ही समजत असो. त्याच प्रो सर्व्विंसी स्वामीचा भरोसा आहे तेथे विस्तार काय लिहिणे ? सदैव कागदीपत्री परामर्श घेणार आपण समर्थ आहेत. नवल विशेष असल्यास वरच्यावर आपणास लेहून पाठउनु. बहुत काय लिहिणे. कृपा वर्धमान केली पाजे. राा छ ४ रबिलाखर हे विनंती. राजश्री मानाजी आगरयांही लाखोटे आपणाकडील राजश्री बाबा-साहेबाकडे विजेदुर्गी राा करावयास पाठविले. ते वरच्यावर रवाना केले. तीन च्यार रोजी विजेदुर्गीहून राजश्री बाबासाहेब जजिरे मारी येतील. येथून फुडें कुलाबा दाखल जाल्यावर आपणासहि विदीत होंईल हे विनंती.

¶ *Bakaji Naik informs Bajirao that Sambhaji Angre had not yet arrived at Kolaba.*

No. 85]

[2-9-1733

श्री

राजश्री पंतप्रधान गोसावी
यासी.

ॐ श्रीसकलगुणालंकर्णः अखंडितलक्ष्मीआलंकृत राजमान्य श्रोा पिलाजी जाधवराव कृतानेक दंडवत विनंती उपरी. येथील कुषल ताा छ ४ राखर पर्यंत येथास्तित्त असे. यानंतर गोसावीयांही पत्र पाठविले. पावोन वर्तमान विदित जाहाले. तेथे लिहिले गगाजान्हवी लक्ष्मीबाई व राजश्री रघुनाथजी यांचे बहुत प्रकारे सामाधान करणे म्हणऊन आज्ञा. तरी ज्या प्रकारे सामाधान करावयाचे त्या प्रकारे केले व राजपुरीस लोकाची भरती नाई म्हणऊन लिहिले; तरी येथून राजश्री बाजी साटम सवाशा माणसानिंसी रवानगी केली, तेहि येऊन पोहचलेच आसतील. आरमारी लो(क)हि लौकरच रवाना करितो. येथील बंदोबस्ती करावयाची ती केलीच आहे. रामराज व राजकोट चेऊल येथीलहि बंदोबस्ती बहुत केली आहे. सर्व वर्तमान जवानी राजश्री बालाजी माहादेव सांगतां

× विदीत होईल. राजश्री कृष्णाजी राम मुंबईहून भला माणूस घेऊन जळमार्गे येतील. त्याचे वाटेस कोन्ही जाईल तरी वाटेस जाऊ न देणे म्हणऊन लिहिले, तरी त्याहि गोष्टीची बंदोबस्ती केली आहे. बहुत काये लिहिणे. कृपा लोभ असो दीजे हे विनंती.

मोर्तब
सुद.

¶ *Pilaji Jadhao to Bajirao: sends fighting men to Rajpuri from Kolaba and assures him of steady effort on the part of the Angriars.*

No. 86]

[3-9-1733

श्री

सकलगुणालंकरण अखंडितलक्ष्मी-
आलंकृत राजमान्य राजश्री
बाजीराऊ पंडित प्रधान यासी.

प्रीतिपूर्वक गंगाजलनिर्मल लक्ष्मीबाई कृतानेक विनती उपरी. येथील कुशल जाणून स्वकीये लेखन केले पाहिजे विशेष. आपण पत्र पाठविलें तें प्रविष्ट होऊन लेखनाभिप्राय अवगत जाहाला. चिरंजिवानी परमपदवास केल्यानु-अन्वये समाधान विशई लेख केला. व लोकाची समाधाने करावीं इत्यादिक लेहून पाठविलें. येशास होणार प्रसंग जे समई तें होतच आहे. ते गोष्टीचा खेद अविलंबिलियाने सिधी काय ? दुखाचे परिमार्जन करून पूर्वीपासून लौकीक संपादिला आहे, त्याचे संरक्षण करावें, हाच स्वधर्म आहे. यास्तव पुत्रशोकाचें दुख अपहारून तमाम किलोकिला व मुलुकामध्ये जागजागा जमाव आहेत त्यास समाधानपत्रें पाठऊन आवधियाचे म(नो)धारण केले असे. आपण चिंता न करावी. राजपुरीहून जमाव मानाजी आगरे याबराबर पनास माणूस (आले) त्याचा मुबादला राा बाजी नाा साटम व पिलजी नाा साटम सवासे माणसानसी राा केले. ते प्रविष्ट जाहालेच असतील व सुवर्णदुर्गाहून दर्यावर्दी राा करविलेच आहेत. गोलंदाज दोघजण हाली येथून पाा आहेत. प्रविष्ट होतील. वरकडहि साहित्यास अंतर किमपि होणार नाही. कललें पाहिजे व कितेक अर्थ राा सुभेदार-

+ याठिकाणीं पिलाजीचा शिक्का आहे.

याही लेहून पाठविले आहेत त्याजवरून कलो येईल. येथील आरमारहि तयार करविले आहे. त्याजवरून तुकोजी कडस राा करू. जाणिजे राा छ ९ माहे रबिलाखर बहूत काय लिहीणे लोभ असों देणें हे विनंती

मोर्बा
सुद.

¶ *Laxmibai Angre assures Bajirao of her endeavours to keep all men loyal and active in the state service : there would be no remission of effort owing to Sekhoji's death.*

No. 87]

[5-9-1733

श्री

सकलगुणालंकरण अखंडितलक्ष्मी-
आलंकृत राजमान्य राजश्री
बाजीराव पंडित प्रधान यांसी.

प्रीतिपूर्वक लक्ष्मीबाई कृतानेक विनंती उपरी येथील कुशल जाणून स्वकीये लेखन केले पाहिजे विशेष. सुक्रवारापासून जंजिरियावरून मोर्चेयावरी मारितो. त्या मारामुळे मोर्चेयांतील नवजण जखमी जाहाले. रात्रदिवस मार बेसुमार करितो म्हणून मुर्चेयावरी लोक आहेत त्यांही लेहून पाठविले व अजनवेलीस मंहेगिरी गेली होती तेहि आली. सिदीकडील कारभारी आपणाकडेस आले आहेत म्हणून कलो आले. येशास गनिमाच्या माराखाले मुर्चे जायां जाहाले असतील त्यासी मजबुदी करावी. भाडी आणिखीहि जोडून त्याचे मारापेक्षा इकडील अधिक मार होऊन गनिमास तंबी पोहचे ते करावी. येथून राजश्री रघुनाथजी यास व लोकास लेहून पाा आहे. मुर्चे जाया जाहाले असतील ते जागा नवे माला करून मुर्चे नीट करविले आहेत व नवी भाडी आणिखी जोडायस सांगितले आहे. फटकडीचा मुर्चा तयार करविला आहे. जलदीने मूर्चा तयार करऊन फडिकडा जोडिली जाईल. आपणहि मारानिलेस सागोन फटकडीचा मूर्चा तयार करवावा व अजनवेलीकडील संदर्भ काय कैसा आला आहे चितवृत कोणीकडेस आहे पुढे मुदा काय आहे हें साद्यंत लेहून पाठवावें. चिरंजीव संभाजी आंगरे

यांसी आणावयास गलबतें गेली आहेत. आज उद्या यावे यैसैं आहे. आल्या-
नंतर सविस्तर लेहून पाठऊन. कललें पाहिजे. जाणिजे रा छ ७ माहे रबिलाखर
बहुत काये लिहीणें हे विनती

मोर्तब
सुद.

¶ *Laxmibai Angre writes this to Bajirao. The letter shows how earnestly she is doing her part in the war.*

No. 88]

[5-9-1733

श्री

पुरवणी राजश्री बाजीराव

पंडित प्रधान यासी

विनती उपरी. तरुते वगैरा सामान आणावया निमित्त गलबते साहा रवाना
केली आहेत. लोखंडाचे प्रयोजन असे तरी ते जागा पावडे आहेत; त्यापैकी
लोखंडाच्या प्रयोजनाचे पावडे देविले पाहिजेत. हाली गलबते रवाना केली आहेत.
याजवरून घेऊन येतील. कलले पाहिजे. जाणिजे. रा छ ७ माहे रबिलाखर
बहुत काय लिहिणे हे विनती.

मोर्तब
सुद.

¶ *The writer asks Bajirao for iron for the Navy.*

No. 89]

[6-9-1733

श्री

पुरवणी राजश्री बाजीराव पंडित प्रधान

यासी.

विनंती उपरी. आरमारच्या प्रयोजनास चवटेयांचे प्रयोजन आहे. येशास
ते जागा चवटे दास्तान आहेत त्याजपैकीं प्रस्तुत चवटे (?) ९०० पांचसे देविले
पाहिजेत. पेशजी चवटे आपण दिले होते ते खर्च जाहाले. हली गुराबची

अवजारे धड करावी लागतात. यास्तव अगत्य जाणून लिहिले असे. गळवते रवाना केली आहेत याजवरी पाठविले पाहिजेत. बहुत काय लिहिणे. लोभ असो दीजे. रा छ ८ रबिलाखर हे विनंती.

मोर्तब
खुद.

¶ *The writer asks Bajirao for supplies being sent for his ships.*

No. 90]

[6-9-1733

छ ११ रबिलाखर

श्रीशंकर

राजश्री पंत प्रधान स्वामी गोसावी यासी.

ॐ श्रीमंत सकलगुणालंकरण अखंडीतलक्ष्मीअलंकृत राजमान्य स्नेहांकित बकाजी नाईक माहाडीक नामजाद प्रांत जंजिरे सुवर्णदुर्ग कृतानेक रामराम विनंती उपरी. येथील कुशल जाणऊन स्वकीये स्वानंदलेखन करावयासी आज्ञा केली पाहिजे विशेष. कृपा करून पत्र पाठविले ते प्रविष्ट होऊन सविस्तर अर्थ श्रवणे-करून संतोष जाहला. स्वामीनी आज्ञा केली कीं यामागे स्वामीकार्य प्रसंग कितेक संपादिले. पुढें सर्वथैव अंतर न करावे म्हणून कितेक विशदे लेख केला, ऐशास आम्ही सेवक लोक, थोरले सरखेलसाहेब कैलासवासी याणी लहानाचे थोर करून सेवा यथाज्ञाने घेतली. त्यामागे राजश्री सखोजीबावा यांही सर्व प्रकारें सामाळ करून सेवा घेतली. त्यास श्रीचे चितास येऊन लोकांचे (प्र) जेचे दुरादृष्ट तदनरूप येसा विचार घडोन आला. होणीरास यत्न नाही. या उपरी राजश्री संभाजी बावा त्यांचे जागा आहेत. आम्ही सेवक लोक काया वाचा मने करून दुसरा अर्थ नाही. त्यांचे ठाई वडिलाचे पुण्य समर्थ आहे. श्री कृपेने यशाची अभिवृद्धीच होणे ते होईल. संदेह आहे ऐसा नाही. आपण सर्व प्रकारे वडील आहेत. बुधीवाद विचारे लेख केला तो उचीत आहे. राजश्री सरखेलीचा आपला स्नेहानुबंध वडिलापासून अकृत्रिम चालिला आहे. तदनरूप ऐक्य विचारे स्नेहानुबंध चालोन येशाचा विस्तार होय ते गोष्टी कराव्या. आपण सर्वज्ञ आहेत. बहुत काय ल्याहावे. कृपा वर्धमान केली पाहिजे. रा छ ८ रबिलाखर हे विनंती.

¶ *Bakaji Naik communicates to Bajirao his attachment and loyal endeavours in the cause of Maratha arms.*

छ १३ राखर.

श्री

सकलगुणालंकरण अखंडितलक्ष्मी-
आलंकृत राजमान्य राजश्री बाजी-
राव पंडित प्रधान गोसावी यांसी

प्रीतिपूर्वक लक्ष्मीबाई कृतानेक विनती उपरी. येथील कुशल जाणून स्वकीय लेखन केले पाहिजे विशेष. आपण पत्र पाठविलें तें प्रविष्ट होऊन लेखनाभिप्राय अवगत जाहाला. चिरंजीव संभाजी आंगेर यास भेटीस रवाना करावे. उभयपक्षी भेटी गोष्टी होऊन पहिल्याप्रां किंबहुना ततोप्यधिक परस्पर सौरस्य चालोन पुढे मनसबीयाचा विचार होऊन शत्रू पादाक्रांत करावे या अन्वये विशदपूर्वक लेख केला. येशास कैलासवासी सरखेल यांमागे तुम्ही चौवे पुत्र च्यारी दिशाधिपती, पूर्वाल यशकीर्तीची अभिवृद्धी दिन प्रतिदिनी होऊन शत्रू पराङ्मुख होतील यैसं निश्चयात्मक मानून गतशोकाचे अपहरण करून संतोषरूप होती. त्यास श्रीने अकस्मात मोठासा घाला घातला केवळ दुखाचे पर्वतच प्राप्त जाहाले. भवितव्यानुसार होणीर तें जाहालें. चिरंजीव संभाजी आंगेर यासि आणावयास गलबतें पाठविली तीं प्रविष्ट होऊन दाहा रोज जाहाले. अद्यापि कांहीच अर्थ कलत नाही. याकरितां तेहि चिंताच वाटते. येकां दों दिवसी आले म्हणजे येथील लोकांची समाधाने करऊन लौकरीच तेंथें रवाना करून. कैलासवासी तुम्हास वडील होते. हरयेक लेकूरपण तुमचे चालवीत होते. तो वडीलपणाचा टिका तुम्हास आहे. भलेंतसे लले चिरंजीवाचे पालावे उचित आहे. वरकड तुम्ही उभयतांहि परस्पर येकश्रित असोन शत्रू पादाक्रांत करून लोकोतर कीर्ति उत्तम संपादून ध्यावी हेंच श्रीजवल अहिर्निशी इच्छित असों. जाणिजे रा छ ११ माहे रबिलाखर. बहूत काय लिहीणे? लोभ असो दीजे हे विनंती.

मोर्तब
सुद.

¶ *Laxmibai Angre bewails the death of Sekhoji and implores Bajirao to continue his regard for Sambhaji.*

छ १३ राखर

श्री

राजश्री पंतप्रधान

गोसावी यासी.

ॐ श्रीमत् सकलगुणालंकरण अखंडितलक्ष्मीआलंकृत राजमान्य श्री पिलाजी जाधवराऊ दडवत विनती. येथील कुशल ता छ ११ राखर मुकाम कुलाबा येथ्यास्थित असे विशेष. आपण पत्र पाठविलें तें पावले. लेखनार्थ कलो आला. येथियासि राजश्री संभाजी आगरे तो आद्यापि आले नाहीत. आजी उदैक आले म्हणिजे त्यास आम्ही समागमे घेऊन येतो. आपली व त्याची भेटी होऊन पुढे कर्तव्य मनसबा उभयताच्या विचारे उत्तम योजून येईल आणि शत्रूचा नाश होये ते गोष्टी करावी. गंगाजान्हवी मातुश्री लक्ष्मीबाई यासीहि जे सांगावयाचे ते सांगितले. त्यास येथील विचार आहे तो आपले आज्ञेखेरीज दुसरा आर्थ आहे यैसे नाही. राजश्री रघुनाथजी तो आम्ही येथून रवाना राजपुरीस केलेच आहेत. तेथील लोकांची समाधाने व बंदोबस्ती करावयाची ते आपले आज्ञेप्रमाणे करितील वरकड कितेक अर्थ राजश्री धोडो पद्मार्जी याजसमागमे जबानी सागोन पाठविला तो त्यानी निवेदन केला. त्यास आपण आर्थ सागोन पाठविला तो खराच आहे. येथियासि ते येथे आले म्हणिजे बरा शोध घेऊन जे पुढे परिणामी उत्तम लौकिकार्थ दिसोन येई तेच गोष्टी करून आपले आज्ञेप्रमाणे आम्ही जे करू ते वावगे येकंदर करणार नाही. ये गोष्टीचा आपण खामाखाय भरोसा आसो द्यावा. कितेक अर्थ मारानिले आपणाजवली निवेदन करितील त्यावरून विदीत होईल. विशष काये लिहिणे हे विनती.

मोर्तब
सुद.

¶ Pilaji Jadhav to Bajirao proposing a personal discussion with the writer and Sambhaji Angre and the addressee.

श्री

राजश्री पंत प्रधान गोसावी

यांसी

॥ ८ श्रीसकलगुणालंकरणः अखंडितलक्ष्मीआलंकृत राजमान्य श्रोतो पिलाजी जाधवराव कृतानेक दंडवत विनंती उपरी. येथील क्षेम ताा छ १३ राखरपर्यंत येथास्तित असे. यानंतर राजश्री संभाजी आंगरे आले नवते म्हणऊन चिता वाटत होती. त्यास ते बुधवारी जयेगडास आले. तेथील लोकांची बंदोबस्ती समाधाने करून भृगुवारी स्वार होऊन जंजिरे सुवर्णदुर्गास येणार. तेथील लोकांचे समाधान करून येका दो रोजी येतो म्हणऊ[न] लिहिले आहे. ते आल्यावर येथील लोकांचे समाधान करून यास येऊन येतो. ते पाये मार्गे आले तरी गोसावी याची भेट होईल. विशष काये लिहिणे ? लोभ आसो दीजे हे विनंती.

मोर्तब
सुद्ध.

¶ This and the preceding are letters addressed to the Peshwa by Pilaji Jadhav. He proposes to visit the Peshwa with Sambhaji Angre and discuss about the Janjira campaign. The writer assures the addressee of his full support.

श्री

सकलगुणालंकरण अखंडितलक्ष्मी-
आलंकृत राजमान्य राजश्री बाजि-
राव पंडित प्रधान यांसी

प्रीतिपूर्वक लक्ष्मीबाई विनंती उपरी. येथील कुशल जाणून स्वकीय कुशल लेखन केले पाहिजे विशेष. चिरंजीव राजश्री संभाजीबाबा यांजकडे गलबत रवाना केले होते ते प्रविष्ट जालियावरी भाद्रपद शुध शष्ठी इंदुवारी विजयेदुर्गाहून स्वार होऊन जंजिरे रत्नागिरी आले. तेथील लोकांचे समाधान करून जयगडास येऊन मुजरद माहेगिरी गलबत पत्रे देऊन पुढे रवाना केले. त्यास शामलाची गलबतें राजपुरीच्या नस्त्यावर आगावर आली. याजकरिता जोडेकरी कुभाखस उतरोन आले. गलबत सुवर्णदुर्गास गेले. चिरजीव सुवर्णदुर्गास येऊन दोन

च्यार रोज जाहाले असावे. परजन्याकरिता राहाणे जाहाले असेल. अविलंबेच येतील. आपणास पत्रे होती तोच लखोटा पाठविला आहे. त्याजरून सविस्तर क(लो) येईल. वरकड तेथील गलबताची भर्ती जाहाली पाहिजे) याजकरिता आरमारकरी लोक व तुकोजी कडू व दर्यावर्दी दोन गलबताची भर्ती पाठविले आहेत. गलबत तयार करावयाविशी राजश्री रघुनाथ हरी यासी लेहून पाठविले असे. आरमारची तयारी करतील. आपणास कळावे म्हणोन लिहिले असे. बहूत काय लिहिणे लोभ असो दिला पाहिजे. रा छ १४ माहे रविलाख (र) हे विनंती.

मोर्तव
सुद.

¶ *Laxmibai writes to the Peshwa that she is refitting her ships with men and ammunition.*

No. 95]

[11-9-1733

छ १३ राखर

श्री.

राजश्री पंत प्रधान गोसावी यांसी.

६ श्रीमंत सकलगुणालंकरण अखंडितलक्ष्मीअलंकृत राजमान्य स्नो सटवोजी जाधव दंडवत विनंती उपरी. येथील कुशल जाणून स्वकीये कुशल लेखनाज्ञा केली पाहिजे विशेष. आम्ही लस्करांतून आल्यावरी आ(प) ले भेटीस भाद्रपद मासी यावे हा हेत फारसा धरून राजपुरीस यावयासी सिध जालो होतो, तो इतक्यांत राजश्री सेखोजी आगरे सरखेल यासी कैलासवास जाला हे वर्तमान वाघोलीस यैकोन तेथून निघोन कुलाब्यास आलो. सरखेलाचा घात ईस्वर थोरसा केला. बरे ये गोष्टीस उपाय आहे यैसा विचार नाही. भव्यतव्यानुसार होणे ते जाहाले. राजश्री संभाजी आगरे अद्यापि कुलाब्यास आले नाहीत. येका दो रोजा येतील. त्याचीहि भेटी होईल. उपांतीक तीर्थरुपांसमागमे स्वार होऊन आपले भेटीस राजपुरीस येऊन. विदित जाले पाहिजे. विशेष काय लिहिणे नलगे. लोभ असो दीजे हे विनंती.

¶ *Satwoji Jadhav, son of Pilaji, to Bajirao informing him of the death of Sekhoji Angre. He further adds he would see the Peshwa with his father at Rajapuri.*

छ १९ राखर

श्री

पुरवणी राजश्री रघुनाथ हरी यांसी

उपरी राजश्री प्रतिनिधी यांणी राजश्री वकाजी नाइकास लेहून पाठविलें की लस्करची फौज जमा जाहाली आहे त्याचे रोजमुरेयास यैवज पाहिजे. त्यास घासदाणां व हबसियाकडील यैवज केलसी वेस्वी देखील माहालची निंमे येणे. त्यास कारकून कारभारी पाठऊन यैवज करून देणे, नाहीतर परभारें रोखे फौजेस करून दिले जातील. मुलकात फौज जाऊन गाव लुटतील. याजकरितां आगोधर लेहून पाठविले आहे म्हणोन पंडित मारानुले यांही लेहून पाठविले. त्याच पत्राची नकल येथें पाठविली व राजश्री बाबास जयगडी लेहून पाठविले आहे. त्यांचेकडून उतर आल्यावरी जावकरी रवाना करून म्हणोन लेहून पाठविले. यैशास त्याचे उतर चिरंजिवानी सुवर्णदुर्गास लेहून पाठविलेच असेल व पंडित मारानुले यांजकडे पत्रे रवाना केली असतील येथून वकाजी नाइकास लेहून पाठविले आहे की त्याजकडून रोखे परभारे होऊन वसुलास येतील त्यास वाटेस लावणें. वसूल करूं न देणे. कटकटेस आले तरी वेमुलाहिज्याने बाहेर घालवणें म्हणोन आज्ञा केलीच असे. त्यांजकडील वृत्त राजश्री प्रधानपतास कलावे याजकरिता लेहून पाठविले असे. प्रस्तुत त्याजकडून कटकटेस प्रारंभ होणार यैस आहे. जाणजे रा छ १८ माहे रविलाखर बहुत काय लिहिणे ?

मोर्तब
सुद.

¶ *Laxmibai Angre to Raghunath Hari complaining of the Pratinidhi's exactions in the Kolaba territory.*

श्री

सकलगुणालंकरण अखंडितलक्ष्मी-

आलकृत राजमान्य राजश्री बाजीराऊ

पंडित प्रधान यांसी

प्रीतिपूर्वक लक्ष्मीबाई दंडवत विनति उपरी. येथील कुशल जाणून स्वकीय कुशल-लेखन केलें पाहिजे विशष. चिरंजीव राजश्री संभाजी आंगरे आजी भोमवारी

कुलाबां येऊन भेटी जाहाल्या हे वृत्त आपणास कळावे या करितां लिहिलें आहे. वरकड राजश्री रघुनाथ हरी यांसी दर्शनास बोलाविले आहेत. त्यांची रवानगी अविलंबे केली पाहिजे. राा छं २० माहे राखर बहुत काय लिहिणें? लोभ असों दिल्हा पाहिजे हे विनती

मोर्तब सुद.

¶ *Laxmibai Angre to Bajirao, telling him that Sambhaji Angre had arrived at Kolaba.*

No. 98]

श्री

पुरवणी राजश्री बाजीराव पांडित प्रधान

दाजी गोसांवी यांसी

विनंती उपरी. अजनवेलीकडील मनसबा प्रतिनिधीनी कबूल केला आहे. त्याचा दम पुरों द्यावा. राजश्री रघुनाथजी यांसी लेहून जमावानसी आणवावे, राा वकाजी नाईक यास सुवर्णदुर्गास न्यावे म्हणोन पेशजी प्रतिपत्री लेहून पाठविले त्याजवरून आपल्या लिहित्या प्राा मारनिलेस जमावासहवर्तमान कुलाबा आणविले. वकाजी नाइकास सुवर्णदुर्गी ठेविले. त्या गोष्टीचे परम वैशम्य प्रनिनिधीस वाटोन राजश्री स्वामीकडेस आमची नालीस कितेक प्रकारे लेहून पाठविली. रा(ज)श्रीहि, कां निवोन गेले? भलतसे स्वामीकार्य करावें, गनीम बुडवावा, ते गोष्ट न करितां उगेच उठोन गेले याचा विचार काय? थैसे कितेक प्रकारे बोलत होते व हाळी राजश्री अंताजी बाबाजी याजबराबर सांगोन पाठविले कीं, आजीपर्यंत जाहालें तें जाहालें याउपरी खामखा अजनवेल फते करून जजिरा आयास येईल ते गोष्ट करणें म्हणौन सांगोन पाठविले आहे. याचा विचार कसा करावा? प्रतिनिधीकडील तो केवल द्वेशच पदरीं पडिला. राजश्रीचेहि चिती येक प्रकार गेलें. आम्ही तों आपले बाहबलयोगें इतकाहि विचार संपादिला. पुढे कैसा मनसबा करावा याचा विचार काय तो ध्यानास आणून उतर पाठवावें. अजनवेलीची मोहीम आम्ही कबूल केलीवरी राजश्री प्रतिनिधीस सातारियास न्यावे थैसा विचार माहाराजाचा आहे व आम्हासहि सागोन पाा आहे. याकरितां याचे उतर सत्वर पाठवावे. आपलें लिहिलें येईल त्याप्राा राजश्री स्वामीचे शेवेसी लेहून पाठऊन. कलळें पाहिजे. जाणजे छ १६ माहे रबिलोवल बहुत काय लिहीणे? कृपा असो दीजे हे विनती

आम्ही आजनवेलीकडील मनसबा मान्य केला. तरी प्रतिनिधपंतास हुजूर बोला-
ऊन आणऊन येसे राजश्री स्वामीनी सागोन व लेहून पाठविले आहे. याचे उतर
काय ल्याहावे ते लेहून पाठविले पाहिजे हे विनंती.

मोर्तब
सुद.

¶ *Sekhoji Angre asks Bajirao how to reconcile his efforts at Anjanwell
with contradictory orders from Shahu.*

No. 99]

[August-September 1733

श्री

सकलगुणालंकरण अखंडितलक्ष्मी-
आलंकृत राजभान्य राजश्री बाजीराव
पंडित प्रधान गोसांवी यांसां.

प्रीतिपूर्वक गंगाजलनिर्मल लक्ष्मीबाई कृतानेक विनंती उपरी. येथील कुशल जाणून
स्वकीय लेखन केले पाहिजे विशेष. आपण लिहिले की लोकानी हातपाय गाठऊन
बसले व मानाजी आंगरे गेलियापासून उठउठून जातात. लोकाची समाधाने
करावी म्हणून त्याजवरून राजश्री रघुनाथजी पाठविले आहेत. लोकांची समाधाने
करून गनिमासहि नतिजा देतील. आपण कोणे गोष्टीची चिंता न करावी.
दिवस जाल्यावरी मानाजीस पाठऊन मारानिलेस आणऊन. कललें पाहिजे. फट-
कडीस मोर्चेयाचें काम चालीस लाविलें आहे. ते पुरते जाहलें नाही. तेहि
काम चालीस लाऊन मूर्चा तयार करऊन फटकडी जोडावयास मारानिलेस सांगितले
आहे. तेहि काम जलदीने करऊन फटकडीचे माराखाले गनिमास आयास
आणिला पाहिजे. जाणजे रा छ * * माहे रबिलाखर ब्रहूत काय लिहिणे? लोभ
असो दीजे हे विनंती.

मोर्तब
सुद.

¶ *Laxmibai Angre to Bajirao, encouraging him to fight the Siddi to a finish.*

पा छ २ जालोवल

श्री

राजमान्य राजश्री बाजीराव पंडित प्रधान यांस आज्ञा केली यैसी जे इंभेजांकडून येक भला माणूस आला होता; मध्यस्त होऊन तह करून देऊन म्हणतात म्हणोन तुम्ही राजश्री अमृतराउ त्रिवक यांस लिहिलें. त्यांणीं विदित केलें, ऐशियास तह करावा हें स्वामीचें मानस आहे. इंभेजाचे विद्यमानें जाल्यानें उत्तमच आहे. नवावाकडूनहि राजश्री सुमंत भला माणूस घेऊन येतच आहेत, तेहि येतील. त्यास घेतलीं स्थलें न द्यावीं; राहिलीं तीं त्याजकडे ठेऊन मुलकाचा तह करावा, यैसाच विचार नवावाकडील आहे. इंभेजाचे मार्फतीनें तह होत असेल तरी त्याकडे माणसें कागद पत्र पाठऊन बोलीचाली मनास आणणें; बोली केलीया काहीं नुकसान होत नाही. नवावाकडील बोली कळेल तेहि तुम्हांस लेहून पाठउं. इंभेजाची बोली तुम्ही करून हुजुर लिहिणें. दोन्ही विचारांतील अर्थ मनास आणून बलाबल पक्ष पाहून जो उत्तमसा दिसेल तोच प्रसंग केला जाईल. जेणेंकडून केला तह अक्षतमरिष्ट चाले ऐसा विचार असेल त्यासच मध्यस्त देऊन तह करून. तुम्ही इंभेजाचें अनुसंधान रक्षणे

सूदन असा * * * * *
* * * * *

¶Shahu to Bajirao, ordering negotiations with the Siddi through the English.

श्री

तीर्थरूप राजश्री राऊ व तथा आपा स्वामी
वडिलांचे सेवेसीं

अपत्यें महादाजी अंबाजी कृतानेक साष्टांग नमस्कार विनंती. येथील कुशेल ता. छ १६ जमादिलोवळपर्यंत स्वामीच्या आशीर्वादेकरून येथस्थित असे विशेष. राा गणेश संभाजी यांजकडे पांयेचे लोक दोनतीनशें आहेत. ऐशास दोनशें लोक महिपतगडाकडे आहेत, परंतु तूर्त सेंभर माणूस तयार हे आपले बराबर घेऊन स्वामीकडे आले आहेत. तरी स्वामीनीं लोक पाहून तैनात करून यांजपासून

सेवा घ्यावयास स्वामी समर्थ आहेत. हे सेवेयोग्य माणूस आहेत. माणूस पाहून स्वामींच्या विचारें जाहलें तरी चाकर ठेवावे. विदित जाहलें पाहिजे. सेवेसीं श्रुत होय हे विज्ञापना.

¶The whole letter is in Mahadoba Purandare's handwriting addressed to Bajirao and Chimaji Appa. Mahadoba recommends the services of Ganesh Sambhaji and his men for employment. Ambaji Purandare died on 25th August 1734 and was away for a year on pilgrimage before death. Hence Mahadaji must have written the above letter in the Janjira Campaign.

No. 102]

[27-10-1733

छ २९ जमादिलोवल.

श्री

विशेष. दोन च्यार पत्रें आपणास पाठविली कीं, भेटीस यावें; त्यास आपण मान्य केले कीं अविलंबेच भेटीस येतो. त्यास दसरा जाहाला, दिवाली जाली, अद्याप आपले येणे न जाहाले. मनसबियाचा आगाव्हू आमचे नजरे येणे तो येऊन गेला. त्याजवरूनच आपणा (स) पत्रे पाठवीत गेलो. निमित्त आपली आमची भेटी होऊन आपला आमचा एक विचार करून कर्तव्य ते करावे. प्रस्तुत राजश्री प्रतिनिधी गोवळकोटीहून कुल उठोन गेले. छ २७ जमादिलोवल राजदर्शन जाहले. सिदीसाद मोकला जाहला. येथे येईलच. अतःपर येथे पाये ठहरतात ऐसे नाही. शामलास इंग्रज फिरंगी साह्य जाहले. सिदीसाद येतो तेव्हां त्याचा जोरा बराच जाहला. या उपरी बळ धरीन म्हटल्या मनसबियास बळ पडते ऐसे नाही. तेव्हां सटाबटा दावा करून यश रक्षावेच लागते. जरी तहची गोष्ट न करी म्हटले तरी नक्ष राहत नाही. तह करणे प्राप्त जाहले. सा महिने आमची घरे कर्जखाली बुडाली आहेत. हुजूरून राजश्री आनंदराव सुमंत तह करावयास येतच आहेत. ऐशास शामलास काही मुखूख दिल्याखेरीज तो तह करितो ऐसे नाही. ते काही देणे पडेल त्यास मुखूक तुम्हा-आम्हाखालीं व प्रतिनिधीखाली आहे. द्यावे कोणते, न द्यावे कोणते, हा विचार करावा लागतो. तरी आपण लक्ष प्रकारे अविलंबे यावे. आपली आमची भेटी होऊन विचार करणे तो करूं. हा उत्तम विचार आहे. कदाचित आपणास यावयास अनकूल न पडे तरी येविसीचे उत्तर तपसीलवार लिहिले पाहिजे. जरी हा विचार आपणास न ल्याहावा व विचारांत आपणास न घ्यावें तरी आपण म्हणतील कीं, सटाबटा करून आपला उलगाडा करून आदावल आम्हावरी घालून

गेले. यास्तव आपणा खोदून विचार लिहिला आहे. जे कर्तव्य ते वरे. दूर देश विचारे ध्या(ना)स आणून तपसीलवार उतर पाठवावे. मुख्य गोष्ट आशी आपण येथे यावे. हा लक्षा विचाराचे जागा हा विचार आहे. जरी आपणास यावया अनकूल न पडे तरी तपसीलवार वर्तमान लिहिले पाहिजे त्या प्रमाणे केले जाईल.

येथे च्यार सरदान्या, चौवाचे लोक, त्यात निमे दोन तक्षीमा दुखणियानी पडले आहेत; येकात येक नाही, तेथे मनसबियास बळ कैसे पडते ! नक्ष कैसा राहील !

¶*This letter, the writer and the addressee being unknown, mentions how the Marathas failed to win the war. It is proposed that Shahu should make approaches to the Siddi for peace.*

No. 103]

[29-10-1733

श्री

श्रीमंत राजश्री पंत नाना स्वामीचे सेवेशी विनंती. सेवक जनार्दन बलाल कृतानेक साष्टांग नमस्कार विनंती. येथील क्षेम ताा छ ? जमादिलाखर पावेतो स्वामीचे कृपेकरून यथास्थित असे विशेष. स्वामीनीं दया करून आज्ञापत्र पाठविलें तें उत्तम समयी पावोन परम समाधान झाले. तेथे आज्ञा कीं, नवल विशेष वर्तमान लिहिणें म्हणून. ऐशियास राजश्री अनंतराऊ पंडित सुमंत आज स्वार होऊन राजपुरीस गेले. बराबरी नवाबाकडील भला मनुष्य नेला आहे. ते लौकरीच जाऊन पोहचतील. मग तहरहचा विचार जो होणे तो लौकरच होईल. कलले पाहिजे. येविषयी श्रुत होय, हे विज्ञापना.

विनंती सेवक विसाजी दादाजी कृतानेक साा नमस्कार विनंती. राजश्री बाबांनी लिहिले आहे त्यावरून विदित होईल, हे विज्ञापना.

¶*Janardan Ballal (Fadnis) to Nana, informing him of Anandrao Sumant proceeding to Rajpuri to open negotiations for peace.*

पौ छ २१ रजव. जावसुद

श्री

तीर्थरूप समान माहगज राजश्री
पंतप्रधान वडिलाचे सेवेसीं.

आपत्य बाबाजीराव साष्टांग नमस्कार विनंती उपरि. येथील कुशल मार्गसीर वद्य त्रितीया बुधवार मुकाम करवीर जाणौन वडिलीं आपलें स्वानंदलेखन करीत असिलें पाहिजे विशेष. आपण वार्तिकसमागमें पत्र पाठविलें, प्रविस्ट होऊन चित सुधाभरित होऊन परम आल्हाद जाहला. पत्रीं ममत्वसौहार्दपणाचा विचार राजीव व राजीवबंधूचा दृष्टांतपुरःसर लिहिलें तें येथार्थच. उभयेपक्षीचा रणानंद याच अन्वये चालत आला आहे. नवीन पत्रीं उपचार त्याहावा हा अर्थ कांहीं नाही. ममत्व उभयेपक्षींचा आहे तो मनोमन साक्ष आहे. शामलाचा निग्रह करून मुख्य मुख्य स्थल हस्तगत करून घेतलें, ते पुरुषपराक्रम केला तो येजमानाचे पुण्यप्रतापें होऊन आलें म्हणोन विशेषण येजमानाचा ठाई श्रीरघुनाथजीने स्वेत बांधिला आहे. दर्शुन श्रीचा आवतार असा कांही विशेषत करून लिहिलें तें खरेच. पुण्य येजमानाचेंच, परंतु कर्तुत्वकरणी कांहीं सर्वांचे ठाई असत नाही. माघें थोरथोर पराक्रमी जाहाले त्यामधें अर्जुनाचे विख्यात त्रैलोक्यी होऊन कीर्ती जाहली. ईश्वरी सतावाचून हें कर्तुत्व इत्यादिकास होत नाही. दंडाराजपुरी अरमारसहित घेऊन राहिली प्रभृति मुख्य स्थल घेऊन जंजरियास परिवेष्टन केलें, हे वर्तमान आडकून दक्षण देशस्थ येवन-मुख्यानी शामलाकडील अस्पद धरून राजश्री आनंदराव सुमंत व जवाबकसखान व शामलाचे वकील आदीकरून सतरुषीस आले आहेत. सत्तरीच आपणांकडे येणार. ते आलेनंतर राजश्री स्वामीचे आज्ञेप्रमाणे जो विचार करायाचा केला जाईल. इदंमिथं पैसा आर्थ जाहलियावरी तुम्हांस विशदे लिहून पाठूं, म्हणोन आज्ञा केली होती. त्यावरी कांहीं पत्र येऊन वर्तमान कलत नाही. आम्हांस राजश्री स्वामी आज्ञा करून दर्शनास येणे म्हणोन पत्र सादर केले. आज्ञानुसार सामानगडास येऊन दर्शन घेतलें. समागमें करविरास घेऊन आले. करविरास स्वामींसनिध आहे. वर्तमान आपणांस विदित होवें म्हणोन लिहिलें आहे. करविरास आपणांसपासोन वो हरिभट गोरे निसबत नारायण दीक्षित हे आले. तेही वर्तमान सांगितलें कीं राजश्री आनंदराव सुमंत व येवनाकडील वकील येऊन

शामलाकडील सख्य जाहले. राहिरी आदिकरून प्रभृतस्थलें हस्तगत जाहलें तें आपणांकडे करून घेऊन शामलासी कृतोपकारीकरून कूच करून आले म्हणोन वर्तमान आइकिलें. बहुत काहीं संतोष जाहला. हे कीर्ती काहीं सामन्य नव्हे. दुष्टास शासन करायाचें करून मागती त्या अस्वासन देऊन कीर्ती संपादिली. थोर गोष्टी जाहली. पत्र येऊन निश्चयात्मक कलळा नाही. सविस्तर अर्थ-लेखन करावयास आज्ञा करावी. निरंतर चितवृत्ति आपलेठाईच आसक्त आहे. दुसरा विचार चित्तास होत नाही. सदैव आपणांकडील कुशल वृत्त लिहून परामृष करायास आपण वडील आहेत. बहुत काय लिहिणें ; निरंतर प्रतिदिनी वडिलांचें स्मरणरहित दिवस जात नाही. वडिलांचे चरण पाहूनहि बहुत दिवस जाहले आहेत. दर्शन होणे तेहि वडिलांचे आसीरवादे होणार. वडिलीं साकत्यार्थ व बुद्धिवाद लिहून संतोष पवीणार सर्वज्ञ आहेत. बहुत काय लिहूं, कृपा वर्धमान असावी, हे विनंती.

¶The writer some Babajirao, writes to Bajirao a flowery letter full of compliments on the latter's achievements in the campaign against the Siddi.

No. 105]

[पो 13-12-1733

छ १६ रजब.

श्री

राजश्री पंतप्रधान गोसावी यांसी

ॐ श्रीसकलगुणाळंकार्ण अखंडितलक्ष्मीआलंकृत राजमान्ये स्नेहंकित संताजी जाधव दंडवत विनंती. येथील कुशल जाणोन स्वकीये लेखणआज्ञा केली पाहिजे विशेष. आम्ही माहाराज राजश्री स्वामीची आज्ञा घेऊन प्रगणियांत जावयास जात होतो, तों मार्गी मौजे येवत येथे गोसावियाचे जासूद व निजामन-मुलुकाकडील जासूद जंजिरियाहून आपली पत्रे घेऊन जात होते. त्यानी वर्तमान सांगितले की, शामलाचा स्नेह संपादोन आपण कूच करून तळेघोसाळे येथे येऊन मुकाम केला आहे. सत्वरच सतरूसीस येणार हे वर्तमान ऐकोन परम समाधान जाले. आम्ही गतवरसापासोन बहुत उमेदवार आहो की, गोसावियाची सेवा करून कृपा संपादोन घ्यावी, हे मनोगत ईश्वरास आमचे पूर्ण करावयास आपलेहि येणे जाले. राजश्री आपा यानीहि आम्ही निरोपास गेलो होतो तेव्हां बहुता प्रकारे आमचे समाधान केले की, राजश्री राज आळियावर मुद्द(क)गिरीस खामखा जातील. तेव्हा तुमचे मनोदयानरूप तुमचे वेगमी करून तुम्हास फौजेनसी

समागमे नेतील. चिंता न कीजे. त्यावरून आम्ही बोकिकार राहिलो आहो, तो हे वर्तमान आइकोन मुजरत जासूद सेवेसी पाठविला आहे. तर गोसावियास आमचे ऊर्जित करणे हे अभय गतवर्षी दिले आहे, ते साच करणे. चिंतात मनःपूर्वक असिले तर सत्वर उतर पाठविजे. राजश्री मल्हार प्रभु जमेनवीस यास सेवेसी पाठवितो. जे आज्ञा कर्तव्य ते त्यास कीजे. तेणेप्रमाणे आम्ही प्रगणि-यात कमावीसदार ठेऊन चिरंजीव मानाजी जाधव व आम्ही सारे फौजेनसी देखील हती सरंजाम सुधा जिकडे आपले जाणे होईल तिकडे समागमे येऊन सेवा करून. पुढे आमचे ऊर्जित करणार आपण समर्थ आहेत. पत्राचे उतर ये तवपरंत आम्ही गंगातीरी मुकाम करून मार्ग लक्षित आहो. कलल पाहिजे. बहुत काये लिहिणे, कृपा असो दीजे, हे विनंती.

¶*Santaji Jadhao, Dhanaji Jadhao's son, writes to Bajirao requesting some work being given to him in the Campaign, and thus giving him an opportunity to distinguish himself.*

No. 106]

[12-4-1734

श्री

श्रीमत राजश्री पंतप्रधान स्वामीचे
सेवेसी

पो बापुजी श्रीपत कृतानेक नमस्कार विनंती उपरी. येथील कुशल चैत्र बहुल पंचमीसह शष्ठी भुगवासरपर्यंत स्वामीचे कृपेकरून येथस्थित असे विशेष. स्वामीनी पत्र पाठविलें तें पावलें. राजश्री संभाजी राजे जेजुरीस श्रीच्या दर्शनास येतात. चैत्र बहुल पंचमीस कोल्हापुरीहून श्वार होणार; तर तुम्ही फाटेलकूंड, पानपत्रावळ व किरकोल साहित्य करावयाचें तें करणे म्हणून आज्ञा. यैसियास आज्ञेप्रा पानपत्रावळ, फाटेलकूड वगैरे साहित्य करावयाचें ते करितों. वैरणीचें व वेव्याचे दों गोष्टीचें संकट आहे. गतवर्षी त्यांचे माहाल आले होते तेव्हां साहित्य काये करावें लागलें, वेटे, वैरण किती लागली तें स्वामीस विदितच आहे. अंबदा खासा व माहाल देखील येणार याकरितां साहित्य पोख्तें करावें लागेल. त्यास वरकड करणे ते आम्ही करीतच आहो. परंतु वेटे फार लागतील, याकरिता जुनर मावले इकडील वेटे आणविले पाहिजेत. किरकोली साहित्य करणें ते आम्ही स्वामीचे आज्ञेप्रमाणे करितो. वेटियाचे साहित्य स्वामीनी करावें. वरकड थोक साहित्य पाहिजे ते करणार स्वामी खावंद आहेत. आम्ही स्वार होऊन जेजुरीस जातो. शेवेशी श्रुत जाले पाहिजे, हे विनंती.

¶*Bapuji Shripat informs the Peshwa of the intended visit of Raja Sambhaji to Shahu at Satara.*

छ ई मोहरम.

श्री

गणती लस्कर मुकाम बाणकोट,
छ २ मोहरम सु॥ खमस सलासीन मया अलफ.

	अजघोडी	थोर	यारदी
दर्याजी वागमोडे	६	६	०
सिवजी भोसला	१०	८	२
फकीर महमद	२	१	१
आवाजी रणनवरे	१	१	०
लखमाजी खंडाजी कोकरे	९	९	०
राणोजी भिवजी कोकरे	१	१	०
(सिवाजी) आपदेऊ	१	०	१
राणोजी बरगे	८	८	०
खंडोजी सेळके	९	७	२
चांदजी खोपडे	९	८	१
येसवंतराऊ भोसले	३२	३०	२
आनंदराव जाचक	२	२	०
नरसिंगराऊ गायकवाड	१२	९	३
त्रिंबकराऊ दमदरे	१४	१२	२
येसवंतराऊ सिलिमकर	५	४	१
संताजी कोकडे विठोजी सिलिमकर	१३	१२	१
भिवजी भोइटे	१	१	०
गिरजोजी आटोळे	७	७	०
संताजी घाटगे	७	५	२
मानाजी घाटगे	२७	२५	२
पिराजी बरगे	१	१	०
आपाजी विथापे	१	०	१
माणकोजी आटोळे	१३	११	२

पदाजी धुमाळ	४	३	१
जिवाजी गायकवाड	१	१	०
सेठ्याजी भोइटे	१५	१३	२
मानाजी सिंदे	१	०	१
मुरारजी सिंदे	२	२	०
राणोजी सिंदे	१	१	०
दरवेस आगा	३	३	०
हुसेनशा	४०	३७	३
बापोजी पासलकर	६	५	१
रखमाजी मोहिते	१	१	०
दि॥ आमरसिंग सिकें	५	४	१
संभाजी माने	१	१	०
बापुजीचंद	२	२	०
तानाजी धायबर	१३	१०	३
विठल सिवदेऊ	३	२	१
मल्हारजी पवार	१	०	१
मालजी इंगळे	१	०	१
सटवोजी इंगळे	१	१	०
त्रिंबकजी सिंदे	२	२	०
	<hr/> २९४	<hr/> २९६	<hr/> ३८

पैकी छ ३ रोजी रविवार प्रातःकाळी उठोन गेले
पहाटेस स्वार :

१० दि॥ हुसेनशा
२ दर्याजी बाघमोडे

१२

बाकी आजी संध्याकालपर्यंत आहेत. उद्या पहाटेस किती जातील हे कळत नाही. कलले पाहिजे.

¶As the troops were fast deserting, having been tired of the fight, a roll was taken of all the horses in the campaign. The total is 294 made up of 256 horses and 38 ponies.

श्री

राजश्री सुभानजी सिंदे नामजाद
किले बाणकोट गोसावी यांसी

ॐ अखंडितलक्ष्मीआलंकृत राजमान्य श्री बाजीराव बलाल प्रधान आसीर्वाद. सु॥ खमस स(लासीन) मया अलफ. बावाजी न्हावी (फाटले) सरकार याची माणसे हुजूर येतात. बाणकोटास येतील त्यास माहागरी (पाठ)ऊन महाडास सुरक्षित पाऊन देणे. बा लोक देऊन पावणे. व यांची गुरेढोरे तुम्हाजवळ राहतील, त्यास कोणेविसी उपसर्ग न देणे; सुखरूप राहू देणे. आंगरियाकडील कोणी तोष्ट लावील तरी त्यासहि ताकीद करून तगादा लागो न देणे. जाणिजे. छ १३ राालाखर. बहुत काये लिहिणे.

लेखन
सीमा.

¶Bajirao orders Subhanji Sinda to help Babaji Nhawi to proceed to Mahad.

पो छ १६ जाखर.

श्री

राजश्री सुभानजी सिंदे नामजाद
किले बाणकोट गोसावी यांसी.

ॐ अखंडित लक्ष्मीआलंकृत राजमान्य श्री बाजीराव बलाल प्रधान आसीर्वाद. सु॥ खमस सलासीन मया अलफ. राजश्री सरखेलीकडून कारकून राजश्री स्वामी-सनिध आले आहेत. बाणकोट व मंडणगड येथील तनखियाचा विचार राजश्री स्वामी निवडणार. यैशास तूर्त दुतर्फाहि वसूल बारा तेरा रोज महकूव केला असे. तरी तुम्ही उपसर्ग न करणे. राजश्री स्वामी आज्ञा करितील त्या प्रो त्याणी तुम्ही वर्तोवे. जाणिजे. छ ७ जमादिलाखर. बहुत काये लिहिणे.

लेखन
सीमा.

¶Bajirao's orders to Subhanji Sinda to stop exacting dues from Bankot and Mandangad until the dispute is settled at Satara.

श्रीगणपति

श्रीमंत राजश्री आपा स्वामीचे शेवेसी

विनंती. सेवक रामचंद्र हरी नमस्कार विनंती. येथील वर्तमान तागाईत छ ८ शाबान मंगलवारी नवमी, मोकाम नजीक दलवटण्याचा मेढा, सूखरूप असो. स्वामीनी दारुगोली पाठविली ते पावली. छ ९ शाबानचे पत्र, छ ३ शाबानची पत्रे, येकून दोनहि पत्रे आज छमजकूरी पावली. ऐसियास शेवकाकडील वर्तमान तर आज्ञेप्रमाणे साहावे दिवसीं गोवळकोटानजीक दलवण्याचा मेढा कोस दीड कोस टाकिला व इकडे दामणीचा मोर्चाहि कोस दोन कोस टाकून राहिलो. त्यास राजश्री कर्णाजी सिंदे कोईनकाठ हेलवाक येथे राहिले. तेथून कृष्णाजी हरी यास आम्हाकडे रवाना केले. यास जे दिवसी आम्ही आलो तेच दिवसी तेहि येऊन पोचले. त्यास नऊ पतकापैकीं उत्तम माणूस दोनशेहेपर्यंत निवडक करून ते घेऊन गेले. बाकी माणू (स) आजारी वगैरे हजीर व मेढे यास राहिले. त्यास ते लोक त्यापासी पावलेवर त्याचा मोकाम तेथेच होता. त्याची पत्रे वरचेवर येत होतीं. त्यास ते शुक्रवारी रात्री निवोन मोरगिरीच्या रोखे सभापूर पेठ आहे त्यामार्गे गेले. आणि झोलणेकरी व तटे व पालखी व दुम मनुश चालणार नव्हे ऐसे लोक शेहेदीडशेहे व कृष्णाजी गोले याबरोबर देऊन आम्हाकडे पाठविले. त्यास ते रविवारी दोनप्रहरा येऊन पोचले. त्याबरोबर पत्र लिहिले त्याची तालीक ठेवून घेऊन असल पत्र पाठविले आहे, त्या तागाईत त्याकडून पत्र यावे तेहि आले नाहीं. अगर हवी पाठवितो तेसमई निवोन येणे म्हणोन लिहिलें. येखादे समई हवी चालेनात तर त्यास घोडी बैसावयास देऊन टाकोटाक मंगलवारी च्यार घटकेस पोचणे म्हणोन लिहिले. त्या हवियाचा मार्ग रविवारी सारी रात्र पाहिला, परंतु हवी आला नाही. सोमवारी प्रातःकाले भोजन करून कवाडे मना करून सिध होऊन बैसलो, परंतु हवी आला नाही. त्यास आज मंगलवारी भोजन करून दलवटण्याचे मेढियांवरून कुटरियावरून पोढे जावे म्हणोन तजवीज करून निघालो. त्यास राजश्री कानोजी सिरकेराजे आम्ही येक जागा बैसोन तजवीज केली कीं, येखादे समई ते रानांत थारा धरून राहिले असिले आणि आम्ही गेलेवर रान हुशार होयेल याकरितां आज कुठरे पाच कोस

टाकून मोकाम केला. आणि हवी चौघे माणसे इनाम देऊन करून देवरुखा-
पावेतो खबरीस पाठविली. त्यास सांगितले की, कार्यसिध्द जाहाली हे खबर
तुम्हास कळताच तु (अपूर्व.)

[Incomplete letter of Ramchandra Hari to Chimnaji Appa with reference
to an attack on Gowalkot.

No. 111]

[26-12-1734

श्रीगणपति

श्रीमंत राजश्री आपा स्वामीचे सेवेसी.

विनंती. सेवक रामचंद्र हरी साष्टांग नमस्कार विनंती. येथील वर्तमान
तागाईत छ ११ माहे शाबान शुक्रवार मोकाम माथा किले भैरवगड फौजेसह
वर्तमान यथास्थित असे. यानंतर स्वामीनी पत्रे पाठविली ते छ १० शाबानी
पावली. ऐसियास शेवकाकडील वर्तमान तर छ ८ शाबानी पत्र लिहिले होते ते
पावलेच असेल. त्यानंतर राजश्री कर्णाजी सिंदे याकडील वर्तमान मंगलवारपर्यंत
कलेनासे जाहालें, तेव्हा चित बर देईनासे जाहाले की, यांनीं आम्हाकडे हवी पाठ-
वितो म्हणोन पत्र लिहिले; दुसरे लिहिले कीं मंगलवारी येऊन पोचणे. त्यास
मार्गी हवीयास दगा जाहाला की काय म्हणोन तेथून कूच करून कुदुरेचे अली-
कडे कोसावर मोकाम केला. त्यास बुधवारीहि याकडील मनुश यावे ते न आले.
त्यास आम्ही पहिलीच मनुशें मंगलवारी देवरुखाकडे रवाना केली. त्यास ती
मनुशे खबर घेऊन ब्रह्मस्पतवारी साइंकाली आली. त्यानी खबर सांगितली की,
तो मुद्धक तमा (म) हुशार. स्वारी येऊन रानांत दबा धरिला होता. त्यास ते
लोक माघारे चादलच्या घाटास गेले. अमक्या कार्याबद्दल आले होते ऐसी बोली
विस्वतोमुखी. दुसरी गोस्ट, फौजा घाटमाथा आल्या म्हणोन तमाम मुद्धक पळत
होता, ऐसे वर्तमान सांगत होते. त्यास ब्रह्मस्पतवारी मध्यानरात्री राजश्री
कर्णाजी सिंदे याचे पत्र आले की, आम्ही माघारे आलो, तुम्हाजवळ लोक आहेत
ते पाठवणे, म्हणोन लिहिलें, विदित होय. यानंतर स्वामीनी लिहिले कीं, जर-
करून कार्य योजिले ते राहिले तर उगेच माघारे फिरोन आले तर याच गोस्टी-
करितां आले म्हणतील. याकरिता यावयाचा विचार जाहला तर दोन मजली
अंजणविलीकडे जाऊन मग यावे म्हणोन लिहिले. त्यास लोक जैसे हेळवाकावर
होते व आम्ही गोबलकोटाजवळ होतो तैसेच अस्तो, आणि हा मतलब करितो,

तर युक्तस पडता. आता आम्ही मावारे जावे तर सर्वत्र लहानथोराचे मुखी हे वर्तमान. याकारितां तिकडे न जाता घाट चढोन आलो. पुढें बामणोलीवरून बावधनावरून खांबटकीचे घाटे येतो. शेवेसी विदीत होय, बहुत काय लिहिणे, हे विनंती.

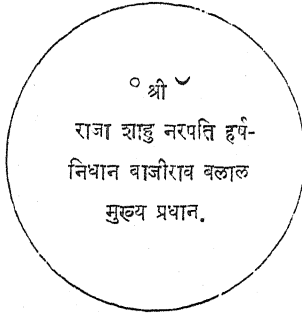
¶ *Ramchandra Hari's letter to Chimaji Appa, returning from the Konkan.*

No. 112]

[7-1-1735

श्री

८ राजश्री

यांसी बाजीराऊ बलाल प्रधान. सु॥ खमस सलासीन मया व अलफ. छ १८ शाबानी मसीदीवर जुझ जाहाले तेथे तुम्ही कस्त मेहनत फारसी केली, म्हणून राजश्री शंकराजी केशव याणी लिहिले. उत्तम केले, शाबास तुमची! साहेबकामास तुम्ही न चुका. फिरंगी आहे तो काय? मारून ताराज करणे. तुमचे सर्व प्रकारे ऊर्जित केले जाईल. जाणिजे छ २३ साबान.

लेखन
सीमा.

¶ *Bajirao's assurances of reward to fighting men.*

No. 113]

[Jan. 1735

श्री

बाजी भिवराव याचे
कागदाची नकल; आबाजीपंत
यास होती त्याची नकल.

विनंती उपरी. राजश्री स्वामीचे आज्ञापत्र व आपले पत्र आले ते छ २६ साबानी प्रविष्ट जाहले. तेथें आज्ञा कीं, पाचवडी बुनगे ठेऊन सडी स्वारी मतगडा-कडे जाऊन शामलाकडील लोकांचे काविले धरून आणणे म्हणून आज्ञा केली. त्यास येथें पाचजण आहेत, त्याचा विचार पत्र आले त्यापासून आजी छ २९

सावानपर्यंत होते. आतां अद्याप सिधांत जाहला नाही. आज्ञा हाली आली; ते पूर्वी वाडीवरी मुकाम असतां आली असती तरी उत्तम होते. वाडीहून कूच जाहले ते पाचवडी मुकाम करावा, तरी तेथें उदक नाही याजकरितां वाटाखाळीं आलों, तो तेथें उदक नाही आणि जागा नाही. झाडी फार. याजकरितां नातेयावरी मुकाम जागा मैदान पाहोन केला. तो तेथें पत्रे आलीं. त्यासी येथील विचार एकाचे हाती आहे ऐसे नाही. बहुनाईकीचा विचार आहे. आणि पाचवड टाकून अडीच कोस पुढें आली व पुढें दोन कोस महाड आहे. शहस येऊन गुंतलो. ऐसेच आणिखी कितेक रोज गुंतावे आणि विचार कोणास पुसावा आणि येथें राहून काय करावें? आजीपर्यंत भाताड थोडेबहुत मिलत होते, परंतु याज उपरी मिलत नाही. वैरणी तरी कांही शामलानी अंगरी दग्ध केल्या. उरल्या होत्या त्या आमच्या सैन्यानी जालिल्या. कहीस जावे तरी लांब फार जावे लागतें आणि पाणीहि मिलत नाही. ऐसे कितेक अर्थ पत्री लिहितां पुर्वत नाहीत. याजवरी आम्हांस आज्ञा करितात. आम्ही काय करावें ते लिहिले पाहिजे. आपण लिहिले कीं, त्याची मिर्जीमाफक राहून त्याचे विचारांत आसोन, आपली सिफारस राजश्री स्वामीस लिहित ते करणे म्हणोन; तरी येथें विचार पुसावा कोणास, विचार सांगावा कोणे, ऐसा विचार आहे. कोणी कोणाच्या स्वार्थान आहे ऐसे नाही. इतके असोन अजम सेखमिरा व लिंगोजी हवलदार यांचे विचारे कर्तव्य ते करीत आहो. मतगडाकडे स्वारीस जावें त्यास सर्वांच्या विचारें जाले जे, खासेयाने न जावें. याकरितां आम्ही राहिलों. आम्हाकडील राजश्री माणकोजी आटोळे याजबराबरी राऊत सरदार व ऐसे व राजश्री हरी गणेश याजबराबर हसम ऐसे रवाना केले. राजश्री सरलस्कर याजकडील फौज व राजश्री हिंदुराऊ याजकडील राजश्री आपाजी सोमवंसी ऐसे व हुजरातची फौज व पवाराकडील फौज ऐसे आजी रवाना केले. राा खंडोजी मानकर यासी येथे बोलाऊन आणून त्यासी यासी गाठी घाटून स्वारीस रवाना केले. खंडोजी मानकर त्या मुलकामध्यें माहीत आहेत, आपणांस विदित आहे. आम्ही तो चाकरीकरितां पुढे महाराजांचे पुण्यप्रतापे होईल तो करून. राजश्री आनंदराऊ बहिरव दि॥ राा सचिवपंत हे आम्हा समागमे आहेत, ते आपणास ठाऊकच आहेत. याजकडीलहि हसमाचा जमाव हरी गणेश गेले याजबराबर रवाना केला आहे. जमाव तो भारी रवाना केला आहे. पुढे होणे जाणे राजश्री स्वामीचे प्रतापे होईल. बहुत काये लिहिणे, कृपा असो दीजे, हे विनंती.

¶Baji Bhivrao writes to Ambajipant Purandare about the mismanagement of the Campaign and about the contemplated attack on Matgad.

श्री

श्रीमंत माहाराज राजश्री छत्रपती
स्वामीचे सेवेसी

विनंती. सेवक हरी मोरेश्वर राजाज्ञा कृतानेक विज्ञापना. ताा छ ३० सावान मु॥ नाते माहाराजांच्या कृपावलोकनेकरून सेवकाचे वर्तमान येथस्थित असे विज्ञापना. बहिरो नरसिंह व भानाजी व सेख महमद हुजरे याबराबर आज्ञापत्रे सादर केली ती पावोन सनाथ जाहलो. बुलगे पाचाडात ठेऊन सडे स्वारीने दिवे, श्रीवर्धन, म्हासले, या माहालात जाऊन शामलाकडील लोकांचे कविले व गुरेढोरे व माणसे धरून मुलूक लुटून नस्तनावूद करणे म्हणून पत्री आज्ञा केली. ऐसियास युध जाहल्यानंतर दाहा दिवस पाचाडानजीक मुकाम केला होता. त्याउपर आज्ञापत्र सादर जाले कीं, पाचाड राजश्री यमाजीपंताच्या स्वाधीन करणे, त्या-प्रमाणे केले. व उदकाचे संकट जाहाले व वैरण लस्करास मिलेनासी जाहाली. बहुतेक रान वणव्याने जलाले व शामलानेहि जालले. याजकरितां तेथून कूच करून दो कोसावर येथे नात्यास येऊन मुकाम केला, तो आज्ञापत्रें सादर जालीं. ऐश्यास हा शह टाकून अगदी फौज गेल्याने कार्यास येत नाही. हा शह राखून काम करावे ऐसा साऱ्यानी बसोन विचार केला. गनीमास इकडील शह जबरदस्त असावा याजकरितां हुजरातपैकीं व राजश्री पवाराकडील, राजश्री बाजी भिवराव याजकडील, राजश्री खंडोजी मानकर व आणखी फौज राजश्री चिमणाजीपंत धायेगुडे याजकडील व सरलस्कर व हिंदुराव ऐसे साऱ्याकडील मिळोन च्यार हजार फौजेची स्वारी त्या माहालांत पाठविली असे; विदित जाहले पाहिजे. या-उपर ज्याप्रमाणें माहाराज आज्ञा करतील त्या प्रमाणे वर्तणूक करूं. हुकुमाप्रमाणे आम्हीच स्वारीस जाण्याचा निश्चय केला होता, परंतु पाचाडची बेहबुदी पोक्ती नाही, तो जागा जोरावर असेल त्याणेच राखावा, ऐसा आहे. जागा जोरावर नाही, राखणार जोरावर पाहिजे, याजकरितां या शाहावर राहून स्वारी रवाना केली असे. पाचाडची बेगमी माहाराजानी पोखती केली पाहिजे. राजश्री यमाजीपंत पाचाडाहून सातारियास जाणार आहेत, ऐसी मारानिलेनी आम्हाकडे चिठी पाठविली त्यावरून लिहिले असे; विदित जाले पाहिजे. विनंती. राजश्री गोविंदराव पवार यास पंचवीस स्वा(र) नसी पाठवणे म्हणून पत्री आज्ञा केली. ऐसियास राजश्री उदाजी पवार याच्या विचारें त्यास जे पाठवावे. गोविंदरायास पाठविल्यानें फौजेचा बंदोबस्त होतो ऐसे नाही. ही मोहीम माहाराजांच्या हुकुमाप्रमाणे सारेजण

मिळून करूं. यातून कोणी जात नाही ऐसा त्याचा मनोदय आहे. याकरितां त्यास पाठविले नाहीं. येव्हीसी मारनिलेनी सेवेसी विनंतीपत्र लिहिले आहे त्यावरून विदित होईल. राजश्री आनंदराव सोमवंसी सरलस्कर याजकडील व राजश्री देवजी सोमवंसी हिंदुराव व याजकडील सरदार राजश्री बाजी भावराव यांबरावर आहेत. यांची याद सेवेसी अलाहिदा पाठविली असे त्यावरून विदित होईल. सेवेसी श्रुत होय. लोकांची खर्चाची बेगमी करून पाठवावी म्हणून पेसजी विनंतीपत्रे सेवेसी लिहिली आहेत. माणसाने च्यार रुपये आणिले होते ते महर्ग(ते)मुले खर्चोन गेले. याउपर कोणाजवळ पैसा नाही व आम्ही घावे तर येवज नाही. कर्जवामहि येथे कोठून मिलणार ऐसा प्रसंग आहे. खर्चविणे लोक हुजरातचे बहुत हैरान होतात. रोज उठोन येऊन गवगवा करितात. या अरण्यात इलाज नाही. येकमाहे रोजमुरा हुजरातीस दिलहा होता परंतु महर्गता लस्करात जाहली याजकरिता तो येवज पुरता महिनाभर न पुरेसे जाहालें व महिन्याच्या रोजमुज्यातून लोकांनी कांही घरी खर्चास देऊन काही बराबर आणिले ते सरोन गेले. याउपरी माणसाचा इलाज नाही. उपवास कितेकास पडो लागले. तर या लोकांची बेगमी करून सत्वर पाठवणार महाराज धणी आहेत. सेवेसी श्रुत होय हे विज्ञापना. लस्करांत गुरेढोरे आली, त्याची तहकीकात करून ज्याचे त्याचे आंगी लावावी पैसा हुकूम केला. त्यास हुजरातीत तो गुरे बहुतसी आली नाही. वरकडाकडे गुरे आली, त्याची चौकसी येथे पुरती होणार नाही. तर घाट आहेत तेथे माहाराजांनी चौक्या पाठऊन तहकीकात करावयासी आज्ञा केली पाहिजे. सेवेसी श्रुत होय, हे विज्ञापना.

¶*Hari Moreswar Rajadna reports to Shahu an account of his operations and those of the other Sardars in the vicinity of Raigad.*

No. 115]

[March-April 1735

श्री.

पुरवणी राजश्री गोविंदपंत स्वामी गोंसावी यांसी.

विनंती उपरी. संभाजी आंगरे याजकडील सख्य होऊन यावे येतद्वितीस सर्वांचे अभिष्ट सिधीस जातें व खावंदाचेहि कार्य होते. अशास तुम्ही येकांती आम्ही ये गोष्टीचा विचार सांगोन पाठविला म्हणोन खामखा सांगोन त्याचे सख्य होयसा प्रसंग करवणे. म्हणजे येक हात वाडीकर व येक हात संभाजी आंगरे ऐसे जालियास टोपीकरांचा उपमर्द होईल. दीर्घ यत्न आंबींचा करितात आणि हे आपले पूर्वापार स्नेहाची जागा त्याची कलुशता वाढविल्याने प्रसंगोचित स्वहित

काये संपादिले हा अर्थ प्रसिध्द आहे. यास्तव पूर्व स्नेहवृत्ति बेकिलाफ जाली म्हणजे शामलादिक टोपीकर देखील सहजातच ठाई ठेविले जातील. एतद्विशीचा प्रसंग दुसरियांनीं सांगावे ऐसा काये ? खावंदास ध्यानात येत नाहीसे काये ? परंतु कोणे गोष्टीने भासेस गुंतले ते न कले. या उपरी हे गोष्टीस बल देऊन त्यांचा यांचा निर्विकल्प स्नेह होय ते गोष्टी करणे. एतद्विशीं राजश्री वासुदेव जोशी यांसहि बल देणे व महादोबास बल देऊन खामखा कार्य करणें. आमचाहि निरोप उभयेतांस सांगणे, हे विनंती.

¶Letter to one Govindpant, strongly urging upon the attention of the Peshwa the necessity of befriending Sambhaji Angre, if the campaign was to be made successful.

No. 116]

[8-4-1735

श्री नकल.

श्रीमंत महाराज राजश्री छत्रपति

स्वामीचे सेवेसी.

विनंती. सेवेसी सेवक बाबाजी म्हसके हवालदार किले ज्ययेगड सेवेसी विज्ञापना. ताा छ २९ माहे जिलकादपर्यंत महाराजांचे पुण्यप्रतापेकरून मुकाम माखजन येथें जमावसहवर्तमान असो विशेष. माहाराजांनीं गोवलकोटचे मोर्चे-बंदीविषीं राजश्री सरखेलास आज्ञा करून आज्ञापत्रें पाठविलीं त्याप्रमाणें मोर्चे-बंदीचा जमावाचा जडाव नालातोफादेखील देऊन राजश्री सरखेलानी गोवसकोटचे मोर्चेबंदीस जावयाविषीं सेवकास आज्ञा करून पाठविले ते छ २१ जिलकादीं शुक्रवारी माखजनीं येऊन पुढें नौला तोफा घेऊन जावे लागले. जमावाचा जडाव लस्करांत किती आहे ? गोवलकोटीं तोफा घेऊन जडावे तेव्हां जमाव बरा पोख्ता पाहिजे, मोर्चेबंदी करणे ते जमावाचे बळेकरून केली पाहिजे, जमाव मनमुदेसारखा असिला पाहिजे, म्हणून लस्करांत राजश्री संताजी जाधवराव व दुर्गोजी भोइटे यांस कागद लेहून येथून गणाजी गुजर पाठविले. त्यास लस्करांतून आजच गणाजी गुजर कागदाचे जाब घेऊन आले. लस्करामधें पाईचा जमाव तों नाही. राजत मात्र दीड हजारपर्यंत आहेत. पुढें जमावाची बरी पोख्ती बेगमी जाली पाहिजे. मोर्चेबंदी करणे तेव्हां गोवलकोटची कर्मेत्रमें मनास आणून

मोर्चे घालवे लागतात. जमाव तो भारी असावा. जागा जेर होणे, तेव्हां तीन मोर्चे घालून, तोफा जोडून, मारगिरी करावी लागेल. पाऊस जवळ आला. यांत जमावाची वेगमी लौकर जाहली पाहिजे म्हणून सेवेसी विनंतीपत्र लिहिलें आहे. मोर्चेयास जमाव पाईचा जडाव बरा असावा. राऊत दोन हजारपर्यंत व पाईचा जमाव दाहा हजार, एकूण बारा हजार जमावाचा जडाव होऊन आल्यास तीन मोर्चे घालून, भांडी जोडून, मारगिरी करून, जागां जेर माहाराजांचे पुण्य-प्रतापे सत्वरच होऊन येईल. मुख्य पदार्थ माहाराजांनीं जमावाचा पोख्ता जडाव करून द्यावा. इकडील राजश्री सरखेलाकडील जमाव म्हणावा तरी कुलावा प्रांतीचा जमाव तिकडे गुंतला. वरकड इकडील जमाव भांडीदेखील घेऊन आलों. जमावाची पोख्ती वेगमी करून पाठवणे ते माहाराजांनीं करून पाठवावी. गतवर्षीं अंजनवेल, गोवलकोटी, दोन जागेयांस शह माहाराजांनीं दिले होते. गोवलकोटी राजश्री उदाजी पवार फौजेचे जडावाने होते, ते सर्व वर्तमान सेवेसी विदितच आहे. प्रस्तुत गोवलकोटी येक शह जाहला तेव्हा जडाव जमावाचा बरासा जाहला पाहिजे. सर्व पदार्थ माहाराजांनीं गोवलकोटचे मोर्चेबंदीची आज्ञा केली तेव्हा सेवेसी लिहिल्याप्रमाणें फौज व पाईचा जमाव याचा जडाव करून खाले पाठविणार माहाराज समर्थ आहेत. सेवेसी विदित जाले पाहिजे, हे विज्ञापना.

¶Bawaji Mhasake writes to Shahu that under orders from Angre he is marching towards Gowalkot. In the letter to Chatrapati he explains the difficulties of his situation and makes a request to send him more men and guns.

No. 117]

[30-4-1735

पौ छ २० जिल्हेज.

श्री.

पु। तीर्थरूप राजश्री राऊ व तथा
राजश्री आपा स्वामीचे शेवेसी,

विनंती. आजी छ १७ जिल्हेजी बुधवारी राजश्री संभाजी आंगरे याजकडील पत्रे आली. त्यात मजकूर की गोवलकोटास लोक व तोफा पाठविल्या, त्याणीं काळुस्तियाच्या टेऱ्हीवर मुर्चेबंदी करून मार करितात. यैसियासी प्रजनकाल समीप आला. माहाराजांनीं हशम व लस्करचे सामान मातवर पाठवावे म्हणजे

स्वामीकार्य होऊन येईल, म्हणून वारंवार सेवेसी लिहित गेलों. परंतु अद्याप जमाव येत नाही, तेव्हा कार्य कसे होति ? व तूर्त लोकांस पोटासहि नाही. यास्तव सेवेसी लिहिले असे. तरी जमाव, खर्चास, पाठवावे. नाही तरी लोक उठोन जातील, यास्तव लिहिले असे, म्हणून लिहिले आहे. पत्राची नकलहि मागून लेहून पाठऊ. स्वामीस वर्तमान कलावे याकरितां लिहिले असे. सेवेसी श्रुत होय, हे विज्ञापना.

¶Nana Saheb Peshwa writes to his father the contents of Sambhaji Angre's letter to Shahu.

No. 118]

[26-6-1735 ?
नकल

श्री.

श्रीमंत महाराज राजश्री छत्रपति
स्वामीचे सेवेसी.

विनंती. सेवक संताजी जाधव कृतानेक विज्ञापना येसीजे. ताा छ १५ सफर मु ॥ पागा चिपलोण महाराजांचे कृपेकरून लस्करचे व सेवकाचे वर्तमान येथास्थित असे विशेष. लस्करचे व मोर्चेबंदीचे व हसमाचें सविस्तर अलाहिदा पर्ती लिहिले आहे त्यावरून सविस्तर निवेदन होईल. महाराजानी कृपेने आपणास गोवळकोटास रवाना केलें, तेव्हां आज्ञा केली कीं, दोन महिन्यानी घाटावर यावयास रजा देतो, काहीं फिकीर न करणे. त्यास तेरा महिने जाले. कुलीं स्वामीनी सरदारांच्या * * जा येथें रवाना केल्या. त्यास दोन * * तां उठोन गेले. दाहादाहा विसांविसां राऊतानसी नांवादाखल राहिले. आपण आपली सर्वस्वें खराबी करून लक्ष रुपयाखालीं कर्जदार जालों. सोळा सतरा सिरा घोडी मेळी व पडलीं. याखेरीज च्यार भले माणूस खर्च जाले. यैसैं असोन आपले जमावानसीं हा कालपावेतो निदान सोसोन राहिलों. परंतु महाराजास सेवकाची काहीं दया न आली. घरीं कर्जदार रोज उ (ठो) न येऊन बसत आहेत व येथें पोटास काहीं यावयास अनकूल नाही. लोकाचे समजाविसीचा गवगवा पडला आहे. त्यानी हैरान केले आहे. माहागाई दोन आडीच पाइलीची जाली आहे. तेहि मिलत नाही. यैसा प्रसंग संकटाचा जाला आहे. निदान जाणून हा कालपावेतो गुजरान केली. आपलेहि लोकांस हे मोहिमेस(दिवसगत) जालीं. तेहि

राहात नाही. निदान जाणोन विज्ञापना लिहिली आहे. तरी स्वामीनी कृपा करून येथें कोणी येक मातबर माणूस पाठऊन बेहबुदी करावी. आपण आठ रोज मार्ग लक्षितो आणि स्वार होऊन सेवेसी येतों, महाराज शब्द लावितील याजकरिता हे विज्ञापना लिहून उतीर्ण जालों. काये ते बंदोबस्ती करून हर कोणास येथे पाठवावे. सेवेसी श्रुत होये, हे विज्ञापना.

¶*Santaji Jadhao informs Shahu of the heavy strain and expense he had sustained during 13 months of fighting and requests to be relieved within eight days.*

No. 119]

[23-9-1735

छ १९ जोवल.

श्री.

तीर्थरूप राजश्री राऊ व तथा राजश्री आपा
स्वामीचे सेवेसी.

आपत्ये माहादाजी अंबाजी कृतानेक साष्टांग नमस्कार विनंती. येथील वर्तमान ता छ १६ जमादिलवल मंगलवार परियेंत येथास्थित असे विशेष. येथील वर्तमान आलाहिदा पत्री लिहिले आहे त्यावरून विदीत होईल. गोपाल राऊ व जानोजी जाधव जैसे गोवलकोटास राजश्री स्वामीनी कासीबंदरचा मोर्चा बसवावयासी रवाना केले. त्यास गोपालराऊ पाऊणेकसे माणूस, राऊत पनासेक, इतक्यानसी काळुस्तियावर बाबाजी म्हसके याचे सेजारी राहिले आहेत. शामलाची गलबते अंजनवेलीहून सात (एक ओळ फाटली) वे यास्तव लिहिले असे. हे विज्ञापना.

¶*Mahadaji Ambaji communicates to Bajirao the progress of fighting in Janjira.*

No. 120]

[23-9-1735

श्री.

पुरवणी तीर्थरूप राजश्री राऊ व तथा राजश्री आपा
स्वामीचे सेवेसी.

विनंती. काली सोमवारीं प्राथःकालीं दरबारास गेलो होतो. तेव्हां राजश्री स्वामी बोलिले कीं, राजश्री पंतप्रधान प्रस्तुत कोठें आहे? मनसबा काये योजिलेहे? कोकणातील कर्नाला व माहुलीचें वर्तमान काये? व शामलाचें

वर्तमान काये ? व उमाबाई प्रस्तुत कोठवर गेली तें कांहींच कलत नाही. तुम्हांस कललें असेल तर सांगा, येंसं पुसिलें. त्यावर आम्ही विनंती केली कीं कर्नाल्यावर शामलाचे लोक आहेत व किलेदारहि आहे. आम्हांकडील हशम व राजश्री बाजी भिवराव गेले आहेत. केवल शामलाचा उपद्रव कोठें होऊं देत नाहीत. व माहुलीचें वर्तमान तर, कोणें घेतली हें अद्याप पुतें ठिकाण लागत नाही. त्यावर राजश्री स्वामी बोलिले कीं, कोणीतन्ही घेऊं, परंतु मोगलाची फौज दोन हजार रवाना झाली आहे तरी तुम्हीं राजश्री प्रवान-पंतास लिहिणें कीं, तुम्हीं आपणांकडील येक शहाणें माणून पाचसें राऊत येंसं पाठऊन मोगलाचे फौजेची कुमक करणे. येविसीं ढील येकंदर न करणें व मोगला-इतील बातमी नवाबाकडील व शहरची (व)गैर खबरदारीनें राखून तरतूद जे करणें ते करावी, म्हणून लिहिणें, येसी आज्ञा केली. त्यावरून हें पत्र सेवेसीं लिहिलें असे. तरी स्वामीनी राजश्रीचे आज्ञेप्रमाणें तरतूद केली पाहिजे व वरचेवर कोंकण प्रांतीचे व येवनाकडील वर्तमान येत जाईल तें येथें त्याहावयासी आज्ञापिलें पाहिजे. सेवेसीं श्रुत होये, हे विज्ञापना.

¶*Mahadaji Ambaji communicates to Bajirao discussions at Shahu's court with reference to the capture of the forts Mahuli and Karnala.*

No. 121]

[Sept.-Oct. 1735

पो ल १३ साबान.

श्री.

विनंती उपरी. चिठी पाठविली ते पावली. लिहिलें कीं, करनालीयावर लोक चढायाचेविशयीं जुनरकरानें लेहून पाठविलें आहे. त्यास मोगलाचे लोक चढलियास अथवा शामलाचे लोक चढलियां दोहीतून विचार येक लिहोन पाठवून तदुनसार केल जाईल. त्यास जुनरकराचे लोक अवशमेव चढवावे. शामलाचे लोक काही कार्याचे नाहीत. आवरंगाबादेजवळ उपरालियाचें लिहिले तरी नवाब (फाटले.....) वर्तमान मुरार केशव यांनीं लिहिलें होते ते पत्र बजिनस सेवेसी पाठविले आहे; त्यावरून विदित होईल. व जुनरकराचे लोक बरेंच (फाटले) चढवावें कीं मागेंती शामलाचे लोकच (फाटले) पावत ऐसी मजबुती केली पाहिजे. जुनरकराचे लोक आपणाजवळ आनावे व आपले लोक त्या समागमें देऊन किलियावर चढवावे आणि शामलाचे लोक उतरावे, ऐसं केलें पाहिजे, विशेष काय लिहिणें, हें विनंती.

¶*The officer responsible for the Karnala fort advises that Moghul forces may be admitted into that fort, but not those of the Siddi.*

पो छ ४ जमादिलोवल.

श्री.

तीर्थरूप राजश्री राज व तथा राजश्री आपा
स्वामीचे सेवेसी.

आपल्ये माहादाजी अंबाजी कृतानेक साष्टांग नमस्कार विनंती. येथील वर्तमान ताा छ १ जमादिलाखर भोमवार परियेंत येथास्थित असे विशेष. गोवलकोटीहून पत्रे आली आहेत. त्याच्या नकला करून सेवेसी पाठविल्या आहेत, त्यावरून तेथील वर्तमान कळो येईल. गोपाळराज येथून राजश्रीनी कासी बंदराचा मोर्चा बसवावयासी पाठविले त्याचे वर्तमान राजश्रीनी भास्कर वैद्य यासी पुसिले. त्याणी सांगितले की, गोपाळराज या पासी लोक जमा जाले. तेथून कासी बंदरावर मोर्चा बसवावयासी येत होते. तो बाबाजी म्हसके त्यास म्हणो लागले की, तुम्ही येथून जातां आणि आम्हापासी कुमकेस तुमचा जमाव कोणीच राहत नाही, तर आपण उठोन जाऊ. यैसे बोलोन गोपाळराज यासी जमावसुधा राहाऊन घेतले यैसे वर्तमान सागोन फडसमजावीस केली. स्वामीस कळावे याकरितां लिहिले असे. स्वामीनी लिहिले की, राजश्री सरलस्कर याच्या सरंजामाचे व राजश्री आनंदराज सोमवंसी याचे काय वर्तमान जाहले ते लिहिणे म्हणून लिहिले. यैसियासी सरलस्करचा सरंजाम पूर्ववत प्रो द्यावासा मान्य राजश्रीनी करून सनदास परवानगी दिलही व जुना सरंजाम राजश्री देवजीबाबाचे धाकट पुत्र माधवराज याच्या नावे करून सनदास परवानगी देविली. राा आनंदराज सोमवंसी याचे काही अद्याप निवडले नाही. स्वामीस कळविं याकरितां लिहिले असे. स्वामीनी जिनाविसी लिहिले होते त्यावरून बारा जीन घेतले आहेत. मागून पाठऊन देतो. कळले पाहिजे. सेवेसी श्रुत होय हे विज्ञापना.

¶ *Mahadaji Ambaji Purandare informs Bajirao and Chimaji Appa, in reply to their queries, how Raja Shahu had dealt with several individuals who had taken part in the War.*

पो छ १६ जमादिलाखर.

श्री.

पुरवणी तीर्थरूप राजश्री राज व तथा राजश्री आपा स्वामीचे सेवेसी विनंती. गोवलकोटीहून पत्र छ ११ जमादिलाखरी भृगुवारी आले. त्यात मजकूर की,

कालुस्तिथावर आंगरे यानी मोर्चाहा दिला होता. त्यास रात्री अवाई जाहाली की शामिल आला. त्यावरून त्याणी मोर्चियासी आगी दिल्या व तोफा काढून चवबुरजी जालिली. त्यावर मोर्चे काढून तोफा घेऊन चालिले. तेव्हा दर्पणे होऊन संताजी जाधव व दुर्गोजी भोईटे व जयसिंग सिरके हे धावोन बावाजी म्हसके याजवळ गेले आणि त्यासी बोलिले की, तुमचा सर्वाविसी भरोसा असता मोर्च्यास आगी लाऊन तोफा घेऊन जावे हे उचित नव्हे. शामिल आला तर काये चिंता आहे? तुम्ही आम्ही येकत्र होऊन जागा बलाऊन राहू. जैसे बोलिल्यावर बावाजी म्हसके बोलिले की, तुमचा आम्हास भरोसा येत नाही व आमच्या खावंदाचा आम्हास हुकूम आहे की, राजश्री भगवंतराऊ रामचंद्र याणी मुलकात उत्पात मांडिला; त्याचे येकदोन वेळ पारपत्य करणे ते केले. त्याच्याने काही होईनासे जाहले, तेव्हा राजश्री संभाजीराजे यापासी वर्तमान सांगोन बहुत बजीद होऊन येसाजी थोरात याचे लेक चाकर ठेऊन फौज कोकणात उतरली. याउपर ते फौजेच्या बले आमच्या मुलकास उपद्रव देतील व आजी बरीसभर पर्यंत आम्ही लिहित गेले की, मातबर फौज पाठवावी म्हणजे साहेब काम करितो जैसे सांगोन व लेहून पाठवितों. परंतु काहीच सार्थक होत नाही. आतां काही आम्ही राहात नाही जैसे साफ सांगितले. त्यावर संताजी जाधव व दुर्गोजी भोईटे याणी त्यासी दोही दिली की, तुम्ही बगरहुकमी तोफा न नेणे. त्यावरून दोघौ कोसावर जाऊन राहिले आहेत. याउपर मोर्चे उठले. शामिल सेर जाहाला, अशामधी महाराज मातबर फौज पाठविता (त) तर मागती गेले मोर्चे बलाऊन पुन्हा शामिलस तंबी पोहचाऊ, जैसे वर्तमान राजश्री स्वामीपासी भास्कर वैद्य याणी सांगितले. सिकारीमधी त्रितीये प्रहरी वर्तमान राजश्रीस विदित जाहले. तेथेच बावाजी म्हसके यासी कागद राजश्रीनी लिहिला की, तुम्ही बगरहुकमी उगेच मोर्चे काहाडिले व शामिलची अवाई खादली, हे कोण शहाणपण केले? याउपरी दुसरा विचार न करिता मागती पूर्वी मोर्चे काईम करणे तरीच तुमची अबरू आहे. फौजहि मागाहून अति सत्वर पाठवितों, म्हणून कितेक निषेध करून लिहिले. त्यावर राजश्री तसेच घरास आले. मार्गी येता राजश्री प्रतिनिधीच्या घरास गेले. त्यास वर्तमान सांगितले आणि याउपर विचार काये जैसे पुसिले. त्यास प्रातिनिधि बोलिले की, महाराजास इतके संकट आहे तरी आम्ही चाकर लोकानी काये करणे आहे? महाराजांनी उत्तम रीतीने आमचे संगोपन केले ते संकटास कार्यास यावयासच केले. आम्हास हुकूम होईल तर

१ दणगे होणे - मोठा आवाज होणे. (तोफांचे गाडे बगैरे नेताना).

२ बगरहुकमी - हुकुमाशिवाय.

अम्ही जाऊ. त्यावर राजश्री बोलिले की, तुम्ही जावेसे काये आहे? पाचसे राऊत तुम्ही आठदहा दिवस देणे. इतक्यामधी आमची फौज येईल. मग तुमचे लोक आणऊ. तेव्हा महादाजी घाटगे येथेच होते त्याचे नाईकजी घाटगे दोनसे राऊत व नागोजी घाटगे याचे राऊत यैसे तीनएकसे राऊत जमा जाहाले व पवार सोमवंसी याचे सेदीडसे राऊत हजीर होते ते, यैसे पाठवावयाचा विचार जाहाला. परंतु मातबर माणूस तरतुद्या कोण पाठवावा यैसे राजश्री बोलिले. तेव्हा येमाजीपंत बोलिले की, हुकूम होईल तर आपण जाऊ. यावरून प्रतिनिधीचे घरची वस्त्रे घेऊन येमाजीपंतास व नाईकजी घाटगे यासी दिल्ली. राजश्री मंत्री व सुमंतहि तेथे बोलाऊन नेले होते. त्यावर राजश्री घरास आले. तुलसीचे पूजन करून सदरेस आले. मागती मंत्री व सुमंत व येमाजीपंत बोलाविले. येमाजीपंतास आताच जावे म्हणून अज्ञा केली. त्यावर येमाजीपंत बोलिले की राजश्री प्रतिनिधीस येथे बोलावावे. त्याचे रूबरू आपण अज्ञा करावी म्हणजे जातो. त्यावर राजश्री बोलिले की त्याचा काही अनमान आहे की काये? त्यावर येमाजीपंत बोलिले की, काही अनमान नाही, परंतु येथे आल्यास उतम आहे. त्यावर राजश्रीनी राजश्री बावापासी व सुमंतापासी दोघापासी दोन सँले दिधले की, तुम्ही जाऊन रायास सांगोन येमाजीपंताची रवानगी करून येणे. येसी आज्ञा केली. त्यावर राजश्री उभयेता जाऊन येमाजीपंताची रवानगी केली. याउपरी राजश्री संभाजी राजे याजकडे पत्रे लेहून बालोजी डुबल पाठविले की, तुमचा सुदामत तह असेल त्याप्रमाणे संभाजी आंगरे यासी तुम्हासी निखालस वर्तऊ. तर तुम्ही भगवं(त) राऊ यासी सांगोन मुलकात धामधूम न करणे. हे गोष्टी भगवं(त) राऊ तुमची न अईकत तरी आम्हास सांगणे. आम्ही पारपत्य करू. कदाचित तुमच्या ध्यानास न ये अणि मुलूकच लुटाल तरी आम्हास आंगरेयाचे साहित्य करणे लागेल. तुमचे धामधुमेस्तव आंगरे याचे लोक गोवलकोटीहून मोर्चा काहाडून गेले. यात शामिल सेर होतो. आम्ही शामिल मारून राज्य मेलविल्यास तुम्हास उपयोगी आहे. तरी आंगरेयासी येकंदर घसघस न करणे, यैसे सांगोन त्यासहि तिकडे पाठविले व संभाजी आंगरे याजकडे गोविंदराऊ चिटणीस व भास्कर वैद्य पत्रे देऊन पाठविले. व त्यास अज्ञा केली की, तुमच्या बापानी व बंधूनी स्वामीकार्ये केली, त्यावरून तुम्हीहि तैसीसा पूर्ण असता येकायेकी शामिलची अवार्ई खाऊन बावाजी म्हसके जमावमुधा उठोन गेले, हे गोस्ती मर्दुमीस अगर येकनिस्टतेस योग्य नाही. तुमचा मामला मानाजी आंगरे याणी घेतला, त्याविसी कितेक प्रयेत्न करणे तो करीत असता व

कितेक तुमच्या ऊर्जिताचा विचार करीत असता हे तुम्हास उचित नाही. याउपरी मार्गती बाबाजी म्हसके यासी सांगोन व त्याचे साहित्य करीन पूर्ववत-प्रमाणे मोर्चे बसऊन स्थल हस्तगत होये ते करणे, जैसे कितेक सामदानभेददंड-पुरस्कार वचने सांगोन उभयेतांची खानगी विजयेदुर्गास केली व येक बंदुख व येक तरकसकमान हे त्यास पाठविले. राजश्री स्वामी राजश्री प्रतिनिधि याची बहुतसी सिफारस करीत होते की, प्रतिनिधि मर्द माणूस; याणी मागेहि येकदोन महत्कार्य केली, पुढेहि निर्दोनचे प्रसंगी कदापि चुकणार नाहीत, जैसे बोलिले. त्यावर राजश्री बोलिले की, राजश्री प्रधानपंतानी व खंडेराऊ दाभाडे यानी निजामाच्या विवाडाचे वेलेस निसीम महत्कार्ये केले. स्वामीकार्य म्हणता तितकेच केले. वरकड केली ती आपले उपयोगी केली, जैसे बोलिले. स्वामीस विदित व्हावे यास्तव लिहिले असे. भास्कर वैद्य याणी वर्तमान सांगितले ते तपासिले लिहिले व त्यास पत्र आले त्याची नकल पाठविली आहे, त्यावरून विदित होईल. सेवेसी श्रुत होये, हे विज्ञापना.

¶ *An important and full letter describing the personal interest that Raja Shahu was taking in the campaign and the threat he administered to Sambhaji of Kolhapur for secretly helping the Siddi. The whole letter is in the hand of Mahadoba Purandare.*

No. 124]

[25-10-1735

पा छ २४ जमादिलाखर.

श्री

पुरवणी राजश्री राऊ व ताा राजश्री आपा
स्वामीचे सेवेसी.

विनंती उपरी. छ १९ जमादिलाखरी शनवारी त्रितीय प्रहरी राजश्री येसवंत राऊ दाभाडे सेनापति यास निरोपाचे विडे दिले. त्यांनी पाचसे राऊत गोवल-कोटास पाठवायास मान्य केले. विदित जाले पाहिजे. सांप्रत गोवलकोटीची मसलती पडिली. या करिता दरमाहे कार्तिक व मार्गसिर्ष मासीचे पोत्याच्या चिठ्या करिताती. तर दरमाहेचा येवज पाठऊन दिलहा पाहिजे. सेवेसी श्रुत होये, विज्ञापना.

¶ *Shahu appoints Yashwantrao Dabhade to help in the conduct of the fight of Gowalkot.*

१ मार्गती = पुन्हा. २ तरकसकमान - भाता आणि धनुष्य.

३ निर्दान - आणीबाणीची वेळ; अवघड प्रसंग.

श्री

श्रीमंत महाराज राजश्री छत्रपती
स्वामीचे सेवेसी

विनंती. सेवक संभाजी आंगरे सरखेल सेवेसी विज्ञापना. येथील वर्तमान ताा मागसीर्ष सुध द्वितीया सौम्यवार पावेतों स्वामिच्या कृपावलोकनेकरून येथा-स्थित असे विशेष. स्वामीनी आज्ञापत्र पाठविलें तें थें आज्ञा जे, गोवलकोटचा मुर्चा करार करावा. आज्ञा ते प्रमाण. गोवलकोटचा मुर्चा करार करून सविस्तर राजश्री गोविंद खंडेराव व भास्कर वैद्य यांचे बरोबर सेवेसी लेहून पाठविलें आहे त्या वरून विदित होईल. श्रुत जालें पाहिजे, हे विज्ञापना.

¶ *Sambhaji Angre informs Shahu of his readiness to join his effort in the Janjira Campaign.*

श्री

श्रीमंत महाराज राजश्री छत्रपति स्वामीचे सेवेसी

विनंती. सेवक मानाजी जाधव व दुर्गोजी भोईटे कृतानेक विज्ञापना येसीजे ताा छ १२ रजव पावेतो मु॥ पागा चिपळोण महाराजांचे कृपेकरून सेवकाचे व लस्करचें वर्तमान यथास्थित असे विशेष. स्वामीनी कृपा करून राजश्री येमाजीपंत यांजकडील हसमाची रवानगी केली, त्यापैकीं जीवनराज येलेकर याजसमागमें छ ११ रजबी रविवारी अस्तमानी जमाव पोहोचला, त्याची हजिरी घेऊन मागून सेवेसी लेहून पाठऊन. पुढें वरचेवरी जमावाची भरती येईल तदनरूप तेहि सेवेसी लेहून पाठऊन. छ १० रजबी शणवारी सिदीसाद कुली जमावानसी बाहीर निघाला. त्याजवरी आम्ही कुली फौजेनसी गेलों होतो. त्यांनीं तीन टोल्या केल्या होत्या. त्यास येके टोलीचे तोंडावर परसरामाचे खाडीकडील आम्ही होतो. मीठबंदरचे खाडीकडील टोलीवर सोलोसकर वगैरे सारी फौज होती. याजवर हबसियानें चालोन घेतलें. याजवर सोलोसकरानें घोडी घातली व राा उदाजी आटोले द्या रवोजी भोसले व भुलोजी गाजरे व हणगोजी बोरगे व आणिक कितेक लोक होते. आम्हाजवळ राा द्वारकोजी सोमवंसी मात्र होते.

यैसियास त्याची याची झीटपीट झाली. त्यामध्ये उदाजी आटोळे द्या राा रवोजी भोसले याची जमावाची घोडी गोलीने ठार पडली. सोलोसकराकडील दोन घोडी जखमी जाली. गनिमानी यांस रेटोन पाठीवर आला. तिकडून आम्ही आलों, तों गनीम अवघा एकवट होऊन मारगिरी बरखंदाची व रेहकलि-याची बहुतसी केली. अस्तमान जाला. आमचा इलाज गवतामुळे नाहीसा जाला यामुळे सारी फौज लस्करांत आली. गनीम रिकामटेकडी पावेतो चालोन आला. जमाव बहुत भारी आहे. आमचे जमावाची तों सारी भरतीच आहे. आम्ही हें वारंवार लेहांवें जैसे नाहीं. याउपरी साहेब लस्करची पुस्तवानी फौज उत्तम व दारु सिसे पाठवितांत तर उत्तम आहे. नाही तर गनीस सेर जाला आहे. लस्करचा धीर निघणार नाहीं. (फाटलें) दाणा मुतलख मिलत नाहीं. मागती मंदी पडिली आहे, यामध्ये माहाराज धणी आहेत. सेवेसी श्रुत होय, हे विज्ञाति.

¶ *Manaji Jadhav and Durgaji Bhoite write to Shahu an account of the three divisions of the Siddi's army and the encounters they had with them.*

No. 127]

[4-12-1735

नकल

श्री.

श्रीमंत महाराज राजश्री छत्रपति

स्वामीचे सेवेसी

सेवक संभाजी आंगरे कृतानेक विज्ञापना. येथील कुशल पौष बहुल दसमी भृगवार (४-१२-१७३५) पावेतों स्वामीच्या कृपादृष्टीकरून सेवकाचें व या प्रांतीचे वर्तमान येथस्थित असे विशेष. स्वामीनी आज्ञापत्र पेशजी त्रिंबक विष्णु याजबराबरी व दुसरें विठल केशव, तिसरें संभू हरकारा याजबराबरी पाठविलीं तीं प्रविष्ट होऊन आनंद जाहला. आज्ञा कीं, रायेगड प्रांते पवार व हुजरात पांच हजार फौजेनसी उतरले आहेत. याउपरी इकडील मनसुबियास दिवसगत लाविता कार्यास येत नाहीं; व सेवकाचे कुमकेस दीड हजार फौज तयार केली आहे. कोणे दिवसी जयेगडास याल हें सविस्तर लेहून पाठवणे म्हणून स्वामीनी आज्ञापिलें. तरी स्वामीची आज्ञा ते सेवकास प्रमाण आहे. आज्ञेप्रमाणे जमावाची व आरमाराची तयारी करून माघ शुध प्रतिपदा भृगवारी (२-१-१७३६) निघावयासी मुहूर्त पाहिला आहे; तेच दिवसी स्वार होऊन जयेगडीं येतों तेथून स्वामीचे सेवेसी विनंतीपत्र लेहून राा राघो नारायेण यांस सेवेसी पाठवितों. फौजेची खानगी करणार स्वामी धणी आहेत. गोवलकोट व अंजनवेलीस जाऊन बसावें तेव्हां पुढील पाये मागें काढितां कार्यास

न ये. सा चार मास किंबहुना पर्जन्यकाळ आला, तथापि त्याचा पिछा सोडितां न ये. जाऊन नतिजा द्यावा तरीच गेल्याचे सार्थक. मार्गे फौजा गेल्या आणि दोन चार मास राहोन निरार्थक होऊन उठोन गेले तेव्हां शत्रू शेर जाहला. यैशास याउपरी खासा फतेसिंगबाबा भोंसले फौजेनसी येतील तेव्हां एक निशा करून उठावे आणि दोन्ही जागे महाराजांच्या शासनाक्रांत करावे, तरीच जाऊन बसावें. ये गोष्टीचा विचार स्वामीनी चितात आणून टक्यापैक्यानसी सर्व साहित्य फौजेचे जाहले पाहिजे. लस्करास दाणा देखील वरघाटीहून आणावा लागेल. मुलूक अगदी भयान जाहला. सेर दाणा मिलणार नाही. कोठे लुटीसहि जागा नाही. हमेशा पदरचा शेर व रोजमुरा देऊन भांडावे लागेल. अंजनवेली व गोवळकोट दोन्ही जागे शामालाने मजबूत केले आहेत. तेथे टकर देऊन, भांडी जोडून, मारगिरी करून, आयास आणावा, मुर्चे चालवावे, बेलदार लाऊन मुखंग द्यावे, यैसे नाना उपाये योजावे लागतील, तेव्हा कार्येसिधि होईल. आरमारचा इलाज नाही. यास कारण काये स्वामी म्हणतील तरी, इंग्रजास शामालाने साध्य केले आहे. सा तरांडी विजयदुर्गचे बेनावरी हमेशा गुराबाचे जपणीमधे आहेत. कोठे जाणे तेव्हा पाठीवरी आहे. तैसाच फिरंगी सामील आहे. इंग्रज फिरंगियास स्वामी कोणे एके विचारे बंदावरी ठेवतील तरी शामलाचा हिसाब नाही; मारून मोकळाच स्वामीचे सेवक करतील. इंग्रजाने मोठा अपाये केला आहे. इंग्रजास स्वामी कांहीं शकटभेद करून च्यार दिवस आरमारासी पाठी न घाली ऐसा कांही स्वामीनी मंत्र योजिला पाहिजे. आरमार अंजनवेलीचे खाडीत घालून, खुस्कीने व आरमाराने शह दिलहा तरीच स्वामीच्या मनोदयानरूप कार्ये होऊन येईल. सेवकास सुचला अर्थ सेवेसी लिहिला आहे. पारपत्य करणार स्वामी समर्थ आहेत. सेविर्षी इंग्रजामुळे स्वारीसिकारी साधली नाही. जमावास तों दिल्ले घेतलें पाहिजे. अन्यथा माणूस पाये घेत नाही. बोढीचा प्रसंग विशेष जाला आहे. जमावाची व सेवकाची बेगमी करून सेवा घेणार स्वामी धणी आहेत. वाडिलानी सेवा केली आणि आपले ऊर्जित करून घेतले, त्याचप्रमाणे कायेवाडमनसा स्वामीची सेवा करून आपले ऊर्जित संपादावे हाच सेवकास निजध्यास आहे. मायबाप धणी स्वामीचे पाये आहेत. सेवा घेऊन सर्फराजी करणार स्वामी समर्थ आहेत. सेवेसी श्रुत व्हावे, हे विज्ञापना.

¶Sambhaji Angre writes a full and informing letter to Shahu, telling him frankly the difficulties of the campaign and how they could be got over. He also mentions how the English and the Portuguese have been helping the Siddi and how they must at once be restrained in order to achieve success.

श्रीराम.

सेवेसी विज्ञापना विशेष. बाणकोटासंनिध वेसव्री केलसी माहालीं शामल आरमारसहवर्तमान येऊन मुळक उपद्रविला म्हणौन किले मारीहून छ २७ रजवचें पत्र छ २९ तेरखेस आलें. त्यावरून गनीम दगेखोर आहे, वेलास चुकणार नाही, हें जाणून तेच क्षणीं आडीचतीनसैं हशमाचा जमाव भवानजी कदम व बाबाजी जाधव वगैरा सरदार यांजबराबरी दारुगोलीचे साहित्य देऊन बाणकोटच्या उपरालियास रवाना केले. आणि त्यांस सांगितले कीं, तुम्ही रात्रीचा दिवस करून जाऊन किलेमारचा उपराला करणें. कदाचित तुम्ही पोहचलेस नाही तों गनीमानें जबरदस्ती पोहचविली तरी बाणकोट जागा नामर्द हवशाजवळून जबरदस्तीनेच घेतला आहे. याकरितां ये प्रसंगी त्याची जबरदस्ती जाहाल्यावरी टिकाव धरणें मुसकील होईल. यास्तव तुम्ही जमावानसी माहाडास जाणें. धण्याचे पुण्येकरून बाणकोटास अपाय न जाहाला तरी बरेच जाहले. नाहीं तेव्हां माहाडास गनीम खामखा येऊन अपायास प्रवर्तेल. तरी तुम्ही माहाडचा उपराला करून गनीमास तंबी पोहोचे आणि जाण्याचा जागा जतन होये ते गोष्टी करणें, म्हणोन सांगोन त्यांची रवानगी केली. ते घाटमाथां गेले. मागाहून आणखी हशम व स्वारांचा जमाव पाठवावयाची तरतूद करावयास लागलों इतकियांत छ १ शाबानी हवशी व इंग्रेज येक होऊन आरमारच्या तोफखानियाचा मार व खुशकीस दोन हजार माणूस उतरून चहुंकडून यालगार करून जागेयास अपाय केला, म्हणोन छ ३ शाबानी पत्र आले. तेव्हां बाणकोटास तो अपाय जाहालाच ; परंतु माहाड जागा जाण्याचा शामल संजुंदा व इंग्रेजाची मदत, येणेकरून हावभरी होऊन माहाडचे गळां येऊन पडल्यावरी दगा करील ; तेव्हा हे गोष्टी कांही कामाची नव्हे. याकरितां रामाजी माहादेव याजबराबर तीनशें माणूस पोहोचे व तीन साडेतीनशे राऊत देऊन माहाडच्या उपरालियास राा केलें. ते रातबिरात करून घांटाखाले गेले, तों माहाडीहून पदाजी कारके याचे पत्र रामाजी माहादेऊ यांस आले कीं, तुम्ही घांटाखाले आलेस हे वर्तमान आइकिले त्यावरून बहुत समाधान जाहाले. याउपरी तुम्ही येक घाटिकेचा विलंब न करिता माहाडास येऊन पोहचणें. त्यावरून रातोरात हशमाचा जमाव छ ६ साबानी माहाडास जाऊन पोहचला. मागाहून राऊतहि गेले. येवढियांत स्वामीनी राजश्री पिलाजी जाधवराव यांस सेवकाकडेस पाठऊन फौजसहवर्तमान कोकणात सेवकाने जाऊन गनीमास तंबी पोहचवावी, येसी आज्ञापत्री आज्ञा केली व मुख्यच जी ही स्वामीची आज्ञावचने मारानिलेनीं सांगितली त्यावरून स्वामीची आज्ञा ते शिरसा लक्षून

हशमाची तरतूद करविली व राजतास जागजागा कागदपत्र पाठऊन राजत आणावयाचा यत्न केला. खंडोजी माणकर याचे उपरालियास राजत अगोधर दीडदोनशें तलाघोसाला प्रांती पाठविले होते ते व हशमाचा जमाव माणकरा-कडून माहाडचे उपरालियास आणविले तेहि छ ९ शाबानी माहाडास येऊन पोहचलें. राजश्री पिलाजी जाधवराव यांस पुढें जावयास सांगितले. ते छ १० शाबानी नांदेडाहून स्वार होऊन येक मजल पुढे गेले. सेवकाने मुहूर्तकरून शनवारी डेरे बाहेर दिले. हशमाचा व स्वाराचा जमाव जमा जाहाल्यावरी स्वा-मीचे आज्ञेप्रा गनीमास जर्व पोहचवावी, यापेक्षां अधिकोतर काय आहे, हे जाणून तदनुसार उद्योगहि करणे तो करीतच आहे. यैशियास सांप्रत पदाजी कारके याची पत्रें माहाडाहून स्वामीचे सेवेसी आली, त्याजमयें त्याणी लिहिले आहे की, बाणकोट शामलानें घेतला, तेथील लोक पळोन आले. ते पुण्यास जाऊन सेवकाजवळ वर्तमान सांगितले कीं, माहाडच्या कोटांत लोक थोडे आहेत, ये समयी आपला जमाव पाठऊन माहाडचा कोट हस्तगत करावा. त्यावरून हशमाचा जमाव व राजत सेवकानें पाठवून जागा हस्तगत करावयाचे केले होते. परंतु धण्याचे पुण्येकरून आपण खबरदारीने जागा राखोन दुसरिया प्रवेश होऊ दिल्ला नाही, म्हणोन स्वामीचे सेवेसी लिहिले त्यावरून स्वामीच्या चितात कारके-याच्या लिहिल्याप्रमाणे येथार्थ भासोन बहुतच विषण्णता आली. व सेवकाकडील हशम व राजत उपरालियास गेले आहेत तेहि उठऊन नेणे, माहाडास काही प्रयोजन नाही, यैसी आज्ञा स्वामीनी चिरंजीव राजश्री नाना यांस केली. हें सविस्तर वृत सेवकास श्रवण होतांच जन्मप्रभृतिक सेवाधर्माची साफल्यताच समजलो. दिनप्रतिदिनी सेवाधर्मानुरूप सेवा करून स्वामीस संतोषी करावे व येणेकरूनच सेवक लोकाचें कल्याण ; यैसैं असतां धण्याचे चितांत याप्रकारे येऊन ठसावले. अतएव हा सेवक लोकांचाच भाग्योदय. वस्तुता सेवकाचे पदरी सेवकपणाचे नाते असतां धण्याचे जागेयास आपण अपाय करून आपले यस्ति-यारात स्थल ठेवावे, धण्याची इतराजी कबूल करावी हे गोष्ट कशी अनुकूल पडेल ? वारिशीचे नातें जे धरितील ते कदाचित या कर्मास प्रवर्ततील तरी न कले. आम्ही सेवक ; संपूर्ण राज्यभाराचे यस्तियार स्वामीनी आम्हावरी दिल्ले असता यैशा गोष्टी आम्हापासून होतील आणि आमचा बेइतबार याप्रकारे स्वामीच्या चित्तांत ठसाविले, तेव्हा आम्हा सेवकापासून स्वामीसेवा काय होणें व महत्पदे स्वामीनी आम्हास सांगितली आहेत ती काय निमित्त सांगावी ? कोकणचा मनसबा केल्यापासून सातआठ स्थले कोकणातील आमचे स्वाधीन जाहाली आहेत. त्याचे रखवालीस हशमाचा जमाव ठेऊ (न)दुसाल दरसाल च्यार लक्ष रुपयाचा खर्च आंगावरी भरितों. मुलकांत उपेद्र काय आहे ते स्वामीस विदित होतच असेल.

तथापि स्वामीचा संतोश तेच गोष्ट सेवकलोकी करावी. यास्तव कर्ज घेऊन या भरीस घालीत गेलों. पाचसात वेळ विनंतीहि केली कीं आमचेच कांहीं वतन नाही. राज्यात आमचे प्रतीचे सेवक बहुत आहेत. हर कोणाचे स्वाधीन जागे स्वामीनी करावे. या खर्चामुळे आमचें घर बुडते. परंतु स्वामीनी सेवकाची विनंती न आइकिली. या जागेयामुळे सेवकास कोणता फायदा जाहला जे धण्याची बेमर्जी कबूल करून धण्याचा जागा माहाड बेकैदीनें आपले तालुक करून घ्यावा व लिहिणारांनीं काय समजोन स्वामीचे सेवेसी ल्याहावे व विदित करणारानीं विदित करावें ? स्वामीनी तो चित्तांत आणणें ते आणिलेच असेल की कोणा चाकराचा करीना काय आहे व कोणापासून कोणती गोष्ट होईल; तेथें दुसरियांनीं सांगणें काय आहे ? परंतु दरयेक गोष्ट स्वामीचे सेवेसी विदित करितां करणारानीं समजोन विदित करावी कीं, आपले पदरी लटिकवाद न ये. यैसे असोन लटिकपणाचे भय न धरितां विदित करितात. तस्मात प्रसंगोपात दरबारांत भलत्याने भलते बोलिल्यास चिंता नाही. हे बोलणार समजोन बोलत असतील तरी मुखेनैव समजोत व स्वामी ईश्वरस्वरूप आहेत. स्वामीच्या चित्तात ज्याची जसी वर्तणूक असेल तैसेच येईल. आमचाहि कृतसंकल्प हाच कीं, स्वामीच्या पायाविना आम्हास दुसरे दैवत नाही. हेच यथार्थ आहे, आणि तदनुरूप आम्ही वर्तणूक करीत आलो असोन अथवा पुढेहि निष्ठेने वर्तणूक करून; तरीच आमचे कल्याण होऊ. स्वामीचे पुण्यप्रतापें यशकीर्तीस पात्र जाहालो व पुढे होऊं. अन्यथा याजमागें ज्याही धण्याचे पायाजवळी अमर्यादा केल्या त्याचे परिणाम काय जाहाले आहेत व पुढे करितील त्यांचे काय होतील हें बरे ठावके आहे. तदनुरूप जे वर्तणूक होणे ते होते व होईल. प्रस्तुत महाडी हशमाचा जमाव व राजत गेले आहेत, त्याचें प्रयोजन तेथे नाही, उठऊन नेणें, म्हणोन स्वामीनी चिरंजीव राजश्री नाना यास आज्ञा केली आहे त्यावरूनच उठऊन आणवावें. परंतु त्याचाहि शब्द स्वामी लावितील कीं गनीम जवळ असतां हशम व राजत कसे उठऊन नेले ? लेहून पाठऊन मग न्यावे होते. यास्तव विनंती सेवेसी लिहिली असे. आज्ञा होईल त्याप्रमाणें वर्तणूक करून. वरकड जागा धण्याचा गनीम दगा करील यास्तव स्वामीचे आज्ञे आगोधर उपरालियास हशम व राजत रवाना केले. हे पोहचले नव्हते तों जागेयाची अवस्था काय जाहाली होती व स्वामीनी उपरालियास हुजुरून हशम व फौज रवाना केली, ते कोण कधी येऊन पोहचलें हें स्वामीनी मनास आणिल्यावरी अवघेच विदित होईल. आम्हाकडील उपराला आधी जाऊन पोहचला यैसे आम्ही म्हणावें तरी जागेयास दगा करावयाकरितां जलदीनें आम्ही हशम व राजत पाठविले ऐसाच स्वामीचा निशा जाहाला आहे. तेथें आधी जाऊन पोहचलें अथवा त्यामुळे जागेयाचा

आव राहिला यैसे म्हणावे हेच अनुचित. स्वामीच्या चितात जे गोष्टी आली असेल तेच यथार्थ. माहाडास गनीम येऊन येक दोन वेळ युध्य करून गनीमाचा पराभव केला. आपलेकडील लोक जखमी जाहाले. हबशी दोघे धरून आणिले म्हणोन माहाडाहून स्वामीचे सेवेसी लिहिले आहे. हे तों लटिके नसेल. व हबशी दोघे धरून आणिले तेहि सेवेसी पाठविलेच असतील. परंतु येचविशी स्वामीनी तहकिकात करावयाची आज्ञा करावी की, युध्य कोठे जाहाले व कोण कोण होतो व जमाव किती होता, म्हणजे अवघेच विदित होईल. इतकेहि सेवकाने ल्याहावे यैसे नाही. स्वामीचे सेवेसी लिहितात ते याप्रकारें लिहितात, आणि तेंच यथातथ्य स्वामीस भासोन सेवक बेइतबारी आणि लटिके लिहितील व सांगतील तेंच इतबारी यैसे होतें. यास्तव विस्तरेंकरून सेवेसी लिहिले असे. आमचे आचरण धण्याचे पायाजवळ जैसे असेल तैसेच आम्हास फल होईल. सर्वांविशी स्वामी सर्वज्ञ आहेत.

¶Chimaji Appa describes in detail what services he has all along rendered in the campaign against the Siddi. The letter is addressed to Shahu at Satara.

No. 129]

[6-12-1735

पा छ ९ साबान.

श्री

पुरवणी तीर्थरूप राजश्री आपा स्वामीचे सेवेसी.

विनंती. स्वामीनी राजश्री स्वामीच्या रिक्तीबदाराबराबर पत्रे राजश्री व राजश्री मंत्री व सुमंतास व आम्हास पाठविली ती काली छ २ साबानी मंदबारी त्रितीय प्रहरी राजश्रीपासी पावली. दरबारी राजश्री मंत्री व सुमंत होते तेव्हा रिक्तीब-
दारानी लाखोटे नेऊन गुजरले. त्यावर आम्हास बोलाऊ पाठविले. आम्ही दरबारास जाऊ तो राजश्री मंत्री याणी आमचा व आपला लाखोटा फोडिला. त्यास त्याच्या पत्रात तो काही स्वामीनी लिहिले नाही. परंतु आमच्या पत्रात सेवट राजत पाठऊ असे लिहिले होते. त्यावर आम्ही दरबारास गेलो. राजश्रीनी राजश्री मंत्री यासी पुसिले की, कागदात मजकूर काये आहे? त्यावर बाबानी सांगितले की, आपले पदरी नेहमी खर्च कोकणच्या किल्याचा आहे. यैसे असता गोवलकोटास राजत मागावे यैसे नाही. तथापि महाराज म्हणतील तरी तल्या-
घोसाल्याकडे शामलाचा शह राखावयासी राजत पाठविले आहेत तेच पाठऊ यैसे लिहिले आहे. यैसे सांगितल्यावर राजश्री बोलिले की, मागती त्यास ल्याहावे

की, राऊत पाठवा जैसे ल्याहवे. मग ते कोंठून तहि पाठऊन देऊत. त्यांच्या जिल्ह्याची चिंता आम्ही करावी जैसे नाही. आपला मामला राखू जाणतात. या उपर दुसरा विचार न करिता राऊत पाठवणे, जैसे ल्याहवे जैसे बोलिले. त्यावर गोविंदराऊ चिटणीस यासी राजश्री बोलिले की, आम्हास कागद काये लिहिला आहे तो वाचा. त्यावर मागती बोलिले की, खुलासा मजकूर असेल तो सांगा. त्यावर गोविंदराऊ याणी स्वामीच्या पत्राचा अर्थ संकलित सांगितला. वर्तमान येकोन राजश्री बोलिले की, संपूर्ण राज्यभाराची इमारत तुम्हावरच आहे. सर्वेविसी स्वामीस तुमचाच भरवसा आहे. जे स्वामीस अगत्य तेच तुम्ही कराल. ह्या राज्यातील सुभासुभ बोझे तुम्हावरच आहे. जैसे असता वारंवार लिहिता हेच अपूर्व आहे. तरी आता किमपि विलंब न करिता राऊत पाठविणे, म्हणून समाधानपूर्वक पत्र लेहून मागती दुसरे रिकिवदार रवाना करा म्हणून आज्ञा केली. त्यावरून पत्र लेहून मागती रिकिवदार स्वामीकडे रवाना केले. विदित जाहाले पाहिजे. सेवेसी श्रुत होये, हे विज्ञापना.

¶Mahadaji Purandare to Chimaji, communicates discussions from the court of Shahu at Satara.

No. 130]

[6-12-1735

छ ९ सावान.

श्री

पुरवणी तीर्थरूप राजश्री आपा स्वामीचे सेवेसी.

विनंती. काली छ २ सावानी त्रितीय प्रहरी राजश्री स्वामीपासी राजश्री सुमंतानी वर्तमान सांगितले की, पहिले आम्ही नवाबास लिहिले होते जे कर्नालियासी हबशी आला आहे. किलेदाराने किला त्यास द्यावासा केला आहे. येसियासी शामलाने किला घेतल्यास आम्हास त्यासी खटखट करावी लागेल. किला पातशाही आहे ; तर नवाबानी आपले लोक रवाना करावे आणि किल्यावरील हबशाच्या लोकास खाली घालवावे, किला आपल्या ताळुकियांत राखावा, जैसे राजश्री प्रधानपंताच्या विचारे आम्ही लिहिले होते. त्यांचे उत्तर आम्हा आजी आले की, कर्नालियासी लोक तीनसे माणूस येथून रवाना करविले आहे. परंतु मार्गी जाता लोकांचा निभाव होणार नाही. यास्तव तुम्ही आपले दस्तक एक नाईकवाडी पाठऊ (न) हे लोक तेथे पोहोचावणे म्हणजे हे जाऊन किला आपले जपतीत राखतील. त्यावर राजश्री आम्हास बोलिले की, येविसीचा काये विचार ? त्यावर आम्ही उत्तर दिले की, नवाबाचे लोक किल्यावर असिल्यास आम्हास

उतम. परंतु त्याणी शामलाकडील एक माणूस वर ठेवू नये, जैसे बोलिलो. राजश्री बोलिले की, नवाबाचे लोक येथे आणवावे. आम्ही येथून हुजरे व पत्रे देऊन किले मजकुरास पाऊ. त्यावर सुमंत बोलिले की, नवाबाचे लोक येथे आणवावे, जैसे काये आहे? राजश्री चिमाजी आपा यासी लेहून दस्तक व नाईक (वा) डी देऊन लोक किले मजकुरास पावावे. त्यावर राजश्री उतम म्हणोन बोलोन सदरहू प्रमाणे नवाबास पत्र ल्याहावयासी आज्ञा केली. विदित जाहले पाहिजे. सेवेसी श्रुत होये, हे विज्ञापना.

¶*Shahu orders Chimaji Appa that the Siddi should be prohibited from capturing the fort of Karnala 6 miles south of Panvel. Shahu is willing to allow the fort to remain in the possession of the Nizam.*

No. 131]

[6-12-1735

श्री

सेवेसी विज्ञापना. आज्ञापत्र सादर जाहले तेथे आज्ञा कीं, महाड कार्झम आहे. बाणकोट शामलानी घेतला आहे यामुळे त्यास वह(मा)निर्माण जाहाला आहे. त्यास सासन केल्याविना उत्तम नाही. तरी तुम्हीच जाऊन गेला जागा हस्तगत करावा. सरलस्करची फौज आणून पारघाटे रवाना केली. गोवलकोटची फौज आणविली. तुम्ही घाटाखाले कोणे दिवसी येता व फौजेने कोणे दिवसी यावे हा निश्चये कलला पाहिजे. तरी नियतात्मक लिहून पाठवणे, येसी आज्ञा. त्या(स) महाडचा उपराळा करून बाणकोट गेला हस्तगत करावा हे उतमच. त्यास माहाडास तो उपराळा जलदीने पोहोचला, यामुळे त्या स्थलास अपाये नाही. बाणकोट घेतला परंतु जतन करवेना. जबरदस्ती पुन्हां घेतिलच पैसा विचार शामलानी चिंतांत आणून बाणकोट पाडावयास प्रारंभ केला हे वर्तमान आले आहे. महाराजासहि वर्तमान आलेच असेल. वस्तुता पाहाता शामलाच्याने मेळी जागा बाणकोट राखवतच नाही. हशमाचा व स्वाराचा जमाव येथून गेलाच आहे व तिकडूनहि येईल. या सलाबतीने सिदि सात खुस्कीस राहात नाही. गल-बतावरी चढून जाईल. फौजेची गाठ पडूं देतो पैसा अर्थ नाही. वरकड सेवकानी तो महाराजाचे आज्ञेप्रमाणे डेरा बाहेर केला आहे. पुढे आज्ञा होईल तैसी वर्तणूक करून.

¶*News-letter informing Chimaji of the Siddi's move in levelling the fort of Bankot.*

पौ छ ३ सावान.

श्री

पुरवणी तीर्थरूप राजश्री आपा
स्वामीचे सेवेसी.

विनंती. बाणकोटकन्यानी च्यार जाहाजे घेतली व खंडोजी माणकर व माहाडीहून पदाजी कारके व पाचाडकरी ऐसे मतगड, दिवे, श्रीवर्धन, या माहालात स्वारीस गेले. त्यास ते पुढे गेल्यावर मागे डोंगराची खिंड कोठे आहे ते शामलाकडील लोकानी धरिली. परंतु पुढे काये वर्तमान जाहाले ते कलले नाही, जैसे वर्तमान येथे आले आहे. तरी बाणकोटकन्यानी जाहाजे कोणाची धरली, वर काये हेते, जाहाजावरील लोक काये जाहाले, ते व खंडोजी माणकर याजकडील तप (सीलवार) वर्तमान स्वामीपासी आले असेल ते लिहिले पाहिजे. सेवेसी श्रुत होये, हे विज्ञापना.

¶Mahadaji Purandare asks news from Chimaji Appa about the capture of ships by the garrison of Bankot.

छ ३ शावान.

श्री

पुरवणी श्रीमंत राजश्री राज व राजश्री
आपा स्वामीचे सेवेसी.

विनंती उपरी. प्रतिनिधीनी च्यालीस हजार रुपये दिल्याने रायगड राखावासे कबूल केले. त्यावर आम्हास राजश्री बोलले की, याणी तो च्यालीस हजार रुपये घेऊन कबूल केले. तुम्हाकडील किल्याचे बेहबुदीस कितीक पैका लागेल? दीड हजार माणसास च्यालीस हजार रुपये घेतले. तुम्ही साहा हजार माणूस ठेविले आहे, यास काये मागतां? त्यावरी आम्ही याच हिशेबाप्रमाणे विनंती केली. परंतु पनाससाठीं हजार रुपयेपर्यंत आले आहेत. पर्यायिकडून आम्हीहि निशा करून घेतों. परंतु हे शाश्वतसे नाही. परिणामास काये जाईल ते पाहावे. दुसरी गोष्टी तुम्ही रुपये घेता आणि बेगमी करू म्हणता, तरी सारेच आमचे हवाली करा; आम्ही राखूं; वरघाटे बेगमीस जे मागूं ते सारे मिलोन या हेहि प्रतिनिधीचे पाठीमागे बोलले आहेत. आजितागाईत

रुपया आपला खर्च जाला त्याची वाट करा, नाहीतर मुलकात वसूल करून वेईन म्हणतात. सेवटास जाईल ते खरे. प्रतिनिधी तो आजी प्रस्थानी शाहुपुण्यापलीकडील माळावर डेन्यामध्ये गेले आहेत. एक दिवस तेथे राहणार. पवाराची वाट पाहतात. दाती बल धरून जात आहेत. तुम्ही कोणें दिवसी घाट उतराल, प्रधानानी कोणते दिवसी उतरावें, हे लेहून घा म्हणून आम्ही राजश्री स्वामीजवळ व प्रतिनिधीजवळ बोललो; परंतु निश्चये जाला नाही. उदैक निश्च (य) जाहाल्यावर लेहून पाठविले जाईल. त्यावरी स्वामीनी उतरावयाचे करावे. उतावली न करावी. कृपा केली पाहिजे, हे विनंती.

¶*Purandare gives Bajirao and Chimaji news of the Pratinidhi's professions at the court of Shahu and advises them to guard their interests against the Pratinidhi.*

No. 134]

[7-12-1735

पौा छ ४ साबान.

श्री

पुरवणी तीर्थरूप राजश्री आपा स्वामी वडिलांचे सेवेसी.

विनंती. खुशमहमद याचें वर्तमान स्वामिनी लिहिलें व बाणकोटचे वर्तमान लिहून पत्रे पाठविली ती छमजकुरीं सायंकाली वेणेवरी पावली. यैशास खुशमहमद याचे वर्तमान बाणकोटकरी यानी महाडकरियास लिहिलें; महाडकरी यानी राजश्री स्वामीस लिहिलें, ते काली छ २ साबानी मंदवारी राजश्रीस वर्तमान कललें. त्यावरून राजश्री स्वामीनी सरखेलीस पत्र लेहून त्रिबक विष्णु कलमदान-बारदार टाकोटाक रवाना केला कीं, प्रस्तुत आम्ही वर्तमान आइकतो कीं, किले मंडणगड व विजयेगड शामलास देऊन सला करणार म्हणून आइकिलें; तरी हे कोण गोष्ट आहे? तुमच्या वडिलानी कितेक जागे नवे वेऊन एकनिष्ठपणे चाकरी केली, त्यांचे पुत्र तुम्ही आहां. तुम्हापासून हे गोष्ट व्हावीसे काये आहे? तरी याउपरी तुम्ही दुसरा विचार चितांत न आणितां जाग्यांची बेहबुदी करून शाबूत राखणे आणि स्वामी संतोषी करून वेणे, यैसे लेहून पाठविलें आहे. स्वामीस विदित व्हावें याकरितां लिहिलें आहे. * सेवेसी श्रुत होये हे विज्ञापना.

* येथून अक्षर निराळ्या वळणाचें.

¶*Balaji Bajirao writes to Chimaji Appa how Shahu had sent a severe warning to Sambhaji Angre against making any approaches of peace to Siddi.*

पौ छ ४ सावान.

श्री

पुरवणी तीर्थरूप राजश्री आपा
स्वामीचे सेवेसी.

विनंती. आम्ही काली रविवारी आम्ही (?) साईकाली आलो, तो सा घटका दिवसास अगोधर प्रतापगडीहून कागद आला. तेथे वर्तमान की, सुकवारी, बाणकोट शामलाने घेतला आणि पाचतरीवर खासा सिदी सात आला. पुढे माहाडाच्याहि गला पडेल यैसे वर्तमान आले. त्यावरून राजश्री स्वामीनी राजश्री माहादोबास बोलविले आणि सदरहू कागद दाखविले. त्यावर राजश्रीनी माहाडचे कुमकेस हुजरातपैकी तोफखाना तीनसे माणूस, जेजाल बारदार संभर, यैसे रातोरात पाठविले आणि येकांती राजश्री माहादोबाचे कानी राजश्री बोलिले की, हा कालपर्यंत राजश्री प्रधानपंताच्या स्थलास दगा जाला नाही. यैसे असता हे शोखी शामलाने केली. तरी आता (खा) सा राजश्री चिमाजी आपाने उतरावे. आम्हीहि कुमक करितो. हुजरात व आणिक फौज गोवळ-कोटास पाठविणे तीहि त्याचेच कुमकेस देऊ. परंतु फिरोन शामलास प्रत्योपकार केल्याविना लौकिक राहात नाही, यैसे बोलिले. हा कारभार होत होता तोच आम्ही दरबारास आलो. राजदर्शन जाहले, तो हे वर्तमान कलले. त्यावर राजश्री स्वामी माहादोबास बोलिले की, बाणकोट शामलाने घेतला व आपण सदरस इतक्या इरेच्या गोष्टी बोलिलो, परंतु तुम्ही काहीच बोलिले नाहीस यावरून आम्हास बहुत अपूर्व वाटले. त्यावर माहादोबांनी उत्तर दिले की, वरकडाचा कारभार महाराजापासी बोलवे फार आणि करावे थोडे; आणि आमच्या खावंडाचा दंडक, करावे फार आणि बोलवे थोडे, हे पहिल्यापासून महाराजास विदित आहे. तथापि बाणकोट जागा तो जवून; परंतु शामलाने घेतला तर त्यास काही जिरो देतो यैसे नाही, यैसे बोलिले. त्यावर राजश्री स्वामी बोलिले की तुम्ही हे जाहले वर्तमान राजश्री चिमाजी आपा यासी लिहिणे आणि आम्ही काही बोलिलो हे न लिहिणे. ते आपले इरेनेच जे करणे ते करतील. जिवाचा सतका माल व इजतीचा सतका जीव यैसे आहे. राजश्री चिमाजी उमदे मनुष्य आहेत. ते काही बाणकोटास गेल्याविना राहात नाही. वरकड परमुलकी तरवारा मारिल्या व लौकिक संपादिला तो कोणे पाहिला? परंतु शामलाने

बाणकोट घेतला आहे हा ध्यावा यातच उत्तम लौकिक आहे. यैसे असताहि राजश्री चिमाजी खाले जावयासी अनमान करितील तेव्हां लौकिक यैसा होईल की, येक राजश्री बाजीराजच हिमतीस मानुस, वरकड कोणी नाही, यैसे होईल. यास्तव जे होणे ते सुखे होऊ. परंतु खासा राजश्री चिमाजीने उतरावे यैसे आहे. यैसे राजश्री सदरेस बोलिले आणि सदरहूप्रमाणे त्याहावयासी आज्ञा केली आणि बोलिले की, केवल आम्ही बोलिलो यैसे न लिहिणे. तुम्हीच त्यास लिहिणे. त्यावरून हें पत्र लिहिले असे. साराउश राजश्रीच्या चितात की, स्वामीनी खासा बाणकोटास उतरावे यैसे आहे. राजश्रीनीहि आपले हुजरातीस व हशमास व राजश्री फतेसिंगवावास आज्ञा केली की, तमाम लवकर जमाव होणे, यैसी केली. विदित जाहाले पाहिजे, हे विनंती.

¶*Letters to the Peshwa at Poona since the end of 1735 from Satara, began to be addressed in the name of young Balajirao, then only 13 years of age, although they were drafted by Mahadoba Purandare. This letter describes Shahu as greatly agitated over the advancing Siddi. He induces Chimaji Appa to take up the campaign and conduct it to success.*

No. 136]

[पैप 10-12-1735

छ ६ सावान

श्री

पुरवणी राजश्री राज व ता राजश्री आपा
स्वामीचे सेवेसी

विनंती उपरी. राजश्री स्वामीनी आज्ञा केली की, तुम्ही खासा घाटावर राहणे, मातबर मनुष्य त्यासमागमे फौज देऊन रायेगडास पाठऊन द्यावी म्हणून आज्ञा केली आहे. त्याप्रमाणे स्वामीनी फौज रवाना करावी. आपण गडाच्या आश्रि-याने खालते आगर राजगडच्या माचीस राहावे. विदित जाले पाहिजे. कृपा केली पाहिजे, ही विनंती.

¶*Shahu orders forces against Raygad.*

No. 137]

[पौ 10-12-1735]

पौ छ ६ सावान.

श्री

पुरवणी तीर्थरूप राजश्री आपा स्वामी

वडिलांचे सेवेसी

विनंती. काल प्रतापगडावरून बाणकोटचे वर्तमान आलें होतें ते स्वामीकडे लेहून पाठविले होते. त्यावरी आजी कांगोरीहून बाणकोटचे वर्तमान आलें. त्या पत्राची नकल लेहून स्वामीकडे पाठविली आहे. दुसरें पत्र राजश्री पंतसचिव यांचे आलें. तेथें लिहिलें की, बाजी भिलारा याचा भाऊ बाणकोटी चाकर होता तो पडला. त्याचे कोणी सिपाई पळोन आले, त्याणी वर्तमान सांगितलें की, हरी गणेश यास जखमा लागल्या, ते शामलाकडे हस्तगत जाहले, म्हणून पत्र आलें. कांगोरीचें पत्र व राजश्री पंतसचिव यांचे पत्राचा अर्थ राजश्री स्वामीनी आइकिला; त्यावरून राजश्री स्वामीनी राजश्री सुभेदारांस निरोप देऊन स्वामीकडे पाठविले आहेत. राजश्री स्वामीचें मानस पूर्ण आहे की, स्वामीनी खासा राजश्री सुभेदारांस समागमे घेऊन फौज हाशम घेऊन बाणकोटाकडे उतरावें. प्रस्तुत हबसियांनं शोखी फार केली आहे. बहुत शेर जाला आहे. त्यास येक वेळ नतिजा द्यावा म्हणजे उत्तम गोष्ट आहे. सारांष राजश्री स्वामी बोलिले की, राजश्री चिमाजी आपानी खासाच फौज घेऊन कोकणांत उतरावे, हबसियास नतिजा द्यावा, यात नांवनांग सर्व गोष्टी आहेत येसे बोलिले. तरी स्वामीनी लक्ष प्रकारे उतरावें येसी मर्जी राजश्रीची आहे. यांत जे स्वामीच्या विचारें होईल ते करावे. येथील सकल अर्थ राजश्री सुभेदार सांगतील त्यावरून विदित होईल. आपण तेथून स्वार जाले म्हणजे लेहून पाठवावें. स्वामीच्या कुमकेस तीन च्यार हजार फौज देखील गोवळकोटची व हशम तिकडेच पाठवितो, म्हणून राजश्री बोलिले आहेत. सेवेसी श्रुत होये, हे विज्ञापना.

[Shahu hearing that Bankot had fallen into the Sidi's hand, orders Chimaji Appa at once to lead a strong invasion against him.

No. 138]

[12-12-1735]

पौ छ १२ सावान.

श्री

पुरवणी तीर्थरूप राजश्री आपा स्वामीचें सेवेसी

विनंती. स्वामीनी छ ८ सावान सुक्रवार च्यार घटका रात्रीची पत्रें पाठविली तीं छ ९ मिनहूस सायेकालीं पावलीं. स्वामीनी लिहिलें की, जे क्षणी पत्रें पावतील तेच

क्षणी दरबारास जाऊन राजश्री स्वामीस दाखवणे म्हणून आज्ञा लिहिली. त्यावरून पत्रें पावतांच घेऊन दरबारास गेलों. राजश्री स्वामीस दाखविलीं. परंतु त्यानी पुरतीं पाहिलीं नाहीं; मग मुखेकडून सांगितलें कीं, तीर्थरूप राजश्री आपा याहीं माहाडच्या उपरालियास (रा) माजी माहादेव याजबराबर पायेच्या लोकांचा जमाव देऊन पाठविलें ते दाखल जाले. प्रस्तुत कडू व धायेभर वगैरे पथकें च्यारसें राऊत रवाना केले आहेत तेहि घाटाखालीं गेले. आजी माहाडास दाखल होतील ऐसे सांगितलें. त्यावरी राजश्री स्वामी बोलिले कीं, अद्यापि राऊत कोणही गेले नाहीं. राजश्री खंडोजी माणकराकडील मात्र दोनसे लोक माहाडास आले आहेत म्हणून वर्तमान आडकतों. इतकी बोली जात्यावरी राजश्री स्वामी उठोन माहालांत गेले. आम्ही घरास आलों. त्यावरी राजश्री स्वामी भोजन करून माहालांतून बाहेर आले. तेव्हां राजश्री येसवंतराव पोतनीस माहाडच्या कारक्याची पत्रें घेऊन आले. तीं येकांती राजश्रीस वाचून दाखविलीं. त्यात लिहिले आहे कीं, बाणकोट शामलाने घेतला, तेव्हां तेथील पले राजश्री चिमाजी आपाकडे गेले. त्यानी सांगितलें कीं, माहाडांत काहीं फार लोक नाहीं, मजबुदी नाहीं, अशांत महाड काईम करावयाचें आहे. त्यावरून राजश्री चिमाजी आपानी माहाड घ्यावयाचा विचार करून लोक पाठविले. ते येथें आले. त्यांची नजर पारकी देखोन आम्ही आपले जागां खबरदार जाहालों आणि त्या लोकांस सेडांवच्या डोहाजवळ राहविले, येसें वर्तमान आहे. तरी साहेबीं राऊत व पायेचे लोक आमच्या कुमकेस सत्वर पाठऊन द्यावे येसें लिहिलें आहे. हें वर्तमान राजश्री स्वामीनी आडकोन परम विषमता चितात आणून राजश्री फतेसिंगबावाकडील सेंभर राऊत व मुधोजी ना निंबाळकर याजकडील पनास राऊत व आणीक कितेक राऊत मिळोन तीन च्यारसें पाठवावे येसा विचार करूं लागले. तेव्हां राजश्री भिकाजी प्रभु दरबारीं होते त्यांस माहाडाच्या पत्राचा अर्थ ते समई कलला नव्हता. राजश्री स्वामी राऊत पाठवावयाचा विचार करूं लागले तेव्हां हे बोलिलें कीं, तिकडून राजश्री आपानी लोक व राऊत माहाडच्या उपराळ्यास पाठविले आहेत आणि हेहि गेले म्हणजे बरीच बलकटी होईल. त्यावरी राजश्री स्वामी बोलिले कीं, खंडोजी माणकर काहीं कुमकेस नाहीं आला; तो माहाड घ्यावयासच आला आहे. माहाडांत लोक आहेत त्यांसी कजिया करावा, त्यांस मारून बाहेर घालावें, आणि माहाड आपण हस्तगत करून राहवें येसी दुर्बुधी धरून आला. परंतु माहाडातील लोक सावध जाहले. त्यानी खबरदारी केली म्हणून उत्तम गोष्टी जाहाली; नाहीं तरी तेथे कजिया जाहला असता. म्हणजे राजश्री चिमाजी आपांत व आम्हांत मोठासा पेंच पडता येसें वर्तमान आहे. तरी

तुम्ही माहाडच्या लोकांस कागद व राजश्री चिमाजी आपास कागद पाठऊन ते लोक उठऊन येऊन जाणे. तेथे राहावयास प्रयोजन नाही. आपला बाणकोट गेला म्हणून दुसरियाची जागा घ्यावी यैसे नाही. बाणकोट जाणे आणि तुम्ही जाणा. माहाडास यावयास प्रयोजन नाही, यैसे परिछिन्न बोलून माहाडचे लोक उठऊन लावावयाबद्दल भिकाजी प्रभूसच पाठवीत होते, परंतु तूर्त यांस राहविले. इतकें बोलिल्यावरी याणी उतर केले कीं, हे गोष्टी कसी होईल? आणि लिहिणारानी कसे लिहिले? त्यांचें पदरीं सात किले आहेत, त्यास बेजार जाले आहेत. कोणाचे स्वाधीन करीत असले तरी हे घटकेस सिध आहेत; यैसे असोन माहाड येऊन काये करावे? अवघे जागे धन्याचे असोन लिहिणारानी लिहिले असेल तरी सुदै ल्हूत. परंतु ही गोष्टी कल्पांतीं होणार नाहीं. त्यांवरी राजश्रीनी उत्तर केले कीं, आम्हीच लबाड बोलतो, लबाड लिहितो, आमचें बोलणे गलथ आहे, यैसे बोलिले. जालें वर्तमान लिहिलें आहे. तरी बाणकोट आपल्यापासून गेला आहे त्यासच जो येत करणे तो करून घेऊन धण्याचा धण्याच्या स्वाधीन करावा. माहाडच्या उपरालियास राजत व लोक जे स्वामीनी पाठविले आहेत त्यांस अतिसत्वर पत्रें पाठऊन महाडाहून न्यावे. माहाडास कसे तन्ही होऊ लोक व राजत पत्र पावतांच उठविले पाहिजेत. जालें वर्तमान कलवें याकरितां लिहिलें आहे. सदरहू प्रमाणे वर्तमान राजश्री नारबास श्रुत करून लिहिलें आहे. त्यानीहि सांगितलें कीं धण्यास जे गोष्टीनें विपर्यास वाटेले ती गोष्टी कशास करावी? महाडासी आपल्यास काये प्रयोजन आहे? बाणकोटाचा होईल येत तितका करून येक वेळ घेऊन स्वाधीन करावा, यैसे बोलिले. विदित जाले पाहिजे. सेवेसी श्रुत होये हे विज्ञाति.

¶The letter shows how confused Shahu had been over the whole situation at Bankot.

No. 139]

[13-12-1735

पा छ ९ सावान.

श्री

पु। तीर्थरूप राजश्री आपा

स्वामी वडिलांचे सेवेसी

विनंती. राजश्री पिराजी सितोले याची बोली जाहाली नाही की काय ? बोली जाहाली असली तरी त्यास पाठविले पाहिजे व राजश्री दादोबासहि सत्वर पाठवणे. काल साईकाली च्यार घटिका दिवस होता तेव्हा दरबारास गेलो होतो. तेव्हा

राजश्री बोलिले की, माहादोबास पाठविले, वाईट केले. याचा अर्थ जो मी लाहान, मजसांघाते बोलावयास कामास न ये. इतकियाकरिता ऐसे बोलिले; व काल माहाडचे कागद आलियावर राजश्रीनी माहाडकरी यासाठी रुपये १००० येक हजार व वस्त्रे पांघुरणे २०० दोनसे रुपयाची ऐसी पाठविणार. आज जातील. सेवेसी श्रुत होये, हे विनंती.

¶*The whole letter in Balaji's own hand, shows how he was getting into Shahu's favour.*

No. 140]

[6-12-1735

नकल.

श्री

श्रीमंत राजश्री पंत प्रतिनिधी

स्वामीचे सेवेसी

विनंती. सेवक रुद्राजी कासी सां नमस्कार विनंती. ता छ २ साबान पावेतों वर्तमान येथास्थित असे विशेष. हबसियाने केलसी वेसवी जालिली. बाणकोटावर गलबतें आली म्हणून सेवेसी लिहिलें होतें; त्यास हालीं छ १ साबानी लगट करून बाणकोट घेतला. राा हरि गणेश सरदार राजश्री पंतप्रधान यांजकडील होते ते ठार पडिले. त्या समागमें वीस सरदार भले माणूस पडले. दोनतीनसैं माणूस पडलें. तेथून हबसी निघोन आंबोतावर आला. आज उद्यां माहाडावर लगट होणार. आजचे रात्रीस माहाड वेईल यैसैं वर्तमान जाहालें. याकरितां सेवेसी लिहिलें असे. विदित होये. माहाडचे मदतीस पांचसैं स्वार येका दों रोजा पावले तर बरें, नाहीतर बुडलें. विदित होय, हे विज्ञापना.

¶*Rudraji Kashi informs the Pratinidhi of the details of the fight at Bankot.*

No. 141]

[December 1735

श्री

पुा. राजश्री आपा गोसावी यांसी.

विनंती उपर. बाणकोटचे वर्तमान पूर्वी राजश्री माहादोबा याणी लि॥ होत; व हली रुद्रो कासी याचा कागद माहाडीहून राजश्री प्रतिनिधीस आला आहे, त्याची नकल राजश्री नाना याणी आपणाकडे पाठविली आहे, त्यावरून निवेदन होईल. सा [रां] श आपण घाटाखाले उतरावे आणि शत्रूस नतिजा द्यावा यैसे

राजश्रीचे मानस आहे. आपणास कलावे याजकरिता लि॥ आहे. सविस्तर भेटीनंतर निवेदन करून. विशष काये लिहिणे, कृपा केली पाहिजे, हे विनंती ?

मोर्तव
सुद.

¶Shahu's orders to Chimaji Appa to proceed against the Siddi personally.

No. 142]

[10-12-1735

पौ छ ९ सावान.

श्री

पुरवणी तीर्थरूप राजश्री आपा स्वामीचे सेवेसी.

विनंती. किले रायेगडकरी यांचे छ ४ सावानचे पत्र छ ६ सावानी राजश्री स्वामीस आले त्यांत लिहिले आहे कीं, शामलाने बाणकोट घेऊन पाडावयास लाविला आणि मंडणगडास वेढा घातला होता तोहि घेतला. वरील भेद होता त्यामुळे घेतला. आज उद्यां माहाडावरी येणार म्हणून लिहिले आहे. हे वर्तमान राजश्री स्वामीनी आईकिल्यावरी बोलिले कीं, हे वर्तमान काहीं तथ्ये नाही म्हणून बोलून बातमीस उतेकर पाठविले. विदित जाहाले पाहिजे. + सेवेसी श्रुत होये, हे विज्ञाति.

+ अक्षर नानासाहेबाचे.

¶Shahu inquires how far the news was correct that Bankot had fallen to the enemy.

No. 143]

[11-12-1735

पौ छ ७ सावान.

श्री

पुरवणी तीर्थरूप राजश्री आपा
स्वामीचे सेवेसी.

विनंती. राजश्री स्वामिनी स्वामीस कोकणात जावयाविसी सांगितले त्यावरून राजश्री नारबावास विचार पुसिला. त्याणी सांगितले की, राजश्री आपानी खाली उतरणे. तेव्हा मातबर सामान पाहिजे व शामलास नतिजा द्यावा हे उतम. यैसियासी प्रस्तुत त्यापासी मातबर फौज नाही. यास्तव जे फौज व हशम आहे ते राजश्री पिलाजी जाधवराज याजबराबर देऊन पुढे रवाना करावे आणि खासा

आपानी नसरापूर वगैरे खेडेबारियानजीक राहावे. पुढे राजश्री स्वामी फौज कैसी रवाना करितात हे व विचारप्रसंग कैसा होतो तो पाहून खासा कोकणात उतरणे तर उतरावे. तूर्त उतावली न करावी, यैसे सांगितले. त्यावरून हे पत्र लिहिले असे. यात आपल्या विचारे होईल ते करावे. राजश्री स्वामीनी संताजी नाईक जासूद व दाहा जोडे जासूद यैसे आपणाकडे रवाना केले. आणि आज्ञा केली की, राजश्री चिमाजी आपा पुण्याहून कूच करितील ते व पुढे वर्तमान होईल ते त्याचे व तुमचे जासूद बराबर येथें घेऊन येत जाणे. यैसी आज्ञा करून पाठविले असेत. विदित जाहाले पाहिजे, हे विनंती. +

+ संबंध पत्र माहदाजी अंबाजीच्या हातचें असून “ हे विनंती ” हे शब्द नानासाहेबांच्या हातचे आहेत.

¶*Shahu consults as to the best way of leading an attack against the Siddi.*

No. 144]

[13-12-1735

पा ७ ९ सावान.

श्री

पु॥ तीर्थरूप राजश्री आपा
स्वामी वडिलांचे सेवेसी.

विनंती. राजश्री स्वामी तो फारशा गोष्टी वाईट बोलतात. तरी कोट जो गेला आहे तो आपलाच गेला आहे व राजश्री स्वामीचाहि. स्वामीनी खालते उतरावे, या गोष्टीचा हेत फारसा आहे. तरी आपण अगत्यरूप आपण खालते उतरावे. सुचला अर्थ सेवेसी विदित व्हावा याजकरिता सेवेसी लिहिला आहे. माहाडकर जुझले. येकायेकीच बाणकोट गेला म्हणून फार खुशम (?) जाहाले आहेत. सेवेसी श्रुत होये, हे विज्ञापना.

+ पत्र नानासाहेबांचें.

¶*Balajirao writes how Shahu was getting restless about the campaign.*

No. 145]

[13-12-1735

पा ७ ९ सावान.

श्री

पुरवणी तीर्थरूप राजश्री आपा
स्वामी वडिलांचे सेवेसी.

विनंती. राजश्री स्वामी बाणकोटचे वर्तमान बोलिले कीं, आमचा तिकडून हुजऱ्या आला त्याणे वर्तमान सांगितलें कीं, बाणकोट कांहीं जुंझला नाही. शामल

गलां पडिल्यावरी तमाम लोक पलले. पंचवीस तीस माणूस मारले गेले. खासा आजारी होता त्यास जखमा लागल्या. तो शामलाकडे पाडाव जाहाला. ठार जाला नाही म्हणून बोलिले. विदित व्हावें याकरितां लिहिलें आहे. सेवेसी श्रुत होये, हे विनंती.

¶Letter of Balajirao informs Chimaji the news of the fall of Bankot and of the garrison not having fought properly.

No. 146]

[13-12-1735

पा छ ९ साबान.

श्री

पुरवणी तीर्थरूप राजश्री आपा

स्वामीचे सेवेसी.

विनंती. राजश्री शंभुसिंग जाधवराव याणी दोन हजार फौज ठेविली आहे म्हणून राजश्री स्वामीस वर्तमान कोणे सांगितलें आहे. त्यावरून राजश्रीच्या चितांत भर भरला आहे कीं, प्रस्तुत दोन हजार फौज मोजदाद तयार ये घटकेस त्याजवळ आहे. त्यास फौजेसह वर्तमान आणून समाधान करावें. चालीस पनास हजार रुपये खर्चास द्यावे आणि कोकणचे मसलतीस पाठवावे. पुढे त्याचे जें ऊर्जित करणे तें करावें. यैसा विचार मंत्रीयासीं करून राजश्री देवराव मेघश्याम व मंत्रीयांकडील बहिरीबा यास पाठवून त्यास आणावें यैसा विचार केला आहे. पुढे होईल वर्तमान ते लेहून पाठऊं. + सेवेसी श्रुत होये हे विज्ञाति.

+ येथून अक्षर नानासाहेबांचें

¶Shahu is pleased to learn that Shambhusing Jadhao had collected two thousand troops for the campaign.

No. 147]

[14-12-1735 (?)

पा छ १२ साबान.

श्री

तीर्थरूप राजश्री आपा स्वामीचे सेवेसी. अपत्ये महादाजी अंबाजी कृतानेक सास्टांग नमस्कार विनंती. येथील वर्तमान ता छ १० साबान सोमवार मुकाम निंबगाव ता पेडगाव येथास्थित असे विशेष. स्वामीनी पत्र पाठविले तेथे लिहिले

की “शामलाने बाणकोट पाडिला. माहाडी मजबुदी व्हावयाची ते जाहली. याउपर खासा आपण उतरावयाचे प्रयोजन आहे. येसे नाही. राजश्री स्वामीनी तो वरच्यावर पत्रांचा स्वेत लाविला आहे. येविसींचा विचार राजश्री सुमंतास पुसोन लिहिणे,” म्हणून स्वामीनी लिहिले. त्यावरून राजश्री सुमंतास पुसिले. त्याणी सांगितले की, आता आपण खासा जावे येसे प्रयोजन नाही. याउपर फौजहि आणिक पाठवावी येसेहि नाही. राजश्रीचा आगृहच आहे तरी स्वामीनी बाहेर निघोन दोन तीन कोस पुढे जाऊन राहावे म्हणजे राजश्रीचाहि हुकूम प्रमाण केला येसे होईल. बाणकोट पाडला असिला तरी आता काही जाऊन प्रयोजन आहे येसे नाही. जुनरकर मोगलानेहि आपले ठाई गुरुरी आणिली आहे. त्याच्या पारपत्यास स्वामीनी ये प्रांती असिल्याविना त्यास शह पडणार नाही येसे सांगितले. व आमच्या विचारेहि हाच विचार आहे तरी स्वामीनी कोस दोन कोस राजश्रीच्या आगृहास्तव बाहेर निघोन राहावे; पुढे जसा विचार पडेल तसे करावे, येसे आहे. यात स्वामीच्या विचारे होईल ते करावे. चाकणेजवळ स्वामीची गढी आहे ती पाडावयासी नवाबानी हुकूम केला आहे. यास्तव सैदलस्करखान दोन हजार फौजेसहवर्तमान येतात. जुनरी दोनचार हजार फौज जमा जाहाली आहे म्हणून पेडगावचा किलेदार सादतखान याणे राजश्री सुमंतास सांगोन पाठविले. सैदलस्करखान व पेडगावकर हे दोघे मेहुणे आहेत. यास्तव शादतखान यासी तथ्य वर्तमान आले आहे. त्याणी येथे सांगोन पाठविले. यास्तव इकडीलहि शाहा राखोन जो विचार करणे तो करावा येसे आहे. राजश्रीचे मानस जे, स्वामीस फौजसुधा कोकणप्रांते उतरावे म्हणजे वरकडहि फौजा उतरतील आणि गोवलकोटचे कार्य स्वामीच्या हाते करून घ्यावे येसे आहे. हे च्यान्ही विचार ध्यानात आणून जे करणे ते करावे. सेवेसी श्रुत होये, हे विज्ञापना.

¶*Shahu is naturally keen on relieving the west coast by putting down the Siddi of Janjira, a task involving a sacred legacy left by the great Shivaji. There is also the mention of Sayad Lashkarkhan who figures from this time in the service of the Nizam who later confined him for several years for his complicity in the rebellion of Nasirjung. While thus imprisoned, Lashkarkhan employed his leisure in writing the famous history of the Mussalman Grandees* मासिरुल् उमरा. *Salabatjung appointed him his minister after the death of Ramdas pant. He died in 1757.*

No. 148]

[14-12-1735

पा छ १४ साबान.

तालीक

श्री

महाराज छत्रपती स्वामीचे सेवेसी.

आज्ञाधारक पदाजी कारके मो कोट महाड सेवेसी विज्ञापना. छ १० माहे साबानपर्यंत कोट मजकूरचे व सेवकाचे वर्तमान महाराज स्वामीचे पुण्यप्रतापें करून हा कालपर्यंत येथास्थित असे विशष. महाराज स्वामीने हुजूरून कुमक कोट मजकुरी रवाना केली ते छ ८ साबानी संध्याकाळीं येऊन पावली. संताजी सिकें हुजरे व खंडोजी खोंपडे द्या जेजालबारदार वगैरे २०० दोनसें माणूस येऊन कोट मजकुरी पावले व राजश्री पंतप्रधान याकडील राऊत राा चिमणाजी छ मारीं येऊन पावले असेत. शामल छ ९ साबानी बारा गलबते व हजार माणूस मौजे दासगावी माहाडापासून दीड कोसावर आला. त्यावर कोट मजकूरची भरती राखून खुद आपण व महाराज स्वामीचे हुजरे व कोटमाराचे सरदार व लोक घेऊन शामलावर उपरालेयास गेलो. तेथें त्याचे व आपलें युद्ध दोन प्रहरपर्यंत जालें. शामलास ठेचगा देऊन खाडीभर वण केला. वीस माणूस जखमी ठार जालें. आपले तर्फेचे राा पंतप्रधानाकडील बाराजण जखमी जाले व येक ठार जाला. कोटमारापैकी अबदलाखान देसमुख पाा कोंढवी याच्या पथकाचे दोन जखमी जाले. वरकड लोक माहाराज स्वामीचे पुण्यप्रतापें करून शामल माधारा मुरडोन लाविला आणि कोट मजकुरीं सुखरूप आलों. महाराज स्वामीचे पायांजवळ आम्ही चाकर येकनिष्ठ असिलों तर आम्हास जये येईल हा निश्चये धरून माहाराज स्वामीचे पायांजवळ येकनिष्ठपणे सेवा करीत असों. लोकांचे व सेवकाचे ऊर्जित करणार माहाराज स्वामी खावंद आहेत, हे विज्ञापना.

¶The Siddi was repulsed at Dasgaum on 15th January 1733 by the garrison of Mahad and Khandoji Khopade.

No. 149]

[15-12-1735

पा छ १४ साबान.

श्री

पुरवणी तीर्थरूप राजश्री आपा स्वामीचे सेवेसी विनंती. माहाडास स्वामीनी पांवळीक व राऊत पाठविले आहेत त्याचा अर्थ राजश्री स्वामी बोलिले होते तो मजकूर छ १० साबानी रविवारीं दोन प्रहर दिवसा लेहून पाठविला आहे. तीं पत्रें पावलीं असतील. यैशास छ ११ साबानी राजश्री दादोबा आलियावरी दर-

बारास गेलो. तेव्हां राजश्री येसवंतराव पोतनिसानी राजश्री स्वामीस वर्तमान सांगितलें कीं, साहेबीं येथून माहाडचे कुमकेस लोक पाठविले ते अद्यापि पावले नाहीं. त्यांतील येकजण पारचे मुक्कामीहून वाचाने नेला, त्याचें ठिकाण लागलें नाहीं म्हणून सांगितलें. त्यावरी राजश्री दादोबा बोलिले कीं, येथून माहाड किती आणि पुण्याहून किती ? तेव्हां लोक बोलिले कीं, येथून माहाड सात गांवे आणि पुण्याहून नव दाहा गांवे आहे. त्यावरी राजश्री दादोबा बोलिले कीं, येथून लोक पाठविले त्यांस आठ दिवस जाले, अद्यापि पावले नाहीं आणि पुण्याहून पाठविले ते दुसरे दिवसीं टाकोटाक पावले. आम्हीं काहीं चाकरी केली कीं नाहीं ? यैसें असोन माहाराजांनी आमच्या लोकांविषीं आज्ञा केली आहे कीं, त्यांनी माघारे जावें. तेथें राहावयास प्रयोजन नाहीं म्हणून बोलिले. त्यावर राजश्री स्वामी बोलिले कीं, लोक केवळ उठऊन न्यावे यैसे आम्हीं बोलिलों नाहीं. कारके व खंडोजी माणकर पहिले तुम्हाकडे चाकर होते तेव्हांपासून कारक्यांत व माणकरांत पेंच पडिला आहे, त्यावरून खंडोजी माणकर माहाडास कजिया करावयावद्दल आला आहे. त्यास ताकीद करून कारक्याच्या आज्ञेत वतें ती गोष्ट करणें. कजियाच करूं लागला तरी काहीं कार्याचा नाहीं यैसें बोलिलें. ते दिवसीं तसें बोलिले, आजी असे उलटी घेऊन बोलिले; आणि आम्हास आज्ञा केली कीं, लोकांस व राउतांस लेहून पाठवणे कीं, तुम्ही माहाडास राहणे; तेथून आज्ञेविना येकंदर न जाणे म्हणून सांगितलें. त्यावरून चिमणाजी बापूजी व रामाजी माहादेव यांस पत्रें राहावयाचीं लेहून राजश्री येसवंतराव यांजपासीं देऊ. आपणहि त्यांस राहावयाची आज्ञा लेहून पाठविली पाहिजे. सेवेसी श्रुत होये हे विज्ञाति.

¶*Shahu adjusts differences between the different commanders.*

No. 150]

[15-12-1735

पा छ १४ सावान.

श्री

पुर्वणी तीर्थरूप राजश्री आपा स्वामी वडिलांचे सेवेसी विनंती. आजी छ ११ सावानी इंदुवारी राजश्री दादोबा येथें आले. त्यावरी दरबारास गेलों. यांनी पांच रुपये नजर केली. राजश्री नारबावा व अवघे सरकारकून बसले होते. यैशास आम्ही जाऊन बसल्यावरी राजश्री स्वामींनी राजश्री दादोबास पुसिलें कीं, राजश्री चिमाजीआपाजवळ फौज किती आहे, जातांत कधी म्हणून विचारिलें. त्यावरी यानी उतर दिलें कीं, जाण्याच्या मजकुराचें पत्रच माहाराजांस आलें असेल. फौजहि थोडीबहुत असेल म्हणून सांगितलें. तेव्हां नाखूष जाले आणि

फिराऊन बोलिले कीं, मिलमिलीत बोलतां, जातांत की नाही जैसे परिछिन्न सांगा. त्यावरी फिरोन यानी उतर केलें कीं, काहीं फौज कोकणांत गेली ती माहाडाच्या उपराळियास पावली आहे, काहीं त्यांजवल असेल जैसे बोलिले. आहे असेंहि नाहीं आणि नाहीं असेंहि नाहीं; मोघम गोष्ट बोलिले. राजश्री दादोबानी पांच रुपये नजर केली तेव्हां प्रथम नाखूशच बोलिले, उत्तम बोलिले नाहीं. + सेवेसी श्रुत होये हे विज्ञाति.

+ येथून अक्षर नानासाहेबांचें.

¶Shahu suspects whether Chimaji Appa was in earnest about the fight.

No. 151]

[15-12-1735

पौ छ ११ सावान.

श्री

पुरवणी तीर्थरूप राजश्री आपा स्वामी

वडिलांचे सेवेसी.

विनंती. माहाडचा मजकूर जाहलियावरी राजश्री येसवंतराव बोलिले कीं, हबसी कांहीं आपण होऊन बाणकोट घ्यावयाचे मुद्याने आला नव्हता. बाणकोटकरी यानी दोनच्यार गलबतें सजून जाऊन हबसियासीं आवाडाव करून दाणागला आणीत असत. त्यावरून सिदी सात बाणकोटकरियांस ठेचगा द्यावयास आला होता. केवळ बाणकोट खामखा घ्यावा असा अर्थ नव्हता. परंतु यानी आव सोडिला, त्याणे घेतला, जैसे वर्तमान सिदी साताने माहाडकरी यांस लिहिले होते. तुम्ही आम्ही मुलकास कौल देऊन मुलुक + दउनीमे + गे निमे आम्ही घेऊं म्हणून लिहिले होते. ते बोलिले, स्वामीस कलावे म्हणून लिहिले आहे. + सेवेसी श्रुत होये हे विज्ञाति.

+ अक्षर नानासाहेबांचे.

¶Shahu heard the news that Bankot did not fight: it deserted to the enemy through perfidy.

No. 152]

[17-12-1735

पौ छ १९ सावान.

श्री

पुरवणी तीर्थरूप राजश्री आपा

स्वामीचे सेवेसी.

विनंती. स्वामीनी राजश्री स्वामीच्या जासुदाबरावर पत्रे पाठविली छ १३ सावानी बुधवारी प्राथःकालीं राजश्री स्वामीस जासुदानीं प्रविष्ट केलीं. राजश्रीनी

आपला लाखोटा ठेऊन आमचा लाखोटा आम्हाकडे पाठविला. ऐशास तेव्हाच दरबार व्हावा तरी राजश्री हजामत करवीत होते यास्तव ना जाला. त्यावरी तृतीये प्रहरी राजश्री नारबावास व आम्हास बोलाऊन दरबारास नेले. त्यावरी राजश्रीनी आम्हास पुसिले की राजश्री चिमाजी आपानी तुम्हास कागद पाठविला आहे त्यांत काय लिहिले आहे? त्यावरी आम्ही बोलिलो की माहाडाजवळ हब-सियाची स्वारी आली होती. त्याजवरी महाराजांचे लोक व आमचे लोक चालीन जाऊन युद्धप्रसंग केला. शामलास नतिजा देऊन नामोहरम केला हें वर्तमान लिहिले आहे. व तिकडे लस्करास व लोकास दाणा गला व तंबाखू मिळत नाही. तरी साहेबी वाणी उदमी यांस ताकीद करून दाणा गला व तंबाखू वगैरे हर जिनस तिकडे घेऊन जात ते करावे, म्हणून लिहिले आहे. ऐसे बोलून स्वामीचे पत्र राजश्री मंत्री याजवळ वाचावयास दिले. त्याणी वाचून दाखविले. त्यावरी राजश्री बोलले की राजश्री चिमाजी आपा जातात की नाही हे सांगणे. त्यावरी राजश्रीचे जासूद स्वामीकडून आले. ते बोलिले की 'डैरा मात्र बाहेर उभा केला आहे परंतु जावयाची गडबड कांही दिसत नाही.' हें वर्तमान आइकोन उगेच राहिले. त्यावरी अवधियांस सदरेसच बसऊन आपण वाडियांत जाऊन फिरोन आले आणि स्वामीस व राजश्री पिलाजी जाधवराव यांस ऐसी दोन पत्रे लेहून आम्हाजवळ दिली. आज्ञा केली की टाकोटाक पावती करून जाव आणवणे म्हणून सांगितले. त्यावरून दोन्ही लाखोटे स्वामीकडे पाठविले आहेत. त्यास जाधवरावाचा लाखोटा जाधवरावाकडे पावता करावा आणि त्यांचे उतर आणऊन पाठऊन द्यावे. परंतु प्रस्तुत दोन्ही लाखोटे पावतील तेच क्षणी स्वामीनी आपले उतर पाठऊन द्यावे आणि जाधवरायाचा लाखोटा आपणाजवळ पावला तो त्यांज-कडे पाठविला आहे, उतर आणऊन पाठऊन देऊं म्हणून लेहावे. राजश्री स्वामीस एक पत्र व आम्हास एक पत्र सदरहुप्रमाणे पाठऊन द्यावे. सेवेसी श्रुत होय हे विज्ञापना.

¶ Balajirao writes from Satara to Chimaji at Poona telling him how anxious Shahu was to know whether Chimaji was proceeding against the Siddi or not.

No. 153]

[18-12-1735

पौ छ १४ सावान.

श्री

पुरवणी तीर्थरूप राजश्री आपा स्वामीचे शेवेसी.

विनंती. राजश्री स्वामी बोलिले की राजश्री चिमाजी आपा खामखा कोकणात उतरत आहेत, हा आमचा निशा पूर्ण आहे म्हणून बोलतात आणि स्वामी खोकरी

पावेतो मारीत जाऊन हवसियास बरा नतिजा देतील यांत संशय नाही, ऐसे मानस जाणून राजश्री देवजी सोमवंसी व राजश्री संभुसिंग जाधवराव यांस सत्वर बोलविले आहे. वरकडहि फिरकोळ फौजास ताकीद करून आणवीत आहेत. तरी स्वामीनी ये गोष्टीचा विचार पुरता करून राजश्री स्वामीस व राजश्री नारबावास पत्रे लेहून पाठवावी. विचारे जो परियाये निघेल तो लेहून पाठविला पाहिजे. आपले चितात जो विचार सुचला असेल तो वरचेवर लेहून पाठविला पाहिजे. राजश्रीच्या चितांत मनसबा असा आहे कीं स्वामीस कोकणात उतरावें. हरेश्वराकडील व हवसियाचा मुलुक अगदी मारावा आणि अगदी फौजेसुधां गोवलकोटाकडे जावें. तथापि स्वामी गोवलकोटाकडे जावयास अनमान करतील तरी तेथून राजश्री नारबावास पाठऊन स्वामीस गोवलकोटास पाठवावे असा विचार दिसतो. प्रस्तुत हा मनसबा बोलून दाखवीत नाही. स्वामी घाट उतरले म्हणजे उपक्रम करणार. स्वामीनी काये विचार तो अगोधरीच लेहून पाठवावा. फौजा कोणी अद्याप जमा जाल्या नाहीत तोंच काय विचार तो लेहून पाठविला पाहिजे. सेवेसी श्रुत होय हे विज्ञाति.

¶Shahu's anxiety about Chimaji proceeding to Gowalkot.

No. 154]

[पों 18-12-1735

पो छ १४ साबान
सनसीत.

श्री

राजश्री चिमाजीपंत आपा स्वामी गोसावी यासी.

श्री सकलगुणालंकरण अखांडितलक्ष्मीआलंकृत राजमान्य स्नो पिलाजी जाधवराव दंडवत विनंती. येथील कुशल जाणून स्वकीयेलेखनआज्ञा कैली पाहिजे. यानंतर आपले पत्र व राजश्री नानाच्या पत्राच्या नकला पाठविल्या त्या पावल्या. वर्तमान साकल्य कळले. ऐसियास जीव तोडून स्वामी कार्यावरी कस्त मेहनत करावी त्याचा फलादेश हाच आहे. त्यांनी भलत्याच च्यार गोष्टी विकल्याच्या लिहिल्या तरी त्याच आपणास खऱ्याच वाटतात. बरे धणी आहेत. प्रसंगासारखे वर्तवें. महाडी जमाव आहे तो उठवावा म्हणऊन लि॥ हे उत्तम जालें. आपला जमाव महाडी आहे; त्यापैकीं मानगड व तळा घोसाळा याजकडील जमाव असेल तो तिकडे जावयास आज्ञा करावी व इकडे आणावयाचे असतील तर वरते आणावे, याउपरी तेथें ठेऊन सार्थक नाही. महाडी युध्यप्रसंग जाला.

लोक जखमी जाले व मयतहि जाले. कस्त मेहनत केली त्याचा फलादेश चांग-
लाच जाला. याउपरी राजश्री स्वामीची पत्रे आलीं आणि जावसाळ देणे तो
इतकाच द्यावा जे, महाडीहून जमाव उठवावयाची आज्ञा जाली, त्यावरून उठऊन
पेण कर्नाळा या प्रांती गनिमाची धामधूम जाली, याजकरितां तिकडे कुमकेस
पाठविले असे त्याहावें. आम्हाकडे हुजरे आले तरी आम्हीहि कर्नाळ्याच्या उप-
राळियास गनीम आला आहे तिकडे धामधूम जाली आहे, तिकडे जातों ऐसें
लेहून देऊं. काल मंगळवारी राजश्री स्वामीचे आज्ञापत्र आम्हास उंटाविसी आलें.
त्यावरून दोन उंट डेज्याचे होते तेच दिले. आणिक कांही लि॥ नव्हतें.
उंटाकरितां आपल्याकडे राऊत येणार आहेत कळावें. विशेष काय लिहिणें ?
लोभ कीजे हे विनंती.

¶*Pilaji Jadhao's letter to Chimaji Appa complaining of his difficulties and
desiring to proceed against the Siddi in the region of Karnala and Pen.*

No. 155]

[पौ 18-12-1735

पौ छ १४ सावान.

श्री

पुरवणी तीर्थरूप राजश्री आपा स्वामी
वडिलांचे सेवेसी.

विनंती. राजश्री येसवंतराव पोतनीस आज्ञी मंगळवारी प्रहर दिवसा येथे
आम्हाकडे आले होते. त्यांनीं वर्तमान सांगितले कीं बाणकोटचे वर्तमान
आपलेकडे आले आहे जे 'हबसी बाणकोट बांधत आहे. बकाजी माहाडीक
याणे चौबुर्जी घातली आहे त्यास मेढा घालून खंदक खणून कातल काढून
पाठीसी भर घालून मजबुदी करित आहे' म्हणून सांगितले. तरी स्वामीनी
दोघे माणसे विस्वासू पाठऊन तथ्य वर्तमान आणून लेहून पाठऊन द्यावें.
सेवेसी श्रुत होय हे विज्ञापना.

¶*Letter from young Nana to Chimaji Appa, giving news and activities of
Shahu at Satara.*

No. 156]

[पो 18-12-1735

पौ छ १४ सावान.

श्री

पुरवणी तीर्थरूप राजश्री आपा
स्वामीचे सेवेसी.

विनंती उपरी. पदाजी कारके यांचा कागद माहाडीहून आला त्याची नकल करून पाठविली आहे. त्यावरून विदित होईल. राजश्री श्रीपतराऊ प्रतिनिधी पुढे सावेलीस आले. सातारियास येणार म्हणून वर्तमान आले. राजश्री येमाजीपंत व माहादाजी घाटगे मागे ठेविले आहेत. राजश्री उदाजी चव्हाण याची समजावीस करून येतील. कलले पाहिजे. सेवेसी श्रुत होय हे विज्ञाति.

¶Nana to Chimaji communicating news from Satara about Pratinidhi and Mahad.

No. 157]

[पो 18-12-1735

पौ छ १४ सावान.

श्री

पुरवणी तीर्थरूप राजश्री आपा स्वामी
वडिलांचे सेवेसी.

विनंती. स्वामीकडून राजश्री स्वामीचे रिकिबदार छ ११ सावानी सोमवारी प्राथःकालीं आले. त्यांनी जवानी राजश्री स्वामीस वर्तमान सांगितले कीं 'राजश्री चिमाजी आपा जवळ फौज दोन हजार व हशम दोन अडीच हजार आहे. पुण्याहून कूच करून खासाच महाडचे रोखे जाणार आहेत' म्हणून सांगितले. ते आइकोन, स्वामी खासाच जातात, म्हणून राजश्री स्वामी बहुत संतोषी आहेत. सेवेसी श्रुत होय हे विज्ञाति.

¶Nana to Chimaji communicating how pleased Shahu was to learn of Chimaji's move against Mahad.

No. 158]

[पो 18-12-1735]

पा छ १४ सावान.

श्री

पुरवणी तीर्थरूप राजश्री आपा स्वामी
वडिलांचे सेवेसी

विनंती. महाडाहून रामाजी माहादेव व चिमणाजी बापूजी यांची पत्रें आलीं होतीं. त्यास जाव लेहून पाठविला आहे कीं 'राजश्री स्वामीची आज्ञा आहे तरी तुम्ही महाडच्या उपराल्यास राहाणे. तीर्थरूप राजश्री आपांचे उठून जावयाविसीं पत्र आलें तज्हीं येकायेकी न जाणे. दुसरीया पत्राची वाट पाहणे. तथापि गनीम आपल्या किल्याकोटाच्या गला पडिलाच तरी प्रसंगानुरूप जिकडे वनेल तिकडे उपराला करणे' म्हणून पत्रें पाठविलीं आहेत. स्वामीस कळावे म्हणून लिहिलें आहे. + सेवेसी श्रुत होये हे विज्ञाति.

+ पत्र नानासाहेबांचें.

¶Shahu orders succour for Chimaji in his move against Mahad.

No. 159]

[पो 19-12-1735]

पा छ १९ सावान.

श्री

पुरवणी. तीर्थरूप राजश्री आपा स्वामींचे सेवेसी विनंती. बाणकोट शामल पका बांधत आहे. बहुत मजबुधीचें काम करीत आहे म्हणून दरबारास वर्तमान लाहानथोराचे तोंडे आहे. आणि राजश्री स्वामीहि बोलतात. तरी स्वामीनी बरी चौकसीने खबर आणवावी. वरील काम पाडून खालतें बांधत असेल ते आइते समई येकदांच दिसों लागेल. मग काहीं शामल आटोपणार नाही. जरी बाणकोट बांधत असिला तरी अल्पांकुर आहे तोंच त्याचा विचार करावा. पुरती मजबुदी जालियावरी बहुत प्रेत्न लागेल. तेथें विस्वासू माणूस पाठऊन बरी चौकसीने बातमी आणून लेहून पाठविलें पाहिजे. येथे जें लोक बोलतात तें आम्ही लिहितों. विदित जालें पाहिजे * सेवेसी श्रुत होये हे विज्ञापना.

* येथून पुढील अक्षर निराळ्या वळणाचें.

¶Nana communicates to Chimaji the news received at Satara of the Siddi strengthening the fort of Bankot.

No. 160]

[पो 21-12-1735]

पा छ १७ साबान अस्तमान.

श्री

पु॥ तीर्थरूप राजश्री आपा स्वामी वडिलाचे सेवेसी विनंती उपरी. राजश्री स्वामी कोकणात जावयाविसी स्वामीस वरचेवर लिहितात. याचे उतर राजश्री स्वामीस ल्याहावे की आपणाजवळ भारी फौज नाही. दुसरियाचे भरवसियावर गेलियाने स्वामीकार्य होते ऐसे नाही. उगेच खालते जावे आणि कार्य न होता फिरोन यावे, या पर्याये जे स्वामीस सुचेल ते राजश्री स्वामीस ल्याहावे. आम्हासहि याच विषई येक पुरवणी ल्याहावी. सेवेसी श्रुत होये हे विज्ञापना.

¶Nana to Chimaji asking the latter how he was unable to proceed on the campaign without proper preparation.

No. 161]

[पो 21-12-1735]

पा छ १७ साबान अस्तमान.

श्री

पु॥ तीर्थरूप राजश्री आपा स्वामी वडिलाचे सेवेसी विनंती उपरी. ह्या ज्या पुरवणिया लिहिल्या आहेत त्या राजश्री नारबावा मंत्री याचे विचारे लिहिल्या आहेत. उतरे सत्वर पाठविली पाहिजे. सेवेसी श्रुत होये हे विज्ञापना.

No. 162]

[पो 21-12-1735]

पा छ १७ साबान,

अस्तमानी.

श्री

पु॥ तीर्थरूप राजश्री आपा स्वामी वडिलाचे
सेवेसी.

विनंती उपरी. आज प्रातःकालीं राजश्री नारबावा मंत्री दरबारास गेल होत ते समई राजश्री स्वामी बोलिले कीं 'राजश्री देवजी सोमवसी, हिदुराव दोन अडीच हजार फौज घेऊन आले. त्यास त्यापैकी देखील पथके सरलस्करची फौज कोकणात उतरावी. वरकड फौजेस पोटा भरावयास निरोप द्यावा. राजश्री सभाजी सरखेल सुवर्णदुर्गास आले. या उपरी राजश्री चिमाजीआपा याचा कोकणात

उतरावयाचा अनमान दिसतो. याजकरितां राजश्री आनंदराज पंडित सुमंत यास त्याजकडे पाठऊन द्यावे' इतके सांगून स्नानास गेले. सेवेसी श्रुत होय हे विज्ञापना.

¶*Shahu orders the Somvanshis to proceed to Konkan against the Siddi.*

No. 163]

[पो 21-12-1735

पा छ १७ सावान,
अस्तमान.

श्री

पु॥ तीर्थरूप राजश्री आपा

स्वामी वडिलांचे सेवेसी विनंती उपरी.

राजश्री स्वामी आपणास लिहितील जे 'राजश्री पिलाजी जाधवराज यास पाठवणे' म्हणून पत्र लिहितील. त्याचे उतर राजश्री स्वामीस ल्याहावे जे 'राजश्री संभाजी आंगरे सरखेल गोवळकोटास येतील तेव्हा राजश्री पिलाजी जाधवरायास पाठऊ.' या पर्यायाविषई जे राजश्रीस लिहिणे ते लिहिले पाहिजे. सेवेसी श्रुत होये हे विज्ञापना.

¶*Nana keeps Chimaji informed of Shahu's inclinations.*

No. 164]

[पो 24-12-1735

पौ छ २० सावान.

श्री

पुरवणी तीर्थरूप राजश्री आपा स्वामी

वडिलांचे सेवेसी.

विनंती. बाणकोटचे वर्तमान येथे बहुत करून हबसी बांधून बळकटी करितो म्हणून आहे. सत्य मिथ्या न कळे. ऐशास बाणकोट बांधतच असिला तरी व्यावयाचा विचार स्वामीनी काय केला आहे ? दिवसे दिवस मजबुदीच होत असेल. त्याचा येत्नाचा प्रसंग कसा काय केला आहे ? राजश्री पिलाजी जाधवराव यांस पाठऊन बाणकोट व्यावयाचा विचार केला आहे, की आणिक कांही मनसब केला आहे ? कसाकाय विचार स्वामीनी केला असेल तो स्वामीनी लेहून पाठविले पाहिजे. येथून राजश्री स्वामीची पत्रे दिनप्रतीने तीन च्यार

स्वामीस गेली, त्याचें अद्यापि एक उतर स्वामीनी पाठविले नाहीं. राजश्री स्वामी सकाल संध्याकाल आम्हास नित्य पुसतात, 'उतर काय निमित्त येत नाहीं ?' तरी स्वामीनी अविलंबे उतरे पाठविली पाहिजेत. स्वामीस जो मनसबा सुचला असेल तो सविस्तर लेहून पाठविला पाहिजे. सेवेसी श्रुत होय हे विज्ञाति.

¶*News of Bankot and of Shahu's Court communicated to Chimaji.*

No. 165]

[25-12-1735

पौ छ २२ साबान.

श्री

तीर्थरूप राजश्री राऊ व ता राजश्री आपा
स्वामीचे सेवेसी.

आपत्ये मल्हार तुकदेव कृतानेक सां॥ नमस्कार विनंती उपरी. स्वामीच्या आशीर्वादिकरून ता छ १९ जमादिलाखर शनवार संध्याकाळचा च्यार घटका दिवसपर्यंत कुशल असो विशेष. आजी त्रितीये प्रहरीं दरबारी कारभार जाला. गोवळकोटीहून वर्तमान आले की राजश्री संभाजी आंगरे सरखेल याजकडील मोर्चे उठोन गेले. त्यावरून राजश्री स्वामीच्या चिंतात बहुत एक प्रकारे भासले. खासाच स्वार होऊन जावे परंतु वाडियात दोन दिवसे बरे वाटत नाहीं, याकरितां आठ दिवस स्वारी तकूव जाली. आणि स्वामीस पत्र व राजश्री आनंदराऊ पंडित सुमंत यास पत्र व चिरंजीव राजश्री बाबास पत्रे लेहून आम्हाजवळ दिल्ली कीं 'पत्रे ती दिवसामध्ये पावती करून पाचवे दिवसी उतर आणून देणे. जरी राजश्री पिलाजी जाधवराऊ आले तर उत्तमच जाले. त्याचे येणे होत नाहीं तेव्हा खासा आम्ही व हुजरात कोकणांत जाऊन. आम्ही गेलियावर आमचे सेवक असतील ते आम्हा समागमे येतील' ऐसें बोलिलियावर राजश्री नारबावा मंत्री यांनी उतर दिल्ले कीं 'माहाराज बोलतात ते येथार्थच आहे.' तरी स्वामीनी पिलाजी जाधवराऊ यास पनासा राऊतानी पाठऊन द्यावे, म्हणजे स्वामीची जावयाची मोकळीक जाली. स्वामी ये गोष्टीस अनमान करितील तर राजश्री स्वामी कोकणामध्ये निश्चयरूप जातील. तेव्हां स्वामीस फौजेसहवर्तमान खासा यावे लागेल. आणि नेहमी मसलेत गला पडेल. हा विचार स्वामीनी पुरता ध्यानास आणून राजश्री पिलाजी जाधवराऊ यास पाठऊन द्यावे. स्वामी म्हणतील कीं त्यास नारू जाले आहेत, बरे वाटत नाहीं, तरी पालखीत बसोन सातारियास राजश्री स्वामीपासी राहतील. येथे आलियावर राजश्री संभाजी

आगरे सरखेल यास पत्रे पाठवितील कीं राजश्री पिलाजी जाधवराऊ सातारियास आले. त्यावरून मारानिलेस विश्वास येऊन जमावानसी गोवलकोटास येतील. राजश्री स्वामीचे कार्य होऊन संतोषी होतील. तरी स्वामीनी राजश्री पिलाजी जाधवराऊ यास पाठऊन द्यावे. विदित जाले पाहिजे. सेवेसी श्रुत होय हे विज्ञापाना.

¶*Shahu arranges about the relief of Gowalkot. Letter from Satara by Malhar Tukdev Purandare.*

No. 166]

[पो 26-12-1735

पौ छ २२ सावान.

श्री

राजश्री आपा साहेबाचे सेवेसी.

सेवेसी विनंती. बाणकोटाहून काल एक ब्राम्हण ठिकाणाहून आला. त्याणे वर्तमान सांगितले कीं 'सिदी साद बाणकोटास आहे. बाणकोटातील कुली सामान दाणागलदेखील तोफा सारे आरमारावरी चढविले. जरांरा राहिला आहे. फौजाचा जोरा जाहला तरी फौजा मंडणगडपर्यंत आल्या म्हणजे बाणकोट सोडून जाऊन कर्णालियाच्या खाडीस जाऊन किल्यास दाणागला पोहचवावा. वेढा आहे तो उधळावा' ऐसी बोली बाणकोटची आहे. ब्राम्हण ठिकाण सूध राजपुरीहून दिवे श्रीवर्धनावरून हेश्वराकडून बाणकोटास आला. तेथून इकडे आला. त्याणे सांगितलें त्यावरून सेवेसी लिहिले असे. स्वामीनी कर्णालियाकडे लोक आहेत त्यास सावधतेची आज्ञा केली पाहिजे. राजश्री विठल सिवदेऊन काल रागा खंडोजी माणकर याजकडे पोहचले. दुसरे वर्तमान भटानें सांगितले कीं बाणकोटाकडे फौज न गेली तर चौकीदाखल हबसियानें व आंगन्यानीं राखावा ऐसा करार जाला आहे. सविस्तर वृत्त राजश्री सरखेलीकडील निवेदन करावया दूत पाठविले आहेत त्यावरून विदित होईल. हे विनंती.

¶*News of Siddi Sat's movements near Bankot is communicated to Chimaji Appa.*

पौ छ २९ सावान.

श्री

पुरवणी तीर्थरूप राजश्री आपा स्वामी
वडिलांचे सेवेसी.

विनंती उपरी. राजश्री विसाजी राम राजश्री सरखेलीकडून येथे आले आहेत. त्यांसी राजश्री स्वामीनी बोली केली कीं 'सरखेलीस दर्शनास घेऊन यावें. येथें आल्यावरी पंचवीस हजार रुपये खर्चास देऊं. नजरेस पैका व वस्त्रें देखील आपण देऊं. त्यास नजरेचे देखील संकट पडूं देणार नाहीं. राजश्री मानाजी आंगरे याचें सख्ये करून देऊं. हे वडील भाऊ ते धाकटे भाऊ ऐसें करून त्याचे याचे मनोदयानरूप एकत्रता करून देऊं. पंचवीस हजार रुपये गोवळ-कोटचे मसलतीस खर्चास देऊं. दर्शनांती रवानगी करून' बराबर सरलस्करची फौज द्यावी सरखेलीनें व सरलस्करानें गोवळकोट अंजनवेल घ्यावी ऐसा सिधांत करून विसाजीपंतास सरखेलीस आणावयास आजी रवाना केले जातील. सरखेल येत तोवर सरलस्कर व हिंदुराव फौजेसुधां येथेंच असावे ऐसे बोलिले. त्यावरी सुमंत बोलिले कीं इतके दिवस खर्च खात काय म्हणून त्यांनी वसावें ? त्यावरी राजश्री बोलिले कीं आजिच कोकणांत गेल्यास खर्च बहुत लागेल कीं येथे राहिल्यास बहुत लागेल ? कोकणांतील खर्चापेक्षां येथे राहिल्या काही तरी सरफेवार पडेल ऐसी बोली जाली. त्यावरोन दिसोन येते कीं सरखेल येत तोंवर यांचे राहणे येथेच जालें. प्रस्तुत जाले वर्तमान विदित व्हावे याकरितां लिहिलें आहे. पुढें होईल वर्तमान तें लेहून पाठऊं. सेवेसी श्रुत होय हे विज्ञापना.

¶*This and the following four letters are from young Balaji to Chimaji Appa, all detailing the consultations and plans going on at Shahu's court.*

No. 168]

[पौ 29-12-1735]

पा छ २९ सावान.

श्री.

पुा तीर्थरूप राजश्री आपा स्वामी वडिलांचे सेवेसी विनंती. आज राजश्री आनंदराज सुमंत याचे घरास भोजनास गेलो होतो. ते समई त्यानी सांगितले जे, 'आपास पत्र लिहिणे जे.—कल्याणाकडे खबरदारी करवणे. सिदी साद दगेखोर आहे. कोणे समई काय करील ऐसा भरवसा येत नाही' म्हणून सांगितले, त्याजवरून सेवेसी लिहिले आहे. हे विज्ञापना.

¶*News of Shahu's court communicated to Chimaji.*

No. 169]

[पौ 29-12-1735]

पा छ २९ सावान.

श्री.

पुा तीर्थरूप राजश्री आपा स्वामी वडिलांचे सेवेसी विनंती. काल रामाजी माहादेव व चिमणाजी बापूजी यांची पत्रे आली, तेथे लिहिले आहे जे, 'रा संभाजी आंगरे सरखेल याचे व हबसियाचे सख्य होते' म्हणून लिहिले आहे. सेवेसी लिहिलेच असेल. स्वामीस कलावे म्हणून लिहिले असे. सारांश पाणकोट शामलाने वसवावा, बाणकोट आंगरीयाने वसवावा. परंतु चौकीदाखल लोक ठेवावे. घाटावरून फौजाचा जोरा जाहाला तरी बाणकोट शामलाने सोडून जावा. फौजा न आल्या तरी दोघानी राखावा ऐसा करारदाद जाहाला म्हणून लिहिले आहे. त्यानी लिहिलेच असेल. विदित व्हावे म्हणून लिहिले असे हे विज्ञापना.

¶*News of negotiations of peace going on between Sambhaji Angre and the Siddi.*

No. 170]

[पौ 31-12-1735]

पौ छ २७ सावान.

श्री.

पुरवणी तीर्थरूप राजश्री आपा स्वामी
वडिलांचे सेवेसी.

विनंती उपरी. रा. देवराव मेघशाम व बहिरोबा राजश्री संभुसिंग जाधव-
रायास आणावयास गेले आहेत. त्यांचे पत्र छ २३ सावानी आले. त्यांत लिहिले
आहे की 'कबुलातीची फौज मुलुकगिरीस जावयास ठेविली आहे. त्यास मसलतीस
जावयास बोलाविले तरी त्या फौजेस पैका रोख दिल्याविना कोकणचे मसलतीस
जावयास येते ऐसे नाही. तरी तूर्त दाहा हजार रुपये रोख पाठवावे. व दीड
लक्ष रुपयाचा सरंजाम द्यावासा कला आहे. त्याच्या सनदा सिध करवाव्या
म्हणजे यांचा अनमान नाही. हे येतच आहेत.' ऐसे कितेक प्रकारे बहुत
लिहिले आहे त्यावरून राजश्री स्वामीनी त्यांस व राजश्री संभुसिंग जाधवराव यांस
लिहिलें की, 'हा समय पुन्हा येतो ऐसे नाही. तुम्ही खातीरजमा राखोन येणे.
सरंजाम दिढालक्षाचा कबूल केला आहे तोहि देऊ. आणि ठिकाण सोडिल्याचें
वर्तमान येईल, अलीकडे याल तेव्हां, पांचसात हजार रुपये तूर्त खर्चासहि पाठऊन
देऊ.' ऐसे बहुत प्रकारे समाधानपूर्वक आपली पत्रे व राजश्री फत्तेसिंगबावाचे

पत्र व राजश्री सिवाजी पांडुरंग यांचे पत्र ऐसी पाठविली आणि बोलिले कीं येथे येऊन कोकणात उतरलेच तरी पनास हजार रुपये नक्त खर्चास द्यावे लागतील, म्हणून बोलिले. जाले वर्तमान कळावे याकरितां लिहिले आहे. सेवेसी श्रुत होय हे विज्ञापना.

¶*News of discussions at Shahu's court sent to Chimaji Appa by Nana.*

No. 171]

[पौ 31-12-1735

पा ८ २७ साबान.

श्री

पुा तीर्थरूप राजश्री आपा स्वामी वडिलांचे सेवेसी विनंती. राा नारोजी कडू याजकडून माहाडाहून पत्र आले. तेथे वर्तमान लिहिले जे, 'सिदी साद च्यार गलबते व दोनतीनसे माणूस जरारे बाणकोटी ठेऊन आपण कर्णालियाकडे येऊन गला चढवावा. आवाई घातली आहे जे सुतेंकडे जाणार' ऐसे वर्तमान मारानिलेनी साविस्तर लिहिले होते ते पत्रार्थ राजश्री स्वामीस विदित संकलित मात्र केला. त्यावर राजश्री बोलिले जे तुमची फौज कोकणात उतरवितो ती राववावी याजकरिता ऐसे सांगता. त्यावर आम्ही बोलिलो जे. माहाडचे पत्रामध्ये वर्तमान लिहिले आहे जे ते विदित केले. हा विचार काही आपानी लिहिला नाही. मग बोलिले जे 'आपापासून तेथे पत्र जाऊन येथे लिहिले असेल' ऐसे उगच स्वामीसी विनोद करून बोलिले. सेवेसी श्रुत होये हे विज्ञापना. ये गोष्टीचा विपर्यास काही चितात न आणावा. सेवेसी श्रुत होय हे विनंती.

¶*News of Shahu's court communicated to Chimaji.*

No. 172]

[2-1-1736

छ ४ रमजान.

श्री

पुरवणी राजश्री राऊ व ताा राजश्री
आपा स्वामीचे सेवेसी.

विनंती उपरी. छ २९ साबानी प्राथःकालीं तीर्थरूप राजश्री तात्या व राजश्री नारबावा मंत्री व राजश्री आनंदराऊ पंडित सुमंत दरबारी असतां राजश्री स्वामीनी राजश्री अंताजी सिवदेऊ यास बोलाऊन आज्ञा केली कीं तुम्ही पाचाडी जाऊन

राहणे. हुजूरचे निसवतीने त्यांनी मान्य केले. अगोघर मान्य केले नवते. मागती राजश्री पंतप्रतिनिधी व अंताजी सिवदेऊ यानी विचार करून राजश्री स्वामीकडे निरोप पाठऊन बोली खरी करून मान्य केले. विदित जाले पाहिजे. सोमवारी स्वार होऊन जाणार विदित जाले पाहिजे. सेवेसी विज्ञापना.

¶Purandare writes to Bajirao and Chimaji that Shahu had ordered Antaji Shivdeo, brother of Yamaji Shivdeo (Pratinidhi's Mutalik) to take his post at Pachad near Raigad.

No. 173]

[9-1-1736

छ ९ रमजान.

श्री

पुरवणी राजश्री राज व ताा राजश्री
आपा स्वामीचे सेवेसी.

विनंती उपरी छ ६ रमजानी संध्याकाळीं देवराऊ मेघशाम याचे पत्र राजश्री स्वामीस आले. त्याची नकल करून स्वामीकडे पाठविली आहे. त्यावरून सविस्तर वर्तमान कळो येईल. राजश्री कृष्णाजी पवार व उदाजी पवार यानी स्वारा समागमे पत्रे पाठविली ती छ ६ रोजी संध्याकाळीं प्रविष्ट जाली. त्याच्या नकला करून पाठविल्या आहेत त्यावरून कळो येईल. मारनिलेनी पंचवीस स्वार पाठविले त्यापैकीं दोघे सिपाई शहाणे बोलके दरबारास राा आपाजीपंत व नरसीपंत घेऊन आले होते. त्यास जबानी वर्तमान राजश्री स्वामीनी पुसिले. यांनी सांगितले कीं कुल लस्करांत हिमत बरी आहे. राजश्री बकाजी महाडीक जमावानसीं आले आहेत. त्याच्या मते मुचें लाऊन महाड हस्तगत करावें. कार्य खायेनखाये होते. कितेक गोष्टी पवाराच्या सांगितल्या. त्यावरून राजश्री स्वामी संतोषी होऊन कुल सरदारांस आज्ञापत्रे पाठविली की माहाडास मुचें लाऊन हस्तगत करणे. पाचाडीहून तोफा आणून मोचें लावणे म्हणून पत्रे पाठविली. राजश्री येमाजी सिवदेऊ यास पत्र पाठविले कीं पाच उची भाडी देणे. स्वामीस वर्तमान कळावे याकरितां लिहिले. राा अंताजी सिवदेऊ पाचाडास जाणार होते. परंतु अद्याप त्याची रवानगी जाली नाही. बहुधा त्याचे जाणे होता दिसत नाही. विदित जाले पाहिजे. सातारियास फौज दीड दोन हजार स्वार जमा जाले आहेत. बारा पंधरासे मावळे लोक नवे चाकर

ठेविले आहेत. दो चौ दिवसांनी त्यांची रवानगी गोवळकोट अंजनवेलीकडे रवाना करावी ऐसी तजवीज आहे. त्यामध्ये राजश्री बावामंत्री यांचा यावयाचा मार्ग पाहत आहेत. विदित जाले पाहिजे, सेवेसी श्रुत होय हे विज्ञापना.

¶Letter to Bajirao and Chimaji Appa from Shahu's court, dealing with the suggestion of Bakaji Mahadik to reduce Mahad with guns.

No. 174]

[21-2-1736

पौ छ २२ सवाल.

श्री

पुरवणी तीर्थरूप राजश्री आपा स्वामीचे सेवेसी.

विनंती उपरी. छ १९ सवालीं मदवारी प्रातःकालीं राजश्री जिऊबा व गोविंदराव व भास्कर वैद व आणीकहि दाहापाच जण छोटेश्वानी दरबारी हेते. राजश्री प्रतिनिधी व मंत्री हे नव्हते. आम्हीही नव्हतो. तेव्हा दरबारी चर्चेवरून चर्चा राजश्री भास्कर वैद्यानी चालविली कीं सरखेलीनी महाराजांस जिनस पाठविला आहे तो घ्यावा. माधारा दिलहा न पाहिजे. तेव्हा राजश्री स्वामीनी त्यास झिडकाविले. आम्हास कांही नलगे. ज्यास पाहिजेसारखा असेल त्याणे विकावा. अगर भलते करावे. आम्हास नलगे. त्यावरी भास्कर वैद्यानी कांहीं सरखेलीची स्तुती आरंभिली. बोलिले कीं तो साहेबकामावर एकनिष्ठ आहे. असे बोलतात की गोवळकोट आहे काय? राजश्री पिलाजी जाधवराव दोन हजार फौजेनसी गोवळकोटास आलियावर ते कायें लक्षप्रकारे होईल. आपणहि साहेबचाकरीस चुकणार नाहीं म्हणून सरखेल बोलतात, ऐसे भास्कर वैद्य बोलिले. त्यावरून राजश्री स्वामी बोलिले कीं पिलाजी जाधवरायास हुजूर तूर्त यावयाची आज्ञा करावी. ऐसे बोलून दस्तकाचे पत्र लेहून राघोबा राजिवडा कलमदानबारदार यास राजश्री सुभेदारास आणावयास पाठविले. स्वामीस कळवि याकरितां लिहिले आहे. विदित जाले पाहिजे. स्वामीपासून राजश्री जाधवरायास पत्र लेहून घेतले हेते तेहि राघोबा राजिवड्याबराबर पाठविले. विदित जाले पाहिजे. सेवेसी श्रुत होय हे विज्ञापना.

¶Letter containing news of the events at Shahu's court conveyed by Purandare to Chimaji Appa.

No. 175]

पौा छ २९ मोहरम.

श्री

राजश्री पंतप्रधान गोसावी
यांसी.

ॐ श्रीमत् सकलगुणालंकरण अखंडितलक्ष्मीआलकृत राजमान्य श्री पिलार्जा जाधवराऊ कृतानेक दंडवत विनंती. येथील क्षेम ताा छ २७ जिल्काद जाणोन स्वकुशललेखनार्थ आज्ञा करीत आसिले पाहिजे विशेष. सांप्रत काही दिवस स्वामीकडील वृत्त कळो येत नव्हते. त्यास आपली पत्रे राणार्जांचे भेटानंतर राजश्री आपास आली. त्यावरून साकल्य वृत्तांत कळोन बहुत समाधान जाले. आम्हाकडील वर्तमान तरी आम्ही आपली आज्ञा घेऊन माघास आल्यानंतर सातारियास येऊन राजश्री स्वामीचे दर्शन घेतले. तदोतर येक मास सन्निधच होतो. त्यानंतर बाणकोटास शामलाने आवात केला, हे वर्तमान राजश्री स्वामीसन्निध आल्याउपर आम्हास तळघाटे उतरावे यैसी आज्ञा करून पुण्यास रवाना केले. आज्ञेप्रमाणे राजश्री आपाचा निरोप घेऊ [न] कोकणांत स्वार होऊन जाऊन बाणकोट शामलाने घेतला होता तो पुनरोक्त त्याजपासून हस्तगत करून माहाड व किले रायगडच्या उपरालियास्तव गोरगाव तौपियांत मुकाम करून दोन मासपर्यंत राहिलो आसता राजश्री स्वामी याणी पुनरोक्त हुजूर दर्शनास बलाविले. त्यावरून आज्ञेप्रमाणे येऊन राजदर्शन घेतले. राजश्री आपासहि दर्शनास यावयाची आज्ञा केली. त्यावरून सातारियास येऊन त्याणीहि राजदर्शन जाले. दर्शनांती आम्हास फौजसहवर्तमान गोवलकोटच्या मोर्चियास रवाना करावे येसी आज्ञा केली. त्यास मोर्चियास तरतुदेचा विचार तरी येथे सामान जे आहे ते विदितच आहे. (आ) णि पुढे पर्जन्यकाल समीप. पुढे राजश्री राऊ आल्यानंतर जे आज्ञा कर्तव्य ते करावी. विनास्वामीकार्य ये समई सेवक लोकाचा आब व्यावा यैसे नाही, म्हणौन राजश्री आपानी बहुतसां विनंती केली. परंतु खावंदाची मरजी दुराग्रहाची देखिली. आपणहि त्या प्रांते गेलेत यास्तव येथील मरजीनुरूप राजश्री आपानी दोन मास मोर्चियास पाठवावे यैसे मान्य केले. वैशाख शु ७ सप्तमीस सुमुहूर्त करून जाऊन. स्वामांचे पुण्येकरून नक्षत्र होईल. राजश्री बाजिराऊ याची फौज आपल्या सन्निधच

आलियास चिरंजीव आपा आहेत. त्याचा परामर्ष करणार स्वामी आहेत. आम्ही ल्याहावे यैसे नाही. परंतु सूचनार्थ. लि॥ आसे. वरकड येथील दरबारचा व वरचा सविस्तर वृत्तांत राजश्री आपानी आपणास लि॥ आहे त्यावरून साकल्य निवेदन होईल. आपणाकडीलहि साकल्य कुशलार्थ येणा (रे) वार्तिकासमागमे लेखनाज्ञा केली पाहिजे. विशेष काये लिहिणे? कृपा केली पाहिजे हे विनंती.

[मोर्तवचा अस्पष्ट शिक्षा].

¶Pilaji Jadhav's letter to Bajirao informing him how Shahu was intent on the Janjira expedition.

No. 176]

[13-4-1736

श्री

राजश्री पिलाजी जाधवराव गोसावी यासी.

६ अखंडितलक्ष्मीआलंकृत राजमान्य स्नो बाजीराव बलाळ प्रधान आशीर्वाद. सु॥ सीत सलासीन मया अलफ. तुम्हास कोकणात राजश्री स्वामीनी रवाना केलियाचे वृत्त चिरंजीव राजश्री आपा यानी लिहिले त्याजवरून सविस्तर कळलें. तुम्ही विचारे करून खटवेंट करणे ते करालच. येथील मनसुबियाचा विचार चिरंजीवास लिहिला आहे. तुम्हास लिहितील त्याजवरून कलेल. तुम्ही तिकडील वर्तमान लिहित जाणे. जाणिजे छ १२ जिल्हेज. बहुत काय लिहिणे.

¶Bajirao to Pilaji Jadhao, asking him to act in concert with Chimaji Appa.

* पिलाजीचा अस्पष्ट शिक्षा, जोडगिरीवर पाठीमागे मोर्तव.

१ वार्तिक = जासद.

२ खटपट.

श्री

पुरवणी श्रीमंत राजश्री अपा स्वामीचे सेवेसी.

विनंती उपरी. 'राजश्री स्वामीची आज्ञेवरून, स्वामीची स्वारी कुलाबा प्रांतास जाहाली. सिदि सात व सिदि याकूब व कृष्णाजी घाटगा व सुभानजी घाटगा, कोडा परवरी, तेरासे माणूस याचे कंदन करून भूमंडलास सुखी करून मोठा कीर्तिघोष करून. येष घेतले. या उपरी आस्टमी प्रांती स्वारी जाहाली आहे' म्हणून वर्तमान येकिले. त्यास कोणा मनसबेयावरी स्वारी जाहाली ते स्वामी जाणत. परंतु विचार्यमाणें पाहाता आजी पाऊसालाचे दिवस समीप आले. कोकण प्रांतीचा पाऊस सर्वास ठाऊक आहे. येसियामध्ये त्या प्रांती कोणाची मसलतेन पुढें जावे येसा अर्थ नाही. राजश्री पिलाजी जाधवराव गोवलकोटास रवाना करितां जो विचार केला असेल तो केलाच (असेल.) त्याप्रमाणें ते वर्ततील. इतकेहि असोन पुढें कांहीं कार्यसूचक अंतर-भाव-गर्भ हाती लागला आसिला तरी सुखी कार्यसिद्धीते पावो. यामध्ये स्वामी श्रीकांत-स्वरूप आहेत. तेथें सेवकाची बुद्धि कांहीं कार्यास यावी येसा अर्थ नाही. क्षमा केली पाहिजे. बहुत काय लिहिणे. कृपा लोभ असो दीजे हे विनंती. मुलकांत बाकी राहिली त्याची ताकीद आज्ञेप्रमाणें केली आहे. वसूल होऊन येईल. सेवेसी श्रुत होय हे विज्ञाति. *

[Chimaji Appa is congratulated by the writer on the fall of Siddi Sat and his associates on 19th April 1736.]

श्री

राजश्री चिमाजीपंत आपा गोसावी यांसी.

ॐ श्रीसकलगुणालंकरण अखंडितलक्ष्मीआलंकृत राजमान्य स्नो पिलाजी जाधवराज दंडवत विनंती. येथील क्षेम ताा छ १६ जिल्हेज मु॥ नजीक कसबे चिपुळण जाणोन स्वकीय कुशल लेखनाज्ञा करीत असिले पाहिजे विशेष. आपण छ १२ मिनहूचे पत्र पाठविलें तें छ मजकुरी प्रविष्ट होऊन लि॥ वर्तमान कळो आलें. राजश्री मानाजी आंगरे याजकडील पत्रें छ ११ रोजीं आपणास आलीं. त्यानीं लि॥ होते कीं "शामलाचा व आमचा दाखला होऊन युद्धप्रसंग बहुत जाला. परंतु शामलानें जबरदस्तीनें रेवसेची गढी कबज करून पुढें दिवसंदिवस

* हें पत्र प. नं. १८४ चे आधीं वाचावें. चुकीनें अगाऊ छापलें गेलें आहे.

बळावत चालला आहे व पुढेहि उपद्रवाप करावा ऐसे त्याचे मानस आहे. याजकरितां कुमकेस हशम व जमाव ऐसा लौकर येऊन पावे ते करावे म्हणोन मार निलेनी लि॥, त्यावरून हे वर्तमान आपण राजश्री स्वामीस निवेदन करून आपला कुलाबियास जावयाचा निरोप घेतला आणि आजी प्रातःकाळीं सातारियाहून स्वार होऊन गेलो म्हणून लि॥. पुढें घाटमाथियास जाऊन घाटमाथाहून राजश्री चिमणाजी भिवराऊ जामखेडाहून फौजसहवर्तमान आले. त्याची रवानगी

शिका
जावयाचा

कुलाबियास करून पुढें जैसा विचार होईल त्याप्रमाणें तरतूद केली जाईल.” म्हणोन लि॥ एसियास शामलाची गुंज तेथे बलाविलियानें कार्याची नाही. आपण येथून घाटमाथियास गेलियानंतर जमावाची रवानगी करतील. आणि तेहि जैसे कळल तैसे साहित्य करून तेथून गुंज उखले तो अर्थ केला पाहिजे. वरकड येथील सविस्तर वृत्तांत तो पुर्वी संताजी म्हसके खासबारदार याजसमागमें लि॥ आहे त्यावरून विदित होईल. विशेष काय लिहिणें कृपा केली पाहिजे हे विनंती. सारांश शामलाचा उत्कर्ष विशेषच जाला आहे. त्यास आपण घाटमाथा गेलियानंतर फौज व हशम रवाना करतील. आपले पुण्ये करून त्यास शासन होऊन नक्षच होईल. परंतु आपण खासा खालते उतरावयाचा विचार केला न पाहिजे. पुढें तेथील विचारानुरूप जो विचारकर्तव्य तो केला पाहिजे. आपण न जातां भ्रम राहूनच कार्य होय तो अर्थ केला पाहिजे. विशेष काय लिहिणे हे विनंती.

मोर्तव
सुद.

¶Pilaji Jadhao writes to Chimaji Appa that he has been appointed by Shahu to lead succour to the fighting forces in the campaign.

No. 179]

[22-4-1736

श्री.

राजश्री

ॐ अखंडितलक्ष्मीआलंकृत राजमान्य स्नो चिमणाजी बलाळ आशीर्वाद सु॥ सीत सलासीन मया अलफ. शामलाने आरमार व तीन च्यार हजार लोक घेऊन येऊन गढी रेवस घेतली व मुलकांतहि उपद्रव करू लागला हे वर्तमान सातान्याच्या मुकामी विदित जाले. त्यावरून खासा स्वारी जाली. चन्है नजीक कुलाबा येथे पांच मजलीनी येऊन मुकाम केला. छ १८ जिल्हेजी शामल सिधीसाद वगैरे सरदार जमावानसी खुसकीस आले. त्यासी गाठ पडोन

जुझ बरेनिच्या तोडें [बरे नीट या] तोंडे तीन प्रहर जाळे. सिदी साद वगैरे सरदार ठार पडले. दीड हजार माणूस शामलाचे पडले. हे तपसिले वर्तमान राजश्री भिवराव याच्या पत्री लिहिले आहे त्यावरून कळेल. जाणिजे छ २१ जिल्हेज.

¶A circular letter addressed by Chimaji to principal Maratha Sardars communicating the news of Siddi Sat's fall.

No. 180]

[23-4-1736

छ २९ जिल्हेज.

श्री

राजश्री चिमाजीपंत आपा गोसावी यांसी.

ॐ श्रीसकलगुणालंकरण अखंडितलक्ष्मीआलंकृत राजमान्य स्नो पिलाजी जाधवराज दंडवत विनंती. येथील क्षेम ताा छ २२ जिल्हेज मुकाम धामणी जाणून स्वकीये लेखनाज्ञा केली पाहिजे विशेष. सांप्रत आपणाकडील पत्रें येऊन कुशल वृत्त कळत नाही तरी सविस्तर वृत्त लेखन केले पाहिजे. रेवसाकडे फौज हाशम रवाना केले होते, ऐशास तिकडील काय विचार आहे तो लिहिला (पा)हिजे. आम्ही काल छ २१ मिनहूस आबडसेहून कूच करून धामणीच्या मोर्च्यामागें मुकाम केला आहे. छावणी करणे लागती. घरें बांधावी दाणागला घ्यावा लागेल. याजकरितां नेहमी जागा येथें धरिला आहे. घरें बांधावयासी आरंभ केला आहे. आम्ही हेगैखाली घालून त्यांचा मार्ग लक्षिला आणि ते विल्हे करून आले तरी घरे कोपटे जाली पाहिजेत. याजकरितां नेहमीच छावणीच्या जागा मुकाम केला. कळले पाहिजे. प्रजन्यकाळ समीप आला. दाणागला घेऊन वेगमी केली पाहिजे. ऊष्ण काळ आहे तों दाणागला येईल तेवढाच. पुढें प्रजन्यकाळीं दाणा मिळणार नाही. तरी आपण वाणीउदमियांकरवी पांच सातशें बैलाचा पठारा येथें पोहचे ते करावें. प्रजन्य काळीं येथें लोक येतील त्यासहि दाणा गला पाहिजे; तरी येविसीचा विचार कर्तव्य तो केला पाहिजे. काळोस्तियाचा मोर्चा अद्यापि हुजरातीचा कायम जाला नाही. होईल तव्हां खरा. आपले मोर्चेयास जजाला असिल्या पाहिजेत तरी आपले (ज) जालदार बार व दाहा जजाला ऐशा पाठविल्या पाहिजेत. बेलदाराविसीं व सुताराविसीं व लोहाराच्या दुकानाविसीं आपणास पेशजी लिहिले होते परंतु अद्यापि दुकान आले नाही. व सुतार बेलदारही आले नाहीत. तरी बेलदार सुतार व लोहाराचे एक दुकान ऐसे अविलंब येथे पोहचे ते केले पाहिजे. ऐवजाविसीं व कापडाविसीं

पेशजी लिहिले होतें त्यावरून खानगी केलीच असेल. खानगी जाली नसिली तरी ऐवज व कापड सत्वर पोहचे ते केले पाहिजे. विशेष काय लिहिणे? कृपा केली पाहिजे हे विनंती.

मोर्चा
सुद.

¶Pilaji Jadhao writes to Chimaji Appa asking for provisions and other necessities for the monsoon campaign of Gowalkot.

No. 181]

[25-4-1736

पौ छ २८ जिल्हेज मुा कुलाबा.

श्री

राजश्री चिमाजीपंत आपा गोसावी यांसी.

ॐ श्रीसकलगुणालंकरण अखंडितलक्ष्मीअलंकृत राजमान्य स्नेहांकित पिलाजी जाधवराज दंडवत विनंती. येथील क्षेम ता छ २४ माहे जिल्हेज मु॥ मौजे धामणी जाणोन स्वकीये कुशल लेखनाज्ञा केली पाहिजे विशेष. आपण घाटा खाले गेलिया * * * * * चे वर्तमान. (एक ओळ फाटली आहे) आपली पत्रे छ १९ मिनहूची खाना जाली ते आजी दोन प्रहरा पावली. आपण त्या प्रांते गेलियाउपर सिदी साद याचे व आपले युध्य होऊन सिदी साद याचे लोकांनी हत्याराची शर्त करावयाची ते रीतीने करून खासा सिदी साद व घाटगे दोघे व कोंडनाक यैसे युध्यात कामास आले म्हणोन लाि ते कळो आले. यैसियास हे येश श्रीने मोठेसे दिले. पूर्वीपासून आपणास श्री येश देतच आहे. सांप्रत हे येश आगांथ श्रीने आपले पदरी सर्वोत्कर्ष घातले. याउपर गोवलकोटातील हि लोकांस धीर पुरतो यैसे नाही. यानंतर आम्हाकडील वर्तमान तरी आम्ही

आपली आज्ञा घेऊन स्वार होऊन येथे आलियानंतर धामणीचा मोर्चा आपले जमावानसी कायेम केला. आम्हाकडील मोर्चियास लोक नेमिले त्याप्रमाणे राजश्री पंत प्रतिनिधी याजकडील राजश्री कृष्णाजीपंत पाचसे हशमानसी आम्हापासी आले व राजश्री नारोपंडित सचीव याजकडील

राजश्री दामोजी कासी अडीचसे माणसानसी आम्हापासी आहेत. या

श्रीपांडुरंगचरणौ
दंडभाव पिलाजी-
जाधवः ॥

जमावानसी व आम्हाकडील लोकानसी धामणीचा मोर्चा कायेम करून लस्कर सहवर्तमान मोर्चियामागें मैदानजागा पाहून मुकाम केला आहे. * * * * *
हुजरातचे लोक व राजश्री फतेसिंगाबावा याजकडील बगैरे लोक नेमिले आहेत त्याप्रमाणे अद्यापि आले नाहीत. त्या मोर्चियास लोकांची रवानगी सरंजाम सुधा होऊन कायम व्हावा, येतद्विषी आम्ही राजश्री स्वामीस दोन तीन विनंतीपत्रे पाठविली आहेत. आम्हाकडील मोर्चा आज्ञेप्रमाणे धामणीस कायेम जाला. त्यामुळे अलीकडील खाडीतील गलबत मना जाले. त्याप्रमाणे तिकडील मोर्च्या अलियाउपर येथील कार्यभाग अल्पकाळेच चितानुरूप होऊन येईल. विशेष काय लिहिणे हे विनंती.

¶Pilaji Jadhao congratulates Chimaji on his victory at Charhai.

No. 182]

[26-4-1736

श्री

श्रीमंत राजश्री....आपा स्वामीचे सेवेसी

पोष्य जिवाजी खंडेराव दंडवत प्रणाम विनंती उपर. येथील कुशल तागाईत ल २९ माहे जिल्हेजपर्यंत येथास्थित असें. स्वामीचीं पत्रें राजश्री स्वामीस आलीं. युध्याचें वर्तमान तपशिलवार श्रवण बहुत संतोष पावलें. भांडीं मारिलीं, नोबत वाजविली, खुशाली केली. सिदीसादासारखा गनीम मारिला हें कर्म सामान्य न केलें, ऐसा स्तुतिवाद वारंवार केला. पत्राचीं उत्तरें पाठविलीं आहेत त्यांजवरून विदित होईल. आपणांस वल्लें व पदक व तरवार बहुमान पाठविला आहे. राजश्री मानाजी आंगरे यासी वल्लें व पदक पाठविलें आहे. साखरोजी कुटा पत्रें घेऊन आलां त्यास सोन्याचें कडें दिल्लें. राजश्री मानाजी आंगरे यांजकडील पांच शिपाई आले त्यांस रुप्याचीं कडीं पांच दिल्लीं. हबशा-कडील लोक जिवंत सांपडले असतील ते न सोडावें ऐसें राजश्री बोलिले आहेत; तरी जे सांपडले असतील त्यांतून एक न सोडावा. तिकडूनच मतगड प्रांते स्वारी करावी; गड घेऊन पाडावा ऐसी चर्चा दरबारीं जाली. राजश्रीचें चित्तीं तोंच विचार येऊन आपणांस लिहिलें आहे. विचार होईल तें केलें पाहिजे. राजश्री संभाजी आंगरे सरखेल यांसी पत्रें लेहविलीं त्यांत राजश्री मानाजी आंगरे याचा बहुत उत्कर्ष लिहिला आहे. याउपर ते आले तरी बरें. नाहीं तर पद प्राप्त यासच

होईल ऐसें सभेमध्यें भाषण केलें. कळलें पाहिजे. सिदीसाद मेला; याउपर गोवलकोट आंजनवेली येथें लगट करावी ऐसें राजश्री येमाजीपंत बोलिलें. त्यावरून भर भरून राजश्री खंडोजी जगथाप राउत सुमारे १००, नागोजी घाटगे १००, इंदापूर जित्ती जानोजी नार्क १००, बाळोजी डुबल ३००, किरकोळ २००, येकूण आठशें स्वार व हशम राजश्री येमाजीपंत १००० येक हजार व सचीवपंत ५०० पांचशें येकूण दीड हजार, यांसी पोटास राजश्री...स्वामीनी द्यावें आणि अंजन-वेलीस पाठवावें, ऐसें विचार होत आहेत. सिद्धांत होईल तो मागाहून लेहून पाठऊ. राजश्री नाना यांसी राजश्री संभाजी राजे याजकडे पाठविले आहेत; काल आजी-ल्याच्या भेटी जाल्या असतील; लौकरीच येतील. विदित जालें पाहिजे. राजश्री पिलाजी जाधवराऊ धामणीवर गेले. याचे कोणही कालुस्त्यावरी अद्यापी गेले नाहीं. त्यावरून राजश्री रामाजी दामोदर याजवरी रागास आले कीं तुमचे लोक अद्यापि गेले नाहीत, याउपर लौकर न जात तरी तुम्हासच जावें लागेल ऐसी आज्ञा केली आहे. होईल तें पाहावें. बहुत काय लिहिणें? कृपा असों दिलही पाहिजे—

पुढें कोरी जगा असतां पत्र पुरें केलेलें नाहीं.

¶ Jivaji Khanderao Chitnis communicates to Chimaji Appa Shahu's hearty congratulations on the victory he obtained over Siddi Sat.

No. 183]

[26-4-1736

श्री

राजश्री चिमाजीपंत आपा
गोसावी यासी.

ॐ श्रीसकलगुणालंकरण अखंडितलक्ष्मीअलंकृत राजमान्य श्रोता पिलाजी जाधवराव दंडवत विनंती. येथील कुशल ता २५ जिल्हेज मु॥ मौजे धामणी जाणौन स्वकीये कुशल लेखनाज्ञा केली पाहिजे विशेष. आपण २१ मिनहूची पत्रे रवाना केली ती आज २ मारी प्रविष्ट होऊन लीा अभिप्राये कळो आला. 'कालचे युधी सिदीसाद व वरकड नामी सरदार अवघे व हजार बारासे माणूस येसे खस्त जाले, येतन्मुले शामलाचा उपमर्द विशष जाला. याउपरी हबसियाचे लोकांत अवसान राहिले येसे नाहीं. याप्रसंगी आपणांपासी सात आठसे स्वार अडीच सहस्र पायेचा जमाव आहे. या सामानानसी खासा आलियास ते स्थळ

हस्तगत हला करून होईल न होये, येतद्विषीचा विचार सुचेल तो वांच्य न करिता लेहून पाठवावा' म्हणोन लि॥. यैसियासी अवंदा शामलास जरब पुर्तीच बैसली हे यश श्रीने आं (पणास) सर्वोक्कष्ट दिल्ले. सांप्रत या स्थलाचा विचार लि॥. यैसीयास आपले पदरी लोक व साहित्य मातबर आहे. आणि जे कार्य आपण मनावर धरतील तेथे श्री यश देईल, तेथे संदेह नाही. परंतु या स्थलाचा मजबुदीचा विचार आम्ही येथे आलियाउपर नजरने पाहिला. त्यास गोवलकोटाचे टेकडी भोवता चर आहे. त्यामध्ये भरतीचे समई पाणी भरू[न] जंजिरा होतो. खंदक भालाभर पावेतो खणोन खाडीचे उदक मेलविले आहे. त्यात पाचा साता खंडियाचे गलबत फिरते आणि पाणियापासून सात आठ हात वरत्या डगरी आहेत त्यामध्ये मेढा आहे. त्याची पेटी भरिली आहे व जागाजागा नाजूक स्थली चिरेबंदी बुरूज आहेत त्यापलीकडे सुभ्याचा कोट आहे. त्यासहि खंदक आहे. थोरले किल्लियासहि सभोवता खंदक आहे. येदन्याये येथील मजबुदी आहे. सारांश हे स्थल हलेने येणे हे अगाधच आहे. तथापि मातबर सामानानसी हला करून खंदकाजवळ थडकालियास पुढे खंदकाची आटक, वरील मेढियाचा व दोही कोटातील मार, इतका मार सोसून माणूस तेथे जाईल तेव्हा थोडा राहील. यैसे असोन हे स्थल हालेने होणे अगाध आहे. आम्ही नजरने पाहिल्याप्रमाणे लि॥ आहे. आपणापासीहि हे स्थलचे हवी ज्याणी स्थल पाहिले असेल ते विदीत करितीलच असतील. सारांश या प्रकारचे मजबुदीस हला करणे साहस आहे. सांप्रत येथील कार्यभाग होणे तो चितानरूप मोर्चेबंदीनेच थोडकेच दिवसात होऊन येईल. हा विचार आपल्याहि चितात येतच असेल. कदाचित कच खाऊन लि॥ यैसे आपण म्हणतील तर पूर्वीपासून कोण मनसावियास अथवा भैलते गोस्टीस कच खावी यैसा विचार नाही. परंतु येथील मजबुदीनरूप लि॥ आहे. यानंतर तेथे हशमात अथवा आणिक कोणी शाहाणा माणूस पाठवणे तरी पाठऊन द्यावा. त्यासहि येथील विचार नजरने दाखऊन जो विचार सांगणे तो सांगोन पाठऊन. त्यानंतर जो विचार कर्तव्य तो केला पाहिजे. वरकड मोर्चेबंदीने अथवा राजकारणाने येथील कार्य कार्यभाग आपले पुण्येकरून थोडे दिवसीच अनयासेच सिधीस पावेल. आपण खासा आलियास आपले लौकिकानरूप कार्य होऊन आले तर उत्तमच आहे. पूर्वी रायेगडास शामलाचा वेढा आला. तेसमई हुजरात व पवार

१ वाच्यता न करिता.

२ तळघर, बेंदरी आणि पाटथर यांमधील जागा.

३ कठीण.

४ माहितगार.

५ अगाध, अवघड.

६ समक्ष.

७ पाऊळ.

व राजश्री बाजी भिवराव राा जाले, ते समई शामलास पराभवाते पावऊन यश संपादून पुढे माहाडास येऊन ते कार्य सिधी पावऊन बाणकोटास रवाना केले. तेहि यश श्रीने दिले. तन्मुळे हावभरी होऊन गोवलकोटास रवाना केले. त्यास आज तीन वर्षेपरियत आवघे राज्यास मसलत पडली. परंतु अद्यापि सार्थक होऊन न आले. यैसा विचार आहे. श्रीने सांप्रत येश दिले आहे तेच विशेष आहे. वरकड येथील कार्यभाग होणे तो आपले प्रतापे करून होऊन येईल. विशेष काय लिहीणे? कृपा केली पाहिजे हे विनंती.

हे पत्र इ. सं. मध्ये ये. चरित्रें या भागांतील पिलाजी जाधवाचे चरित्रांत छापलेले आहे.

• ¶ *Pilaji Jadhao explains to Chimaji Appa the difficulties of capturing Gowalkot.*

No. 184]

[April 1736

श्रीराम प्रसन्न

राजश्री चिमाजीराऊ अपा गोसावी यांसी.

अखंडितलक्ष्मीआलंकृत राजमान्ये श्रेहांकित द्वारकोजीराऊ पाटणकर साष्टांग दंडवत विनंती. येथील कुशल जाणून स्वकीयेलेखनाज्ञा केली पाहिजे विशेष. गोसांवि्यांनीं दया करून पत्र पाठविलें, पावोन बहुत संतोष जाहाला. ऐसे क्षणाक्षणां पत्र पाठऊन परामर्ष करी (त) जाणें. गोसांवि्यांनीं लिहिलें जे शामलांत व आपणांत युध्य जाहालें; शामलाकडील हजार दोन हजार माणूस ठार जाहलें व खासा सिदीसात पडला म्हणून लिहिलें; ऐसीयास पूर्वी वडिलांपासून येशस्वी आहेत. या माघें राज्यांतील सरदार व सरकारकून शामलांवर चालोन गेले; परंतु ईश्वरें त्यांस येश दिलें नाहीं. गोसांवि्यांस येश आलें त्यावरून अतिसंतोष जाहला. गोसांवी श्रीमंत आहेत. राज्यांतील लोकांचें पालग्रहण करणार आपणांविरहित कोणी आहे आहे ऐसें नाहीं. आम्ही गोसांवि्यांचें सर्वस्वे पदरीचे अंकित असों. सर्व मान अभिमान आमचा गोसांवि्यांखेरीज कोणास आहे ऐसें नाहीं. आपणांजवळ चिरंजीव आहेत. गोसांवी त्यांचे ममतेनें चालवीत आहेत. आम्हांस आपणांविरहित दुसरा अर्थ आहे ऐसें नाहीं. गोसांवि्यांनीं क्षणाक्षणां येणाराबराबर पत्रिकांप्रेषण करून सांभाळ करीत जाणें. सूझां-

प्रति विशेष काये लिहिणें. हें वर्तमान राजश्री जाधवराज यांणीं ऐकिलें. बहुत संतोष पावलें. गोसांविचां स्तुतिवादहि बहुतच केला, तें पत्रीं ल्याहावें ऐसें नाहीं. कळलें पाहिजे. बहु काय लिहिणें हें विनंती.

¶*Dwarkoji Patankar congratulates Chimaji on the fall of Siddi Sat.*

No. 185]

[19-4-1736

श्री

पुरवणी तीर्थरूप राजश्री राज
स्वामीचे सेवेसी.

विनंती. गोवलकोटीहून राजश्री पिलाजी जाधवराज याचीं पत्रें आली. त्याच्या नकला करून सेवेसी पाठविल्या आहेत. त्यावरून विदित होईल. सारा-उष सिदीसाद वारला यामुलें शामलाकडील लोकांत अवसान राहिले नाहीं व राजश्री स्वामीचे दैव विचित्र आहे; यास्तव गोवलकोट हस्तगत होईलसे दिसते. पुढें होईल (ते) वर्तमान लेहू. बहुत काय लिहिणें? कृपा केली पाहिजे हे विनंती.

¶*Chimaji sends news to Bajirao of Siddi Sat having been killed in fight.*

No. 186]

[पौ 26-4-1736

पौ छ २५ जिल्हेज.

श्री

पुा राजश्री चिमाजीपंत आपा
गोसावी यांसी.

विनंती उपरी. येथे राजत आहेत ते ऊष्णकाल पावेतो आहेत. पुढे दुसरे राजत पाठऊन यांस आपण घेऊन जातील, यैशास ते राजत प्रजन्य काळीं येतील त्यांस दाणागला पाहिजे. प्रजन्य काळीं रोजमरा देऊ म्हटल्यास दाणा मिळणार नाहीं. याजकरितां दाणा खरेदी करून ठेवावा लागेल. प्रजन्य काळीं आबरू राहिली पाहिजे. तरी सदरहु लिहिलेप्रमाणें * * * पाठविला पाहिजे. राजश्री श्रीनिवास पंडित प्रतिनिधी याजकडील रोा कृष्णाजी पंत पाचसे लोकानसी व राजश्री नारोपंडीत सचीव यांजकडील सवादोनसे लोक बाा राजश्री दामाजी कासी यैसे आले आहेत व राजश्री आनंदराज सोमवंसी सरलस्कार व आम्ही मिलोन खिडीहून कूच करून आंबडसेवरी मुकाम केला आहे. हुजरा-

तच्चा मोर्चा कालोस्तियावरी काईम जाला तरी आमचाहि मोर्चा धामणीचे टोंगीवरी जागा बांका आहे तेथे काईम होईल. आम्ही तो मोर्च्याचे मागे नेहमीच आहों. कळले पाहिजे. कानडे प्यादे हाली म्हणतात की प्रजन्य काळी आमचा टिकाऊ होणार नाही व कितेक (दुखणा) (ता) पाने पडिले आहेत. कितेक नारवानी श्रमी आहेत. तरी येथे नेहमी पाचसे माणूस उतम येऊन राहिले ते केले पाहिजे. विशेष काय लिहिणें ? कृपा केली पाहिजे, हे विनंती.

मोर्तब
सुद.

¶To Chimaji, from Pilaji Jadhao, communicating the progress against Gowalkot.

No. 187]

[27-4-1736

श्रीशंकर

श्रीमंत राजश्री आपा
स्वामीचे सेवेसी.

विनंती सेवक मलार दादाजी साष्टांग नमस्कार विनंती. येथील कुशल तागायत छ २६ जिल्हेज मुकाम कोठुरें स्वामीचे कृपेकरून यथास्थित असे. यानंतर कृपाळू होऊन छ २० मिनहूचें पत्र पाठविलें तें पावोन शामलाचा समूल निपात केला हें सविस्तर वर्तमान ऐकतां आनंद जाला तो पत्नी कोठवरी लेहावा ? स्वदेशीं शामलानें गाय-ब्राह्मणाची छलणा अतिशय केली. श्रीभार्गवराम त्याजवर क्षोभोन स्वामीचे हातें निपात करविला. यश सामान्य प्राप्त जालें ऐसा अर्थ नाही. पूर्वी-पासून स्वामी यशस्वी आहेत. दिवसेंदिवस श्री याहून विशेषात्कारें यशस्वी राखो. सिदीसात सामान्य शत्रू होता यैसें नाही. वडिलाचे पुण्यप्रतापें शत्रूचा निपात जाला हे कीर्त सर्वावरिष्ठ स्वामीची जाली. राजश्री वासुदेव जोशी यांस आपलें पत्र हे वर्तमानाचें आलें त्याची नकल त्याणी आम्हांकडे काली पाठविली. त्यावरून वर्तमान ये प्रांते राजश्री देवजी सोमवंसी व संभाजी पवार व राजश्री कुंवर बहादर यांस लेहोन पाठविलें व तेच नकल बजिनस औरंगाबादेस शामजी गोविंद याजकडे पाठविली. श्रीमंत राजश्री पंत-प्रधान व चिरंजीव बाबुराव यांस पत्रें व जोशी यांचे पत्राची नकल यैसी औरंगाबादेस पाठविली. तेथून शामजीपंत लस्करास पत्रे स्वाना करतील. राजश्री वासुदेव जोशी याकडे सेवेसी पत्र लेहोन

त्यांचा जासूद आला होता त्या बराबर काली पाठविले; पावलेच असेल. आजि स्वामीचेंच पत्र आलें. वाचितां चित्त आनंदमये जालें. पुढें नवल विशेष वर्तमान लेहावया आज्ञा केली पाहिजे. श्रुत होये हे विनंती.

¶*Malhar Dadaji Barve congratulates Chimaji on his victory over Siddi Sat.*

No. 188]

[पौ 30-4-1736

छ २९ जिल्हेज.

श्री

पुरवणी राजश्री चिमाजीपंत आपा

गोसावी यांसी.

विनंती उपरी. मोर्च्याच्या सामानाविशी पसजी एकदोन वेला लेहून पाठविले होते. त्यास आपले आगमन तळघाटी जालें. तन्मुले सामान येऊन पोहचले नाहीं. याउपरी दाहा जजाला, समेत जजालबारदार व बेलदार व सुतार व लोहाराचे दुकान यांसे अविलंबे येऊन पोहचें ते केले पाहिजे. दोन तोफा बमये सरंजाम गोळे थैल्या व पाचसे माणूस यांसे पत्र पावताच अविलंबे रवाना करावे. येत * * * * [फाटले] रवानगी केली पाहिजे विशेष. * * * कृपा केली पाहिजे, हे विनंती.

मोर्तब
सुद.

¶*Pilaji Jadhao to Chimaji giving the progress at Gowalkot.*

No. 189]

[पौ 30-4-1736

छ २९ जिल्हेज.

श्री

पु॥ राजश्री चिमाजीपंत आपा

गोसावी यांसी.

विनंती उपरी. येथील मोर्चेबंदीचा विचार तर आम्ही धामणीचा मोर्चा कायम केला आहे. त्यास येथे पोहचते सामान असिले पाहिजे. आम्हापासी आपला

हशमांचा जमाव सांप्रत च्यारसे मनुष्य आहे. त्यापैकीं कानडे येकसेपाच आहेत. ते * * (फाटले) ती च्या कार्याचे नाहीत व पर्जन्यकाली खपावयाचे आहेत येसे नाहीं. आपल्याहि प्रयोजनाचे नाहीत. याजकरितां त्यास निरोप देऊन आपणाकडे सत्वरीच रवाना करितो. गोरेगावच्या ठाण्यापैकीं शंभर माणूस येथे पाठवावयाचा निश्चय केला होता, तेहि माणूस आले नाहीं. कानडेयास निरोप दिल्यास येथे तीनसे माणूस राहिले. त्यास देसीहून दाणा गला आला पाहिजे. याजकरितां कुभारला व तिवरियाचे घाटी चौकी बैसवावी लागली. तेथे पंनास पाऊणसे माणूस राहिले यैसा विचार आहे. त्यास गोरेगावीहून लोक रवाना करावयाचा विचार केला होता. त्याचे मुबादला व कानड्याचा मुबादला मिळोन आपणापासी जमाव आहे त्या पैकीं दोनसे माणूस निवडक पाठविले पाहिजे व राजश्री मानाजी आंगरे याजकडील तीनसे माणूस व दोन तोफा दारगोळा बंमये सरजाम यैसे मागोन पाठविले पाहिजेत. लिहिले प्रो सरजाम तोफासुधा सत्वर आल्या खाडीतून गलबत जावयाचे बंद होईल. पलीकडील कालुस्तियाचे मोर्च्यास राजश्री स्वामीनी हुजरातचे लोक आनंदराऊ बकसींचे गुमास्ते व खंडोजी धुमाल व येसाजी आनंत व राजश्री फतेसिंगबावा याजकडील उदाजी फडतरे यैसे सात आठसे पायेचा जमाव व दोनसे राऊत समागमे हुजरे देऊन रवाना केले, ते जमाव-सहवर्तमान आजी दाखल जाले. याउपर तोहि मोर्चा का(यम) जाला. राजश्री संभाजी आंगरे सरखेल यांसहि तोफेविषीं व लोकाविषीं राजश्री स्वामीनी आज्ञापत्रे लिहिली आहेत. त्यांजकडीलहि (लोक) व तोफा येऊन पोहचतील. खाडंचे दुतर्फी मोर्चे कायम होऊन खाडा [खाडी] बंद जाली म्हणजे जे होणे ते अनयासे होऊन येईल. विशेष काय लिहिणे? कृपा केली पाहिजे हे विनंती. तोफा (व) लोकांची रवानगी पत्रदर्शनी होय तो अर्थ केला पाहिजे हे विनंती

मोर्चा
सुद्धा.

¶Pilaji Jadhao to Chimaji asking more forces and help against Gowalkot.

No. 190]

[2-5-1736

श्री.

विनंती उपरी. राजश्री पिलाजी जाधवराऊ यास गोवलकोटास पाठविल्यावरी त्याणी जाऊन तमाम ठावठिकाण पाहून धामणीचा मोर्चा खाडीकाठी घातला.

तेथून गलबत बंद आहे. याणी मोर्चा घातला या प्रमाणे काळुस्तियाचा मोर्चा बसल्यान तरी गोवलकोटास तरांडे येऊ पावणार नाही. त्यास हुजरातच्या लोकास मोर्चा बलावावयासाठी राजश्री जाधवराऊ सांगत आहेत. औघ्यास बाड देऊन तो मोर्चा बलावितील. सुभेदारानी धामणीचा मोर्चा बसविला आहे त्याची मजबुदी करावी, खंदक खणावा, चौबुर्जी बाधून कदाचित काही शामल जमाव पाठवील तरी जुमस न खावा यैसे आम्हीहि सुभेदारास लिहिले आहे. त्याप्रो ते मोर्चा मुस्तकीम करितील. पाचसे माणसाची भर आम्हास करून देणे लागते. पाचसे माणूस राजश्री प्रतिनिधीकडील आहे. सरलस्कर व सुभेदार याणी मोर्चाचे पाठीवर मैदान पाहून मुकाम करून उपराळियावरी राहिले असेत. गलबते बंदरात आली ती बंद जाहाली आहेत. पुढेहि होऊन ईश्वर ईछेन होणे ते होईल. मुख्य गोष्ट सिदी साद मेला. या प्रसंगी साहास जाहाल्याने ती स्थळे हस्तगत न होत सारिखे नाहीं. साहास मात्र जाला पाहिजे. काळुस्तियाच्या मोर्चाविशी राजश्री फतेसिंगबावाकडील लोकास व हुजरातच्या लोकास राजश्री स्वामीनी ताकीद केली त्यावरून तेहि काळुस्तियास येऊन बसले म्हणून राजश्री पिलाजी जाधवराऊ याणी लिहिले आहे. धामणीवर सुभेदारानी मोर्चा घातला त्यास धामणी म्हणजे कासीबंदरचाच मोर्चा आहे. कळले पाहिजे. ॥ छ १ मोहरम बहुत काय लिहिणे? कृपा केली पाहिजे हे विनंती.

¶Letter from Chimaji. The letter reports the Maratha preparations for capturing Gowalkot.

No. 191]

[2-5-1736

श्री

विनंती उपरी. सिदीसाद मंडलीसहवर्तमान मृत्य पावला हे वर्तमान राजश्री स्वामीस राउतासमागमे लिहून पाठविले. त्यास तिसरें चौथें दिवशी राऊत सिकारीमध्ये जाऊन दाखल जाहाला. पत्र राजश्री स्वामीनीं वाचून परम आनंद जाहाला. वर्तमान आइकताच घरास येऊन तमाम भाडी सातारियावरील मारिली. लोकी नजरा गुजरानिल्या. राऊत गेला होता यास सोन्याचे कडे दिल्ले. राजश्री मानाजी आंगरे याजकडील पांचजण पत्रे घेऊन गेले होते त्यास पांचास पांच रुप्याची कडी दिल्ली. मानाजी आंगरे यास वस्त्रे व पदक, आम्हास वस्त्रे, पदक व तरवार यैसी रवाना केली आहेत. येऊन पोहचतील. सारांश शामलाचा निपात जाहला हा हर्ष राजश्री स्वामीस व जनास जाहाला आहे व कित्येकास

दुःखहि निर्माण जाहले आहे. तेहि स्वामीचे दृष्टीत आहेत. बहुत काय लिहिणे कृपा केली पाहिजे हे विनंती. खाना छ १ मोहरम हे विनंती.

¶*Shahu distributes presents to the heroes of the victory over Siddi Sat, writes Chimaji Appa to Bajirao.*

No. 192]

[2-5-1736

श्री.

विनंती. सिदीसाद आरमार-सहित रेवसास येऊन उतरला. हल्ला करून गडी घेतली. साठ माणूस गडीत होते ते मारले गेले. तेव्हां मानाजी आंगरे कुल जमावासहवर्तमान युद्धास गेले. युद्ध सख्त जाहाले. ते समई याजकडील चांगली माणसे पडली. सिकस्त खादली. शामल शोक जाहाला. त्या उपरी येक दोन युद्धे सख्तच जाहाली. पन्नास चौपन्न माणूस मानाजी आंगरे याचे पडले. शामलाचीच शेखी होऊन मुलूक लुटीत जाळीत पुढें चालला. थल राजकोट ध्यावा हा शामलाचा इरादा. राजश्री संभाजी आंगरे सरखेल याचेहि अनुमोदन त्यास. सदरहू वर्तमानाचे पत्र मानाजी आंगरे यांचे सातारियास आले तेच समई कूच करून, दरकूच स्वाराचा हशमाचा जमावासहवर्तमान साववे मजली पोयेनाडास आलो. दुसरे दिवशी छ १८ जिल्हेजी सिदीसाद निवड माणूस व तमाम सरदार येऊन दीड हजारानसी चरईकामारलें येथें चालून आला. आम्ही चालून गेलो. युद्ध सख्त जाहाले. सिदीसाद जातीनें मर्द. आगीचे सामान व तोफखाना हरमात, व तरतूद उत्तम. लडाई बहूत उत्तम केली. आम्हाकडील घोडे माणूस बहुत जाया जाहाले; परंतु स्वामीचे आशीर्वादे सिदीसाद जिवे मारला. सिदी-याकडील दवकोड नार्क व सुमानजी घाटगा व फार्म व बालाजी सेणवी हेहि मारले. बारा तेरासे माणूस कापून टाकिले. राजश्री मानाजी आंगरेहि युद्धसमई येऊन पोहचले. युद्धसमई त्याच्याहि लोकी कस्त केली हे वर्तमान तपशीलवार लिहिले आहे. पत्रे पावली असतील. कृष्णाजी घाटगा मारला म्हणून पूर्वी लिहिले आहे, परंतु कृष्णाजी उघडा बोडका पळून गेला. वरकड सरदार जमातदार मारले गेले. लोकहि पलाले ते उघडे बोडके खाडीत उड्या टाकून पळून तराडि-यावर चढले तितके गेले. शामलास मोठीसी जरब पोहचली. विदित जाहाले पाहिजे. खाना छ १ मोहरम. बहुत काय लिहिणे; कृपा केली पाहिजे हे विनंती.

¶*Chimaji's own hand. Letter to Bajirao giving an account of the fight with Siddi Sat, at Charai Kamarle near Rewas.*

श्री

श्रीमंत राजश्री

पंत प्रधान

स्वामीचे सेवेसी.

पो वासुदेव जोशी कृतानेक नमस्कार विनंती. येथील कुशल ताा अधिक जेष्ठ शुध त्रितीया पर्यंत स्वामीचे कृपे करून येथास्थित असे विशेष. स्वामीनी पत्र पाठविले ते पावले. लिहिले वर्तमान सविस्तर कळले. जयेसिंगाची भेट जालियाचे वर्तमान लिहिले व राजश्री आपाचे पत्री कितेक वर्तमान लिहिले त्यावरून सविस्तर कळोन समाधान वाटले. इकडील वर्तमान तर शामल राजश्री आपानी पराभवाते पाविला. ते वर्तमान त्यानी सविस्तर स्वामीस लिहिले आहे त्यावरून विदित होईल. बरकडहि कितेक अर्थ राजश्री आपानी लिहिला त्यावरून विदित होईल. आम्ही सांप्रत राजश्री आपासमागमे कोकण प्रांते आहो. आज अष्टमीस आहों. राा आपा निरोप देतील तेव्हां कल्याणास जाऊं. बर्गामुळें (?) जकाती पडल्या. खर्चहि वाढला आहे. मुलकीहि कांहीं लुकसान येईल. कळावें म्हणून लिहिले असे. चिरंजीव पांडुरंग जोशी यांस श्रीस खाणा करावें. बहुत काय लिहिणे. लोभ करीत गेले पाहिजे हे विनंती.

¶Vasudeo Joshi of the Peshwa's confidence working in the Janjira campaign writes to Bajirao the news of Siddi Sat's fall.

पो छ ६ मोहरम मुा तला.

श्री

श्रीमंत राजश्री आपा स्वामीचे सेवेसी.

विनंती. सेवक भिकाजी साबाजी कृतानेक विज्ञापना ताा छ ३ मोहरम भोमवार दोन प्रहर रात्रपर्यंत स्वामीच्या कृपावलोकनेकरून वर्तमान येथास्थित असे विशय. माहाराज राजश्री स्वामीस राजश्री खंडोजी जाधव व दुर्गोजी भोईटे यांची पत्रें गोवलकोटाहून आजी आलीं. त्याच्या नकला करून सेवेसी पाठविल्या आहेत. त्यावरून विदित होईल. राजश्री संभाजीराजे यांचा आजीचा मुकाम सुपने तांबवे वसंतगडाखालीं जाला आहे. उदईक पालीस येतील. येथून

१ सुपने - कराडपासून अदमासे ५।७ मैल पश्चिमेस.

२ तांबवे - कराडच्या पश्चिमेस ५।७ मैल; सुपने व तांबवे यांच्यामध्यें कोयना नदी आहे.

३ वसंतगड - डोंगर, कराडच्या वायव्येस ५ मैल.

४ पाली - साताऱ्याच्या दक्षिणेस सुमारे १५ मैल.

राजश्री स्वामी आजी मध्यानरात्रीं स्वार होऊन पालीस जाणार. उदईक बुधवारी आठ घटका दिवस आल्यानंतर भेटीस मुहूर्त आहे. त्यांकारणें राहावयास स्वामीच्या वाडियांत स्थल करविलें आहे. श्रीमंत राजश्री नाना स्वामीकडून लाखोटे हेच समई आले. ते लाखोटे न फोडतां आपणाकडे पाठविले आहेत. विदित जालें पाहिजे. सेवेसी श्रुत होय हे विज्ञापना.

¶The letter contains a new information that Shahu called Sambhaji of Kolhapur for a personal meeting, doubtless with the intention of obtaining the latter's co-operation against the Siddi of Janjira. This was the first visit of the two cousins after the celebrated treaty of the Warna in 1730. This visit may have been intended to settle the general policy of the Maratha Raj with reference to the Mohammadan powers. Shahu's arms had been fast expanding the Maratha Kingdom in all directions, and it was necessary to settle whether the Marathas were to establish a Hindu Empire in India or to remain confined to the Deccan. It is a pity that more definite information is not forthcoming to elucidate this point.

No. 195]

[6-5-1736

श्री

राजश्री माहादाजीपंत गोसावी यासी

ॐ अखंडितलक्ष्मीआलंकृत राजमान्य श्री पिलाजी जाधवराज दंडवत विनंती. येथील कुशल जाणून स्वकीय कुशल-लेखन करीत आसिले पाहिजे विशेष. आपण पत्र पाठविले प्रविष्ट होऊन लेखनार्थश्रवणे संतोष जाला. येथेच सदैव येणारा वार्तिकासमवेत पत्नी कुशलार्थ लेखन करून समाधान पावीत असिले पाहिजे विशेष. येथील वर्तमान तरी सत्पुरुषाहून आल्यानंतर आपण विचार सांगितला त्याप्रमाणे धामणीच्या मोर्चियाचे स्थल पाहून उपरालियाचे जागा टोंगावरी खाडी किनारियास मोर्चा मुस्तकीम केला. राजश्री त्रिंबकराज सोमवंशी सरलस्कर व आम्हीं सेनसहवर्तमान मोर्चियामागे परशुरामचे डोंगरावरी मैदानजागा पाहून छावणी केली आहे. वरकड येथील मोर्चियाची जागा आपण सांगितल्याप्रमाणेच नक्षत्र राहावयाचीच आहे व सांप्रत सिदीसाद मारल्यामुळे गनिमाते कोणी डोईवर घेऊन जबरद(स्ती) पोहचावावी येसा नाही. आणि आम्हीही सावधतेस आथवा बंदोबस्तास चुकणार नाही. वरकड येथील तोफा व लोकाचे साहित्याविषीं राजश्री आपास लिहिलेच आहे. आपणहि विनंती

करून तोफा व लोहार व सुतार व बेलदार जैसे खाना करविले पाहिजेत. सर्व विचार आपणास विदितच आहेत. तेथे विस्तार काये लिहिणे ? बहुत काये लिहिणे ? लोभ आसो दीजे. रा ९ मोहरम हे विनंती.

मोर्तब
सुद.

¶*Pilaji Jadhav to Mahadaji Purandare, communicating progress of siege against Gowalkot.*

No. 195]

[पो 7-5-1736

पौ छ ६ मोहरम
मुा किले तलागड.

श्री

पुा तीर्थरूप राजश्री आपा स्वामी
वडिलाचे सेवेसी.

विनंती. स्वामीनी छ २० जिल्हेजचे पत्र पाठविलें ते पावले. सिदी साद याचे जुजात जखमी ठार व घोडी ठार व जाया जाहाली त्याचा जाबता पाठविला तो पावला. त्यावरून कळले जे तुंबल युध्ये जाहाले. बरे स्वामीचे पुण्य थोर, तेणे करून ही कार्ये होतात. हे विनंती.

¶*Nana Saheb to Chimaji, congratulates the latter upon his victory over Siddi Sat.*

No. 197]

[13-5-1736

नकल

श्री

राजश्री बाळाजीपंत नाना गोसावी यांसी.

ॐ श्रीसकलगुणालंकरण अखंडितलक्ष्मीअलंकृत राजमान्य स्नेहा पिलाजी जाधवराऊ दंडवत विनंती. येथील क्षेम ताा छ १२ मोहरम मुा मौजे धामणी नजीक गोवलकोट जाणोन स्वकीये कुशल लेखनाज्ञा करीत असिले पाहिजे विशेष. सांप्रत कांहीं आपणाकडील पत्र येऊन वर्तमान कळो येत नाही तर दरबारचे व आपणाकडील सविस्तर लेखन करीत असावं. येथील वर्तमान तर अलीकडे * * * चा धामणीचा मुस्त * * * च आहे. छावणी घरे कोपटेहि तयार

जाली आहेत, काही होत आहेत. पलीकडे काळुस्तियाचे मोर्चियास हुजरातचे व राजश्री फतेसिंग भोसले व जाधव व भोईटे व पवार व सेनापतीकडील जमाव मोर्च्यास गेले आहेत. परंतु अद्यापि नेहमी छावणीचा विचार दिसत नाही त्यास राजश्री स्वामीची आज्ञा आहे की पागेचा [जागा] न सोडणे. त्यावरून राा मानाजी जाधव व आणखी किते (क) लोक येसे पागेचेच जागियावर आहेत. काही मोर्चियास आहेत. परंतु शास्वत मोर्च्यावर छावणीचा विचार अद्यापि नाही. बहुनाइकी कारभार आहे. कोणाचा विचार कोणाचे चिंतास येत नाही. यैसा विचार आहे. राजश्री संभाजी आंगरे सरखेल यांचीहि पत्रे आम्हास एक दोन आली. त्याजकडीलहि लोक व तोफा तयार होऊन जयगडास रवाना होऊन आले आहेत. परंतु पलीकडील मोर्च्याचा विचार शास्वत नाही. यास्तव यावयास अनमान करितात. काळुस्तियावर नेहमी मोर्चा कायम जात्याखेरीज ते लोक येतां दिसत नाहीत. सारांप काळुस्तियाचा मोर्चा बळाऊन राहिला म्हणजे × × × कडील लोक तोफ * * * * मी कायें होणे ते स्व * * * होईल. परंतु राजश्री स्वामीचे चिंतास येईल तदनरूप घडोन येईल ते खरें. आम्ही येथून परस्परे राजश्री स्वामीस येतद्विषीचे वर्तमान लिहिलें तर येथे लोक आहेत त्यांस नालीस दिसोन येतें. सविस्तर आपणास विदित व्हावे याकरितां लिहिले असे. विशेष काय लिहिणे ? कृपा केली पाहिजे हे विनंती.

¶Pilaji Jadhao to Nanasaheb, communicating progress of siege of Gowalkot.

No. 198]

[पो 23-5-1736

पो छ २२ मोहरम.

श्रीरांकर.

श्रीमंत राजश्री पंतप्रधान

स्वामीचे सेवेसी.

विनंती सेवक मलार दादाजी साष्टांग नमस्कार विनंती. तागायत छ जिल्हेज मुकाम कोठुरें गंगातीरीं स्वामीचे कृपें करून सेवकाचें व ये प्रांतींचे वर्तमान येथास्थित असे विशेष. स्वामीकडील पत्रें चैत्र वद्य त्रयोदसीचीं राजश्री आपा-कडे आलीं. त्याणी वर्तमान सेवकास लिहिलें होते. त्या अलिकडील वर्तमान कळत नाही. तरी सविस्तर वर्तमान लेहावयासी आज्ञा केली पाहिजे. ये प्रांतींचें वर्तमान तरी राजश्री संभाजी राजे यासी सातारियास आणावया राजश्री आपांस

रवाना करविं या उदेशें राजश्री स्वामीनी राजश्री आपांस सातारियास नेलें. त्यास शामलानें कुलाबे प्रांतीं धामधूम करून राजश्री मानाजी आंगरे यासी कजिया केला. आंगरे याकडील रेवस आष्टागर प्रांते चेऊल येथील गढी घेतली. यास्तव उपरालियास राजश्री स्वामीनी राजश्री आपास रवाना केलें. छ १८ जिल्हेजीं मौजे चन्ही प्रांत मजकूर येथें राजश्री आपा फौजेनसी आले. सिदी सात खासा दीढ हजार माणसानसी चालोन मुकाम मजकुरा समीप आला. राजश्री मानाजी आंगरे राजश्री आपास सामील जाले. यांचें त्यांचें युध्द बरे तुंबल हातवाईनें जालें. हबसियानी आरबां काडून बरीसी दाटी केली. तेव्हां आपलियाकडील लोकानी सरमिसल करून शर्त केली. सिदी सात खासा व सिदी याकूब उदेरीचा किलेदार व कृष्णाजी घाटगे व सुभानजी घाटगा व कोंड नाईक परवारे, बालाजी सेणवाई जैसे ठार पडिले. मुर्दे सांपडले, दीढ हजार माणसांतून दोनसं माणूस पलोन गेलें. वरकड आवघें मारून चाकोर (?) बसविले शामलाकडील आवघी मंडली खपविली. आपलियाकडील माणूस व घोडे बहुत पडली व जायां जाली. सारांश राजश्री स्वामीचे प्रतापें व कैलासवासी नानाचे आसीर्वादे व स्वामीचे आसीर्वादे राजश्री आपांस यश थोर आले. सर्वदा याचप्रकारें उभयतांस श्री यशस्वी राखो ! संतोषाचें वर्तमान सेवेसी निवेदन व्हावें यास्तव लिहिलें आहे. सेवेसी श्रुत होये. राजश्री आपाचें पत्र राजश्री वासुदेव जोशी यास आलें. त्याची नकल त्याणी आम्हांकडे पाठविली तेच बजिनस पाठविली आहे. त्यावरून विदित होईल हे विनंती.

¶Malhar Dadaji Barve congratulates Bajirao on the victory over Siddi Sat.

No. 199]

[31-5-1736

श्री

राजश्री

आपासाहेबांचे सेवेसी

श्रीमंत सकलगुणालंकरण अखंडितलक्ष्मीआलंकृत राजमान्य स्नेहांकित यमाजी धुमाल कृतानेक दंडवत विनंती. येथील कुशल तागाईत छ १ सफर स्वामीच्या कृपावलोकनेकडून यथास्थित असें. यानंतर स्वामींनीं कुलाब्याच्या मुकामीहून आज्ञापत्र पाठविलें तें प्रविष्ट होऊन बहुत सामाधान जालें. शामलानें कुलाब्यास उपद्रव केला होता, त्याजवरी खांसा स्वारी करून सिदी सात आदिकरून पांच सात मातवर माणूस व दीढ हजार पायीचे लोक ठार मारिलें. ईश्वरें आप-

णांस यश दिल्लें आहे. शत्रूवरी आपला प्रादुर्भाव याच प्रकारचा आहे. इकडील सविस्तर वर्तमान राजश्री आपांनीं आपणांस लिहिलें आहे त्यावरून निवेदन होईल. विशेष काय लिहिणें ? कृपा केली पाहिजे हे विनंती.

¶Yamaji Dhumal congratulates Chimaji on his victory over Siddi Sat.

No. 200]

[6-6-1736

श्री

राजश्री पिलाजी जाधवराऊ गोसावी यासी.

६ अखंडितलक्ष्मीआलंकृत राजमान्य स्नो चिमणाजी बलाळ आशीर्वाद. सु॥ सबा सलासेन मया अलफ. तोफा दोन तुम्हाकडे पाठविल्या आहेत. याजब॥ हशम लोक पाठविले आहेत. यापैकी दि॥ येसजी वेरडे असामी १८ व रायनाक असामी च्यार या दोन जमावाचे लोक पेसजी तुम्हाजवळ आहेत, त्या लोकात यास ठेवणे. बाकी लोक माघारे पाठवणे व बाळाजी कदम याचे लोक व नाईकजी तावडे याचे लोक यास घरास जावयास आज्ञा दिली असे. हे तोफा पोहोचऊन घरास जातील. जाणिजे छ ७ सफर. बहुत काय लिहिणे.

लेखन
सीमा.

¶Chimaji to Pilaji Jadhav, sending two guns and men.

No. 201]

[7-6-1736

श्री

राजश्री पिलाजी जाधवराऊ गोसावी यासी.

६ अखंडितलक्ष्मीआलंकृत राजमान्य स्नो चिमणाजी बलाळ आशीर्वाद. सु॥ सबा सलासेन मया अलफ. तुमची पत्रे छ २४ मोहरमची आली ती पावली. त्याची उतरे पाठविली आहेत ती पावलीच असतील. सांप्रत तुमचे पत्र येऊन वर्तमान कळत नाही. तरी सविस्तर लिहून पाठवित जाणे. तीर्थस्वरूप राजश्री राऊ उजनीकडे आले आहेत. राजश्री भिवराऊ व राजश्री सटवोजी जाधव यास दर्शनास यावयाची आज्ञा जाहली त्यावरून ते सडे फौजेनसी दोन अडीच हजार स्वार घेऊन राजश्री राणोजी भोसले देखील रायाकडे

गेले. राजश्री अंताजी नारायण व राजश्री गोविंद हरी, संताजी मोरे, सतकर
 जैसे बुनगे सहवर्तमान देसास आले. * * * * वेळीस येऊन पोहचले
 तु * * * * गी केली आहे * * * * तोफाची बातमी राखणे * * *
 येतांच पुढे स्वारी पाऊन मजबु * * * * ने घेऊन जाणें. तोफा व
 गोलंदाज काल रवाना केले. सातारियाच्या मार्गे तोफा येतील, त्याची खबर
 राखून स्वारी पाठवून घाटापासून घेऊन जाणे. रोजमरियास ऐवज रु॥ ९८००
 अठावनसे काल रवाना केले आहेत ते तुम्हाजवळ येऊन पोहचतील. जाणिजे
 छ ८ सफर बहुत काय लिहिणे.

लेखन
सीमा.

¶Chimaji to Pilaji Jadhav, giving general news of Bajirao's movements
 in the north.

No. 202]

पौ छ १० सफर

[9-6-1736

जावसूद

श्री

पुरवणी राजश्री चिमाजीपंत आपा

गोसावी यांसी

विनंती उपरी. आंगरे यांकडील लोक आम्ही आणिले आहेत ते अद्यापि
 मोर्चा घालून नेहमी राहिले नाहीत. काय निमित्त कीं गुदस्ता त्याणी मोर्चे
 घालून श्रम साहास केले आणि लस्करच्यानी त्याचे किमपि साहित्यहि न जाले.
 आणि त्याच्याच नालिसी हुजूर लेहून पाठऊ लागले. याजकरितां लस्करची
 छावणी तेथें नेहमी जालियानंतर आंगरे याकडीलहि मोर्चा घालून नेहमीच
 राहतील ऐसे वर्तमान आहे. सुवर्णदुर्गास आम्ही राजश्री हरजी नाईक कदम
 यास लिहिले होते. त्याणी जंजिरे मजकूरपैकी पांचजण सिपाई बाा गुणाजी ना
 गावतलकर येथे नेहमीच पाठविले. ते घर बाधोन आम्हापासी सेवा करीत आहेत.
 प्रस्तुत त्यास पोटास आडिसेरी देऊन ठेविले आहेत. राजश्री संभाजी आंगरे
 सरखेल याजकडून आम्ही आपले मोर्चास दोन तोफा आणिल्या आहेत. त्या
 नेहमी मोर्चास नेऊन ठेविल्या आहेत. त्याकडून सेपंनास भांडेयाचे गोळे
 आणिले व राजश्री दादोबास लेहून राजश्री स्वामीस अर्ज करून शेंभर गोळे

माणून घेतले. तेहि येथे आणविले आहेत. माणसे पाठऊन आणऊन. त्याजकडून सखलाद, धोत्रजोडे, कोरे कागद देविले होते ते सातारेयाहून आणिले. कळल पाहिजे. बहुत काय लिहिणे कृपा केली पाहिजे हे विनंती.

मोर्तब
सुद.

¶Pilaji Jadhav writes to Chimaji an account of the siege of Gowalkot.

No. 203]

[पो 9-6-1736

पौ छ १० सफर.

श्री

पुरवणी राजश्री चिमाजीपंत

आपा गोसावी यांसी.

जावसूद

विनंती उपरी. आम्हास गोवलकोटास खाना केले त्यापासून पंधरा हजार रुपये येथे आले व राजश्री नारोजी कडू याजकडे जिल्हेज महिनेयात सातारेयाहून तीन हजार रुपये पाठविले. येकूण आठरा हजार रुपये जमा जाले. त्याचा हिशेब गोपाळ बाबाजी बराबर पत्री लिहिलाच आहे. त्याजवरून आपणास श्रवण जालाच असेल. सारांश येथील यैवजाची तर्तूद करून यैवज पाठविला पाहिजे व स्वार जमावहि लौकर येथे पोहचे ते केले पाहिजे. विशेष काय लिहिणे? कृपा केली पाहिजे, हे विनंती.

मोर्तब
सुद.

¶Pilaji Jadhav to Chimaji, asking supplies of men and money.

पो छ २२ सफर

श्री.

राजश्री पिलाजी जाधवराव

गोसावी यासी.

८ अखंडितलक्ष्मीअलंकृत राजमान्य स्नो चिमणाजी बलाल आशीर्वाद
सु॥ सवा सलासेन मया अलफ. तुम्हाकडे स्वार येणेप्रमाणे.

४ दि॥ राजश्री कानाजी राजे सिरके

- १ येमाजी भोसले सारंगा घोडा
- १ जानोजी कदम निला घोडा भालेकरी
- १ गुणाजी महाडीक गोमासी निला भालेकरी
- १ कृष्णाजी कदम घोडा निला भालेकरी

४

२ दि॥ राजश्री बाजी सिरके

- १ सुभानजी माहाडीक घोडा निला भालेकरी
- १ भिवजी सिरका भालेकरी घोडा बोर

२

६

० श्री ८

राजा शाहु नरपतिहर्ष-
निधान बाजीरावबलाल
मुख्य प्रधान.

येकून सा स्वार पाठविले आहेत यांसी रोजमरा
चौरोजा रो १२ बारा प्रमाणे देवीत जाणे. जाणिजे
छ १३ सफर.

लेखन
सीमा.

पो छ ७ रावल.

श्री.

राजश्री पिलाजी जाधवराव गोसावी यांसी.

ॐ अखंडितलक्ष्मीआलंकृत राजमान्य स्नो चिमणाजी बलाल आशीर्वाद. सु॥ सबा सलासीन मया अलफ. तुम्ही पत्रे दोन प्रतीने पाठविली ते पावली. गोवलकोटच्या मोर्चियाची बंदोबस्ती केली व राजश्री सरखलीकडील लोक व तोफा आल्या, मोर्चे कार्म केले, तो अर्थ विस्तारे करून लिहिला त्याजवरून कलेले. ऐशास तुम्ही मोर्चे कार्म करून बंदोबस्ती केली असेल ते उत्तमच केली असेल. व पुढेहि करणे ते कराल. सारांश तुम्ही ते स्थळीं आहा. हरहुनरे स्थळ हस्तगत करणे ते करावयाची पैरवी कराल. तुमची पत्रे आली त्यांचा जावसाल वरचेवरी पाठवावा तरी आमचे शरीर सावकास नव्हते. येदननिमित्त जावास गुंता पडला होता. प्रस्तुत श्रीकृपेने काही आरोग्य जाली असे. तुम्हास कळवि याजकरितां लिहिले आहे. जावसाल आलाहिदा पुरवण्यांत लिहिले असेत, त्याजवरून कलेल. जाणिजे छ २७ सफर, बहुत काय लिहिणे.

० श्री ८
राजा शाहु नरपतिहर्ष-
निधान बाजीरावबलाल
मुख्य प्रधान.

लेखन
सीमा.

¶Chimaji to Pilaji Jadhav, acknowledging previous letters.

पो छ २४ रोवल.

श्री.

राजश्री पिलाजी जाधवराव गोसावी यांसी.

ॐ अखंडितलक्ष्मीआलंकृत राजमान्य स्नो चिमणाजी बलाल आशीर्वाद. सु॥ सबा सलासीन मया अलफ. तुम्ही पत्र पाठविले ते पावले. शरीरास सावकास वाटते न वाटते ते लिहिले पाहिजे म्हणोन तर प्रस्तुत शरीरी काही सावकास वाटते. किंचित भ्रम राहिला आहे तोहि परिहार होईल. राजश्री राज आले की नाही म्हणोन लिहिले, तरी तीर्थरूप आले तेचक्षणी तुम्हास पत्र

लेहून पाठविले. पावले असेल. वरकड मोर्चियाचे बंदोबस्ताचा मजकूर लिहिला तो कलला. तुम्ही बंदोबस्त केला असेल तो उत्तमच केला असेल. वरकड तरतुदेचा विचार तरी जो होणे तो होतो. ईश्वरईच्छेने कार्य होईल तेव्हा होईल. तुम्ही (* * फाटलें) काय. दरबारचा प्रसंगच या रीतीचा आहे. आंगण्याचे लोकानीं मचवा पाडाव केला. उत्तम केले. ते स्वामीसेवेसी अंतर

० श्री ~

राजा शाहु नरपतिहर्ष
निधान बाजीराव-
बलाल मुख्य प्रधान.

करितातसे नाही. राउताची हाजिरी पाठविली ते पावली. राजश्री कानोजी सिकें याचे चौघे राऊत रवाना केले, त्याचा मजकूर लिहिला तो कलला. जानाजी कदम दि॥ मार यांचे घोडियाचा मजकूर लिहिला तो कलला. शामजी कोकर यास पडथळा बैल तट्टु पाहिजे म्हणोन

लिहिले तरी येव्हा येथून पडथळास काय द्यावे. पुढे तेथे आल्यावर पडथळास मेलविले जाईल. जाणिजे छ ९ रालोवळ. बहुत काय लिहिणे ? येथून राऊत रवाना केले त्यापैकी तेथे पावले त्याची यादी लिहिली ते कलली. नेमणूकपैकी राऊत राहिले त्यास ताकीद करून रवानगी करितो. जाणिजे

लेखन
सीमा.

¶Chimaji to Pilaji Jadhav, noting the progress against Gowalkot.

No. 207]

[12-7-1736

पौ छ २४ रोवळ

श्री

राजश्री पिलाजी जाधवराव गोसावी यांसी.

ॐ अखांडितलक्ष्मीआलकृत राजमान्य स्नो बाजीराव बलाल प्रधान आशीर्वाद. सु॥ सवा सलासीन मया अलफ. तुम्ही पत्र छ ४ रालोवळचे पाठविले ते छ १२ मिनहूस प्रविष्ट जाहलें. पाये (* * एक ओळ फाटली आहे) स पायेच्या जमावात माणोस किती आहे आपणास विदित आहे. त्याहि-मध्ये दुखणेकरी जाऊन येक हिसा साबूत नाही. यैसा पायेच्याचा मजकूर आहे. राऊत रवाना केले तेहि. आपणास विदितच आहे. राऊत येथे ६८ आठसष्ट आहेत. त्यापैकी शाबूत चौसष्ट आहेत. येकात येक नाही. शरम लोकीक

राहिला पाहिजे म्हणोन लिहिलें ते कलले. यैशास तुम्ही लिला मजकूर येथार्थच आहे. पायेचे जमावाचा (* * फाटले) म्हाटी आहे खराच. यास्तव आणाजी साठम व गोदजी कदम दोनी पथके पाठविली आहेत ते उत्तमच असेत. मारानिले वा। तुम्हास पत्र पाठविले आहे त्याजवरून कलेल. राऊत चहुकडील च्यार आहेत खरेच. परंतु नेमणूकपैकी राऊत राहिले आहेत ते ताकीद करून पाठऊन देतो. जाणिजे. छ १३ रविलौवल. राजश्री आपा याचे वेथेचे वर्तमान ल्याहावे म्हणोन लिहिले तरी येथेस उतार आहे. किंचित भ्रम आहे तोहि श्री (हरीकृपे) न दूर होईल. जाणिजे बहुत काय लिहिणे.

० श्री ~
राजा शाहु नरपतिहर्ष-
निधान बाजीराव-
बलाल मुख्य प्रधान.

लेखन
सीमा.

¶Bajirao to Pilaji Jadhav, encouraging the latter in his work of siege and adding that Chimaji was feeling better.

No. 208]

[14-7-1736

पौ छ १ जोवल.

श्री

राजश्री पिलाजी जाधवराव गोसावी.

ॐ अखंडीत लक्ष्मी आलंकृत राजमान्य स्नो बाजीराव बलाल प्रधान आसिर्वाद. सु॥ सवा सलासीन मया अलफ. गोवलकोटास तुम्हाजवळ लोक आहेत त्यास च्यार च्यार पाच पाच महिने जाहाले त्यास मुबदला पाठऊन ते आणवावे व तुम्हाजवळ भरतीहि असावी याजकरितां सिवजी नाईक यादव याची पनास माणसाची बोली करून तुम्हाजवळ पाठविले असत. येथे आम्ही लोकाची गणती वेतली नाही. तुम्ही तेथे याचे लोकाची गणती घेणे. पनास माणोस चांगले बरकंदाज अड-हातेरी चाकरीचुकरीस कामास येई येसे घेऊन येतो म्हणोन यानी मान्य केले आहे. तरी

० श्री ~
राजा शाहु नरपतिहर्ष-
निधान बाजीराव-
बलाल मुख्य प्रधान.

१७१

तुम्ही याची हजिरी घेऊन सेवा चाकरी घेणे. रोजमरियाचे पत्र आलाहिदा पाठविले असे त्याप्रमाणे रोजमरा देणे. जाणिजे छ १९ रालोवळ.

लेखन
सीमा.

¶Bajirao to Pilaji Jadhav, sending fresh men for the work against Gowalkot.

No. 209]

[15-7-1736

पौ छ २३ सफर

श्री.

राजश्री पिलाजी जाधवराऊ गोसावी

यासी.

० श्री ८

राजा शाहु नरपति.
हर्षनिधान बाजीराव-
बलाल मुख्य प्रधान.

८ अखंडितलक्ष्मीअलंकृत राजमान्य स्नो
चिमणाजी बलाल आसिर्वाद सु॥ सबा
सलासीन मया अलफ. पेटेकरी व पोहणार
प्रां पुणे पैकी.

- १ माण माहार वस्ती मौजे माजरी बु.
- १ सिता माहार वस्ती मौजे माजरी खुर्द.
- १ सोनजी कडु कोळी मौजे खडकी.
- १ हसा माहार मौजे ताथवडे.
- १ विरा माहार मौजे फुलगांव.
- १ फकिरा माहार मौजे मुढवे.

६

येकून सहा असामी पेठी सहवर्तमान पाठविले आहेत. त्यास रोजमुरा दरमाहे दर असामीस रुपये ४ च्यार प्रो रो २४ चोवीस ई॥ छ १६ रबिलावळा पासून देवीत जाणे. जाणीजे छ १३ सफर. बहुत काय लिहिणे.

लेखन
सीमा.

¶Chimaji to Pilaji Jadhav, sending more men as per list.

No. 210]

[5-9-1736]

पौ छ १० जमादिलोवल.

श्री.

पुरवणी राजश्री आपा स्वामीचे सेवेसी.

विनंती उपरी. आजी मौजे खंडलियाचे मुकामी वेदमूर्ती राा विश्वनाथभट मेहंदले कोकणांतून आले, त्याणी वर्तमान सांगितले की, आपल्यास येक मुसलमान श्वेही तिकडील भेटला त्याणी वर्तमान सांगितले की कर्नाळकरानीं दीडसे माणूस आणिले ते कर्णाईचे देवळाजवळी आहे. त्यांत शामलाचे लोक पंचवीस माणूस मात्र आहे. वरकड सवासे माणूस किलेदारानी ताजुदी अलीखान याचे पुत्रास लिहिले होते. त्याणी सवासे माणूस रेवदंडियाहून घेऊन आला आहे. येकूण दीडसे माणूस मात्र आहे. हे विनंती.*

¶Vishvanath Bhat Mehendale referred to in the letter is the son of Balaji Vishvanath's sister who was married to Bahiravbhat. Vasudeo Joshi writes this letter to Chimaji regarding fort Karnala.

No. 211]

[6-9-1736]

छ ११ जमादिलोवल.

श्री

पुर्वणी राजश्री पंतप्रधान स्वामीचे सेवेसी.

विज्ञापना एसीजे. शामलाची दिवसे दिवस कठीण अवस्था. यांणी तीन लक्ष रुपयेपावेतों दिले ते वसूल होत नाही. यावर आम्हास म्हणतात तुमच्या खावंडाच्या भरवशानें या चोराकडे आम्ही फसलों. नाहीतर आम्हास इतुके कशास द्यावे लागते ? अद्याप शामल बाटवील किंवा देवळें मोडील व जाजती जल्ल करील तर आम्ही जामीन राहतों. हर प्रयत्ने राजश्री स्वामीयांस युक्तीनें समजाऊन कडी बसवीत नाही. तेव्हां आम्ही दुसरा कुलाबा सुचेल तो योजून मग शब्द लावाल. हा काळवर तुमच्या वचनाची विश्वासून वाट पाहिली. अतःपर यास काढणें तर तयार व्हा. कल्याणास आल्यानंतर कागदपत्र पाहिजेत तैसे केले जातील. हे ठिलीवर घालणें असेल अगर आमची समजावीस करावी हे

मनांत असेल तर स्पष्ट कळों द्यावें. निमित्त्य जे अंगारकानें सल्याविसी लिहिले आहे कळेल ते रीतीनें सला करून घेतला जाईल. या करितां पत्र पावतां अंगारखाकडील जाव आल्यापूर्वी स्वामीकडील उतर इच्छिताहेत. यानंतर याचे उतर व राजश्री स्वामीचे मनीं कोण्हे प्रकारें सला करावा हा इत्यर्थ ठीक आम्हास मनास आणून लिहून येईल तर त्याप्रमाणें उपाय योजिला जाईल. बोलिले आहेत, या लोकांस खबर वखर हमेशा लिहावी विचारावी म्हणजे आंतिकता दिसते. परंतु ठीक लिहावी. निमित्त्य की यास वरचेवर खबरी कळतच आहेत. आम्हास रवाना कसे केले राजश्री आपासहिबी दुसरे मनुष्य योजिले ते खबर आम्हापूर्वी यास कळली. याकरितां काय यास तथ्य उतर सागावे ते आज्ञा करावयास स्वामी समर्थ आहेत. कोंडनाक महार तिकडे सांपडलाहे की काय ? इकडे मारला म्हणून खबर उडाली आहे.

¶Letter to the Peshwa about conditions in Konkan after the battle of Charhai.

